

बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रको

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

(आ.व. २०८१/८२)

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

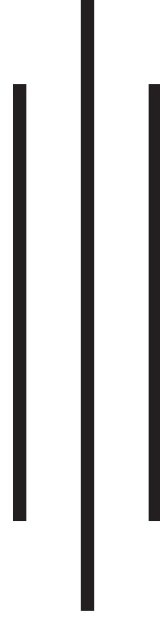
बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

श्रीमहल, ललितपुर

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

(आ.व. २०८१/८२)

प्रकाशक

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

श्रीमहल, ललितपुर

वार्षिक प्रगति पुस्तिका (आ.व. २०८१/८२)

प्रकाशकः

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

श्रीमहल, ललितपुर

फोन : ०१-५५२११५१, ५५५०२२६

इमेल : cdabc2018@gmail.com

वेबसाइट : www.doacrop.gov.np

फेसबुक : <https://www.facebook.com/crop.development.1>

प्रकाशन वर्ष : २०८२

©बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर

बा.वि. तथा कृ.जै.वि.सं.के.(२०८२), वार्षिक प्रगति पुस्तिका (आ.व. २०८१/८२), बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर ।

CCDABC (2025). Annual Progress Report (2024/25), Centre for Crop Development and Agro-Biodiversity Conservation, Shree Mahal, Lalitpur, Nepal.

दुई शब्द

नेपालको संविधान अनुसार कृषि सम्बन्धी अधिकार र दायित्व मूलतः प्रदेश र स्थानीय तहमा बढिरहे तापनि मौलिक हकका रूपमा प्रत्याभूत गरेको खाद्य सम्बन्धी हक लगायत कृषि, खाद्य सुरक्षा एवम् खाद्य सम्प्रभुता सम्बन्धी विभिन्न संवैधानिक एवम् कानुनी व्यवस्थाको कार्यान्वयनमा सङ्घीय सरकारको भूमिका एवम् दायित्व बढिरहेको छ। जस अनुरूप देशमा खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, औद्योगिक एवम् रैथाने बाली प्रवर्द्धन, कृषि जैविक विविधता संरक्षण र दिगो उपयोगका लागि नीतिगत फ्रेमवर्क बनाई कार्यान्वयनमा सहजीकरण तथा नेपाल सरकारलाई बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षणको क्षेत्रमा नीतिगत पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने सङ्घीय निकायको रूपमा बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रको स्थापना भएको हो। साथै खाद्य सुरक्षा लगायत अन्य रणनीतिक महत्त्वका बालीहरूको प्रवर्द्धनको लागि देशव्यापी मिसन कार्यक्रम सञ्चालन र प्रादेशिक इकाई/स्थानीय तहको क्षमता विकासमा सहयोग गर्नु यस केन्द्रको अन्य मुख्य क्रियाकलापहरू हुन्। यिनै कार्यक्षेत्रभित्र रही यस केन्द्रमार्फत बाली विकास, कृषि जैविक विविधता संरक्षण, बीउ उपक्षेत्र सुदृढीकरण, रैथाने बाली प्रवर्द्धन, राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन (धान, मकै, गहुँ, दलहन, तेलहन र रैथाने बाली) तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन्।

नेपाल सरकारले USAID को आर्थिक सहयोगमा वर्ष २०८०/८१ देखि ५ वर्षको लागि G to G अन्तर्गत Agriculture Direct Financing Activities को शुरूवात भएको र सोही अनुरूप आ.व. २०८१/८२ मा कार्यक्रम स्वीकृत भएको थियो। तर USAID स्रोतको सोधभर्ना हुने अनुदानतर्फका सबै कार्यक्रमहरू रोक्का गर्नु भनी मिति २०८१/१०/१२ (January 25, 2025) को अर्थ मन्त्रालयलाई लेखी यस केन्द्रमा मिति २०८१/१०/१४ मा बोधार्थ जानकारी प्राप्त भएपश्चात् यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिने क्रियाकलापहरू रोक्का गरिएका कारण यस केन्द्रको आ.व. २०८१/८२ का लागि लक्षित क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न नसकिएको कारण यस केन्द्रको एकमुष्ट भारित तथा वित्तीय प्रगति क्रमशः ७०.७५ प्रतिशत र ५३.४१ प्रतिशत मात्र हासिल भएको अवस्था छ।

यस पुस्तिकामा मूलतः आ.व. २०८१/८२ मा यस केन्द्र तथा मातहतका केन्द्रहरूमार्फत सञ्चालित कार्यक्रमको प्रगति एवम् उपलब्धि सम्बन्धी विवरण समेटिएका छन्। यसको अलवा प्रमुख बालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व र बाली सम्बन्धी अन्य विवरण एवम् तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएको छ। साथै बाली एवम् बीउका क्षेत्रमा कार्यरत कृषक समूह, सहकारी, उद्योगी एवम् व्यावसायीहरू लगायतका सरोकारवालाहरूसँग सम्बन्धित अन्य तथ्याङ्क एवम् विवरण पनि समावेश गरिएको छ। पुस्तिकामा समावेश भएका विषयवस्तु, तथ्याङ्क एवम् विवरणहरू अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, नीति निर्माता एवम् कृषि क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूका लागि सहयोगी हुने अपेक्षा गरिएको छ। अन्तमा पुस्तिका तयारीका लागि आवश्यक विवरण एवम् तथ्याङ्क उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्णमा आभार प्रकट गर्दै पुस्तिका तयारीमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नुहुने प्राविधिक कर्मचारीहरू र कार्यालयका अन्य सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु। साथै पुस्तिकालाई थप परिष्कृत एवम् उपयोगी बनाउन सम्बद्ध सबैको रचनात्मक सल्लाह र सुझावको अपेक्षा राखेको छु।

केशव देवकोटा

प्रमुख

विषय सूची

खण्ड १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ सोच (Vision).....	१
१.३ लक्ष्य (Mission).....	२
१.४ उद्देश्य (Objectives).....	२
१.४.१ बृहत् उद्देश्य	२
१.४.२ निर्दिष्ट उद्देश्य.....	२
१.५ बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रको कार्य विवरण.....	२
१.६ बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, ललितपुर तथा मातहतका फार्महरूको सङ्गठन संरचना	४
१.७ हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	५
१.८ स्थापनाकालदेखि हालसम्मका कार्यालय प्रमुखहरू	६
१.९ केन्द्र मातहत रहेका फार्महरूको संक्षिप्त परिचय	६
१.९.१ कृषि विकास फार्म चन्द्रडाँगी	६
१.९.२ कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कञ्चनपुर.....	८

खण्ड २

आ.व. २०८१/८२ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम प्रगति तथा उपलब्धिहरू

२.१ आ.व. २०८१/८२ मा केन्द्र र फार्महरूमा विनियोजित बजेट	१५
२.२ बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के. र मातहतका कृषि विकास फार्महरूको पाँच वर्षको खर्चको अवस्था (रु. लाखमा)	१५
२.३ केन्द्र र मातहतका निकायहरूको आ.व. २०८१/८२ को भारत प्रगति विवरण	१६
२.४ केन्द्र र मातहतका निकायहरूको आ.व. २०८१/८२ को वित्तीय प्रगति विवरण.....	१६
२.५ बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के. को वार्षिक बजेट तथा प्रगति (आ.व. २०८१/८२)	१६
२.६ कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगीको वार्षिक बजेट तथा प्रगति (आ.व. २०८१/८२).....	२८
२.७ कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुरको वार्षिक बजेट तथा प्रगति (आ.व. २०८१/८२)	३६

२.८ प्रगति नपुग हुनुका कारणहरू.....	४३
२.९ सञ्चालित मुख्य-मुख्य क्रियाकलापहरूको विस्तृत विवरण एवम् उपलब्धि	४३
२.१० विभिन्न बाली, जातहरू एवम् प्राविधिको संरक्षण र डिस्प्लेका लागि म्यूजियम स्थापना.....	७२
२.११ मूल बीउ उत्पादनको लागि अनुमति लिएका समूह, सहकारी तथा बीउबिजन कम्पनीहरूको नाम...	८५
२.१२ यस कार्यालयबाट अद्यावधिक गरिएका सामुदायिक बीउ बैंकहरूसँग सम्बन्धित विवरण.....	९२

खण्ड ३

स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमहरूको प्रगति

३.१ खाद्य सुरक्षा मिसन कार्यक्रमसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू.....	९९
३.२ स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमहरूको प्रमुख प्रतिफल.....	१०१

खण्ड ४

फार्म केन्द्रतर्फको प्रगति

४.१ केन्द्र अन्तर्गतका फार्महरूको जग्गा उपयोग स्थिति.....	१०५
४.२ फार्म केन्द्रमा उत्पादित स्रोत बीउ उत्पादन र बिक्रीवितरण.....	१०६
४.३ राजश्व प्राप्तिको तुलनात्मक विवरण.....	१०८
४.४ फार्महरूबाट लाभान्वितहरूको विवरण.....	१०८
४.५ फार्महरूबाट सञ्चालित प्रमुख क्रियाकलाप एवम् उपलब्धिहरू	१०९
४.५.१ कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी	१०९
४.५.२ कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर	११४

खण्ड ५

बाली विशेष तथ्याङ्कहरू

५.१ प्रमुख बालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व र बाली सम्बन्धी अन्य विवरणहरू.....	११९
५.२ खाद्यान्न, दलहन र तेलहन बालीहरूको उन्मोचित/पञ्जिकृत बीउबिजनहरूको विवरण.....	१२३
५.३ प्रमुख खाद्यान्न बालीका प्रचलित जातहरू	१२३
५.३.१ अन्न बाली.....	१२३
५.३.२ दलहन	१३४
५.३.३ तेलहन	१३७

५.४	रैथाने बाली एवम् जातहरू सम्बन्धी विवरण	१३८
५.५	स्थानीयस्तरमा प्रयोगमा ल्याइएका रैथाने बालीका परिकारहरू	१३९
५.६	विभिन्न रैथाने बालीमा पाइने पौष्टिक तत्वहरूको विवरण	१३९
५.७	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना-संक्षिप्त जानकारी.....	१४१
५.८	नेपाल दाना उद्योगी संघमा आवद्ध दाना उद्योगीहरूको विवरण.....	१४४
५.१०	सरकारी बीउबिजन प्रयोगशालाहरूको विवरण	१४९

खण्ड ६

विविध

६.१	आ.व. २०८२/८३ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम र अन्य विवरण	१५३
६.१.१	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र.....	१५३
६.१.२	कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कन्चनपुर	१६३
६.१.३	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा	१७३
६.२	नागरिक वडापत्र.....	१८५

खण्ड ७

विभिन्न कार्यक्रमका झलकहरू

खण्ड १
परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

साविकमा एकीकृत रूपमा कृषि प्रसार र पशुसेवा प्रसारको कार्य अघि बढाउँदै आएको कृषि विकास विभागको सङ्गठनमा हेरफेर भई वि.सं. २०५२ मा कृषि विभाग अलग भएपश्चात् खाद्यान्न, दलहन तथा औद्योगिक बालीहरूको प्रवर्द्धन तथा प्रविधि विस्तारका कार्यक्रमहरू जिल्लास्तरमा सञ्चालन गर्न, केन्द्रीयस्तरमा सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वय र सहकार्य गर्न र बाली विकासका राष्ट्रिय नीति तथा मापदण्ड एवम् कार्यविधिहरू तर्जुमा तथा नियमन सम्बन्धी कार्य गर्नका लागि वि.सं. २०५२ सालमा कृषि विभाग अन्तर्गत रहने गरी बाली विकास महाशाखाको स्थापना भएको थियो। वि.सं. २०५७ सालमा बाली विकास महाशाखालाई सोही कार्य जिम्मेवारी प्रदान गरी बाली विशेष अनुसारको विशेषज्ञ सेवा प्रवाह गर्न बाली विकास निर्देशनालयको रूपमा रूपान्तरण गरियो र वि.सं. २०६१ मा कृषि विभागको पुनःसंरचना अनुसार बाली विकास निर्देशनालय अन्तर्गत रहने गरी राष्ट्रिय औद्योगिक बाली विकास कार्यक्रमको समेत स्थापना भएको थियो। नेपालको संविधान २०७२ ले निर्दिष्ट गरे बमोजिमको राज्यको पुनः संरचनासँगै वि.सं. २०७५ सालमा उपरोक्त साविकका संरचनाहरूबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूमध्ये बीउबिजन प्रयोगशाला सेवाबाहेक अन्य कार्य विवरणहरूलाई यथावत राख्दै कृषि जैविक विविधता संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य र राष्ट्रियस्तरमा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने लगायतका कार्यहरू गर्ने गरी सङ्घीय निकायको रूपमा हालको बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुरको स्थापना गरिएको छ। यस केन्द्र अन्तर्गत विभिन्न खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीको स्रोत बीउ उत्पादन गर्ने मूल उद्देश्यले स्थापना भएका दुईवटा स्रोत केन्द्रहरू कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कन्चनपुर र कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा सञ्चालनमा रहेका छन्।

नेपाल सरकारले USAID को आर्थिक सहयोगमा नेपाली आर्थिक वर्ष २०८०/८१ देखि ५ वर्षको लागि Agriculture Direct Financing Activities सञ्चालन गरेको थियो। यो आयोजनाको अवधि Development Objective Agreement (DOAG) No. ३६७-०१४ अन्तर्गत नेपाली आर्थिक वर्ष २०८०/८१ देखि २०८५/८६ सम्मको थियो। यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य कृषि उत्पादन र खाद्य सुरक्षामा सुधार गर्नको लागि नेपाल सरकारबाट सम्पादन गरिने सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहहरूका विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा सघाउ पुर्याउनु हो। यस कार्यक्रममार्फत नीतिगत क्षमता सुधारको वातावरण अभिवृद्धि, प्राविधिक क्षमतामा सुधार, कृषि प्रविधि तथा कृषि उत्पादन सामग्रीको पहुँच बढाउनु, बजारसँगको सम्बन्धमा सुधार र प्रभावकारी कृषि प्रसार सेवामा सुधार हुने अपेक्षा राखिएको र सोहीअनुरूप आ.व. २०८१/८२ मा कार्यक्रम स्वीकृत पनि भएको थियो। तर USAID तर्फबाट हुँदै गरेको सोधभर्ना हुने अनुदानतर्फका सबै कार्यक्रमहरू रोक्का गर्नु भनी मिति २०८१/१०/१२ (January 25, 2025) को अर्थ मन्त्रालयलाई लेखी यस केन्द्रमा मिति २०८१/१०/१४ मा बोधार्थ जानकारी प्राप्त भएपश्चात् यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिने क्रियाकलापहरू रोक्का गरिएका कारण यस केन्द्रको आ.व. २०८१/८२ का लागि लक्षित केही क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न नसकिएको अवस्था छ।

१.२ सोच (Vision)

खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सम्बन्धमा संविधान प्रदत्त मौलिक हकको प्रत्याभूतिका लागि सहयोगी निकायको रूपमा रहने।

१.३ लक्ष्य (Mission)

खाद्यान्न, दलहन, तेलहन तथा औद्योगिक बालीहरूको व्यावसायिकरण तथा कृषि जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनमार्फत् खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चिता कायम गरी गरिबी निवारणमा सहयोग पुर्याउने।

१.४ उद्देश्य (Objectives)

१.४.१ बृहत् उद्देश्य

प्रमुख खाद्यान्न बाली, दलहन, तेलहन तथा औद्योगिक बालीको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिमार्फत् खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गरी देशलाई आत्मनिर्भर तुल्याउने।

१.४.२ निर्दिष्ट उद्देश्य

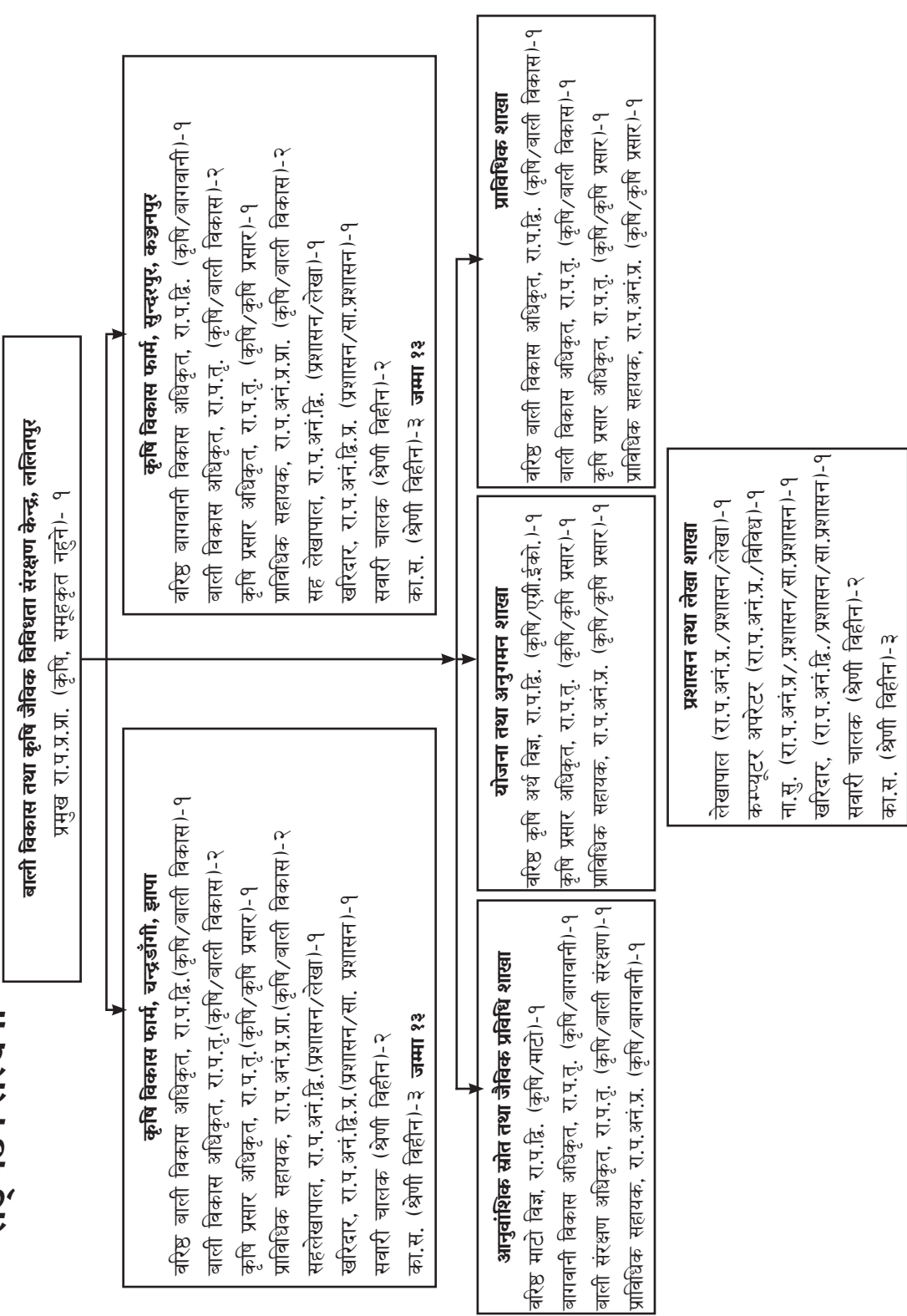
- खाद्यान्न, दलहन, तेलहन तथा औद्योगिक बालीहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिमार्फत् खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको सुनिश्चितासँगै कृषकको आयस्तरमा सुधार ल्याउनु,
- केन्द्रको कार्य क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने उपरोक्त बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि विस्तार एवम् प्रसार, बजार व्यवस्थापनसँगै मूल्य शृङ्खलालाई सुदृढ तुल्याउनु,
- कृषि जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन, प्रवर्द्धन र उपयोगमार्फत कृषकको आयस्तरमा सुधार ल्याई दिगो कृषि विकासमा सहयोग पुर्याउनु,
- बाली विकाससँग सम्बन्धित संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारका सबै निकायहरूसँग नीतिगत एवम् कार्यगत समन्वय र सहकार्य गरी खाद्यान्न, दलहन, तेलहन र औद्योगिक बालीको प्रवर्द्धन गर्ने
- केन्द्रको कार्य क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने बालीको व्यावसायिकरणका लागि नीतिगत, संरचनागत तथा कानुनी व्यवस्थाका लागि सहजीकरण गर्ने।

१.५ बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रको कार्य विवरण

- बाली विकास सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा एवम् नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बाली विकास तथा जैविक विविधता सम्बद्ध विषयमा राष्ट्रियस्तरमा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने तथा राष्ट्रिय फोकल कार्यालयको रूपमा कार्य गर्ने,
- राष्ट्रियस्तरमा बाली स्रोत केन्द्र स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, मापदण्ड तर्जुमा तथा नियमन गर्ने,
- बाली विकास सम्बन्धी समस्या पहिचान र समस्या समाधानका लागि नीतिगत सुझाव उपलब्ध गराउने,
- राष्ट्रिय महत्त्वका बालीहरूको राष्ट्रिय वासलात तयारीका लागि प्राविधिक सहयोग पुर्याउने,
- राष्ट्रियस्तरमा बीउबिजनमा आत्मनिर्भरता सम्बन्धमा आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा एवम् कार्यान्वयन तथा सहजीकरण गर्ने, तथा उन्नत बीउको प्रयोग एवम् पहुँच वृद्धि तथा खाद्यान्न बालीको समुचित उपभोग सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- बीउ मूल्य शृङ्खला विकास (Seed value chain development) सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने,
- खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, औद्योगिक बाली लगायतको राष्ट्रिय महत्त्वका विशेष उत्पादन कार्यक्रम (जस्तै: मिसन कार्यक्रम) तर्जुमा तथा सञ्चालन गर्ने,

- बाली अनुसन्धान र विकास तथा बीउबिजन सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय, सरकारी, गैरसरकारी संस्था, कृषक समुदाय तथा निजी निकायहरूसँग समन्वय गरी नविनतम् बाली विकास प्रविधिहरूको पहिचान तथा प्रसार गर्ने,
- बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण एवम् सम्बर्द्धन सम्बन्धी सङ्घीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूमा समन्वय तथा सहकार्य गर्ने एवम् सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन, निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गरी आवश्यक पृष्ठपोषणसहित प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने,
- राष्ट्रियस्तरमा आनुवांशिक स्रोत तथा कृषि जैविक विविधताको पहिचान, संरक्षण र उपयोगको तथा विकास र विस्तारका लागि राष्ट्रिय नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा एवम् नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्तर्राष्ट्रिय आनुवांशिक स्रोत केन्द्र तथा विकास एवम् प्रवर्द्धन केन्द्रसँग नेपाल सरकारमार्फत सम्बन्ध स्थापित गर्ने तथा आनुवांशिक स्रोत एवम् अन्य सहयोग प्राप्त गर्ने,
- कृषि जैविक विविधता नीति २०६३ (पहिलो संशोधन २०७१) कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने तथा राष्ट्रियस्तरमा कृषि जैविक विविधता संरक्षण, सम्बर्द्धन, एवम् प्रवर्द्धन तथा प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन एवम् समन्वय गर्ने,
- केन्द्रको मातहतमा रहेका कार्यालयहरूको अनुगमन, निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गरी आवश्यक प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने,
- राष्ट्रिय कृषि नीति २०६१, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन नीति २०६३, कृषि विकास रणनीति २०१५-२०३५ तथा अन्य नीतिहरूलाई अनुसरण गर्दै आयात प्रतिस्थापन एवम् खाद्य तथा पोषण सुरक्षा अभिवृद्धि गर्न खाद्यान्न, दलहन, तेलहन एवम् औद्योगिक बालीमा राष्ट्रिय महत्त्वका विशेष उत्पादन कार्यक्रम (अभियानमुखी कार्यक्रम) सञ्चालनमा सम्बन्धित निकायहरूलाई सहजीकरण गर्ने,
- नवउन्मोचित तथा उन्मोचन्मुख बाली विशेषका जातहरूको कृषकस्तरमा व्यापक प्रसारका लागि सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने,
- बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता सम्बन्धी राष्ट्रियस्तरको तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण तथा प्रकाशन गर्ने,
- राष्ट्रियस्तरमा बालीहरूको पोष्टहार्भेष्ट व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रविधि विकास र विस्तारका लागि राष्ट्रिय नीति, मापदण्ड तथा नियमन एवम् प्रविधि प्रसारका कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,
- नेपाल सरकारले तोकेको बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी अन्य कार्यहरू।

१.६ बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, ललितपुर तथा मातहतका फार्महरूको सङ्गठन संरचना

१.७ हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	ठेगाना	शैक्षिक योग्यता	सम्पर्क नं./इमेल ठेगाना	कैफियत
१	श्री केशव देवकोटा	प्रमुख	पालुडटार न.पा.-४, गोरखा	एम.एस्सी.एजी.	९८४११५८६३० devkotakeshav111@gmail.com	
२	श्री बलराम रिजाल	बरीष्ठ माटो विज्ञ (रा.प. द्वितीय प्रा.)	बेनि न.पा.-९, म्याग्दी	एम.एस्सी.एजी. (माटो विज्ञान)	९८४११८६०७५ rijal.world@gmail.com	
३	श्री मीना कंडेल	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ (रा.प. द्वितीय प्रा.)	भ.न.पा.-९, चितवन	एम.एस्सी.एजी.	९८४१३७८९५ kandelmina@ yahool.com	
४	श्री नवराज जोशी	बाली विकास अधिकृत (रा.प. तृतीय प्रा.)	भीमदत्त-७, कञ्चनपुर	एम.एस्सी.एजी. (क्रीट विज्ञान)	९८४५९२४२८०, joshinavraj16@gmail.com	
५	श्री भाष्कर दत्त न्यौपाने	नायब सुब्बा (रा.प.अ.प्रा.प्रा.)	चन्दननाथ न.पा.-१०, जुम्ला	एम.ए. राजनीतिक शास्त्र	९८४३६९६१२२ bhaskarneupane27@gmail.com	
६	श्री भगवती आचार्य	प्रा.स.	मुलपानी, काठमाडौं	जेटिए	९८४२५३५८५ bhagwatiacharya2014@gmail.com	
७	श्री निरञ्जन महर्जन	लेखापाल	महालक्ष्मी न.पा.-५, ललितपुर	स्नातकोत्तर	९८४१५९८१६९ yours_nirajan@hotmail.com	
८	श्री निर्मला कुमारी बुढा	प्रा.स.	सान्नेत्रिवेणी गा.पा.-६, कालीकोट	Diploma in Agricuture	९८४४०४०९९९, nirmalabudha617@gmail.com	
९	श्री तिलक राज बुढा	खरिदार	नलागाड न.पा.-३, जाजरकोट	स्नातक	९८६६९३६२१४, fbc8958@gmail.com	
१०	श्री निरञ्जन के.सी.	ह.स.चा. (पाँचौं)	इमाडोल, ललितपुर	साधारण लेखपढ	९८४१२८०२९६	
११	श्री बासुदेव वस्नेत	ह.स.चा. (पाँचौं)	सूर्यविनायक न.पा.-८, भक्तपुर	साधारण लेखपढ	९८४१६०५२८१	
१२	श्री निता पोडे	कार्यालय सहयोगी (पाँचौं)	ल.पु.म.न.पा.-११, ल.पु.	साधारण लेखपढ		
१३	श्री ललिता श्रेष्ठ	कम्प्यूटर अपरेटर	ल.पु.म.न.पा.-११, ल.पु.	वि.वि.एस., व्यवस्थापन	९८४०२१२७४, lalitashrestha7@ gmail.com	करार
१४	श्री डम्बर कुमारी मगर	कार्यालय सहयोगी	ललितपुर		९८४१५९२४६	करार
१५	श्री माधव जैशी	कार्यालय सहयोगी	कञ्चनपुर		९८६०४३०२४१	करार

१.८ स्थापनाकालदेखि हालसम्मका कार्यालय प्रमुखहरू

क्र.सं.	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यकाल		कैफियत
		देखि	सम्म	
१	श्री सवनम शिवाकोटी	२०७५ श्रावण	२०७६ आश्विन	
२	श्री हस्तबहादुर विष्ट	२०७६ आश्विन	२०७६ माघ १२	
३	डा. रामकृष्ण श्रेष्ठ	२०७६ माघ १३	२०८० मंसिर ४	
४	श्री मेघनाथ तिमल्सेना	२०८० मंसिर ५	२०८१ वैशाख १०	
५	श्री बलराम रिजाल	२०८१ वैशाख ११	२०८१ भदौ १९	निमित्त प्रमुख
६	श्री मेघनाथ तिमल्सेना	२०८१ भदौ २०	२०८१ कार्तिक ३०	
७	श्री केशव देवकोटा	२०८१ मंसिर १	हालसम्म	

१.९ केन्द्र मातहत रहेका फार्महरूको संक्षिप्त परिचय

१.९.१ कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी

क. परिचय

कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा जिल्लाको शिवसताक्षी नगरपालिका वार्ड नं.-७ स्थित चन्द्रडाँगीमा अवस्थित छ। वि.सं. २०३२ सालमा कन्काइ सिँचाइ आयोजनाको फिल्ड अफिस, कर्मचारी आवास तथा फार्म प्रयोजनको लागि सिँचाइ मन्त्रालय अन्तर्गत आयोजना कार्यालयको रूपमा स्थापना भई संरचनात्मक निर्माणको काम भएको थियो। तत्कालीन अवस्थामा कूल ८४ विगाहा क्षेत्रफल रहेको यो फार्म २०५० सालमा कृषि विकास मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने भनि कृषि विकास मन्त्रालयलाई हस्तान्तरण भएको र २०५२ सालमा विकास समिति ऐन २०११ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी गठन आदेशमार्फत चन्द्रडाँगी बीउबिजन तथा दुग्ध विकास समिति अन्तर्गत व्यवस्थापन गरिएको थियो। देश सङ्घीयतामा प्रवेश गरेपश्चात राज्यको पुनर्संरचनाका क्रममा मिति २०७५/५/३१ मा चन्द्रडाँगी बीउबिजन तथा दुग्ध विकास समिति विघटन भएपछि कृषि विकास फार्मका रूपमा सङ्घीय सरकारको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर अन्तर्गत रहने गरी यस फार्मको व्यवस्थापन भएको हो।

ख. फार्मको दीर्घकालीन सोच

विभिन्न बालीहरूको स्रोत बीउको स्रोत केन्द्रका रूपमा विकास भई प्रविधि प्रसार एवम् हस्तान्तरण र विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने।

ग. फार्मको प्रमुख लक्ष्य एवम् उद्देश्यहरू

- स्रोत केन्द्रको रूपमा विकास एवम् क्षमता अभिवृद्धि गर्दै मेगा सिड हबको रूपमा विकास गर्ने।
- प्रविधि प्रदर्शन केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने।
- विषय विशेषज्ञको सेवा प्रदान गर्ने।
- रैथाने बाली तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण एवम् प्रवर्द्धनका लागि डाइभर्सिटी ब्लक स्थापना गर्ने।
- कृषि यान्त्रिकरण प्रयोग बढाउन सिकाइ केन्द्रको रूपमा सेवा प्रदान गर्ने।

घ. फार्मको रणनीतिहरू

- खाद्यान्न, दलहन, तथा तेलहन बालीहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि स्रोत बीउ (Source seeds) को उत्पादन र व्यवस्थापन गर्ने।
- कृषि अनुसन्धान परिषद्सँगको सहकार्यमा खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि सम्बन्धी प्रदर्शन (Demonstrations) सञ्चालन गर्ने।
- कृषि जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि In-situ conservation practices र आवश्यक परे Ex-situ conservation को लागि पहल गर्ने।
- आधुनिक कृषि औजार प्रयोग सम्बन्धी सिकाइ र प्रदर्शन केन्द्र (Learning and demonstration centre) को रूपमा कार्य गर्ने।
- खाद्यान्न, दलहन, तेलहन तथा अन्य बालीहरू सम्बन्धी विषय विशेषज्ञ सेवा (Subject matter specialist services) कृषकस्तरमा पुर्याउने।

ङ. प्रमुख कार्यहरू

- खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीको स्रोत बीउ उत्पादन।
- आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ सेवा प्रदान।
- नार्कसँग समन्वय गरी अनुसन्धान जातीय तथा नवीन प्रविधि प्रदर्शन।
- कृषि मेसिनरी प्रयोग सिकाइ केन्द्र तथा प्रदर्शन।
- कृषकलाई उन्नत प्रविधिबारे तालिम, गोष्ठी तथा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन।

च. कार्यक्षेत्र/प्रभाव क्षेत्र

- स्रोत बीउको माग तथा फार्ममा बीउको उपलब्धता अनुसार नेपालभरि वितरण गर्न सकिने भएकाले नेपालभरि बृहत कार्यक्षेत्र रहेको।
- प्रदेश नं. १ का मुख्यतया झापा, मोरङ, सुनसरी र ईलाम जिल्लाहरू स्रोत बीउ प्रभाव क्षेत्रका रूपमा रहेका।
- विशेषज्ञ सेवाका लागि झापा जिल्लाका शिवसताक्षी, कमल, गौरादह, गौरीगञ्ज, कन्काई, दमक, झापा, अर्जुनधारा, मेची, बाह्रदशी लगायतका स्थानीय तहहरू प्रभाव क्षेत्र रूपमा रहेका।

छ. फार्म क्षेत्रफल तथा वस्तुस्थिति

- फार्मको कूल क्षेत्रफल ५५.४४ हेक्टर जसमध्ये खेती योग्य जमिन २५ हेक्टर रहेकोमा यस आ.व. मा २ हेक्टर गहा सुधार गरी जम्मा २७ हेक्टर पुर्याइएको।
- माछा पोखरी २.६७ हेक्टर।
- कार्यालय भवन, फार्म सिँचाइ र सडक पूर्वाधारले ढाकेको क्षेत्रफल ६ हेक्टर।
- अन्य अतिक्रमण, नदी खोला कटान, खोलाले छाडेको क्षेत्रफल १४.३४ हेक्टर।
- उपभोग हुन नसकेको क्षेत्रफल ५.४३ हे. जमिन रहेको।
- कूल ५४.४४ हेक्टर जमिनमध्ये ३४ हेक्टर जमिनको मात्र जग्गाधनी प्रमाणपूजा हालसम्म प्राप्त भएको छ र बाँकी जग्गाको खोजीकार्य मालपोत तथा नापी कार्यालयको समन्वयमा गरिँदै आएको।

ज. जनशक्ति विवरण

क्र.सं.	पद	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या
१	वरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	१
२	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	२
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	१
४	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा. (बाली विकास)	२
५	सह लेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.प्र.	१
६	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.प्र.	१
७	सवारी चालक	श्रेणी विहीन	२
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	३
	जम्मा		१३

१.१.२ कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कञ्चनपुर

क. परिचय

कृषि क्षेत्रमा पाईलट प्रोजेक्ट सञ्चालनको अवधारणा अनुरूप सिँचाइ विभाग अन्तर्गतको महाकाली सिँचाइ परियोजनामार्फत तत्कालीन सुडा गा.वि.स. को वार्ड नं.-४ मा कृषि पाईलट फार्म स्थापना गरिएकोमा तत्कालीन श्री ५ को सरकारको मिति २०५९/०४/०३ को निर्णय अनुसार सो फार्मलाई कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय मातहत कृषि विभाग अन्तर्गत रहने गरी हस्तान्तरण भएको थियो। तत्कालीन अवस्थामा यस केन्द्रको कूल जग्गा, निर्मित संरचनाहरू र १८ जना कर्मचारीहरूसमेत शुरूवातमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय कन्चनपुरलाई हस्तान्तरण भएकोमा वि.स. २०६०/६१ सालमा क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र सुन्दरपुर कन्चनपुरको स्थापनासँगै सो जग्गा जमिन र संरचनाको स्वामित्व क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र सुन्दरपुरको नाममा स्थानान्तरण भएको पाइन्छ। यस्तै कृषि विभागको वि.सं. २०६५/१०/०३ गतेको निर्णयबाट फार्म परिसरमा रहेका ३ वटा प्रयोगशालाहरूलाई ५/५ कठ्ठाका दरले र क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्रलाई प्रयोगात्मक सेसन सञ्चालन तथा प्रदर्शनका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न १५ कठ्ठा उपभोग गर्न दिने र बाँकी क्षेत्रफलमा तत्कालीन क्षेत्रीय बीउविजन प्रयोगशालाले खाद्यान्न बालीको बीउ उत्पादन गर्ने गरी जिम्मेवारी हेरफेर गरिएको थियो। राज्यको पुर्नसंरचनासँगै सो फार्मलाई नेपाल सरकारको मिति २०७५/०३/२७ को निर्णयबाट कृषि विभाग, बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र मातहत रहने गरी कृषि विकास फार्म सुन्दरपुरको रूपमा स्थापना भएको हो। साविकको कृषि पाईलट फार्मको नाममा रहेको फिल्ड बुकमा यस फार्मको कूल क्षेत्रफल २४ हेक्टर कायम रहेकोमा हाल फार्मको भोग चलनमा जम्मा १७.५ हेक्टर क्षेत्रफलमात्र रहेको छ जसमध्ये करिब १३ हेक्टर क्षेत्रफलमा खाद्यान्न बालीको स्रोत बीउ उत्पादन भइरहेको छ भने १.५ हेक्टरमा बहुवर्षीय बालीले ढाकेको क्षेत्रफल तथा कार्यालय भवन, फार्म सिँचाइ र सडक पूर्वाधारले ढाकेको क्षेत्रफल ३ हेक्टर रहेको छ।

ख. फार्मको दीर्घकालीन सोच

विभिन्न बालीहरूको स्रोत बीउको स्रोत केन्द्रका रूपमा विकास भई प्रविधि प्रसार एवम् हस्तान्तरण र विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने।

ग. फार्मको प्रमुख लक्ष्य एवम् उद्देश्यहरू

- स्रोत केन्द्रको रूपमा विकास एवम् क्षमता अभिवृद्धि गर्दै Mega Seed Hub को रूपमा विकास गर्ने।
- प्रविधि प्रदर्शन केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने।
- विषय विशेषज्ञको सेवा प्रदान गर्ने।
- रैथाने बाली तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण एवम् प्रवर्द्धनका लागि डाइभर्सिटी ब्लक स्थापना गर्ने।
- कृषि यान्त्रिकरण प्रयोग बढाउन सिकाइ केन्द्रको रूपमा सेवा प्रदान गर्ने।

घ. फार्मको रणनीतिहरू

- खाद्यान्न, दलहन, तथा तेलहन बालीहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि स्रोत बीउ (Source seeds) को उत्पादन र व्यवस्थापन गर्ने।
- कृषि अनुसन्धान परिषद्सँगको सहकार्यमा खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि सम्बन्धी प्रदर्शन (Demonstrations) सञ्चालन गर्ने।
- कृषि जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि Insitu conservation practices र आवश्यक परे Exsitu conservation को लागि पहल गर्ने।
- आधुनिक कृषि औजार प्रयोग सम्बन्धी सिकाइ र प्रदर्शन केन्द्र (learning and demonstration centre) को रूपमा कार्य गर्ने।
- खाद्यान्न, दलहन, तेलहन तथा अन्य बालीहरू सम्बन्धी विषय विशेषज्ञ सेवा (Subject matter specialist services) कृषकस्तरमा पुर्याउने।

ङ. प्रमुख कार्यहरू

- खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीको स्रोत बीउ उत्पादन।
- आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ सेवा प्रदान।
- नार्कसँगको समन्वयमा अनुसन्धान गरी जातीय तथा नवीन प्रविधि प्रदर्शन।
- कृषि मेसिनरी प्रयोग सिकाइ केन्द्र रूपमा कार्य तथा प्रदर्शन।
- कृषकलाई उन्नत प्रविधिबारे तालिम, गोष्ठी तथा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन।

च. कार्यक्षेत्र/प्रभाव क्षेत्र

- स्रोत बीउको माग तथा फार्ममा बीउको उपलब्धता अनुसार नेपालभरि वितरण गर्न सकिने भएकाले नेपालभरि बृहत कार्यक्षेत्र रहेको।
- सुदूरपश्चिम, कर्णाली र लुम्बिनी प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूलाई स्रोत बीउ उपलब्ध गराउने भएकाले यी प्रमुख प्रभाव क्षेत्रका रूपमा रहेका।
- विशेषज्ञ सेवाका लागि कन्चनपुर तथा कैलाली जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहहरू प्रभाव क्षेत्र रूपमा रहेका।

छ. भौगोलिक स्थिति, तापक्रम र वर्षा

- नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत महाकाली अञ्चल, कञ्चनपुर जिल्लामा रहेको यो फार्म जिल्ला सदरमुकाम महेन्द्रनगरको भिमदत्त न.पा. बाट करिब १० कि.मी. पूर्व दक्षिण र पूर्वपश्चिम राजमार्ग अन्तर्गत बेदकोट न.पा. को ललिपुरबाट ३.५ कि.मी. दक्षिणतर्फ वेदकोट न.पा. को वडा नं.-९ स्थित सुन्दरपुरमा रहेको छ। समुन्द्र सतहबाट १७६ मी. उचाईमा रहेको यस फार्म २८° २२" उत्तरी अक्षांस र ८०° ३" पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ। यहाँको अधिकतम तापक्रम ३०.५° से. र न्यूनतम तापक्रम १७.५° से. तथा वार्षिक औसत वर्षा १५७५ मि.मी. रहेको छ।

ज. फार्मका मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकार

- विभिन्न बालीहरूको स्रोत बीउ उत्पादन तथा वितरण गर्ने।
- नार्कसँगको सहकार्यमा जातीय प्रदर्शन एवम् परीक्षण सञ्चालन गर्ने।
- नार्कसँगको सहकार्यमा जातीय संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने।
- कृषिजन्य जैविक विविधता संरक्षण तथा सम्बर्द्धन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने।
- बीउ उत्पादन तथा विकास सम्बन्धमा उत्पादक कृषकलाई तालिम प्रदान गर्ने तथा आवश्यकता अनुसारका विषयमा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने।
- फार्मको उत्पादकत्व एवम् आम्दानी वृद्धि गर्न जमिन तथा अन्य पूर्वाधार र सुविधाको उच्चतम परिचालन गर्ने।
- बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजना तर्जुमामा बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रलाई पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने।
- सम्बन्धित विषयको समस्या समाधानका लागि स-साना कार्यमुखी (Action oriented) अध्ययन परीक्षण सञ्चालन गर्ने।
- फार्म व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने।

झ. फार्मबाट प्रदान गरिने मुख्य सेवाहरू

- कृषि विकास फार्मको क्षेत्रभित्र खाद्यान्न बाली, नगदे बालीहरूको स्रोत बीउ उत्पादन तथा बिक्रीवितरण गर्ने।
- खाद्यान्न र नगदे बालीको स्रोत बीउ आपूर्ति तथा बजार व्यवस्थापनको लागि व्यावसायिक वीजवृद्धि, बीउ आत्मनिर्भर कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने।
- फार्मभित्र रहेको आँपको बगैँचा तथा माछा पोखरीबाट उत्पादित आँप एवम् माछा बिक्रीवितरण गर्ने।
- मौसम अनुसारका विभिन्न तरकारी बालीका बेर्ना तयार गरी बिक्रीवितरण गर्ने।
- कृषकस्तरमा देखिएका विभिन्न बालीका उत्पादनमूलक समस्या पहिचान गरी सोको समाधानको लागि आवश्यक अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने।
- कृषि विकाससँग सम्बन्धित कार्यमा संलग्न रहेका विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी र निजी निकायहरूबीच आवश्यक समन्वय गर्ने।
- विभिन्न खाद्यान्न तथा नगदे बालीहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व अनुमान गर्ने र तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने।
- स्थानीयस्तरका महत्त्वपूर्ण बालीहरूको पहिचान गरी सोको संरक्षण, प्रवर्द्धन एवम् प्रयोगको लागि कृषि जैविक विविधता संरक्षण ब्लकहरू स्थापना गर्ने।
- कृषि क्षेत्रमा उपलब्ध उन्नत एवम् स्थानीय प्रविधिहरूको परीक्षण एवम् प्रदर्शन गर्ने।

ज. जनशक्ति विवरण

क्र.सं.	पद	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या
१	वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्वि.प्रा.	१
२	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	२
३	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृ.प्रा.	१
४	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा. (बाली विकास)	२
५	सह लेखापाल	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	१
६	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	१
७	सवारी चालक	श्रेणी विहीन	२
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	३
	जम्मा		१३

खण्ड १

आ.व. २०८१/८२ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम,
प्रगति तथा उपलब्धिहरु

२.१ आ.व. २०८१/८२ मा केन्द्र र फार्महरूमा विनियोजित बजेट

क्र.सं.	आयोजना/कार्यालयको नाम	स्वीकृत बजेट (रु. हजारमा)		
		जम्मा	पूँजीगत	चालु
बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम				
१	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	८०९४७	८६४५	७२३०२
२	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी	४३१८२	१३५६०	२९६२२
३	कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर	२८३७२	८६३०	१९६४२
जम्मा		१,५२,५०१	३०,८३५	१,२१,६६६

२.२ बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के. र मातहतका कृषि विकास फार्महरूको आ.व. २०७६/७७ देखि हालसम्मको वर्षको खर्चको अवस्था (रु. लाखमा)

खर्च समूह	विनियोजन/खर्च	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
पूँजीगत	विनियोजन	५७४.००	३२४	३१४.७५	२३३.५	१४८.६०	३०८.३५
	खर्च	२३३.२३	१९३.५२	२६६.७५	१३२.७८	११८.५१	१८५.३८
	प्रतिशत	४०.६०	५९.७३	८४.७५	५६.८७	७९.७	६०.१२
चालु	विनियोजन	१२८७.८८	११८६	७६७.८८	१००८.	११०८.९९	१२१६.६६
	खर्च	४३७.१२	४३९.९५	५१४.४७	५४६.२६	७०९.२९	६२९.०७
	प्रतिशत	३३.९०	३७.१	६७	५४.१९	६३.९६	५१.७०
जम्मा	विनियोजन	१८६१.८०	१५१०.००	१०८२.६३	१२४१.	१२५७.५९	१५२५.०१
	खर्च	१६७०.००	६३३.४७	७८१.२३	६८०.०४	८२७.८०	८१४.४५
	प्रतिशत	३६	४१.५	७२.१६	५४.८	६५.८२	५३.४१

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	विनियोजित बजेट रु.	जम्मा खर्च रु.	खर्च %
USAID स्रोततर्फ	५३३.००	५७.७६	१०.८३
GON तर्फ	२७६.४७	१९७.२६	७१.३५
जम्मा	८०९.४७	२५५.०१२	३१.५०

२.३ केन्द्र र मातहतका निकायहरूको आ.व. २०८१/८२ को भारत प्रगति विवरण

बजेट रु. हजारमा

क्र.सं.	आयोजनाको नाम र कार्यालय	वार्षिक बजेट	एकमुष्ठ भार	एकमुष्ठ भारत प्रगति	भारत प्रगति %
बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम					
१	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, ललितपुर	८०९४७	५३.०८	४८.९६	२५.९९
२	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा	४३१८२	१८.६०	९५.१०	१७.८३
३	कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कञ्चनपुर	२८३७२	२८.३२	९५.८४	२६.९३
३ वटा कार्यालयको जम्मा		१५२५०१	१००		७०.७५

२.४ केन्द्र र मातहतका निकायहरूको आ.व. २०८१/८२ को वित्तीय प्रगति विवरण

बजेट उप-शीर्षक नं. ३१२०११०४

बजेट रु. हजारमा

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	वार्षिक विनियोजित बजेट			वार्षिक कूल खर्च					
		चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा
क बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम										
१	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर	७२३०२	८६४५	८०९४७	२४२२२.६	१२७८.६	२५५०१.२	३३.५	१४.८	३९.५०
२	कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कञ्चनपुर	१९७४२	८६३०	२८३७२	१३०५२.३	५१३७.७	१८१९०.०	६६.१	५९.५	६४.११
३	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा	२९६२२	१३५६०	४३१८२	२५६३१.७	१२१२१.९	३७७५३.६	८६.५	८९.४	८७.४३
वटा कार्यालयहरूको जम्मा		१२१६६६	३०८३५	१५२५०१	६२९०७	१८५३८	८१४४५	५१.७	६०.१	५३.४१

२.५ बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के. को वार्षिक बजेट तथा प्रगति (आ.व. २०८१/८२)

नेपाल सरकार र USAID बीचको सम्झौता (Development Objective Agreement (DOAG) नम्बर ३६७-०१४) पश्चात् आ.व. २०८१/८२ देखि पाँच वर्षको लागि यस कार्यालय लगायत दश अन्य कार्यालयको लागि Agriculture Direct Financing Activity सञ्चालनमा आएको थियो। यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य कृषि उत्पादन र खाद्य सुरक्षामा सुधार गर्नको लागि नेपाल सरकारबाट सम्पादन गरिने सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहहरूका विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा सघाउ पुर्याउनु हो। आ.व. २०८१/८२ मा बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुरको वार्षिक चालु बजेट रु. ७ करोड २३ लाख २ हजार र पूँजीगततर्फ रु. ८६ लाख ४५ हजार गरी जम्मा बजेट रु. ८ करोड ९ लाख ४७ हजार विनियोजन भएको छ। जसमध्ये नेपाल सरकारको स्रोततर्फ रु. २ करोड ७६ लाख ४७ हजार (३४.१५%) र USAID स्रोतको

सोधभर्ना हुने अनुदानतर्फ रू. ५ करोड ३३ लाख (६५.८५%) विनियोजन भएको छ। सम्झौता बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत भए तापनि USAID स्रोतको सोधभर्ना हुने अनुदानतर्फका सबै कार्यक्रमहरू रोक्का गर्नु भनी मिति २०८१/१०/१२ (January 25, 2025) को अर्थ मन्त्रालयलाई लेखी यस केन्द्रमा मिति २०८१/१०/१४ मा बोधार्थ जानकारी प्राप्त भएपश्चात् यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिने क्रियाकलापहरू रोक्का गरिएका कारण यस केन्द्रको आ.व. २०८१/८२ का लागि लक्षित क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न नसकिएको कारण यस केन्द्रको वार्षिक भारित तथा वित्तीय प्रगति क्रमशः ४८.९६ प्रतिशत र ३१.५० प्रतिशत मात्र हासिल भएको अवस्था छ। यस आ.व. मा भएको बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रको प्रगति विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
१	अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू							
	कम्पोनेन्ट नभएको							
११.३.१०.७७१	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापालाई मेसिनरी औजार उपलब्ध गराउने (मिनी कम्बाइन हार्भेष्टर-१, रोटरी मल्चर-१, J Shaped रोटाभेटर-१, ड्रम सिडर-१, Lawn Mower-१, श्रेसर-१)	पटक	१	४.९४	४०	०	०	यु एस एड (३३) ४०
११.३.१०.७७२	कृषि विकास फार्म सुन्दरपुर, कन्चनपुरलाई मेसिनरी औजार उपलब्ध गराउने (मिनी कम्बाइन हार्भेष्टर-१, ट्याक्टर जडिट रिपर-१, ग्रास कटर-१, Agriculture plough-1)	पटक	१	४.०८	३३	०	०	यु एस एड (३३) ३३
११.३.१७.१२	डेस्कटप कम्प्युटर खरिद	सङ्ख्या	१	०.१२	१	१	०.१२	नेपाल सरकार १
११.३.२०.६	ल्यापटप खरिद	सङ्ख्या	२	०.३	२.४	२	०.३	नेपाल सरकार.४ नेपाल सरकार २
११.३.२२.५९	भ्याकुम क्लिनर खरिद	सङ्ख्या	१	०.०४	०.३५	१	०.०४	नेपाल सरकार.३५
११.३.२२.६२	एसी खरिद	सङ्ख्या	१	०.१५	१.२	१	०.१५	नेपाल सरकार.२ नेपाल सरकार १
११.३.२२.१०५२	Duplex Printer खरिद	सङ्ख्या	१	०.१२	१	१	०.१२	नेपाल सरकार १
११.३.२२.९८६	Led light display board मर्मत	सङ्ख्या	१	०.१२	१	१	०.१२	नेपाल सरकार १
११.३.२२.९८७	Existing Solar pannel जडान तथा मर्मत	पटक	१	०.१२	१	१	०.१२	नेपाल सरकार १
११.५.२२.८१२	कार्यालय परिसरमा रहेको जीर्णोदधारा भत्काउने तथा सरसफाइ	पटक	१	०.०६	०.५	१	०.०६	नेपाल सरकार ५

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
११.५.२.२.८.१४	कार्यालय परिसरमा ब्लक विछ्याउने र मर्मत	पटक	१	०.६२	५	१	०.६२	नेपाल सरकार ५
	क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा			१०.६७	८६.४५		१.७	
	आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू							
१	कम्पोनेन्ट नभएको							
१.१.१.३	रा.प. प्रथम	जना	१	१.२६	१०.२३	१.	१.२६	नेपाल सरकार १०.२३
१.१.१.४	रा.प. द्वितीय	जना	३	२.९९	२४.१८	२.	२.९९	नेपाल सरकार २४.१८
१.१.१.५	रा.प. तृतीय	जना	५	४.५३	३६.७	३.	४.५३	नेपाल सरकार ३६.७
१.१.१.६	रा.प.अनं. प्रथम	जना	६	४.७१	३८.१२	४.	४.७१	नेपाल सरकार ३८.१२
१.१.१.७	रा.प.अनं. द्वितीय	जना	१	०.७५	६.०९	१.	०.७५	नेपाल सरकार ६.०९
१.१.१.२५	ह.स.चा. पाँचौं स्तर	जना	२	१.६	१२.९३	२.	१.६	नेपाल सरकार १२.९३
१.१.१.३०	का.स. पाँचौं स्तर	जना	३	०.६५	५.२४	१.	०.६५	नेपाल सरकार ५.२४
२.१.२.१	विद्युत महसुल	पटक	१	०.२५	२	१.	०.२५	नेपाल सरकार २
२.१.३.१	जारको पिउने पानी	जार	३६	०.०४	०.३५	९.	०.०४	नेपाल सरकार ३५
२.१.३.११	ट्याङ्करको पानी	महिना	१	०.०६	०.४८	१.	०.०६	नेपाल सरकार ४८
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	महिना	१	०.०९	०.७	१.	०.०९	नेपाल सरकार ७
२.१.६.३	सूचना अधिकारीलाई मासिक टेलिफोन खर्च	रू.	१	०.०१	०.१२	१.	०.०१	नेपाल सरकार १२
२.१.६.७	कार्यालय प्रमुखका लागि सञ्चार खर्च	महिना	१	०.०३	०.२४	१	०.०३	नेपाल सरकार २४
८.१.६.२९	Agriculture direct financing अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन तथा अनुगमन गर्नको लागि गाडी भाडामा लिने	पटक	३	०.४१	३.३५	०.	०.	नेपाल सरकार ३५ यु एस एड (३३) ३

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.१.७.४	वेबसाइट रिडिजाइन तथा सञ्चालन	पटक	५.८३	०.०९	०.७	१.	०.०४	नेपाल सरकार.७
२.१.७.६	इमेल/इन्टरनेट	पटक	१२.१६	०.१८	१.४६	१.	०.०९	नेपाल सरकार.१.४६
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महङ्गी भत्ता	जना	२१	०.६२	५.०४	२१.	०.३२	नेपाल सरकार.५.०४
२.२.२.२	पेट्रोल-दुई पाइग्रे	लितर	२०४०	०.४३	३.४९	५१०.	०.२२	नेपाल सरकार.३.४९
२.२.२.३	डिजेल	लितर	१६८०	०.३४	२.७८	४२०.	०.२	नेपाल सरकार.२.७८
२.२.२.४	मोबिल	लितर	५०	०.०६	०.५	२.	०.०३	नेपाल सरकार.५
२.२.२.५	अनुगमनमा प्रयोग हुने गाडीको इन्धन	लितर	७००	०.१४	१.१६	१२५.	०.०८	नेपाल सरकार.१.१६
२.२.२.२०	अन्य पिपर आयल ब्रेक आयल आदि	लितर	१२०	०.०४	०.३	३०.	०.०२	नेपाल सरकार.३
२.२.२.१७	सह सचिव सुबिधाको गाडीको लागि इन्धन	लितर	१२००	०.२४	१.९८	१	०	नेपाल सरकार.१.९८
२.२.३.२	रयाँस	सङ्ख्या	१५	०.०४	०.३	४.	०.०२	नेपाल सरकार.३
१.२.४.२५	समिति तथा उप समितिहरूको बैठक भत्ता	पटक	१	०.१९	१.५	१.	०.१२	नेपाल सरकार.१.५
१.२.१०.१	पालेपहरा भत्ता	जना	३	०.०७	०.५५	३.	०.०४	नेपाल सरकार.५.५
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	जना	२१	०.२६	२.१	२१	०.२६	नेपाल सरकार.२.१
२.३.१.३	दुई पाइग्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	बटा	१७	०.२१	१.७	४.	०.२१	नेपाल सरकार.१.७
२.३.१.११	चार पाइग्रे सवारी साधन मर्मत	बटा	२	०.४९	४	१	०.४९	नेपाल सरकार.४
२.३.२.१	कम्प्यूटर/ल्यापटप मर्मत खर्च	बटा	१५	०.०९	०.७५	५.	०.०९	नेपाल सरकार.७.५
२.३.२.२	फोटोकपी/स्क्यानर मर्मत खर्च	बटा	४	०.०५	०.४	२.	०.०५	नेपाल सरकार.४
२.३.२.२५१	फर्निचर, विजुली लगायत धारा मर्मत	पटक	१	०.०६	०.५	१.	०.०६	नेपाल सरकार.५
२.३.९.३२१	कार्यालय भवन रङ्गरोगन	पटक	१	०.६२	५	१	०.६२	नेपाल सरकार.५
२.४.१.१	कार्यालयमा आवश्यक वार्षिक मसलान्द खरिद	पटक	५	०.५६	४.५	१.	०.५६	नेपाल सरकार.४.५

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.४.१.१०	विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन	पटक	३	०.३७	३	१	०.३७	नेपाल सरकार ३
२.४.१.३.४	सूचना प्रकाशन	पटक	२	०.२५	२	१	०.२५	नेपाल सरकार २
२.४.१.३.८०	कार्यालयमा दैनिक पत्रपत्रिका तथा कृषि सम्बन्धी पत्रिका	सङ्ख्या	४	०.०६	०.४८	१.	०.०६	नेपाल सरकार.४८
२.५.७.४	सेवा करारका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	सङ्ख्या	४	०.१५	१.२	४	०.१५	नेपाल सरकार १.२
२.५.७.५	सेवा करारका कर्मचारीलाई पोशाक खर्च	सङ्ख्या	४	०.०५	०.४	०	०.०५	नेपाल सरकार.४
२.५.७.६	सरसफाई सेवा करार	जना	१	०.१९	१.५६	१.	०.१९	नेपाल सरकार १.५६
२.५.७.१३	कम्प्यूटर अपरेटर करारमा लिने	सङ्ख्या	१	०.५२	४.१७	१.	०.५२	नेपाल सरकार ४.१७
२.५.७.१४	कार्यालय सहयोगी करारमा लिने	सङ्ख्या	२	०.७३	५.९३	२.	०.७३	नेपाल सरकार ५.९३
२.५.८.२	कम्प्यूटर लगायतका मेसिनरी सामानको सर्भिसिंग	पटक	१	०.१२	१	१.	०.१२	नेपाल सरकार १
२.५.१०.१७६	कार्यालयको बगैँचा तथा सिजनल फूल व्यवस्थापन र सम्भार गर्ने	पटक	४	०.०५	०.४	१.	०.०५	नेपाल सरकार.४
१.६.२.१	योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण उपदानकोष	जना	३	०.२४	१.९१	१.	०.२४	नेपाल सरकार १.९१
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	जना	३	०.१	०.७७	१.	०.१	नेपाल सरकार.७७
२.७.२५.१८०७	आ.व. २०८०/८१ मा सङ्घीय सशर्तवित्तीय हस्तान्तरणमार्फत सञ्चालन भएका कार्यक्रमको प्रगति पुस्तिका प्रकाशन	पटक	१	०.१२	१	०	०.००	यु एस एड (३३) १
२.८.१.३२	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भ्रमण खर्च	सङ्ख्या	५	०.३१	२.५	२.	०.३१	नेपाल सरकार २.५
२.८.२.३	सरुवा भ्रमण	सङ्ख्या	४	०.२	१.६	०.	०.	नेपाल सरकार १.६
२.९.२.१	गाडी बीमा	पटक/सङ्ख्या	३	०.८७	७.०५	३	०.८७	नेपाल सरकार ७.०५

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.९.२.२	मोटरसाइकल बीमा	पटक/ सङ्ख्या	२१	०.६३	५.१२	२१	०.६३	नेपाल सरकार ५.१२
२.९.४.३१	हस्तान्तरण भइ आउने चार पाइप्रे सवारी साधनको नम्बर प्लेट परिवर्तन तथा नवीकरण	सङ्ख्या	१	०.१९	१.५	०	०.१९	नेपाल सरकार १.५
२.९.६.१	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च	पटक	१२	०.३७	३	३	०.३७	नेपाल सरकार ३
२.९.९.१९८	विश्वकर्मा पूजा तथा प्रसाद वितरण (गाडि र मोटरसाइकल पूजा)	पटक	१	०.०२	०.२	१	०.०२	नेपाल सरकार.२
३	बाली विकास कार्यक्रम							
२.५.३.७३५	राइस मिल मोडलको म्यानुयल तयारी तथा प्रकाशन	पटक	१	१.२४	१०	०	०.००	नेपाल सरकार २ यु एस एड (३३) ८
२.६.४.१३३८	राइस मिल मोडल कार्यान्वयन अवस्थाको समीक्षा तथा भावी कार्यदिशा तयारी	पटक	१	०.३७	३	०	०.००	यु एस एड (३३) ३
२.७.१५.१६३५	मकै लगायतका बालीहरूमा Aflatoxin उपस्थिति र सम्भावित नकरात्मक असरबारे सचेतना	पटक	२	०.६२	५	०	०.००	नेपाल सरकार १ यु एस एड (३३) ४
२.७.१५.२३०५	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन	पटक	१	०.१२	१	१	०.१२	यु एस एड (३३) १
२.७.१५.२९९६	Agronomy Society of Nepal सँगको सहकार्यमा Maize compendium तयारी तथा प्रकाशन	पटक	१	१.४८	१२	०	०	नेपाल सरकार २ यु एस एड (३३) १०
२.७.१५.३००१	चैते धान उत्पादन क्षेत्रका स्थानीय तहहरूसँग क्षेत्र विस्तार, प्रविधि अवलम्बन र धान मिल मोडलबारेमा स्थलगत अध्ययन र प्रतिवेदन तयारी	पटक	१	०.६२	५	०	०	यु एस एड (३३) ४ नेपाल सरकार १

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.७.१५.३००२	उन्नत मकै बीउ उत्पादक/सहकारी/समुदायमा बीउ उत्पादनमा हास आउनुको कारण र संस्थागत रूपमा विज्ञान कार्यक्रम अगाडि लैजानेबोरमा स्थलगत छलफल र भावी योजना तयारी	पटक	१	०.३७	३	०	०	यु एस एड (३३) ३
२.७.१५.३००३	चैती धान खेती सम्बन्धी सरोकारवाला निकायहरूसहित संयुक्त अनुगमन	पटक	१	०.३७	३	०	०	यु एस एड (३३) ३
२.७.२५.११७७	स्थानीयतह र फार्ममा कार्यरत प्राविधिकहरूको लागि अनुभव तथा सिकाइ आदानप्रदान (Cross learning) भ्रमण	पटक	१	०.६२	५	०	०	यु एस एड (३३) ५
२.७.२५.१८०८	Plant Breeding and Genetics Society of Nepal (PBAGSON) सँगको सहकार्यमा plant variety protection and farmers' right बारे सचेतना	पटक	१	०.४३	३.५	१	०.४३	यु एस एड (३३) ३ नेपाल सरकार .५
२.७.२५.१८०९	प्रमुख खाद्यान्न बाली (धान, गहुँ, मकै) सम्बद्ध असल र नविनतम अभ्यासबारे PMAMP को सिकाइ स्थानीय तहका प्राविधिकहरूसँग सिकाइ आदानप्रदान	पटक	१	०.६२	५	१	०.६२	यु एस एड (३३) ५
२.७.२५.२०२	केन्द्रस्तरमा राष्ट्रिय धान दिवस मनाउने	पटक	१	०.७४	६	१	०.७४	नेपाल सरकार १ यु एस एड (३३) ५
२.८.१.६१४	बाली विकास कार्यक्रम अनुगमन निरीक्षण (अनुगमन मूल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च)	पटक	१६	०.४९	४	६	०.४९	नेपाल सरकार २ यु एस एड (३३) २

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.८.३.१४१	धानको बीउ उत्पादन र नविनतम प्रविधि सम्बन्धी प्राविधिकहरूको फिलिपिन्समा वैदेशिक तालिम भ्रमण कार्यक्रम	जना	८	४.९४	४०	०	०	नेपाल सरकार ४ यु एस एड (३३) ३६
३३	कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम	पटक	१	०.६२	५	१	०.६२	यु एस एड (३३) ५
२.६.५.३५१	कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा अभिलेखीकरण तालिम	पटक	१	०.४९	४	१	०.४९	यु एस एड (३३) ४
२.६.६.११९४	सामुदायिक बीउ बैंक संघ नेपालसँगको समन्वयमा सामुदायिक बीउ बैंकहरूका प्रयास, उपलब्धि तथा आगामी कार्यदिशा सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	पटक	२	१.११	९	१	१.११	यु एस एड (३३) ८ नेपाल सरकार १
२.७.१५.२२६२	राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस मनाउने तथा सप्ताहव्यापी कार्यक्रम मनाउने	पटक	१	१.११	९	१	१.११	नेपाल सरकार १ यु एस एड (३३) ८
२.७.१५.२३८१	रैथाने बालीको जात दर्ता सहजीकरण तथा सूचीकरण	सङ्ख्या	२	०.२५	२	०	०	यु एस एड (३३) २
२.७.१५.२५१७	नेपाल कृषि जैविक विविधता बुलेटिन प्रकाशन	पटक	१	०.१२	१	०	०	यु एस एड (३३) १
२.७.१५.२५९५	सामुदायिक बीउ बैंकको विवरण अध्यावधिक गरी प्रकाशन	पटक	१	०.३७	३	०	०	यु एस एड (३३) ३
२.७.२३.५७	सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण र कृषि जैविक विविधता संरक्षण सहयोग	पटक	२	३.०९	२५	०	०	यु एस एड (३३) २३ नेपाल सरकार २
२.७.२५.१८१२	कृषि जैविक विविधता सम्बन्धी भिडियो डकुमेन्ट्री निर्माण र प्रसारण	पटक	१	१.२४	१०	०	०	यु एस एड (३३) ९ नेपाल सरकार १

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.८.१.८८८	स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट सञ्चालित कृषि, जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम अनुगमन	पटक	८	०.२७	२.१९	२	०.२७	नेपाल सरकार २.१९
५०	बीउ उपक्षेत्र सुदृढीकरण कार्यक्रम							
२.६.४.१३५३	मूल तथा प्रमाणीत बीउ उत्पादकका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण सम्बन्धी तालिम	पटक	१	०.४९	४	१	०.४९	यु एस एड (३३) ४
२.६.६.१०२०	बीउ चक्र सुदृढीकरणका लागि बीउ व्यावसायी तथा सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया	पटक	१	०.३७	३	१	०.३७	यु एस एड (३३) ३
२.७.१५.२५९७	गुणस्तरीय बीउ प्रयोगबारे सचेतना	पटक	२	०.६२	५	०	०	यु एस एड (३३) ४ नेपाल सरकार १
२.७.१५.२५९६	स्रोत बीउ उत्पादनमा प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन	पटक	१	०.६२	५	०	०	यु एस एड (३३) ५
२.७.२३.५९	अनुमति प्राप्त स्रोत बीउ उत्पादकहरूलाई बीउ बिक्रीको आधारमा प्रोत्साहन अनुदान (धान २०० मे. टन, गहुँ ३०० मे. टन, मकै ५० मे. टन)	पटक	३	२४.१७	१९५.६४	१	८.०६	नेपाल सरकार ३.६४ यु एस एड (३३) १९२
२.८.१.९७७	मूल तथा प्रमाणीत बीउ उत्पादकहरूको स्थलगत अनुगमन (धान, मकै, गहुँ)	पटक	१६	०.४९	४	६	०.४९	यु एस एड (३३) ४
५१	रैथाने वाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम							
२.६.४.१३५४	स्थानीय तहका प्राविधिकको लागि रैथाने वाली प्रवर्द्धन तथा मूल्य शृङ्खला विकास तालिम	पटक	१	०.४९	४	०	०	यु एस एड (३३) ४
२.६.६.११९५	रैथाने तथा कोदोजन्य वालीको उत्पादन, बजारीकरण तथा मूल्य शृङ्खला विकासको लागि सरोकारवालाहरूसँग कार्यशाला गोष्ठी	पटक	१	०.३७	३	०	०	यु एस एड (३३) ३

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.७.१५.२०६८	रैथाने तथा कोदोजन्य बालीहरूको महत्त्वबारे सचेतना कार्यक्रम	पटक	१	१.११	९	१	१.	नेपाल सरकार १ यु एस एड (३३) ८
२.७.१५.२३८२	Museum का लागि रैथाने बाली तथा प्रविधि सङ्कलन गरी अद्यावधिक गर्ने	पटक	३	०.१२	१	१	०.०४	यु एस एड (३३) १
२.७.१५.२५२१	स्थानीयतहका प्राविधिकहरूलाई रैथाने बाली कार्यक्रम बारे कस लर्निङ भ्रमण सञ्चालन	पटक	१	०.६२	५	०	०	यु एस एड (३३) ५
२.७.१५.२५९८	रैथाने तथा कोदोजन्य बाली खेती प्रविधि लिफलेट प्रकाशन	पटक	१	०.३७	३	०	०	यु एस एड (३३) ३
२.८.१.९१९	स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट सञ्चालित रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रमको अनुगमन	पटक	१६	०.४९	४	६	०.४९	यु एस एड (३३) ४
६७	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन (धान, मकै, गहुँ, दलहन, तेलहन र रैथाने बाली)							
२.५.२.६८२	परामर्शदाता (कृषि/कृषि इन्जिनियर)	जना	२	०.९७	७.८७	२	०.५	नेपाल सरकार.८७ यु एस एड (३३) ७
२.५.३.५३९	MIS Specialist सेवा करारमा लिने	जना	१	०.२५	२	१	०.११	यु एस एड (३३) २
२.६.४.१३५५	दलहन बाली उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम	पटक	१	०.६२	५	१	०.६२	यु एस एड (३३) ५
२.६.४.१३५६	धान, गहुँ र मकै बालीका स्रोत संरक्षण प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम	पटक	१	०.६२	५	१	०.६२	यु एस एड (३३) ५
२.६.६.११९६	तेलहन बाली प्रवर्द्धनको लागि सरोकारवालाहरूको अन्तरक्रिया गोष्ठी	पटक	१	०.३७	३	०	०	यु एस एड (३३) ३

क्र.सं.	कार्यक्रम/कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित प्रगति	
२.६.६.१०९७	व्यावसायिक मकै खेती क्षेत्र विस्तार र बजार प्रवर्द्धन बारेमा उत्पादक, दाना उद्योग र सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया	पटक	१	०.४३	३.५	१	०.४३	नेपाल सरकार.५ यु एस एड (३३) ३
२.७.२५.१८१३	सङ्घीय सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमहरूको समीक्षा तथा अभिमुखिकरण	पटक	३	१.८५	१५	२	१.२३	यु एस एड (३३) ९ नेपाल सरकार ६
२.८.१.१०५४	स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट सञ्चालित राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन कार्यक्रमहरूको अनुगमन	पटक	४	०.२५	२	२	०.०८	यु एस एड (३३) २
८५	USAID Agriculture Direct Financing समन्वय कार्यक्रम (कृषि विभाग)							
२.२.३.५१	अनुगमनको लागि इन्धन	लिट्र	१३९३.९३	०.२८	२.३	०.	०.	नेपाल सरकार.३ यु एस एड (३३) २
२.५.२.६९५	आर्थिक प्रशासन सहायक करारमा लिने	जना	१	०.३९	३.१३	०.	०.	यु एस एड (३३) ३ नेपाल सरकार .१३
२.५.२.६९६	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन अधिकृत करारमा लिने	जना	१	०.४९	४	०.	०.	यु एस एड (३३) ४
२.५.७.१५	सवारी चालक करारमा लिने	सङ्ख्या	१	०.२१	१.६६	०.	०.	नेपाल सरकार १.६६
२.६.६.१३३५	प्रगति समीक्षा गोष्ठी सञ्चालन	पटक	३	२.५९	२१	१.	०.८६	नेपाल सरकार ७ यु एस एड (३३) १४
२.८.१.३२	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भ्रमण खर्च	सङ्ख्या	४	०.२५	२	०.	०.	यु एस एड (३३) २
	ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा			८९.३	७,२३.०२		४७.३	
	कुल जम्मा खर्च			९९.९७	८,०९.४७		४८.९५	

२.६ आ.व. २०८१/८२ को कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगीको वार्षिक बजेट तथा प्रगति (बजेट रु. लाखमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
	(अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू								
११.३.२२.९९८	कार्यालयमासिसिटीभी जडान	३११२२	पटक	१	०.६९	३	१	०.६९	
११.३.२२.९९९	Digital सूचना बोर्ड स्थापना	३११२२	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
११.६.१३.९०३	गेस्टरूम व्यवस्थापन (गेस्टरूमको लागि फर्निचर, फिक्चर्स, AC जडान लगायत अन्य कार्य)	३११२३	पटक	१	०.६९	३	१	०.६९	
११.४.२२.१०३२	फार्मको घेराबार निर्माण	३११५९	पटक	१	१.३९	६	१	१.३९	
११.४.२२.१०३३	फार्मको उत्तरतर्फ गार्डरूमसहित गेट निर्माण	३११५९	पटक	१	३.४७	१५	१	३.४७	
११.४.२२.११९८	Center of Excellence स्थापना कार्यक्रम	३११५९	पटक	१	९.२६	४०	१	९.२६	
११.४.२२.७८५	फार्मजगामा नदी कटान रोक्न तटबन्धन निर्माण	३११५९	पटक	१	८.८२	३८.१	१	८.८२	
११.१.३.७२७	हुलो गोदाम घर रङ्गरोगन, आवास घर मर्मत तथा रङ्गरोगन	३११६१	पटक	१	०.६९	३	१	०.६९	
११.५.१५.२७	फार्मभित्रको सिँचाइ कुलो RCC गरेर मर्मत गर्ने	३११७१	पटक	१	३.०१	१३	१	३.०१	
११.५.२२.३५५	फार्मभित्र वाटोमा ग्राभेल गर्ने	३११७१	पटक	१	१.१६	५	१	१.१६	
११.५.२२.८३३	पोखरीडिल निर्माण तथा मर्मत	३११७१	पटक	१	०.६९	३	१	०.६९	
११.५.२२.८३४	जग्गा चकलाबन्दी (५ बिघा)	३११७१	पटक	१	०.९३	४	०.६	०.९३	
११.५.२२.८७४	बगैँचा व्यवस्थापन	३११७१	पटक	१	०.३५	१.५	१.००	०.३५	
	अ) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा					३१.३८		३१.०४	
	आ) चालु खर्च कार्यक्रमहरू								
२.६.४.१३६७	धान बाली बीउ उत्पादन सम्बन्धी तालिम	२२५१२	पटक	१	०.५८	२.५	१	०.५८	
२.६.४.१३७१	मकै तथा गहुँ प्रविधि बीउ उत्पादन सम्बन्धी तालिम	२२५१२	पटक	१	०.५८	२.५	१.	०.५८	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.६.५.३४२	समुदायस्तरमा बीउ उत्पादनको घुम्ती तालिम	२२५१२	पटक	१	०.१४	०.६	१.००	०.१४	
२.६.६.१२१३	सरोकारवाला निकायहरूसँग बीउ उत्पादन व्यवस्थापन तथा बाजारीकरण सम्बन्धी १ दिने अन्तरक्रिया गोष्ठी	२२५१२	पटक	१	०.४६	२	१	०.४६	
२.७.१५.२२६९	राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस मनाउने तथा सप्ताहव्यापी कार्यक्रम मनाउने	२२५२२	पटक	१	०.१९	०.८	१	०.१९	
२.७.१८.२६३	फार्मदिवस मनाउने	२२५२२	पटक	१	०.१४	०.६	१	०.१४	
२	बाली विकास कार्यक्रम								
२.७.१५.१४१३	राष्ट्रिय धान दिवस मनाउने	२२५२२	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
२.७.१५.१६६९	धान/मकै/गाहुँको जातीय प्रदर्शन	२२५२२	पटक	३	०.३५	१.५	३	०.३५	
२.७.१५.२०८१	बीउको गुणस्तरबारे जनचेतना तथा बाजार व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना सम्प्रेषण कार्यक्रम (FM/TV program)	२२५२२	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
२.७.१५.२६२६	कृषि विकास फार्ममा खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीमा उत्पादन बढाउन माटो/मल विक्षेपण सम्बन्धी अध्ययन	२२५२२	पटक	१	०.३५	१.५	१	०.३५	
२.७.१५.२६२५	हाइब्रिड उत्पादनका लागि Inbred line (मूल बीउ) उत्पादन कार्यक्रम (मकै र धानको लागि)	२२५२२	पटक	२	०.३५	१.५	१	०.१८	
२.७.१५.२६२८	कृषि विकास फार्मबाट उत्पादन हुने विभिन्न बालीका बीउको लागत अध्ययन गरी प्रतिवेदन प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.१२	०.५			
२.७.१५.३००७	चैते धानको नविनतम नर्सरी व्यवस्थापन र उत्पादन प्रविधि प्रदर्शनी	२२५२२	पटक	१	०.४६	२	१.०	०.४६	
२.७.१५.३००६	फार्म वरपरका स्थानहरूमा नयाँ प्रविधि/बीउविजन सहयोग	२२५२२	पटक	४	०.६९	३	३.०	०.६९	
२.७.१५.९०२	वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.१२	०.५	१.०	०.१२	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.७.२५.१८४९	मकै र गहुँमा शून्य जोताइ प्रदर्शन	२२५२२	पटक	२	०.२३	१	२	०.२३	
२.७.२५.१८५०	धानमा मेसिनद्वारा रोपाइ प्रदर्शन	२२५२२	पटक	१	०.१२	०.५	१	०.१२	
२.७.२५.१८५१	धानमा छरूवा प्रविधिमाफत रोपाइ प्रदर्शन	२२५२२	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
२.७.२५.३८२	प्रविधि पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
२.९.६.२	विध्वकर्मा पूजा तथा प्रसाद वितरण	२२७११	पटक	१	०.०६	०.२४	१	०.०६	
२.७.१५.२६३०	मिनी ल्याब सेवा सञ्चालन	२२५२२	पटक	४	०.२३	१	४	०.२३	
३८	फार्मको माटो सुधार कार्यक्रम								
२.७.१५.२०५७	ज्यामी खर्च	२२५२२	जना	१७५	०.२३	१	१७५	०.२३	
२.७.१५.८९६	हरियोमलको लागि जमिन जोताइ	२२५२२	पटक	५	०.१४	०.६	५	०.१४	
२.७.१५.८९८	हरियो मलको लागि बीउ खरिद	२२५२२	के.जी.	४००	०.०९	०.४	४००	०.०९	
२.७.१५.८९९	कृषि चुन खरिद	२२५२२	के.जी.	१५०००	०.२३	१	८३००	०.१३	
२.७.२५.१८४७	गोबर मल खरिद	२२५२२	मे.टन	५०	०.४६	२	५०	०.४६	
५९	गहुँको स्रोतीउ उत्पादन (१० हे.)								
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिटर	६८७	०.२५	१.१	६८७	०.२५	
२.७.३.४१७	ज्यामी खर्च	२२५२१	सङ्ख्या	११२२	१.७४	७.५	११२२	१.७४	
२.७.३.४२०	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	२२५२१	पटक	५	१.२७	५.५	५	१.२७	
२.७.३.४२२	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.७२	३.१	४	०.७२	
२.७.३.४२३	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	३	०.१४	०.६	३	०.१४	
२.७.३.५६८	वाली कटानी खर्च (श्रेसर/combined harvester)	२२५२१	जना	१	०.३५	१.५	१	०.३५	
६१	दलहन र तेलहन वालीको स्रोतबीउ उत्पादन (तोरी २ हे., मुसुरो १ हे. र ढुँचा २ हेक्टर)								

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिटर	३१८	०.१२	०.५१	३१८	०.१२	
२.७.३.४२२	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.१	०.४२	४	०.१	
२.७.३.४२३	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.०६	०.२५	४	०.०६	
२.७.३.४३०	ज्यामी खर्च	२२५२१	सङ्ख्या	५९८	०.९३	४	५९८	०.९३	
२.७.३.४३२	बीउ उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	२२५२१	पटक	४	०.३७	१.६	४	०.३७	
२.७.३.५६९	बाली कटानी खर्च	२२५२१	जना	७४	०.१२	०.५	७४	०.१२	
६६	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन (धान, मकै, गहुँ, दलहन, तेलहन र रैथाने बाली)								
२.७.१५.२०७९	रैथाने जातहरूको Diversity block	२२५२२	पटक	४	०.२३	१	४	०.२३	
२.७.१५.२६२९	कोशी प्रदेशका खाद्यान्न, दलहन, तेलहन र रैथाने बालीको विविधता सङ्कलन, संरक्षण र सम्बर्द्धन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	४	०.३५	१.५	४	०.३५	
६७	खायन माछापालन (२.५ हे.)								
२.७.३.३००	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	३५०	०.४७	२.०१	३५०	०.४७	
२.७.३.४३७	उत्पादन सामग्री (भुरा, दाना, चुन, मलखाद, औषधी, टोनिक, जाल आदि) खर्च	२२५२१	पटक	४	३.९४	१७	४	३.९४	
२.७.४.१	उत्पादनसामग्री ढुवानी सेवा खर्च (मलबीउ विषादी लगायत)	२२५२१	पटक	३	०.२३	१	३	०.२३	
७६	मकैको स्रोत बीउ उत्पादन (मूलबीउ १० हे. र हाइब्रिड १ हे.)								
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिटर	७५६	०.२८	१.२१	७५६	०.२८	
२.७.३.४२४	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	२३५७	३.६५	१५.७५	२३५७	३.६५	
२.७.३.४२६	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	२२५२१	पटक	४	१.०९	४.७२	४	१.०९	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.७.३.४२८	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.६९	३	४	०.६९	
२.७.३.४२९	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च जम्मा	२२५२१	पटक	२	०.१४	०.६	२	०.१४	
२.७.३.५६९	बाली कटानी खर्च	२२५२१	जना	१६५	०.२६	१.११	१६५	०.२६	
८३	धानको स्रोत बीउ उत्पादन कार्यक्रम (वर्षे धान:२५ हे., चैते धान:५ हे र हाईब्रिड धान:१ हे. गरी जम्मा ३१ हे.)								
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिटर	२८१२	१.०४	४.५	२८१२	१.०४	
२.७.३.४१३	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	२२५२१	पटक	४	१.८१	७.८	४	१.८१	
२.७.३.४१५	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.९७	४.२	४	०.९७	
२.७.३.४२९	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च जम्मा	२२५२१	पटक	२	०.१४	०.६	२	०.१४	
२.७.३.४६१	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	३७१२	५.३७	२३.२	३७१२	५.३७	
२.७.३.५६८	बाली कटानी खर्च (श्रेसर/combined harvester)	२२५२१	जना	४	१.०४	४.४८	४	१.०४	
जम्मा	चालु खर्च कार्यक्रम जम्मा				३५.१	१५१.५		३४.१	
	कार्यक्रम जम्मा				६६.५	२८७.१		६५.२	
घ	उपभोग खर्च								
१.१.१.४	रा.प. द्वितीय	२११११	जना	१	२.०४	८.८	१	२.०४	
१.१.१.५	रा.प. तृतीय	२११११	जना	२	३.६५	१५.७४	१.०	१.८२५	
१.१.१.६	रा.प.अनं. प्रथम	२११११	जना	२	३	१२.९४	१	१.५	
१.१.१.७	रा.प.अनं. द्वितीय	२११११	जना	२	२.८९	१२.४७	२.०	२.८९	
१.१.१.८६	कार्यालय सहयोगी	२११११	जना	०	०	०	०	०	
१.१.२.१९	हलुका सवारी चालक	२११११	जना	१	१.४४	६.२३	१.०	१.४४	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	६	०.१४	०.६	६	०.१४	
१.२.२.२	महङ्गी भत्ता	२११३२	जना	६	०.३३	१.४४	५.०	०.२७५	
१.२.४.२४६	खरिद समिति लगायत कार्यालयमा हुने अन्य बैठक भत्ता	२११३४	पटक	१०	०.१६	०.७	१०	०.१६	
१.२.१०.१	पालेपहरा भत्ता	२११३९	जना	१	०.०६	०.२५	०	०	
१.६.२.३	नयाँ नियुक्त हुने स्थायी कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण	२१२१२	जना	१६	०.२२	०.९६	१२	०.१६५	
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	२१२१३	जना	१०	०.१४	०.६	५.०	०.०७	
१.६.४.१०	चौकीदार तथा ज्यामीहरूको सामूहिक बीमा	२१२१३	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
२.५.२.४१९	कृषि मेसिनरी औजार र उपकरणको प्रयोग तथा सञ्चालनको लागि कृषि इन्जिनियर परामर्श सेवा	२२४११	जना	१	०.५९	२.५६	१.०	०.५९	
२.५.२.४२०	सिमिल इन्जिनियर परामर्श सेवा	२२४११	जना	१	०.५९	२.५६	१.०	०.५९	
२.५.३.६९२	ल्याब सञ्चालन सेवा करार	२२४११	जना	१	०.५९	२.५६	१	०.५९	
२.५.७.५	सेवा करारका कर्मचारीलाई पोशाक खर्च	२२४१३	सङ्ख्या	५	०.१२	०.५	५	०.१२	
२.५.७.४३	हलुका सवारी चालक	२२४१३	सङ्ख्या	१	०.८१	३.५१	१	०.८१	
२.५.८.११	कार्यालय सहयोगी सेवा करार	२२४१३	जना	३	२.२३	९.६४	३.००	२.२३	
२.५.१०.१२७	फार्मिटमा चौकीदार परिश्रमिक खर्च	२२४१९	जना	३	१.८५	८.०१	३.००	१.८५	
२.५.१०.१२८	कार्यालय परिसरमा चौकीदारको पारिश्रमिक खर्च	२२४१९	जना	२	१.२२	५.२८	२.०	१.२२	
२.५.१०.१२९	फिल्डका चौकीदारका लागि पारिश्रमिक खर्च	२२४१९	जना	३	१.८५	८.०१	३	१.८५	
२.५.१०.१२२	मालीका लागि पारिश्रमिक खर्च	२२४१९	जना	१	०.५३	२.२८	१	०.५३	
२.५.१०.१९२	भारी सवारी चालक करार	२२४१९	जना	१	०.८६	३.७	१	०.८६	
२.८.१.२११	बीउ प्रमाणीकरणका लागि नमुना लिई जाने	२२६११	पटक	१२	०.२३	१	१२	०.२३	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.८.१.२१३	स्रोत बीउ व्यवस्थापनका लागि स्रोत केन्द्रहरूमा जाँदाको भ्रमण खर्च	२२६११	पटक	१२	०.३५	१.५	१२	०.३५	
२.८.१.८४६	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएका कार्यक्रम अनुगमन	२२६११	पटक	१२	०.१९	०.८	१२	०.१९	
२.८.१.९९३	योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गोष्ठीमा सहभागी	२२६११	पटक	४	०.३५	१.५	४	०.३५	
२.८.१.९९४	बीउ बजारीकरण तथा समन्वयका लागि सङ्घीय, प्रादेशिक एवम् स्थानीय निकायहरूमा जाने	२२६११	पटक	४	०.१९	०.८	४	०.१९	
२.८.२.१०	सरूवा भएर जाँदाको भ्रमण खर्च (आन्तरिक भ्रमण)	२२६१२	पटक	४	०.२३	१	४	०.२३	
२.९.६.४	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च तथा अन्य भैपरी आउने विविध खर्च	२२७११	महिना	१२	०.२८	१.२	१२	०.२८	
२.९.९.२	अन्य अतिथी सत्कार खर्च	२२७११	पटक	१२	०.१७	०.७२	१२	०.१७	
जम्मा	उपभोग खर्च				२७.६	११८.९		३४.०	
ङ)	कार्यालय सञ्चालन खर्च								
२.१.२.१	विद्युत महसुल	२२१११	पटक	२०	०.६९	३	२०	०.६९	
२.१.३.१	जारको पिउने पानी	२२१११	जार	९०	०.१५	०.६५	९०	०.१५	
२.१.३.५	पानी महसुल	२२१११	महिना	२०	०.०६	०.२५	२०	०.०६	
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	२२११२	महिना	३	०.१३	०.५४	३.	०.१३	
२.१.७.६	इमेल/इन्टरनेट	२२११२	पटक	३	०.१७	०.७२	३.	०.१७	
२.१.९.१	हुलाक/कुरियर खर्च	२२११२	पटक	१	०.०४	०.१८	१	०.०३	
२.२.२.२	पेट्रोल-दुई पाइप्रे	२२२१२	लिटर	७२०	०.२९	१.२४	७२०	०.२९	
२.२.२.४	मोबिल	२२२१२	लिटर	४२	०.१	०.४२	४२	०.१	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		कैफियत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.२.२.२०	अन्य गियर आयल ब्रेक आयल आदि	२२२१२	लिटर	४८	०.११	०.४८	४८	०.११	
२.२.२.१४१	इन्धन कार्यालय प्रमुख	२२२१२	लिटर	८४०	०.३२	१.३९	८४०	०.३२	
२.२.२.१७६	कार्यालय कामको लागि इन्धन डिजल	२२२१२	लिटर	५६०	०.२२	०.९३	५६०	०.२२	
२.३.१.३	दुई पाइप्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	६	०.१४	०.६	६.०	०.१४	
२.३.१.१७	टयाक्टर मर्मत	२२२१३	वटा	२	०.६९	३	२	०.६९	
२.३.१.१८	पिक अप गाडी मर्मत	२२२१३	वटा	१	०.४६	२	१.००	०.४६	
२.९.२.३	गाडीबीमा तथा नवीकरण	२२२१४	प./स.	४	०.२८	१.२	४	०.२८	
२.९.४.७	दुई पाइप्रे सवारी साधन नवीकरण	२२२१४	सङ्ख्या	५	०.१९	०.८	५	०.१९	
२.३.२.१	कम्प्युटर/ल्यापटप मर्मत खर्च	२२२२१	वटा	६	०.०७	०.३	६.०	०.०७	
२.३.२.२१८	कृषि मसिनरी उपकरण (सिड ड्रिल, सिड ग्रेडर, रोटाभेटर, कल्टिभेटर, डिस्क आदि मर्मत	२२२२१	सङ्ख्या	२०	०.२३	१	२०	०.२३	
२.३.१८.७७	बीउ भाण्डारणका लागि पुराना काठ तथा भौडाको मर्मत सुधार खर्च	२२२२१	सङ्ख्या	१६	०.२३	१	१६	०.२३	
२.३.१८.८०	खानेपानी ट्याङ्की मर्मत तथा पाइप खरिद	२२२२१	पटक	१	०.१२	०.५	१.	०.१२	
२.४.१.१	कार्यालयमा आवश्यक वार्षिक मसलन्द खरिद	२२३११	पटक	४	०.५८	२.५	४	०.५८	
२.२.३.२	रयाँस	२२३१४	सङ्ख्या	१६	०.०७	०.३	१६	०.०७	
२.४.१३.८०	कार्यालयमा दैनिक पत्रपत्रिका तथा कृषि सम्बन्धी पत्रिका	२२३१५	सङ्ख्या	१२	०.०८	०.३६	१२	०.०८	
२.४.१४.३	सूचना प्रकाशन खर्च	२२३१५	पटक	१२	०.३५	१.५	१२	०.३५	
२.४.१५.२८	फार्ममा कार्यरत ज्यामीहरूका लागि आवश्यक PPE सेट, पञ्जा, बुट लगायतको सामग्री खरिद	२२३१९	पटक	१	०.२३	१	१	०.२३	
ड)	कार्यालय सञ्चालन खर्च जम्मा				६	२६		६.०	
च)	कूल जम्मा खर्च				१००	४३१.८२		१५.१	

२.७ आ.व. २०८१/८२ को कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुरको वार्षिक कार्यक्रम तथा प्रगति

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		यस आ.व. को प्रगति		कैफियत	
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण		भारित
			बजेट (रु. लाखमा)					
	अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू							
११.१.२.७७३	कामदारको लागि खेतमा शौचालय निर्माण	सङ्ख्या	१	०.८१	२.३	१	०.८१	
११.६.१३.८८५	तालिम हलको लागि सोफा सेट खरिद	सङ्ख्या	१	०.३५	१	१	०.३५	
११.४.२.११४६	फार्म वरिपरि निर्माणाधिन पक्की पर्खाल निर्माण	पटक	१	२८.२	८०	१	२८.२	
११.१.३.७३३	तालिम हलमा टायल फिटिङ गर्ने	पटक	१	१.०६	३	१	१.०६	
	क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा							
१.१.१.४	रा.प. द्वितीय	जना	०	२.५२	७.१६	-	०	
१.१.१.५	रा.प. तृतीय	जना	०	७.७६	२२.०२		७.७६	
१.१.१.६	रा.प.अनं. प्रथम	जना	०	४.२८	१२.१४		४.२८	
१.१.१.७	रा.प.अनं. द्वितीय	जना	०	४.१	११.६२		४.१	
१.१.१.२५	ह.स.चा. पाँचौंस्तर	जना	०	२.२	६.२३		२.२	
१.१.१.३०	का. स. पाँचौंस्तर	जना	०	०	०			
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	जना	१३	०.४६	१.३	१०	०.४६	
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महङ्गी भत्ता	जना	९	०.७६	२.१६	९.	०.७६	
१.२.४.७	खरिद समिति लगायत कार्यालयमा हुने अन्य बैठक भत्ता	पटक	१०	०.१८	०.५	३	०.१२	
१.२.१०.९	पालेपहरा भत्ता	जना	२	०.०७	०.२	०	०.०७	
१.६.२.२	योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण उपदान कोष	महिना	१	०.३४	०.९६	१	०.३४	

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस आ.व. को प्रगति (वार्षिक प्रगति)		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	जना	९	०.१६	०.४४	९	०.१६	
२.१.२.१	विद्युत महसुल	पटक	१	०.४२	१.२	१	०.४२	
२.१.३.१	जारको पिउने पानी	जार	८२	०.१४	०.४	८२	०.१४	
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	महिना	४	०.१७	०.४८	४	०.१७	
२.१.७.६	इमेल/इन्टरनेट	पटक	४	०.१७	०.४८	४	०.१२	
२.१.७.५८	कार्यालयको वेबसाइट निर्माण	पटक	१	०.३५	१	१	०.३५	
२.१.९.१	हुलाक/कुरियर खर्च	पटक	१	०.०४	०.१२	०	०.०४	
२.२.२.२	पेट्रोल-डुई पाइप्रे	लिट्र	९६०	०.५८	१.६४	६४०	०.४०	
२.२.२.४	मोबिल	लिट्र	२४	०.०८	०.२४	२४	०.०८	
२.२.२.२०	अन्य गियर आयल ब्रेक आयल आदि	लिट्र	१५.९९६	०.११	०.३२	१०	०.११	
२.२.२.२८	कार्यालय सवारी साधनको लागि डिजेल	लिट्र	११५२	०.७	२	८६४	०.७०	
२.२.२.१७२	ट्याक्टर/रिपर/पम्पसेटका लागि इन्धन	सङ्ख्या	७२०	०.४४	१.२५	५६०	०.४४	
२.३.१.३	डुई पाइप्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	वटा	६	०.३२	०.९	६	०.३२	
२.३.१.११	चार पाइप्रे सवारी साधन मर्मत	वटा	२	१.०६	३	२	१.०६	
२.९.२.२	मोटरसाइकल बीमा	पटक/ सङ्ख्या	६	०.१८	०.५	६	०.१८	
२.९.२.२६	गाडी, ट्याक्टर बीमा तथा नवीकरण	पटक	२	०.२१	०.६	२	०.२१	
२.३.२.१	कम्प्युटर/ल्यापटप मर्मत खर्च	वटा	१०	०.१३	०.३६	१०	०.१३	
२.३.२.१४	ट्रयाक्टर, कलित्वेटर, रोटाभेटर, ह्यारो आदि मर्मत	पटक/ सङ्ख्या	४	०.५२	१.४८	४	०.४२	

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस आ.व. को प्रगति (वार्षिक प्रगति)		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.३.२.३५४	फोटोकपी/प्रिन्टर मर्मत	वटा	४	०.१७	०.४८	४	०.१७	
२.४.१.१	कार्यालयमा आवश्यक वार्षिक मसलन्द खरिद	पटक	४	०.६९	१.९६	२	०.५१	
२.२.३.२	रयाँस	सङ्ख्या	८	०.११	०.३२	८	०.११	
२.४.१३.८०	कार्यालयमा दैनिक पत्रपत्रिका तथा कृषि सम्बन्धी पत्रिका	सङ्ख्या	१	०.०७	०.२	१	०.०७	
२.४.१४.३	सूचना प्रकाशन खर्च	पटक	१	०.१८	०.५२	१	०.१८	
२.५.७.३	कार्यालय सहयोगी सेवा करारमा लिने	सङ्ख्या	३	३.१४	८.९	३	३.१४	
२.५.७.४	सेवा करारका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	सङ्ख्या	४	०.३७	१.०४	४	०.३७	
२.५.७.१६	करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	सङ्ख्या	४	०.१४	०.४	४	०.१४	
२.५.८.१८	सेवा करार (ह.स.चा.)	जना	१	१.१७	३.३२	१	१.१७	
२.५.१०.१३१	फार्मको चौकीदारको लागि पारिश्रमिक खर्च	जना	२	१.७८	५.०४	१	१.७८	
२.५.१०.१८२	मालीका लागि पारिश्रमिक खर्च	जना	१	०.६	१.७१	१	०.६०	
२.५.१०.१९२	भारी सवारी चालक करार	जना	१	०.७६	२.१६	१	०.७६	
२.५.१०.१९६	फार्ममा कार्य गर्नको लागि कृषि प्राविधिक करार	जना	१	०.९३	२.६४	१	०.९३	
२.६.५.१९६	कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम	पटक	२	०.३५	१			
२.७.१५.२६५०	फार्मको गतिविधी सम्बन्धी वृत्तचित्र तयारी	पटक	१	०.३५	१	१	०.३५	
२.८.१.३२	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भ्रमण खर्च	सङ्ख्या	४	०.५६	१.६	४	०.५६	
२.८.१.१००९	रैथाने बाली प्रविधि सङ्कलन गर्ने	पटक	६	०.२८	०.८	६	०.८०	
२.८.१.१०१०	बीउ बाली निरीक्षण तथा अनुगमन	पटक	४	०.३७	१.०५	४	०.३७	
२.८.१.१०११	कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा सञ्चालन भ्रमण खर्च	पटक	१२	०.५३	१.५	१२	०.५३	

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस आ.व. को प्रगति (वार्षिक प्रगति)		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.८.१.२.१०	समीक्षा गोष्ठी लगायतका गोष्ठी सहभागी हुने	पटक	४	०.३६	१.०२	४	०.३६	
२.८.१.७.६८	बीउ बजारीकरण तथा समन्वयका लागि सङ्घीय, प्रादेशिक एवम् स्थानीय निकायहरूमा जाने	पटक	४	०.३७	१.०५	४	०.३७	
२.८.२.१.३	सरूवा भाएर जाँदा तथा आउँदाको भ्रमण खर्च	सङ्ख्या	३	०.१८	०.५			
२.९.६.४	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च तथा अन्य भैपरी आउने विविध खर्च	महिना	१२	०.५३	१.५	१२	०.३९	
१	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन (कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा प्रवर्द्धन)				०.१			
२.७.१५.२.०६०	कोदो बाली उत्पादन प्रदर्शन कार्यक्रम	पटक	१	०.०४	०.१	१	०.०४	
२	बाली विकास कार्यक्रम				२१.२			
२.६.४.१.१९७	बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आवासीय तालिम	पटक	३	१.९	५.४	३	१.९०	
२.६.५.३.१८	बीउ उत्पादन सम्बन्धी घुम्ती स्थलागत तालिम	पटक	१	०.२१	०.६	१	०.२१	
२.७.५.१.१५	वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन	प्रति	१	०.१८	०.५	१	०.१८	
२.७.१५.२.०६१	फार्म दिवस मनाउने	पटक	१	०.१८	०.५	१	०.१८	
२.७.१५.२.६२८	कृषि विकास फार्मबाट उत्पादन हुने विभिन्न बालीका बीउको लागत अध्ययन गरी प्रतिवेदन प्रकाशन	पटक	१	०.१८	०.५	१	०.१८	
२.७.१५.२.६४९	बीउ बजारीकरण सम्बन्धी सन्देशमूलक सूचना प्रकाशन	पटक	१	०.३५	१	१	०.३५	
२.७.१५.२.६४५	गोठमल खरिद, हरियो मल उत्पादन तथा माटो सुधार कार्यक्रम	पटक	४	१.०६	३	४	१.०६	
२.७.१५.२.६४८	फार्म बाहिर उन्नत जातको प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	पटक	६	०.२१	०.६	६	०.२१	
२.७.१५.३.००७	चैते धानको नविनतम नर्सरी व्यवस्थापन र उत्पादन प्रविधि प्रदर्शनी	पटक	१	०.७	२	१	०.०७	

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस आ.व. को प्रगति (वार्षिक प्रगति)		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.७.१५.३००६	फार्म वरपरका स्थानहरूमा नयाँ प्रविधि/बीउविजन सहयोग	पटक	४	१.०६	३	४	१.०६	
२.७.२१.२	कार्यालय परिसरमा करेसाबारी तथा पुष्प वगैचा व्यवस्थापन	पटक	४	०.४२	१.२	४	०.४२	
२.७.२५.१३६९	राष्ट्रिय धान दिवस मनाउने	पटक	१	०.२८	०.८	१	०.२८	
२.७.२५.७२७	आँप बगैचा व्यवस्थापन	पटक	१	०.२१	०.६	१	०.२१	
२.७.२५.७२८	माछा पोखरी व्यवस्थापन	पटक	४	०.५३	१.५	४	०.५३	
५०	रैथाने वाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम				१.३			
२.६.५.३७६	रैथाने वाली प्रवर्द्धनका लागि सचेतनामूलक तालिम सञ्चालन	पटक	१	०.२१	०.६	१	०.२१	
२.७.१५.२०७७	रैथाने वालीहरूको फार्मबाहिर प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	४	०.१४	०.४	४	०.१४	
२.७.२५.१८८०	रैथाने वालीका विभिन्न जातहरू फार्ममा प्रदर्शन गर्ने	पटक	२	०.११	०.३	२	०.११	
५६	प्रविधि प्रसार, तालिम र गोष्ठी				१.५			
२.६.६.१०२५	सरोकारवाला निकायसित बीउ उत्पादन व्यवस्थापन तथा बजारीकरण सम्बन्धी १ दिने अन्तरक्रिया गोष्ठी	पटक	१	०.५३	१.५	१	०.५३	
६९	गहुँको स्रोत बीउ उत्पादन (१० हे.)				१८.७५			
२.७.३.४१७	ज्यामी खर्च	सङ्ख्या	११४८	२.७	७.६७	५५३	२.७०	
२.७.३.४१९	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	पटक	२	०.४१	१.१६	२	०.४१	
२.७.३.४२०	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	पटक	४	१.९	५.४	१	१.९०	
२.७.३.४२१	वाली कटानी खर्च (इन्धन वा थेसरवा कम्वाइन हार्भेष्टर भाडामा)	पटक	१	०.२८	०.८	१	०.२८	
२.७.३.४२२	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	पटक	४	१.०६	३	४	१.०६	
२.७.३.४२३	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	पटक	४	०.११	०.३२	४	०.११	

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस आ.व. को प्रगति (वार्षिक प्रगति)		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.७.३.४८१	फार्ममा कार्यरत ज्यामीहरूलाई सुरक्षात्मक सामग्री खरिद	पटक	१	०.१४	०.४	१	०.१४	
७०	मुसुरो स्रोत बीउ उत्पादन (१ हे.)				१.६५			
२.७.३.४१०	ज्यामी खर्च	सङ्ख्या	१२०	०.२९	०.८१	१२०	०.२९	
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	लितर	६५	०.०४	०.११	६५	०.०४	
२.७.३.४१३	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	पटक	१	०.१२	०.३५	१	०.१२	
२.७.३.४१४	बाली कटानी खर्च (इन्धन वा थ्रेसर वा कम्बाइन हार्भेष्टर भाडामा)	पटक	४	०.०४	०.१	४	०.०४	
२.७.३.४१५	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	पटक	२	०.०७	०.२	१	०.०७	
२.७.३.४१६	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	पटक	१	०.०३	०.०८	१	०.०३	
७२	तोरी स्रोत बीउ उत्पादन (१ हे.)				१.९५			
२.७.३.४१०	ज्यामी खर्च	सङ्ख्या	१९७	०.४७	१.३२	१०५	०.४७	
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	लितर	६५	०.०४	०.११	६५	०.०४	
२.७.३.४१३	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	पटक	१	०.०७	०.२	१	०.०७	
२.७.३.४१४	बाली कटानी खर्च (इन्धन वा थ्रेसर वा कम्बाइन हार्भेष्टर भाडामा)	पटक	१	०.०३	०.०८	१	०.०३	
२.७.३.४१५	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	पटक	४	०.०७	०.२	१	०.०७	
२.७.३.४१६	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	पटक	४	०.०१	०.०४	४	०.०१	
७३	मकैको स्रोत बीउ उत्पादन (१ हे.)				२.९८			
२.७.३.३००	ज्यामी खर्च	जना	२६९	०.६३	१.८	२५५	०.६३	

क्र.सं.	मुख्य-मुख्य कार्यको विवरण	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			यस आ.व. को प्रगति (वार्षिक प्रगति)		कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	
२.७.३.४१२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	लिट्र	६५	०.०४	०.११	६५	०.०४	
२.७.३.४१३	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	पटक	१	०.१५	०.४३	१	०.१५	
२.७.३.४१४	बाली कटानी खर्च (इन्धन वा थेसर वा कम्बाइन हार्भेष्टर भाडामा)	पटक	१	०.०४	०.१२	१	०.०४	
२.७.३.४१६	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	पटक	४	०.०१	०.०४	४	०.०१	
२.७.३.४२८	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	पटक	१	०.१७	०.४८	१	०.१७	
८५	धानको स्रोत बीउ उत्पादन (मूल बीउ १२ हे.)				२७.५८			
२.७.३.४१७	ज्यामी खर्च	सङ्ख्या	१७९६	४.२३	१२	१६२६	४.२३	
२.७.३.४१९	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	पटक	१	०.५५	१.५६	१	०.५५	
२.७.३.४२०	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	पटक	२	२.१६	६.१२	२	२.१६	
२.७.३.४२१	बाली कटानी खर्च (इन्धन वा थेसर वा कम्बाइन हार्भेष्टर भाडामा)	पटक	२	०.३९	१.१	१	०.३९	
२.७.३.४२२	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	पटक	२	१.९५	५.५२	१	१.९५	
२.७.३.४२३	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	पटक	४	०.१	०.२८	१	०.०५	
२.७.३.५८१	फार्ममा कार्यरत ज्यामीहरूलाई सुरक्षात्मक सामग्री खरिद	पटक	१	०.३५	१	१	०.३५	
	ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा			६९.५९	१९,७४२		६५.४३	
	कुल जम्मा			१००	२८,३७२		९५.८६	

२.८ प्रगति नपुग हुनुका कारणहरू

१. प्राविधिक जनशक्तिको कमी।
२. यस कार्यालयका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूको बजेट USAID तर्फ रहेको र USAID नेपालको मिति २०८१/१०/१२ (January 25,2025) को अर्थ मन्त्रालयलाई लेखी यस केन्द्रमा मिति २०८१/१०/१४ मा बोधार्थ प्राप्त भएपश्चात USAID तर्फबाट हुँदै गरेको सोधभर्ना हुने अनुदानतर्फका सबै कार्यक्रमहरू रोक्का गर्नु भनी जानकारी प्राप्त भएपश्चात यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिने क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न नसकिएको।

२.९ सञ्चालित मुख्य-मुख्य क्रियाकलापहरूको विस्तृत विवरण एवम् उपलब्धि

यस केन्द्र अन्तर्गत आ.व. २०८१/८२ मा बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत एक केन्द्र र दुई वटा फार्म गरी जम्मा तीन कार्यालयमा वार्षिक रू. १५ करोड २५ लाख १ हजार बजेट विनियोजन भएकोमा ८ करोड १४ लाख ४५ हजार खर्च भई एकमुष्ठ भारत प्रगति ७०.७५ प्रतिशत र एकमुष्ठ वित्तीय प्रगति ५३.४१ प्रतिशत हासिल भएको छ।

आ.व. २०८१/८२ मा यस केन्द्रबाट सम्पादित प्रमुख क्रियाकलापहरू एवम् उपलब्धि निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

२.९.१ व्यावसायिक मकै खेती क्षेत्र विस्तार र बजार प्रवर्द्धन बारेमा उत्पादक, दाना उद्योग र सरोकारवाला बीच अन्तरक्रिया

कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, मधेश प्रदेश, परवानीपुर, बारामा मिति २०८१/५/२५ गते "व्यावसायिक मकै खेती क्षेत्र विस्तार र बजार प्रवर्द्धनबारेमा उत्पादक, दाना उद्योग र सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम" सञ्चालन गरिएको थियो। उक्त गोष्ठीमा फिल्डस्तरमा प्रत्यक्ष रूपमा खाद्यान्न बाली सम्बद्ध काम गर्ने सरकारी निकाय अन्तर्गतको स्थानीय तह, किसान, मकै दाना सङ्कलक, उद्यमी कृषक, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना समन्वयन एकाई, कृषि अनुसन्धान परिषद् अनुसन्धान विज्ञहरू लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत भूमि, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयका प्रतिनिधीहरू प्रदेश निर्देशनालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरू साथै कृषि ज्ञान केन्द्रका प्रमुखहरूको सहभागिता रहेको थियो। उक्त गोष्ठीको निष्कर्षमा तपसिल बमोजिम समस्या, चुनौती, समाधान तथा समन्वयमा छलफल भएको थियो।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा उठाइएका समस्या तथा सवालहरू

- गुणस्तरीय बीउ तथा प्राविधिक ज्ञानमा कमी।
- खुल्ला बोर्डरका कारण मकै भारत र तर्सो मूलुकबाट आयात धेरै भएको छ।
- यान्त्रीकरण, मल तथा सिँचाइमा समस्या।
- किसानसँग करार सम्झौता एवम् सङ्कलनकर्ताहरूमा भुक्तानीको समस्या।
- चिस्यान व्यवस्थापन, मकै सुकाउने प्रविधि तथा भण्डारण सम्बन्धी जानकारीमा कमी।
- न्यून मूल्य एवम् बजारीकरणमा समस्या।

- फिड ईन्डस्ट्रिजसँग सहकार्य गरी काम हुनुपर्ने।
- मकै प्रवर्द्धन कार्यक्रम प्रदेशमा पनि हुनुपर्ने।
- हाईब्रिड उत्पादनका लागि प्राईभेट कम्पनी खोलन पर्यो किसानलाई सजिलै बीउ उपलब्ध हुनपर्यो।
- प्रतिस्पर्धी बाली छानौट गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउनुपर्ने।
- न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकेर भएन त्यसलाई कार्यन्वयनमा पनि ल्याउन पर्यो।

समाधान

- मिनिकीट प्रदर्शन निरन्तरता दिँदा राम्रो।
- नेपाली हाइब्रिड जातको मिनिकीट प्रदर्शन गर्ने कार्यक्रम हुनुपर्ने।
- बाली व्यवस्थापन राम्रोसँग गर्ने र हर्विसाईड तथा विषादी प्रयोग कम गर्ने।
- सूचीकृत नभएको जातको बिक्रीवितरणमा रोक लगाउन र बीउ निरीक्षण गर्नुपर्ने।
- सतही सिँचाइ, डीप थोपा सिँचाइ र मल्लिचडको व्यवस्था सरकारबाट हुनुपर्ने।
- रासायनिक मलको आपूर्ति व्यवस्थापन सहज र प्राङ्गारिक मलमा प्रोत्साहन अनुदान दिनुपर्ने।
- कस्टम हायरिड सेन्टरलाई सुदृढीकरण तथा परिचालन गर्नुपर्ने।
- सङ्कलन केन्द्र भण्डारण गृहको निर्माण गर्नुपर्ने।
- दाना उद्योग र मकै उत्पादकबीच कृषि ज्ञान केन्द्रको समन्वयमा किनबेचको सम्झौता गर्नुपर्ने।
- माछाको दानाको गुणस्तरको मापदण्ड निर्धारण गरिनुपर्ने।
- बीउको गुणस्तर चेकजाँच गरेरमात्र किसानलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने।
- मकै सुकाउने नयाँ प्रविधि भित्राई सम्पूर्ण किसानको पहुँचमा पुर्याउनुपर्ने।
- भण्डारणको लागि सङ्कलनकर्ता र दाना कम्पनीले गुणस्तरीय भण्डारण केन्द्र निर्माण गर्नुपर्ने।
- नेपाल सरकारले मकैको न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकी किसानसँग मकै खरिदको सुनुश्चिता गर्नुपर्ने तथा समयमै भुक्तानी पाउनुपर्ने।

चुनौती

- भारतीय बीउको विगबिगी खुल्ला सीमाको कारण।
- खरिद प्रविधि व्यवस्थापनको समस्या।
- भण्डारण केन्द्रको बारेमा उचित ज्ञान नभएको।
- मकै सङ्कलन र दाना कम्पनीले सस्तोमा उत्पादन खरिद गर्ने। किसानको आम्दानीमा कमी तर बैंकको ब्याजदर धेरै भएको।
- आर्थिकमन्दी राज्यको फितलो नियमन अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा।

समन्वय

- अनुदान कार्यक्रमलाई विस्तारै घटाउँदै प्रविधि प्रसारणमा जोड दिने,
- सङ्घीय सशर्त कार्यक्रममार्फत मकै उत्पादन प्रवर्द्धनमा जोड,
- ड्रायर व्यवस्थापन,
- तीनै तहका सरकारको समन्वय तथा सहकार्य गर्नुपर्ने।

गोष्ठीमा सहभागीको नामावली

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम
१	मेघनाथ तिमल्सेना	प्रमुख	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
२	डा. कैलाश भडेर	विज्ञ	
३	डा. विशेश्वर प्र. यादव	प्रमुख	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय परवानीपुर, बारा
४	राजनारायण प्र. साह	नि. प्रमुख	कृषि ज्ञान केन्द्र, बारा
५	सुरेशकुमार सिंह	प्रमुख	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय विरगञ्ज
६	विनोद कुमार मण्डल	व.वा.वि.अ.	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा
७	निल कमल सिंह	व.कृ.प्र.अ.	कृषि ज्ञान केन्द्र, सुनसरी
८	कमलदेव प्र. कुशहवा	प्रमुख	कृषि ज्ञान केन्द्र, पर्सा
९	टीकाराम पोखरेल	निर्देशक	गौरीशङ्कर एग्रो इण्डस्ट्री प्रा.लि., सुनसरी
१०	झलकनाथ कंडेल	प्रमुख	कृषि विकास कार्यालय, चितवन
११	ललनकुमार सिंह	व.कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, मधेश प्रदेश, धनुषा
१२	राकेश कुमार यादव	कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, मधेश प्रदेश, धनुषा
१३	खड्क बहादुर खत्री	ना.प्रा.स.	पर्सागढी नगरपालिका, पर्सा
१४	अच्छेलाल प्र. यादव	कृषक	पर्सागढी नगरपालिका, पर्सा
१५	ओकिल अन्सारी	सञ्चालक	पर्सागढी नगरपालिका, पर्सा
१६	रोशन कुमार यादव	कृषक	कोशी गाउँपालिका, सुनसरी
१७	सोनु कुमार यादव	कृ.अ.	कोशी गाउँपालिका, सुनसरी
१८	सीताराम थारू	कृ.अ.	कृषि ज्ञान केन्द्र, सर्लाही
१९	सूर्य प्रसाद पौडेल	निर्देशक	रारा एग्रो मिल प्रा.लि., चितवन
२०	सन्देश दाहाल	कृ.प्र.अ.	कृषि विकास निर्देशनलय, धनुषा
२१	अङ्कित लुइटेल्	प्रा.स.	रत्ननगर नगरपालिका, चितवन
२२	रत्न कु श्रेष्ठ	सङ्कलनकर्ता	रत्ननगर नगरपालिका, चितवन
२३	सुमन भट्ट	कृषक	रत्ननगर नगरपालिका, चितवन
२४	सन्दिप देवकोटा	कृषि शाखा प्रमुख	चन्द्रपुर नगरपालिका
२५	दिलिप कु. साह	प्रोपराईटर (उद्यमी)	मनोकामना कृषि उद्योग
२६	सुरेन्द्र कुमार यादव	प्रोपराईटर (उद्यमी)	पवित्रा दाना उद्योग, चन्द्रपुर नगरपालिका
२७	शोभा पौडेल	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
२८	भास्कर दत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम
२९	निरन्जन महर्जन	लेखापाल	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
३०	निर्मलाकुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
३१	धिरज पौडेल	ना.प्रा.स.	जीतपुर सिमारा उपमहानगरपालिका
३२	अभिषेक विश्वकर्मा	कृषक	जीतपुर सिमारा उपमहानगरपालिका
३३	दयाराम बाग्ले	ना.प्रा.स.	सखुवा प्रसैनी, गाउँपालिका
३४	रामध्यान साह		बरहथवा नगरपालिका
३५	मोहन साह		बरहथवा नगरपालिका
३६	रामसागर महतो		बरहथवा नगरपालिका
३७	अरूणकुमार सिंह	अधिकृत	बरहथवा नगरपालिका
३८	प्रमोद बाग्ले	वैज्ञानिक एस-२	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, परवानीपुर बारा

२.१.२ बीउ चक्र सुदृढीकरणका लागि बीउ व्यावसायी तथा सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया

मिति २०८१/०६/०९ गते कृषि विकास बैंक, वीरेन्द्रनगर, चितवनमा बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रका प्रमुखज्यूको अध्यक्षतामा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय बागमती प्रदेश, बीउबिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड हरिहरभवन, ललितपुर, योजना महाशाखा NARC खुमलटार, कृषि विकास फार्म चन्द्रडाँगी, झापा, प्रदेश बीउबिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हेटौँडा, राष्ट्रिय मकैबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, चितवन र बीउ उत्पादक कम्पनीसहितको सहभागितामा बीउ चक्र सुदृढीकरणका लागि बीउ व्यावसायी तथा सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो।

कार्यक्रममा प्राप्त महत्त्वपूर्ण सुझावहरू

- प्रजनन् बीउको उपलब्धता कम भएको हालको परिप्रेक्ष्यमा नार्कले मूल बीउ उत्पादन गर्नुको सट्टा प्रजनन् बीउ उत्पादनमा केन्द्रित हुनुपर्ने।
- एग्रोभेट बीउ बजारीकरणको महत्त्वपूर्ण अड्ग भएकोले यस किसिमको कार्यक्रमहरूमा एग्रोभेटहरूको सहभागिता अनिवार्य हुनुपर्ने।
- गहुँको हकमा प्रजनन् बीउको माग अत्याधिक तर उपलब्धता न्यून हुने भएकोले नार्कले गहुँको प्रजनन् बीउ उत्पादन बढाउनुपर्ने।
- बीउ चक्रलाई राम्रो, सुदृढ बनाउन बीउबिजन संघसँग समन्वय तथा संघलाई सहभागी गराउनुपर्ने।
- बीउबिजन सम्बन्धी तालिममा एकीकृत पद्धतिबाट सहभागी बोलाउनुपर्ने।
- गैरसरकारी संस्थाले बीउ उत्पादन कार्यक्रम चलाउँदा NSB को छातामुनि बसेर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुपर्ने।
- डेसिसमा अनुदानबाहेकको दररेट बजारमा चलनचल्तीमा आउँदा बीउ महँगो पर्न जाने गरेकोले यसलाई सम्बोधन गर्न उपाय सोच्नुपर्ने।

- नयाँ जातको माग बढ्न नसकेकोले नयाँ जातको प्रचारप्रसारमा ध्यान दिनुपर्ने।
- डेसिसमा स्रोत केन्द्र टाढा तोकिदा समस्या हुने गरेकोले सम्भव भएसम्म नजिक तोकनुपर्ने।
- सम्भव भएसम्म आवेदकले प्रस्ताव गरेको संस्थामा नै बीउको स्रोत तोकनुपर्ने।
- हाल कायम हुने गरेको बीउ वृद्धि अनुपात एकदमै कम भएकोले यसलाई बढाउनुपर्ने।
- मूल/प्रमाणित बीउ उत्पादनको अनुमति पत्र नलिएका बीउ उत्पादकहरूलाई मूल बीउ दिँदा सोझै उन्नत बीउमा परिणत हुने भएकोले उक्त संस्थाहरूलाई प्रमाणित बीउमात्र दिनुपर्ने।
- बीउको दर ठाउँ अनुसार फरकफरक हुनुपर्ने।
- बीउको अडिट नियमित हुनुपर्ने।
- बीउको मूल्य निर्धारण वैज्ञानिक हुनुपर्ने।
- नाकाबाट रजिष्टर नभएका खुल्ला सेचित तथा हाईब्रिड जात व्यापक रूपमा आउने गरेकोले त्यसलाई रोक्नुपर्ने।
- एग्रीभेटहरूको नियमित रूपमा अनुगमन तथा नियमन गरिनुपर्ने।
- बीउ वासलात तयार गर्नुपूर्व प्रत्येक प्रदेशमा गोष्ठी सञ्चालन गरी वासलात तयार गर्नुपर्ने।
- बीउ उत्पादकहरूले contract grower मार्फत बीउ उत्पादन गरिराखेकोले यस पद्धतिलाई मजबुत बनाउनुपर्ने तथा थप अध्ययन गरिनुपर्ने।
- बीउको मूल्य निर्धारण ठाउँ अनुसार फरकफरक हुनुपर्ने। जस्तै: चितवनमा राम धानको बजारमा खाद्यान्न दररेट रु. ६५ प्रति के.जी. जबकी मूल बीउको दररेट पनि रु. ६५ प्रति के.जी. नै तोकिएको।

कार्यक्रममा सहभागीहरू

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम	मोबाइल
१	मेघनाथ तिमल्सेना	प्रमुख	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९८५५०८२९७०
२	विनोद कुमार भट्टराई	सचिव	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश	९८४९९५४८९२
३	डा. टेकप्रसाद गोतामे	महाशाखा प्रमुख	योजना महाशाखा NARC, खुमलटार	९८४३५७६३२९
४	मोहन खतिवडा	बाली विकास अधिकृत	बीउविजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र	९८५४०४०४५४
५	मित्रराज दवाडी	सह अध्यक्ष	राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड, हरिहरभवन, ललितपुर	९८५५०५५९८४
६	मो. फरहत अली	कीट विज्ञ	राष्ट्रिय धान बाली अनुसन्धान कार्यक्रम धनुषा	९८५४०२६०२८
७	झलकनाथ कंडेल	प्रमुख	कृषि विकास कार्यालय चितवन	९८५५०५९५७०
८	विनोद कुमार मण्डल	व. बाली विकास अधिकृत	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा	९८४२०४६५५०
९	महेश रेग्मी	बाली विकास अधिकृत	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण, परियोजना कार्यन्वयन एकाइ, चितवन	९८५५०७७९७०
१०	पूर्णिमा क्षेत्री	व. बाली विकास अधिकृत	व्यावसाय कीट विकास फार्म, चितवन	९८६९३९७२५२
११	राजन ढकाल	प्रमुख	प्रदेश बीउविजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हेटौँडा	९८५९९४३४०४
१२	गोपाल भण्डारी	प्रा.अ.	राष्ट्रिय मकैबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, चितवन	९८४५२९३८०९
१३	महेश शर्मा	प्र.का.अ.	अनमोल बीउ प्रा.लि.	९८५४०४५५४७
१४	दिनेश पाठक	बाली विकास अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपुर	९८५५०५२६२२
१५	सूर्यप्रसाद पोखेल	अध्यक्ष	लालिमा कृषि सहकारी संस्था लि.	९८४७०७३५२५
१६	उमानाथ पौडेल	नि. अध्यक्ष	उन्नत बीज वृद्धि कृषक समूह	९८४५०६८७३७
१७	उमाशङ्कर चौधरी	प्र. सञ्चालक	बुद्ध सिड कम्पनी प्रा.लि., नवलपुर	९८४७०८०४४४
१८	सन्तोषकुमार साह	प्रोपराइटर	गढीमाई बीउ उद्योग, रौतहट	९८५५०४८४९८
१९	विजय साह	प्रोपराइटर	रौनक बीउविजन उद्योग, रौतहट	९८५५०४७७०५
२०	जयाराम अधिकारी	नि.का. प्रमुख	कृषि विकास कार्यालय, धादिङ	९८५९९३९९२८
२१	समीक्षा कठारिया	कृ.प्रा.	विज वृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	९८२९६९६९९३
२२	जयलाल कंडेल	व्यवस्थापक	उग्रतारा सिड कम्पनी प्रा.लि.	९८४८५३४७८४
२३	हरि राज भतराई	प्रबन्धक निर्देशक	नेपाल एग्रो सिड्स एण्ड	९८५५०५७३४७
२४	अञ्जना महारा	अधिकृत छैटौँ	मौरीपालन विकास केन्द्र, भण्डारा	९८६५३७५९७६

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम	मोबाइल
२५	कमलराज शर्मा	कृ.प्र.अ.	कृषि तालिम केन्द्र, भण्डारा	९८६०९६९२९२
२६	नरेश जैशवाल	सञ्चालक	आरोही सिड्स प्रा.लि.	९८५७०४६५९२
२७	अनिल उपाध्याय	व्यवस्थापक	आरोही सिड्स प्रा.लि.	९८४७०४२९८०
२८	रामआधार राय	व्यवस्थापक		९८४०९३०९८७
२९	नवराज जोशी	बाली विकास अधिकृत	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९८४५९२४२८०
३०	प्रज्ञा श्रेष्ठ	कृषि प्रसार अधिकृत	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९८४९७५५८०५
३१	भास्करदत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९४३६९६९२२
३२	निरञ्जन महर्जन	लेखापाल	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९८४९५९८९६९
३३	निर्मलाकुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९८६८९४९४६७
३४	ललिता श्रेष्ठ	क.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र	९८४९०२९२७४

२.९.३ सामुदायिक बीउ बैंक संघ नेपालसंगको समन्वयमा सामुदायिक बीउ बैंकहरूका प्रयास, उपलब्धि तथा आगामी कार्यदिशा सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी

"सामुदायिक बीउ बैंक स्थापना, सञ्चालन तथा सुदृढीकरणको विधि एवम् प्रक्रिया पुस्तकको मस्यौदा तयार गरिएको थियो। उक्त मस्यौदा उपर सरोकारवाला सरकारी र गैरसरकारी निकायहरू र सामुदायिक बीउ बैंकहरूको सहभागितामा सघन छलफल गरी अन्तिम रूप दिन र सामुदायिक बीउ बैंक दिगो विकास र सञ्चालनको भावी कार्यदिशा तय गर्ने उद्देश्यले मिति २०८१/०५/२९ र ३० गते सामाजिक सेवा अध्ययन केन्द्र, नख्खु, ललितपुरमा यो कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गरिएको थियो। उक्त गोष्ठीमा निम्न विषयका कार्यक्रम सञ्चालन तथा छलफल भएको थियो।

- मस्यौदा उपर सरोकारवालाहरूको राय सङ्कलन गर्ने।
- सामुदायिक बीउ बैंकहरूको सुदृढीकरण र दिगो सञ्चालनको लागि कार्ययोजना तयार गर्ने।
- सामुदायिक बीउ बैंकहरूको सुदृढीकरण र दिगोपनाका लागि आगामी आ.व. मा विभिन्न सरकारी निकायले सञ्चालन गर्ने।

यस गोष्ठीमा देशभर रहेका सामुदायिक बीउ बैंकबाट २७ जना सदस्यहरू, लि-वर्डका २ जना, जिन बैंकका १ र बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रबाट ६ जना साथै ६ प्रदेश अन्तर्गतका कृषि विकास निर्देशक तथा प्रतिनिधि कर्मचारीहरू त्यसैगरी Biodiversity International विज्ञ १ जना र अन्य लोकल लेबलका सहभागी लगायत ४९ जना सहभागी संलग्न रहेका थिए।

कार्यक्रममा सहभागीहरू

क्र.सं.	नाम, थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	डा. नरहरि घिमिरे	महानिर्देशक	कृषि विभाग	९८५११५३६८९
२	डा. हरिवहादुर के.सी.	सहसचिव	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	९८५१२२५७५५
३	डा. रामकृष्ण श्रेष्ठ	सहसचिव	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	९८५१२१२५५०
४	श्री मेघनाथ तिमल्सेना	प्रमुख	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८५५०८२९७०
५	श्री बलराम रिजाल	ब.मा.वि.	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८५१०८६०७५
६	श्री नवराज जोशी	बा.वि.अ.	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८४५९२४२८०
७	श्री पिताम्बर श्रेष्ठ		सा.बी.बै. नेपाल, भोजपुर	९८५६०३०५७०
८	श्री लक्ष्मण खत्री	का.नि.	लिवर्ड	९८४०६०२४२१
९	श्री बासुदेव रेग्मी	महानिर्देशक	कृषि विकास नि., गण्डकी	९८५६०११४६५
१०	श्री सुधिर श्रेष्ठ	निर्देशक	कृषि वि.नि., हेटौंडा	९८५५०१६४६६
११	श्री महेशकुमार विष्ट	कृषि अधिकृत	कृ.वि.नि., सुर्खेत	९८५८०३७६७८
१२	श्री सुधिर चौधरी	बा.स.अ.	कृ.वि.नि., धनुषा	९८६०५९७२७३
१३	श्री गोविन्द प्रसाद आचार्य	बा.वि.अ.	कृ.वि.नि., विराटनगर	९८५२६२८३१४
१४	श्री भाष्कर दत्त न्यौपाने	ना.सु.	बा.वि.कृ.जै.वि.सं.के.	९८४३६९६१२२
१५	श्री विवेक पन्त	व.कृ.प्र.अ.	कृ.वि.नि. बुटवल	९८५११५२१७०
१६	श्री हिम बहादुर आचार्य	उपाध्यक्ष	सा.वि.बै. सिन्धुपाल्चोक	९८४१४४६४५७
१७	श्री पार्वती भण्डारी	अध्यक्ष	सा.वि.बै. नवलपुर	९८६७१६३१५०
१८	श्री कविता जैसी	सदस्य	सा.वि.बै., जुम्ला	९८६४७९३८०८
१९	श्री सीता थारू	सचिव	सा.वि.बै., बर्दिया	९८४८०५७४१४
२०	श्री देवबहादुर भण्डारी	अध्यक्ष	सा.वि.बै., बर्दिया	९८४८०५३९९२
२१	श्री नानी मैया मगर	उपाध्यक्ष	सा.वि.बै., ललितपुर	९८४९५५८८३६
२२	श्री कृष्णप्रसाद अधिकारी	कोषाध्यक्ष	अ.सा.वि.बै., कास्की	९८४६२६६९९८
२३	श्री विष्णुप्रसाद अधिकारी	सचिव	सा.वि.बै., कास्की	९८४६३४३५१०
२४	श्री सीता अधिकारी	कोषाध्यक्ष	सा.वि.बै., कास्की	९८०६५१७५००
२५	श्री डिल्ली जिमी	अध्यक्ष	सा.वि.बै., संखुवासभा	९८४२१६२९१२
२६	श्री विष्णु भुपाल	बाली प्रजनक	लिवर्ड	९८४७५२८६२५

क्र.सं.	नाम, थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.
२७	श्री विद्यासागर चौधरी	व्यवस्थापक	कैलारी, कैलाली	९८४८४६४०५६
२८	श्री रमेशकुमार डंगौरा	व्यवस्थापक	जोशीपुर, कैलाली	९८६९७११८५१
२९	श्री रामऔतार थारू	सचिव	मसुरिया, कैलाली	९८२४६०८४७०
३०	श्री आसाराम चौधरी	अध्यक्ष	लालझाडी, कन्चनपुर	९८४८७९४२४५
३१	श्रीछुंगु सरदार थारू	अध्यक्ष	सा.वि.बै., मोरङ	९८५१०४५५०५
३२	श्री रामबाबु प्रसाद यादव	सदस्य	सा.वि.बै. कोचौवा	९८६५०१६०२३
३३	श्री नेत्रबहादुर खड्का	अध्यक्ष	सा.वि.बै, दोलखा	९८४३८१३३३३
३४	श्री डिल्ली पौडेल	अध्यक्ष	सा.वि.बै., झापा	९८१४९१२१८०
३५	श्री चाम नारायण श्रेष्ठ	उपाध्यक्ष	सा.वि.बै, तनहुँ	९८५५६६६२१२
३६	श्री मणीराज गुरुङ	सदस्य	सा.वि.बै., धादिङ	९८५१२२२११७
३७	श्री शोभा खुलाल	व्यवस्थापक	सा.वि.बै.,	९८८०४०६६१५
३८	श्री भक्तबहादुर गुरुङ	अध्यक्ष	सा.वि.बै., लमजुङ	९८४६५४८०९४
३९	श्री शशीभुष्ण प्रधान	सचिव	सा.वि.बै., कास्की	९८५१०५७३७४
४०	श्री प्रदिप थापा	प्रा.अ.	जीन बैंक,	९८४६८१२०२३
४१	श्री निरञ्जन पुडासैनी	सिनियर का.अ.	लिवर्ड,	९८४१३३९४९०
४२	श्री देवराज फुँयाल	TA	लिवर्ड,	९८६११९६८७८
४३	डा. देवेन्द्र गौचन	विज्ञ	Biodiversity International	९८४१२९६३९५
४४	श्री गणेशबहादुर विष्ट	सदस्य	सा.वि.बै, डोटी	९८४८८९५२५६
४५	श्री भगवती आचार्य	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८४२५१२०६६
४६	श्री तिलकराज बुढा	खरिदार	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	

२.९.४ मूल तथा प्रमाणित बीउ उत्पादकका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण सम्बन्धी तालिम

मूल तथा प्रमाणित बीउ उत्पादनका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण प्रक्रिया थोरै रहेको आफ्नै देशको किसान तथा प्राविधिकलाई सक्षम बनाउने उद्देश्यले विभिन्न स्थानीय तहका प्राविधिकहरूलाई खुला सेचित तथा हाईब्रीड मकैको उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी सम्पूर्ण जानकारी तथा सीप सिकाउनको लागि मिति २०८१/०६/१० देखि २०८१/०६/११ गतेसम्म कृषि विकास बैंक लि., प्रादेशिक कार्यालय, वीरेन्द्रनगर चितवनमा “मूल तथा प्रमाणित बीउ उत्पादकको लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण सम्बन्धी तालिम” सञ्चालन गरिएको थियो।

यस दुई दिने मूल तथा प्रमाणित बीउ उत्पादनका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण सम्बन्धी तालिम कार्यक्रममा सहभागीहरूले तालिम एकदमै फलदायी रहेको र यस तालिमबाट मूल तथा प्रमाणित

बीउ उत्पादनका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण तथा प्रशोधन सम्बन्धी धेरै कुरा सिक्ने मौका प्राप्त भएको कुरा व्यक्त गरेका थिए। साथै यस तालिमबाट सिकेको कुरा आ-आफ्नो कम्पनी तथा सहकारीमा गएर सो कुरा प्रयोगमा ल्याउने प्रतिवद्धता पनि जनाएका थिए।

कार्यक्रममा सहभागीहरूको नामावली

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालय/संस्थाको नाम	सम्पर्क नं.
१	डा. नरहरि घिमिरे	महानिर्देशक	कृषि विभाग, हरिहरभवन, ल.पु.	
२	श्री मेघनाथ तिमिल्सेना	प्रमुख	बा.वि.कृ.जै.वि.सं केन्द्र ललितपुर	९८५५०७६८०१
३	मोहनप्रसाद खतिवडा	ब.बा.वि.अ.	बीउविजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर	९८५४०४०४३४
४	श्री विनोद कुमार मण्डल	बा.वि.अ.	कृषि विकास फर्म, झापा	९८४२००६५५०
५	श्री राजेन्द्र यादव	प्रा.अ.	रा. गहुँबाली अ. कार्यक्रम भैरहवा	९८४७०६२६३५
६	श्री देवकुमार साफी	वैज्ञानिक	रा. धानबाली अ. कार्यक्रम, धनुषा	९८५४०२७२५२
७	श्री नवराज जोशी	बा.वि.अ.	बा.वि.कृ.जै.वि.सं. केन्द्र, ललितपुर	९८४४९२४२८०
८	श्री गोपाल भण्डारी	वैज्ञानिक	रा. मकैबाली अ. कार्यक्रम, चितवन	९८४९५२९३८०१
९	श्री सुकबहादुर गुरूड	वैज्ञानिक	रा. मकैबाली अ. कार्यक्रम, चितवन	९८५१२४७५८०
१०	श्री रमेश श्रेष्ठ	प्रा.अ.	रा. मकैबाली अ. कार्यक्रम, चितवन	
११	श्री भगवती आचार्य	प्रा.स.	बा.वि.कृ.जै.वि.सं. केन्द्र, ललितपुर	९८४२५९३५८५
१२	श्री तिलक बुढा	खरिदार	बा.वि.कृ.जै.वि.सं. केन्द्र, ललितपुर	
१३	श्री उमानाथ पौडेल	सहभागी सदस्य	उन्नत बीउ कृषि सहकारी समूह, चितवन	९८४५०६८७३७
१४	श्री सूर्यप्रसाद पोखरेल	सहभागी सदस्य	लालिमा कृषि स. संस्था, देवचुली, नवलपुर	९८४७०७३५२५
१५	श्री जुकराम चौधरी	सहभागी सदस्य	हरितक्रान्ति कृषि सहकारी संस्था, दाङ	९८४७९६९३२९
१६	श्री रामप्रसाद पौडेल	सहभागी सदस्य	गुप्तेश्वरी सहकारी सं.लि., मकवानपुर	९८४७०३०६५३
१७	श्री त्रिलोचन भट्टराई	सहभागी सदस्य	एग्रो टाईम्स कृषि कर्म, देवचुली, नवलपुर	९८६७२२४५५९
१८	श्री ऋषभ श्रीवास्तव	सहभागी सदस्य	सगुन सिड कम्पनी प्रा.लि., नवलपुर	९८२४४७२५२९
१९	श्री संजय यादव	सहभागी सदस्य	आतिथ्य कृषि सहकारी संस्था, रूपन्देही	९८४७३०९६९४
२०	श्री गौरीशङ्कर यादव	सहभागी सदस्य	मुस्कान सिड प्रा.लि., रूपन्देही, कपिलवस्तु	९८०४४९४७९६
२१	श्री दुर्गा घिमिरे	सहभागी सदस्य	जनसेवा बहुमुखी सहकारी संस्था, कपिलवस्तु	९८४३७८९२४५
२२	श्री दिलबहादुर रानामगर	सहभागी सदस्य	अन्नपूर्ण बीउ उत्पादक कृ.स.सं., रूपन्देही	९८४७४९९२९६
२३	श्री बलिराम चौधरी	सहभागी सदस्य	सिम्रिक कृ.स.सं., वुटवल-१७, रूपन्देही	९८१४४६९६८९
२४	श्री उमाशङ्कर चौधरी	सहभागी सदस्य	बुद्ध सिड कम्पनी, नवलपरासी	९८४७०८८४४४

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालय/संस्थाको नाम	सम्पर्क नं.
२५	श्री रेवतीरमण ओझा	सहभागी सदस्य	भूमि सिड कम्पनी, विराटनगर-१९, मोरङ	९८५२०७५५३५
२६	श्री कल्पना खतिवडा	सहभागी सदस्य	एकीकृत नमुना स.सं. झापा	९८१४९८५०४८
२७	श्री समीक्षा कठरिया	सहभागी सदस्य	बिजवृद्धि स. संस्था, कैलाली	९८२१६१६१९३
२८	श्री विजय साह	सहभागी सदस्य	रौनक बीउविजन उद्योग, रौतहट।	९८५५०४७७०५
२९	श्री सन्तोष कुमार साह	सहभागी सदस्य	गढिमाई बीउ उद्योग, रौतहट	९८५५०४८४९८
३०	श्री रोसन पञ्जियार	सहभागी सदस्य	हरियाली बीउ उद्योग, धनुषा	९८१४८२९२८४
३१	श्री राहुल कुमार महतो	सहभागी सदस्य	हरियाली बीउ उद्योग, धनुषा	९८२९९९२८४
३२	श्री प्रकास थारू	सहभागी सदस्य	बुढान साना किसान स.सं.	९८४५०१६९३५
३३	श्री सुरेस वि.क.	सहभागी सदस्य	साथी सिड कम्पनी प्रा.लि.	९८४८०६०९८१
३४	श्री तेज बहादुर खड्का	सहभागी सदस्य	ग्लोबल एग्रीसिट नेपाल प्रा.लि., बाँके	९८५८०३२२०९
३५	श्री जयलाल कंडेल	सहभागी सदस्य	उग्रतारा सिट उ., कैलाली	९८४८५३४७८४
३६	श्री आशिष उप्रेती	सहभागी सदस्य	जागरूक कृ.स.सं., नुवाकोट	९८४३९६३६०२
३७	श्री बलिराम साह	सहभागी सदस्य	रौतहट सिट, रौतहट	९८५५०२६४१२
३८	श्री लोकबहादुर कुँवर	सहभागी सदस्य	पुर्कोट उ.स.सं.	९८४७०१९४०५
३९	श्री नन्दकला क्षेत्री	सहभागी सदस्य	झकलक कृ.स.सं., पर्वत	९८४७१२८०९०
४०	श्री तेजोमूर्ती यादव	सहभागी सदस्य	संकल्प कृ.स.सं., सर्लाही	९८४४०२३६४५
४१	श्री भिमबहादुर पराजुली	सहभागी सदस्य	रौनक बीउविजन उद्योग, रौतहट	९८६४९४८८७०
४२	श्री मोतिलाल चौधरी	सहभागी सदस्य		९८६५२३४८५७

२.९.५ अनुमति प्राप्त स्रोत बीउ उत्पादकहरूलाई बीउ बिक्रीको आधारमा प्रोत्साहन अनुदान (धान २०० मे. टन, गहुँ ३०० मे. टन, मकै ५० मे. टन)

गहुँको स्रोत बीउ (मूल तथा प्रमाणित) उत्पादकहरूलाई गहुँको बीउ बिक्रीको आधारमा प्रोत्साहन अनुदानको लागि मिति २०८१/६/९ गते सूचना प्रकाशन गरिएकोमा ५ वटा बीउ उत्पादक संस्थाहरूले बीउ बिक्री गरी प्राप्त विवरणको आधारमा अनुदान वितरणको लागि मूल्याङ्कन भई कूल १४.९७९ मे. ट. बीउका लागि रु. ३४४५१७/(तीन लाख चौवालीस हजार पाँच सय सत्र) भुक्तानी गरिएको।

अनुदान प्राप्त गर्ने सहकारी संस्थाहरूको नाम

क्र.सं.	बीउ उत्पादन कम्पनीको नाम	ठेगाना	बीउको परिमाण (के.जी.)	रकम रु.	कैफियत
१	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	सर्लाही	४००	९२००	मूल बीउ
२	आदित्य कृषि सहकारी संस्था लि.	रूपन्देही	३०८०	७०८४०	मूल बीउ
३	मुस्कान सिड कम्पनी प्रा.लि.	कपिलवस्तु	५४१०	१२४४३०	मूल बीउ

क्र.सं.	बीउ उत्पादन कम्पनीको नाम	ठेगाना	बीउको परिमाण (के.जी.)	रकम रु.	कैफियत
४	श्री कृष्ण महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	रौतहट	१८४९	४२५२७	मूल बीउ
५	सूर्योदय कृषक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	दाङ	४२४०	९७५२०	मूल बीउ
	जम्मा		१४,९७९	३,४४,५१७	

२.९.६ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाका बाली सम्बद्ध जोन तथा सुपरजोन इकाईहरूसँग फिल्डतहमा पहिचान भएका समस्याहरू तथा सिकाइ आदानप्रदान सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी

फिल्डस्तरमा बाली सम्बद्ध क्षेत्रमा कामगर्दा भोगेका समस्याहरू र सिकाइहरू पहिचान र तिनीहरूको एकआपसमा आदानप्रदान गर्ने, बाली सम्बद्ध धान, मकै र गहुँको क्षेत्रमा नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् (नार्क) बाट भएका नविनतम प्रयासहरूको बारेमा जानकारी लिने, फिल्डस्तरमा काम गर्दा एकआपसमा कसरी सहकार्य र सहयोग गर्दा कार्यक्रममा प्रभावकारीता हासिल गर्न सकिन्छ, सोकोबारेमा छलफल र निचोड निकाल्न सहयोग तथा नीतिगत रूपमा कसरी सम्बोधन गर्न सकिन्छ, सोकोबारेमा छलफल गर्ने उद्देश्यले मिति २०८१/८/१२ गते कृषि विकास बैंक, वीरेन्द्रनगर, चितवनमा "प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाका बाली सम्बद्ध जोन तथा सुपरजोन इकाईहरूसँग फिल्डतहमा पहिचान भएका समस्याहरू तथा सिकाइ आदानप्रदान सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी" सञ्चालन गरिएको थियो।

कार्यक्रममा सहभागी नामावली

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
१	सुधिर श्रेष्ठ	निर्देशक	कृषि विकास निर्देशनालय, बागमती प्रदेश, मकवानपुर।
२	केशव देवकोटा	नि. प्रमुख	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, ललितपुर
३	झलकनाथ कंडेल	प्रमुख	कृषि विकास कार्यालय, चितवन
४	डा.जीत ब. चन्द	व.कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, कार्यान्वयन एकाइ, खुमलटार, ललितपुर
५	पुष्पराज पौडेल	कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, कार्यान्वयन एकाइ, खुमलटार, ललितपुर
६	महेश रेग्मी	व.कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, कार्यान्वयन एकाइ, खुमलटार, ललितपुर
७	संत ब. कार्की	प्रा.स.	अजिरकोट गाउँपालिका, गोरखा
८	डुइटुप ग्याल्जन लामा	प्रा.स.	बेनीघाट रोराङ गाउँपालिका, धादिङ
९	रामहरी गैरे	कृ. स्नातक	बगनासकाली गाउँपालिका, पाल्पा
१०	गौरव रानाभाट	प्रा.स.	कालिका नगरपालिका, चितवन
११	किरण चौधरी	ना.प्रा.स.	शिवराज नगरपालिका कपिलवस्तु

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
१२	बमबहादुर प्रजा	ना.प्रा.स	बेनिघाट रोराड गाउँपालिका, धादिङ
१३	अरूण राज चौधरी	कृ. स्नातक	ठोरी गाउँपालिका, पर्सा
१४	सुसन भट्टराई	कृ.अ.वि.	कृषि ज्ञान केन्द्र, गोरखा
१५	सुजन गैह्रे	कृ.अ.वि.	कृषि ज्ञान केन्द्र, तनहुँ
१६	सरोज श्रेष्ठ	वा.वि.अ.	कृषि विकास कार्यालय, चितवन
१७	कविता भण्डारी	ना.प्रा.स.	सत्यवती गाउँपालिका, गुल्मी
१८	सिर्जना श्रेष्ठ	कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, बागलुङ
१९	सुनिलकुमार सिंह	व.कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, कार्यान्वयन एकाइ, नवलपुर
२०	समीक्षा पौडेल	कृ.अ.	श्री इच्छाकामना गाउँपालिका, चितवन
२१	टिका अर्याल खनाल	प्रा.स.	श्री गैडहवा गाउँपालिका, रूपन्देही
२२	निशा कंडेल	कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, कास्की
२३	सिर्जना गौली	ना.प्रा.स.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, लमजुङ
२४	अजय अधिकारी	व.कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, स्याङ्जा
२५	धनबहादुर थापा मगर	व.कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, धादिङ
२६	सपना थारू	कृ.अ.	गण्डकी गाउँपालिका, गोरखा
२७	अन्जना महारा	अ.छै.	मौरी पालन विकास केन्द्र
२८	विनोद थारू	कृ.अ. सातौँ	भानु नगरपालिका, तनहुँ
२९	दिने सुवर्णकार	प्रा.स.	बन्दिपुर गाउँपालिका, तनहुँ
३०	कमलराज शर्मा	कृ.प्र.अ.	कृषि तालिम केन्द्र, भण्डारा
३१	जयलाल बुढा	प्रा.स.	बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका, गोरखा
३२	विष्णुहरि भट्टराई	कृ.	विकास निर्देशनालय, बागमती प्रदेश, हेटौँडा
३३	शरण भुजेल	कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोट
३४	रामकृष्ण अर्याल	कृ.प्र.अ.	कृषि ज्ञान केन्द्र, कास्की
३५	मिन श्रेष्ठ	वा.सं.अ.	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी
३६	इन्दु रेग्मी	कृ.अ.	राईनास नगरपालिका, लमजुङ।
३७	रविन्द्र पौडेल	कृ.अ.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, गोरखा
३८	पूर्णीमा क्षेत्री	व.वा.सं.अ.	व्यावसायिक कीट विकास फार्म, भण्डारा
३९	शोभा पौडेल	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
४०	भास्कर दत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
४१	निरन्जन महर्जन	लेखापाल	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
४२	निर्मला कुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
४३	ललिता श्रेष्ठ	क.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर

२.९.७ कृषि जैविक विविधता सर्भेक्षण तथा अभिलेखीकरण तालिम

मिति २०८१/०८/२५ देखि २७ सम्म कृषि विकास बैंकको तालिम केन्द्र, कोहलपुर, बाँकेमा स्थानीय तहमा कार्यरत कृषि प्राविधिक कर्मचारीहरूमा कृषि जैविक विविधता सर्भेक्षण तथा अभिलेखीकरण सम्बन्धी ज्ञान तथा दक्षता अभिवृद्धि गर्दै कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने तथा जैविक विविधता सम्बन्धी रेकर्ड सङ्कलन गर्ने सीप क्षमतामा वृद्धि गर्ने उद्देश्य अनुरूप सञ्चालित यस तालिममा १८ जिल्लाका १८ जना कृषि प्राविधिकहरूको उपस्थितिमा सञ्चालन गरिएको थियो। तालिमको क्रममा बर्दिया जिल्लाको बाँसगढीमा रहेको बेलवा सामुदायिक बीउ बैंकमा अवलोकन गरी त्यहाँ रहेको क्षेत्रमा संरक्षित बीउ र खाद्यान्न संरक्षणका लागि अपनाइएका विविध प्रयासहरूको अवलोकन गरी प्रत्यक्ष ज्ञान आदानप्रदान गर्ने अवसर प्राप्त भएको थियो। साथै भविष्यमा अझ बढी स्थानीय तहहरूका प्राविधिकहरूलाई सहभागी गराई यस प्रकारका तालिमहरूको आयोजना गरिनुपर्ने भन्ने सुझावसमेत प्राप्त भएको थियो।

कार्यक्रममा सहभागीहरू

क्र.सं.	सहभागीको नाम थर	पद	कार्यालय	सम्पर्क नं.
१	डा. रामकृष्ण श्रेष्ठ	सहसचिव	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	९८५१२१२५५०
२	श्री बलराम रिजाल	व.मा.वि.	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८५११८६०७५
३	श्री पिताम्बर श्रेष्ठ	सल्लाहकार	सामुदायिक बीउ बैंक संघ, नेपाल	९८५६०३०५७८
४	श्री प्रदिप थापा	प्राविधिक अधिकृत	रा.जी. बैंक, नार्क	९८४६५९३०८३
५	श्री भगवती आचार्य	प्राविधिक सहायक	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८४२५९३५८५
६	श्री तिलक बुढा	खरिदार	बाली विकास तथा कृ.जै.वि.सं.के.	९८६८९३६२१४
७	श्री वीरेन्द्र रावत	ना.प्रा.स.	ठाकुरबाबा नगरपालिका, बर्दिया	९८४८२६०३२४
८	श्री राहुल ढुंगाना	प्रा.स.	चौतारा साँगाचोक न.पा., सिन्धुपाल्चोक	९८६१८४२३५८
९	श्री लेलिनसम्शेर कुंवर	कृषि स्नातक	शिवसताक्षी न.पा., झापा	९८६२७६२४४९
१०	श्री डिल्ली बहादुर साकी	ना.प्रा.स.	खर्पुनाथ गाउँपालिका, हुम्ला	९७४८३३८११४
११	श्री किस्मत शर्मा	प्रा.स.	कोन्जोङ्गसोङ्ग गा.पा., ललितपुर	९८६८१४०८०६
१२	श्री राजेश भट्ट	कृषि स्नातक	महाकली न.पा., दार्चुला	९८६४२००७८९
१३	श्री दिल बहादुर चौधरी	ना.प्रा.स.	कृष्णपुर न.पा., कञ्चनपुर	९८६८७२१५५०
१४	श्री कुमोदबहादुर पाल	प्रा.स.	डिलासैनी गा.पा., बैतडी	९८६२३५९५३५

क्र.सं.	सहभागीको नाम थर	पद	कार्यालय	सम्पर्क नं.
१५	श्री शिवसिंह धामी	प्रा.स.	पोखरा म न.पा., कास्की	९८६०१७०९६०
१६	श्री मानबहादुर रावत	कृषि स्नातक	गौरी गङ्गा न.पा., कैलाली	९७६७६६५२१०
१७	श्री मोहनसिंह महत	प्रा.स.	चन्दननाथ न.पा., जुम्ला	९८६८००१३६७
१८	श्री मोहनकुमार डाँगी	प्रा.स.	भुमे गा.पा., रूकुमपूर्व	९८४७८६१३२९
१९	श्री दशरथ साउद	कृषि अधिकृत	लालझाडी गा.पा., कञ्चनपुर	९८४८७९१०२९
२०	श्री तिलक कंटेल	कृषि प्राविधिक	भानु न.पा., तनहुँ	९८६६३७३२१५
२१	श्री प्रदिप भण्डारी	ना.प्रा.स.	षडानन्द न.पा., भोजपुर	९८६७६८७३२३
२२	श्री प्रेम बोहरा	प्रा.स.	गौमुल न.पा., बाजुरा	९८६९९०७४७४
२३	श्री दिपकबहादुर थापा	ना.प्रा.स.	बुढीगङ्गा न.पा., बाजुरा	९८३८४२४८९१
२४	श्री खिमबहादुर बस्नेत	अधिकृत छैठौँ	घोराही उप म.न.पा., दाङ	९८६१६८०४९५
२५	श्री रामबहादुर चन्द	व्यवस्थापक	सामुदायिक बीउ बैंक, बर्दिया	९८४८०१४३८४
२६	श्री प्रविण भण्डारी	सामाजिक परिचालक	लिवर्ट, बाँसगढी	९८६२५२९०२९
२७	श्री देवबहादुर भण्डारी	अध्यक्ष	बेलवा सा.वि. बैंक	९८४८०५८९९२
२८	श्री रामकृष्ण थारू	सदस्य	बेलवा सा.वि. बैंक	९८६८१४८०६५
२९	श्री विष्णुमाया थरूनी	सदस्य	बेलवा सा.वि. बैंक	९८६८०९५०८९
३०	श्री राजु थापा	सदस्य	बेलवा सा.वि. बैंक	
३१	श्री पुरमल बस्नेत	व्यवस्थापक	कोहलपुर मौरी फर्म	९८४८३५१०२५

२.९.८ मकै लगायतका बालीहरूमा Aflatoxin उपस्थिति र सम्भावित नकरात्मक असरबारे सचेतना

Aflatoxin सचेतनाको लागि ७५०० ब्रोसर तयार गरी छपाइ गरिएको। Aflatoxin सचेतना सम्बन्धी रेडियो जिंगल निर्माण तथा मिति २०८१ साल पुस २९ गतेदेखि नेपाली रेडियो नेटवर्क (नेपाली बहस: बिहान ६:०० देखि ७:०० र नेपाली खबर: राति ८:०० देखि ८:३०), उज्यालो नेटवर्क (कायाकैरन: बिहान ६:०० देखि ६:३० र नेपाल दर्पण: साँझ ६:०० देखि ६:३०), सामुदायिक रेडियो नेटवर्क (साझा खबर: बिहान ६:०० देखि ६:३०) र थाहा रेडियो नेटवर्क (नेपाल परिवेश: बिहान ६:०० देखि ६:३०) पहिलो ब्रेकमा यी मेडिया नेटवर्कमा आवद्ध रहेका देशभरिका एफ.एम्. स्टेशनहरूबाट प्रसारण (उज्यालो ९०-बेलुका ६:००-६:३०, थाहा सञ्चार ९९.४- बिहान ६:००-६:३०) गरिएको।

रेडियो जिंगल स्क्रिप्ट

क: नमस्कार जेठा बा। के मा व्यस्त हुनुहुन्छ?

ख: के हुनु नानी ! मकै छोडाउँदै छु, च्याखला नी चाहियो। गाईलाई कुँडो नी बनाउनै पर्यो।

क: ल ! जेठा बा लेत दुसी लागेको मकै पनि पो छोडाउनु भाको छ त।

वार्षिक प्रगति पुस्तिका (आ.व. २०८१/८२) .....

- ख: आ नानी ! अलिअलि दुसी लागेर के नै हुन्छ र पिसेर खाइ राकै हो, केही भाको जस्तो त लाग्दैन ।
- क: सुनुस जेठा बा.. यो हरियो रङ्गको दुसी लागेको मकैमा अप्लाटोक्सिन भन्ने विषाक्त हुन सक्छ । त्यस्तो मकै खाएमा कलेजो र मृगौला खराब हुनुको साथै क्यान्सरसमेत लाग्न सक्छ । त्यति मात्र हो यस्तो मकै वा मकैको पिठो गाईभैसीलाई खुवाउँदा दूधमा समेत विषाक्त हुने हुँदा हाम्रो स्वास्थ्यलाई खराब गर्छ ।
- ख: ओहो ! सारै खतरनाक पो रैछ नानी यो त । अनि नानी यो दुसी लाग्न नदिन के गर्ने होला ?
- क: अलि ध्यान दियौं भने यो दुसीको प्राणघातक असरबाट सजिलै बच्न सकिन्छ जेठा बा । पहिलो कुरो त सकेसम्म पानी पर्दा घोगाभिन्न नपसोस् भन्नाको लागि मकैको घोगा पूरै खोस्टाले ढाकिने जातको मकै लगाउनु पर्छ । घाम लागेको पारिलो दिन पारेर मकै भित्र्याउनु पर्दछ । भाँचिसकेको २-४ पटक घाम ओल्टाइ पल्टाइ गरेर सुकाउनु पर्दछ । हावादार र सुक्खा ठाउँमा भण्डारण गर्नु पर्दछ । अनि दुसी लागेको मकै खान वा पशुवस्तुलाई खाउन पनि भएन नि !
- ख: हुन्छ नानी । अब म दुसी परेको मकै खाना वा दानामा पनि प्रयोग गर्दिन र छिमेकीलाई पनि प्रयोग नगर्न भन्छु ।

अप्लाटोक्सिन मानव स्वास्थ्यको लागि हानिकारक भएकोले यसबारे सबैलाई सचेत गराउनु हाम्रो कर्तव्य हो ।

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर

२.९.९ Plant Breeding and Genetics Society of Nepal (PBAGSoN) सँगको सहकार्यमा plant variety protection and farmers' right बारे सचेतना

वनस्पति प्रजननमा संलग्न प्रजनक, बागमती प्रदेश अन्तर्गतका सामुदायिक बीउमा आवद्ध वा कृषि जैविक विविधता संरक्षणमा संलग्न कृषकहरूबीच अन्तरक्रिया गोष्ठी तथा बृहत छलफल गराई प्राप्त सुझावहरूलाई विधेयकको ड्राफ्टमा संलग्न गराउने, कृषि जैविक विविधता तथा रैथाने जात संरक्षणमा संलग्न कृषकहरूलाई कृषक अधिकारको बारेमा जनचेतना जगाउने, वनस्पति प्रजननमा संलग्न प्रजनक र सामुदायिक बीउमा आवद्ध वा कृषि जैविक विविधता संरक्षणमा संलग्न कृषकहरूबीच वनस्पतिको जात संरक्षण र कृषकको अधिकार सम्बन्धमा बुझाइमा एकरूपता ल्याउने उद्देश्यले मिति २०८१/०९/२२ र २३ गते माटो अनुसन्धान केन्द्र, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, खुमलटार, ललितपुरमा “वनस्पतिको जात संरक्षण र कृषक अधिकार विषयक अन्तरक्रिया गोष्ठी” सञ्चालन गरिएको थियो ।

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, खुमलटार ललितपुरका कार्यकारी निर्देशक दोजराज खनालज्यूको अध्यक्षतामा सञ्चालन भएको उक्त कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिका रूपमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सचिव डा. गोविन्द प्रसाद शर्माको उपस्थिति रहेको थियो भने विशिष्ट अतिथिको रूपमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सहसचिव डा. रामकृष्ण श्रेष्ठ, कृषि विभागका महानिर्देशक प्रकाश कुमार सज्जेल, रामचन्द्र शर्माको लगायत अन्य अतिथिहरू गरी कूल १४० जना सहभागीहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

२.९.१० रैथाने तथा कोदोजन्य बालीहरूको महत्त्वबारे सचेतना कार्यक्रम

कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालयको आयोजनामा मिति २०८१/०८/२९ देखि २०८१/०९/०३ गतेसम्म कृषि सङ्काय, रामपुर, चितवनमा आयोजना गरिएको कृषि प्रदर्शनी तथा कृषक मेला- २०८१ का अवसरमा यस केन्द्रले मेलामा स्टल राखी रैथाने बाली तथा कोदोजन्य बालीहरू सम्बन्धी सचेतनामूलक सामग्रीहरू राखी प्रचारप्रसार गरिएको थियो। त्यस्तै विश्वविद्यालय र यस केन्द्रको सहकार्यमा मिति २०८१/९/१ गते 'रैथाने तथा कोदोजन्य बाली प्रवर्द्धन विषयक अन्तरसम्वाद कार्यक्रम' आयोजना गरिएको थियो।

त्यस्तै रैथाने तथा कोदोजन्य बालीहरूको महत्त्वबारे सचेतना कार्यक्रम अन्तर्गत रेडियो जिङ्गल निर्माण तथा मिति २०८१ पौष २७ गतेदेखि प्रत्येक दिन थाहा सञ्चार नेटवर्कबाट बिहान ६:०० बजे प्रसारण हुने नेपाल परिवेश (पहिलो ब्रेकमा) र बेलुका ८:०० बजे प्रसारण हुने नेपाल परिवेश (पहिलो ब्रेकमा) थाहा सञ्चार नेटवर्कमा आवद्ध रहेका देशभरिका एफ.एफ. स्टेशनहरूबाट ३० दिन तथा मिति २०८१ माघ ८ गतेदेखि उज्यालो नेटवर्कबाट बिहान ६:०० बजे प्रसारण हुने कायाकैरन (पहिलो ब्रेकमा) र बेलुका ६:०० बजे प्रसारण गरिएको थियो।

रेडियो जिङ्गलको स्क्रिप्ट

चामल र मैदाको तुलनामा कोदो, फापर, चिनो, कागुनो, लट्टे आदिमा शरीरको लागि आवश्यक पोषक तत्वहरू प्राय बढी पाइने हुनाले यिनको नियमित सेवन गरेमा मुटु रोग, मधुमेह, उच्च रक्तचाप लगायतका रोग लाग्ने जोखिम कम हुनुका साथै बालबालिकामा हुने कुपोषण र महिलामा हुने रक्त अल्पतासमेत घटाउन सकिन्छ। तसर्थ खाने बानीमा परिवर्तन गरौं। दैनिक भोजनमा यस्ता बालीका परिकारहरूलाई समावेश गरी निरोगी बनौं।

-बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर

२.९.११ दलहन बाली उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम

मिति २०८१/०९/०२ देखि २०८१/०९/०४ गतेसम्म कृषि विकास बैंकको तालिम हल, वीरेन्द्रनगर, चितवनमा स्थानीय तहमा कार्यरत कृषि प्राविधिकहरूलाई दलहन बाली खेती सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गरी दलहन बाली उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रममा सहजता सृजना गर्ने, विभिन्न स्थानीय तहहरूमा दलहन बालीको वर्तमान अवस्था, यी बालीहरूका समस्या र समाधानका उपायहरूबारे छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने उद्देश्यले दलहन बाली उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिएको थियो।

उक्त ३ दिने दलहन बाली खेती सम्बन्धी तालिममा उपस्थित सहभागीहरूले दलहन र तेलहन बाली खेती सम्बन्धी विभिन्न समस्या र जिज्ञासाहरू प्रस्तुत गरेका थिए र आयोजकबाट यस समस्या र जिज्ञासाहरूमा छलफल तथा सम्बोधन गरिएको थियो। तालिममा उपस्थित सहभागीहरूले तालिम एकदमै फलदायी रहेको र यस तालिमबाट दलहन बाली खेती सम्बन्धी धेरै कुरा सिक्ने मौका प्राप्त भएको कुरा व्यक्त गरेका थिए। साथै यस तालिमबाट सिकेको कुरा आ-आफ्नो पालिकामा गएर प्रयोगमा ल्याउने प्रतिवद्धता पनि जनाएका थिए।

तालिममा सहभागीको नामावली

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
१	केशव देवकोटा	नि. प्रमुख	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
२	डा. राजेन्द्र दराई	प्रमुख	राष्ट्रिय मकै बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, रामपुर, चितवन
३	शोभा पौडेल	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
४	लक्ष्मण अर्याल	वैज्ञानिक-२	राष्ट्रिय गहुँ बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, भैरहवा, रूपन्देही
५	भास्करदत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
६	चन्दनप्रसाद शाह	कृ.अ.	चक्रघट्टा गाउँपालिका, सर्लाही
७	गङ्गाकुमारी चौधरी	ना.प्रा.स.	लमही नगरपालिका, दाङ
८	लक्ष्मी देवकोटा	प्रा.स.	पालुडटार नगरपालिका, गोरखा
९	उर्मिला राजवंशी	कृ.अ.	अर्जुनधारा नगरपालिका, झापा
१०	धनराज गौतम	कृ.अ.	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका, दाङ
११	कृष्णबहादुर भुजेल	बा.सं.अ.	रामेछाप नगरपालिका, रामेछाप
१२	संयोग पौडेल	कृ.अ.	रत्ननगर नगरपालिका, चितवन
१३	शेखएमामुल हक	कृ.अ.	यमुनामाई गाउँपालिका, रौतहट
१४	अनिल सुनार	ना.प्रा.स.	भिमसेननाथ गाउँपालिका, गोरखा
१५	अंसारूल हक आलम	कृ.अ.	कोलहवी नगरपालिका
१६	झकर ब. रावल	कृ.वि.अ.	बर्दगोरिया गाउँपालिका
१७	सागर विष्ट	कृ.अ.	बेलौरी नगरपालिका, कञ्चनपुर
१८	विमलप्रसाद खनाल	कृ. स्नातक	बराहताल गाउँपालिका, सुर्खेत
१९	दामोदर पाण्डेय	कृ. स्नातक	विनयी त्रिवेणी गाउँपालिका, नवलपरासी सु.पु.
२०	हिमान्सुकुमार फौजदर	कृ. स्नातक	बारागढी गाउँपालिका, बारा
२१	बिक्रम ठकुल्ला	कृ. स्नातक	खजुरा गाउँपालिका, बाँके
२२	बिनय के.सी.	कृ.अ.	मधुवन नगरपालिका, बाँके
२३	घनश्याम थारू	ना.प्रा.स.	नरैनापुर गाउँपालिका, बाँके
२४	विष्णुमाया थापा	ना.प्रा.स.	भिमफेदी गाउँपालिका, मकवानपुर
२५	स्वस्तिका अर्याल	कृ. स्नातक	सिरानचोक गाउँपालिका, गोरखा
२६	रमा चौधरी	ना.प्रा.स.	शुद्धोधन गाउँपालिका, रूपन्देही
२७	केशवप्रसाद चौधरी	कृ.अ.	ओमसोतिया गाउँपालिका, रूपन्देही
२८	सुजनजङ्ग थापा	कृ.अ.	शहिद लखन गाउँपालिका, गोरखा

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
२९	राजन ढकाल	प्रमुख	बीउबिजन प्रयोगशाला बागमती प्रदेश, मकवानपुर
३०	नितेश राज यादव	कृ.वि.अ.	बीउबिजन प्रयोगशाला बागमती प्रदेश, मकवानपुर
३१	प्रज्ञा श्रेष्ठ	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
३२	निरन्जन महर्जन	लेखापाल	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
३३	निर्मलाकुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
३४	सञ्जय कार्की	कृ. विज्ञ	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र
३५	ललिता श्रेष्ठ	क.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र

२.९.१२ धान गहुँ र मकै बालीका स्रोत संरक्षण प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम

मिति २०८१/९/२१ देखि मिति २०८१/९/२३ गतेसम्म कृषि विकास बैंक तालिम हल, मंगलापुर, रूपन्देहीमा स्थानीय तहका प्राविधिकहरू जम्मा २० जनाको सहभागितामा तालिम सञ्चालन गरिएको थियो।

उक्त ३ दिने बाली खेती सम्बन्धी तालिममा धान, गहुँ र मकै बालीका स्रोत संरक्षण प्रविधि तथा अनुसन्धान केन्द्रबाट प्रचलित रोगकीरा, सहने जात, क्षेत्र विशेष जात उत्पादनको अवस्था, विभिन्न समस्या, समाधान र जिज्ञासाहरूबारे प्रस्तुतीकरणसहित क्षमता अभिवृद्धि भएको तथा तालिममा उपस्थित सहभागीहरूले तालिम एकदमै फलदायी रहेको र यस तालिमबाट बाली खेती सम्बन्धी धेरै कुरा सिक्ने मौका प्राप्त भएको कुरा व्यक्त गरेका थिए। साथै यस तालिमबाट सिकेको कुरा आ-आफ्नो पालिकामा गएर प्रयोगमा ल्याउने प्रतिवद्धता पनि जनाएका थिए।

तालिममा सहभागीहरूको नामावली

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम
१	डा. रामवरण यादव	मुख्य वैज्ञानिक	राष्ट्रिय धान बाली अनुसन्धान केन्द्र, हर्दिनाथ
२	डा. महेन्द्र त्रिपाठी	वैज्ञानिक	राष्ट्रिय मकै बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, रामपुर, चितवन
३	दिपक सापकोटा	प्रमुख	बीउबिजन प्रयोगशाला, भैरहवा
४	डा. रोशन बस्नेत	प्रमुख	राष्ट्रिय गहुँबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, भैरहवा
५	लक्ष्मण अर्याल	वैज्ञानिक	राष्ट्रिय गहुँबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, भैरहवा
६	नारायण खत्री	वैज्ञानिक	राष्ट्रिय गहुँबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, भैरहवा
७	ललितकुमार तिवारी	प्रा.स.	कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी, झापा
८	शोभा पौडेल	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
९	निर्मला कुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
१०	राजेन्द्र भट्टराई	कृषि अधिकृत	सन्धिखर्क नगरपालिका, अर्घाखाँची

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम
११	रमेश रेग्मी	प्रा.स.	शुद्धोधन गाउँपालिका, रूपन्देही
१२	देविराम बेलवासे	अधिकृत	बुद्धभूमि नगरपालिका, कपिलवस्तु
१३	कस्तुरी अस्लामी	ना.प्रा.स.	वालिङ नगरपालिका, स्याङ्जा
१४	लेष बहादुर के.सी.	कृषि अधिकृत	वाणंगङ्गा नगरपालिका, कपिलवस्तु
१५	दोमलाल भुसाल	अधिकृत	तिलोत्तमा नगरपालिका, रूपन्देही
१६	सुरत कुमार थारू	अधिकृत	ठाकुरबाबा नगरपालिका, बर्दिया
१७	प्रेम साकी	ना.प्रा.स.	सान्नि त्रिवेणी गाउँपालिका, कालिकोट
१८	ईश्वर वली	प्रा.स.	बडिगाड गाउँपालिका, बागलुङ
१९	केदार सापकोटा	अधिकृत	फलेबास नगरपालिका, पर्वत
२०	तृसना जि.सी.	अधिकृत	दुल्लु नगरपालिका, दैलेख
२१	कृष्णा कुमारी न्यौपाने	अधिकृत	झिमरुक गाउँपालिका, प्युठान
२२	युवराज ढकाल	प्रा.स.	ओमसतिया गाउँपालिका, रूपन्देही
२३	रवि रामदाम	अधिकृत	घिरिङ गाउँपालिका, तनहुँ
२४	राम विलास मुराउ	प्रा.स.	मायादेवी गाउँपालिका, कपिलवस्तु
२५	अम्बिका रिजाल	प्रा.स.	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका, बाँके
२६	चन्द्रा कुमारी शाही	प्रा.स.	राप्तीसोनारी गाउँपालिका, बाँके
२७	खुस्बु चौधरी	क.अ.	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
२८	भास्कर दत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
२९	निरञ्जन महर्जन	लेखापाल	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
३०	ललिता श्रेष्ठ	क.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

२.९.१२ राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस मनाउने तथा सप्ताहव्यापी कार्यक्रम मनाउने

तेस्रो राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस २०८१ मनाउने सान्दर्भमा “स्वस्थ जीवन र पर्यावरणका लागि कृषि जैविक विविधता” भन्ने नाराका साथ कृषि विभाग हरिहरभवन, ललितपुर परिसरमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका माननीय मन्त्री श्री रामनाथ अधिकारीज्यूको प्रमुख आतिथ्यतामा मिति २०८१/१०/०२ मा मूल समारोह कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो भने मिति २०८१/१०/०२ र ०३ गते कृषि जैविक विविधता तथा रैथाने बालीको उपज प्रदर्शनी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको। उक्त प्रदर्शनी कार्यक्रममा २५ वटा स्टलहरूमा सातै प्रदेशका सामुदायिक बीउ बैंकहरू, विभिन्न रैथाने संघ/संस्थाहरू, जीन बैंक र रैथाने बाली, प्रविधिहरूको प्रदर्शनी तथा अवलोकन र बिक्रीवितरण गरिएको थियो। माघको पहिलो हप्ताभर कृषि जैविक विविधता संरक्षण र दिगो उपयोगबारे जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू आयोजना गरी मनाइएको। साथै सातै प्रदेशबाट छनौट

भएका १/१ जना कृषि जैविक विविधता संरक्षण र प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा योगदान पुर्याएका कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्था, गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्ट र विद्यालयलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिएको थियो।

राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस २०८१ मा पुरस्कार तथा सम्मान गरिएका नामावली

विधा	संस्थाको नाम	ठेगाना	पुरस्कृत व्यक्तिको नाम
कोशी प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	उर्वरा कृषक समूह	दिक्तेल, रूपाकोट, मझुवागढी नगरपालिका-१४, बुईपा, खोटाङ	छत्रमान राई
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ	जनजागृमती माध्यमिक विद्यालय,	मझुवागढी, नगरपालिका-२, सोल्मा खोटाङ।	पदम कुमारी राई
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ	अरूण टप एण्ड लज	सागुरीगढी गाउँपालिका, वडा नं.-५, धनकुटा	लाल बहादुर श्रेष्ठ
मधेश प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	जनसेवा कृषि कृषक समूह	भगवानपुर-५, सिरहा	धर्मदेव महतो
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ	आधारभुत विद्यालय बाल मन्दिर	गौर-५, रौतहट	गणेश प्रसाद यादव
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ	राकेश होटल	भगवानपुर-१, सिरहा	मुकेश कुमार साह
बागमती प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	सौगात लघु उद्यम सहकारी संस्था लि.	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	विमला भुजेल
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ	सारदा मा.वि.	मकवानपुरगढी गा.पा.-५, मकवानपुर	ईन्द्र बहादुर कार्की
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ	ओरिजिनल अर्गानिक फार्म	बुढालिलकण्ठ न.पा., काठमाडौं	पेम्बा शेर्पासँगम

विधा	संस्थाको नाम	ठेगाना	पुरस्कृत व्यक्तिको नाम
गण्डकी प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	१. जैविक विविधता संरक्षण समिति २. सिरीघाड कृषक समूह	१. भानु-०९, पुर्कोट, तनहुँ २. घरपझोड गा.पा.-४, जोमसोम मुस्ताङ	१. सिताराम बड्काई २. मिमकुमारी शेरचन
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ			
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ			
लुम्बिनी प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	महालक्ष्मी कृषि बीउबिजन तथा पशुपन्छीपालन समूह	घोराही न.पा.-१६, दाङ	टेक बहादुर ओली
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ	श्री बुद्ध माध्यमिक विद्यालय	रेसुडा न.पा.-४, गुल्मी	गणेश अधिकारी
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ	गावर भ्याली सामुदायिक होमस्टे	बैजनाथ-१, बाँके	कृष्ण चौधरी
कर्णाली प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	दिक्पाल तरकारी उत्पादन तथा गाईपालन व्यवसाय फर्म	सिमकोट गा.पा.-५, हुम्ला	धर्मराज रोकाय
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ	श्री कालासिल्ला आधारभूत विद्यालय	सिमकोट गा.पा.-६, हुम्ला	शक्तिसिंह रावत
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ	मानसरोवर होटल	सिमकोट गा.पा.-५, हुम्ला	टेक रावत
सुदूरपश्चिम प्रदेश			
कृषक/कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/संघ/संस्थातर्फ	सामुदायिक बीउ बैंक तथा खाद्य उपभोक्ता कृषि सहकारी संस्था लि.	स्वामीकार्तिक खापर-५, बाजुरा	टेकेन्द्र सिंह

विधा	संस्थाको नाम	ठेगाना	पुरस्कृत व्यक्तिको नाम
रैथाने एवम् स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा प्रवर्द्धन गरेका विद्यालयतर्फ	श्री मालिकार्जुन माध्यमिक विद्यालय	महाकाली न.पा.-०७, धाप, दार्चुला	सुरेन्द्र सिंह बुढाथोकी
गैरसरकारी संघ/संस्था वा होटेल/रेष्टुरेण्टतर्फ	थारू होमस्टे गाउँ भादा पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन समिति	धनगढी उ.प.न.पा.-१६, भादा गाउँ, कैलाली	चेतराम चौधरी

२.१.१३ सङ्घीय सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमहरूको समीक्षा तथा अभिमुखिकरण गोष्ठी

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ बारे जानकारी दिने, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम अन्तर्गत गत आ.व. तथा चालु आ.व. मा सञ्चालित क्रियाकलापहरूको प्रगति सङ्कलन गर्ने तथा कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा देखा परेका समस्याहरूबारे छलफल गरी सुझावहरू सङ्कलन गर्ने उद्देश्यले मिति २०८१/१/१ गते कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, कोशी प्रदेश, तरहरा, सुनसरीमा सञ्चालन गरिएको थियो। त्यस्तै मिति २०८२/२/२२ गते कृषि विकास निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेशको सभाहलमा दोस्रो गोष्ठी सञ्चालन गरिएको थियो।

तरहरामा सहभागीको नामावली (२०८१/१/१)

क्र.सं.	सहभागीको नाम	पद	कार्यालय/ठेगाना
१	रामसोगराथ साह	वरिष्ठ कृषि प्र. अधिकृत	कृषि विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
२	केशव देवकोटा	नि. प्रमुख	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
३	प्रज्ञा श्रेष्ठ	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
४	शोभा पौडेल	कृ.प्र.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
५	सञ्जय कार्की	विज्ञ	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
६	निर्मलाकुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
७	तिलकराज बुढा	खरिदार	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
८	गोकर्ण पौडेल	कृषि अ. छैटौँ	लालबन्दी नगरपालिका
९	तेज प्रकाश जैशी	कृ.प्र.अ.	दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी न.पा., खोटाङ

क्र.सं.	सहभागीको नाम	पद	कार्यालय/ठेगाना
१०	रेशा राई	ना.प्रा.स.	इश्वरपुर न.पा. सर्लाही
११	नारायण सोडारी बुढाथोकी	प्रा.स.	उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय मोरङ
१२	हरिवहादुर आले मगर	ना.प्रा.स.	साँगुरगढी गा.पा., धनकुटा
१३	अजयकुमार गौतम	अधिकृत छैटौँ	दुहवी नगरपालिका, सुनसरी
१४	पारसमणी फुयाल	अधिकृत छैटौँ	उदयपुर गा.पा., उदयपुर
१५	निर्मला कोइराला	अधिकृत छैटौँ	बेलवारी नगरपालिका, मोरङ
१६	विवेककुमार दास	अधिकृत छैटौँ	सुनवर्षि नगरपालिका, मोरङ
१७	अञ्जली यादव	कृषि स्नातक	विष्णुपुर गा.पा., सप्तरी
१८	फूलकुमारी राई	अधिकृत छैटौँ	रामधुनी नगरपालिका, सुनसरी
१९	अरविन्द कुमार सिंह	प्रा.स.	चन्द्रनगर गाउँपालिका, सप्तरी
२०	दिलिप घिमिरे	ना.प्रा.स.	धर्मदेवी नगरपालिका, संखुवासभा
२१	जानुकला राई	ना.प्रा.स.	खाँदबारी नगरपालिका, संखुवासभा
२२	दिवाकर खड्का	कृषि स्नातक	कमलामाई नगरपालिका, सिन्धुली
२३	टंकराज कटुवाल	ना.प्रा.स.	चैनपुर नगरपालिका, संखुवासभा
२४	अरविन्दकुमार महतो	कृषि अधिकृत	बलरा नगरपालिका, सर्लाही
२५	सत्येन्द्रकुमार राय	प्राविधिक पाचौँ	बसवरिया गा.पा., सर्लाही
२६	जानुका जोशी	प्रा.स.	सूर्योदय नगरपालिका इलाम
२७	वीरेन्द्रकुमार मण्डल	प्रा.स.	रंगेली नगरपालिका, मोरङ
२८	अमित चौधरी	ना.प्रा.स.	सप्तकोशी नगरपालिका, सप्तरी
२९	सुरनकुमार माझी	कृषि अधिकृत	ग्रामथान गा.पा.,
३०	नरहरि निरौला	अधिकृत छैटौँ	बुढिगड्गा नगरपालिका, मोरङ
३१	विनिताकुमारी शाह	कृषि प्राविधिक	धनकौल गा.पा., सर्लाही
३२	मिड्मार डोपा शेर्पा	प्रा.स.	सोलुदुधकुण्ड न.पा., सोलुखुम्बु
३३	मुकेशकुमार कुर्मी	ना.प्रा.स.	संखुवा प्रसौनि गा.पा., पर्सा
३४	धनवहादुर वि.क.	अ. छैटौँ	म्याडलुङ नगरपालिका, तेहथुम
३५	तुलसा लिम्बु	अधिकृत छैटौँ	बराहक्षेत्र नगरपालिका, सुनसरी
३६	गणेश प्र. चौधरी	अधिकृत छैटौँ	फतुवा विजयपुर न.पा., रौतहट
३७	फरिन्द्र प्र. भट्टराई	कृषि अधिकृत	सुन्दरहरैचाँ नगरपालिका, मोरङ
३८	सुवासबाबु घिमिरे	कृषि स्नातक	चिखुवागढी गा.पा., ओखलढुङ्गा

क्र.सं.	सहभागीको नाम	पद	कार्यालय/ठेगाना
३९	मेघनाथ शाह	ना.प्रा.स.	कटहरिया न.पा., रौतहट
४०	भवानी बस्नेत	स.बा.वि.अ.	कृषि विकास निर्देशनालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर
४१	अर्जुनकुमार दास तत्मा	कृषि स्नातक	माधव नारायण नगरपालिका, रौतहट
४२	शहबुदिन मिकरानी	अधिकृत सातौँ	गोडैटा न.पा., सर्लाही
४३	अर्जुनप्रकाश सुवेदी	बा.वि.अ.	कृषि विकास फार्म, झापा
४४	ललितकुमार तिवारी	प्रा.स.	कृषि विकास फार्म, झापा
४५	हेमकुमार काफ्ले	ना.प्रा.स.	गरूडा नगरपालिका, रौतहट
४६	जयकिशोरमुखिया विन	ना.प्रा.स.	सिम्रौनगढ नगरपालिका, बारा
४७	रितेश चौधरी	कृषि स्नातक	निजगढ नगरपालिका, बारा

पोखरामा सहभागीको नामावली (२०८२/२/२२)

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
१	केशव देवकोटा	प्रमुख	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
२	जगन्नाथ तिवारी	उपमहानिर्देशक	कृषि विभाग
३	बासुदेव रेग्मी	प्रदेश सचिव	कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, पोखरा
४	बालकृष्ण अधिकारी	नि.महानिर्देशक	कृषि विकास निर्देशनालय, पोखरा, कास्की
५	मीना कंडेल	व.कृ.अ.वि.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
६	नवराज जोशी	बा.वि.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
७	निर्मल रेग्मी	प्रमुख	प्र.वि.वि.गु.नि.के., पोखरा
८	बलराम रिजाल	ब.मा.वि.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
९	भास्कर दत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
१०	भगवती आचार्य	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
११	सुरेसप्रसाद आचार्य	अधिकृत	सुन्दर बजार नगरपालिका, लमजुङ
१२	विकास गायक	प्रा.स.	थासाङ गाउँपालिका, मुस्ताङ
१३	विनोद दाहाल	अधिकृत	मसुर्याङ्गदी गाउँपालिका, लमजुङ
१४	जयलाल बुढा	प्रा.स.	बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका, गोरखा
१५	दिलिप राई	ना.प्रा.स.	सिरानचोक गाउँपालिका, गोरखा
१६	प्रकाश धानुक	ना.प्रा.स.	रूपा गाउँपालिका, कास्की
१७	शिष्टाचार जोशी	अधिकृत	विनय त्रिवेणी गा.पा., नवलपरासी
१८	हरिप्रसाद गैह्रे	अधिकृत	हरिनास गा.पा., स्याङ्जा

क्र.सं.	नाम	पद	कार्यालय
१९	संगीता श्रीस	कृ. स्नातक	गल्कोट गाउँपालिका, बागलुङ
२०	सर्मिला साँखी	ना.प्रा.स.	शुक्लागण्डकी नगरपालिका, तनहुँ
२१	शर्मिला सुवेदी आचार्य	ना.प्रा.स.	काठेखोला गाउँपालिका, स्याङजा
२२	शारदा शर्मा	प्रा.स.	पैयूँ गाउँपालिका, पर्वत
२३	केदार सापकोटा	कृ. स्नातक	फलेवास नगरपालिका, पर्वत
२४	राजु गौतम	कृ.अ.	पालुङटार नगरपालिका, गोरखा
२५	रञ्जना पोखरेल	कृ.अ.वि.	कृषि ज्ञान केन्द्र, पोखरा
२६	सुस्मिता सुवेदी	कृ.स्नातक	मालिका गाउँपालिका, म्याग्दी
२७	श्रवणकुमार बिष्ट	कृ.अ.	भीरकोट नगरपालिका, स्याङ्जा
२८	रवि रामदाम	कृ.प्र.अ.	घिरिङ्ग गाउँपालिका, तनहुँ
२९	शिसिंह धामी	कृ.अ.वि.	पोखरा.म.न.पा., कास्की
३०	हरि प्रसाद रिजाल	अधिकृत	कृषि विकास निर्देशनालय पोखरा
३१	मनोज पौडेल	कृ.अ.वि.	कृषि विकास निर्देशनालय पोखरा
३२	जुनु जिमी	कृ.अ.	अन्नपूर्ण गाउँपालिका, कास्की
३३	ज्योति क्षेत्री	कृ.अ.वि.	कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, पोखरा।
३४	निरन्जन महर्जन	ले.पा.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
३५	ललिता श्रेष्ठ	क.अ.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
३६	तिलकराज बुढा	खरिदार	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर
३७	निर्मलाकुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविका विविधता संरक्षण केन्द्र, श्रीमहल, ललितपुर

२.९.१४ २२औँ राष्ट्रिय धान दिवस तथा रोपाइ महोत्सव, २०८२

“धान बालीमा सघनता: खाद्यसुरक्षा र आत्मनिर्भरता” भन्ने नाराका साथ २०८२/०३/१५ गते २२औँ राष्ट्रिय धान दिवस तथा रोपाइ महोत्सव माननीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री श्री रामनाथ अधिकारी ज्यूको प्रमुख आतिथ्यतामा बाली विज्ञान अनुसन्धान केन्द्र, खुमलटार ललितपुरको परिसरमा मनाईएको थियो। २२ औँ राष्ट्रिय धान दिवस तथा रोपाइ महोत्सव मूल आयोजक समितिका अध्यक्ष तथा कृषि विभागका महानिर्देशक श्री प्रकाश कुमार सञ्जेलज्यूको अध्यक्षतामा सञ्चालन भएको थियोभने कार्यक्रम सञ्चालन बाली विज्ञान अनुसन्धान केन्द्र, खुमलटार, ललितपुरका प्रमुख श्री डा. हिमाल तिमिल्सिना ज्यूले गर्नु भएको थियो। उक्त कार्यक्रममा विशिष्ट अतिथिको रूपमा कृषि, सहकारी तथा प्राकृतिक स्रोत समितिका सभापति माननीय कुसुमदेवी थापा, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सचिवद्वय डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा, डा. दिपक कुमार खराल, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्का कार्यकारी निर्देशक डा. कृष्ण प्रसाद तिमिल्सिनाज्यू तथा हालसालै राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक

पुरस्कारबाट सम्मानित कृषक श्री दयाराम मचामसीको उपस्थिति रहेको थियो। त्यसैगरी उक्त कार्यक्रममा पशुसेवा विभागका महानिर्देशक, कृषि विभागका उपमहानिर्देशक, मन्त्रालय तथा विभाग अन्तर्गत विभिन्न केन्द्र/आयोजना/परियोजना/कार्यक्रमका प्रमुख, प्रतिनिधि तथा कर्मचारी, परिषद् अन्तर्गत विभिन्न केन्द्र/प्रतिष्ठानका प्रमुख तथा कर्मचारी, वैज्ञानिक, पत्रकार, कलाकार, विद्यार्थी, विभिन्न कृषक समूह/सहकारी संस्थाका प्रतिनिधि, कृषक, विभिन्न गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधि गरी करिब ४०० भन्दा बढी सहभागीहरूको उपस्थिति रहेको थियो। २२औँ राष्ट्रिय धान दिवसको धान रोपाइँको सुरुवात परापूर्वकालमा बाजागाजासहित गरिने सम्झनालाई ताजापार्न नेपालको मौलिकबाजा संरक्षण गर्न महिला समूहको नेपाली मौलिक बाजा बजाइ नाचगानसहित धान रोप्ने मेसिन र त्यसपछि हातले धान रोप्ने कार्य सम्पन्न भएको थियो। साथै मिति २०८२/३/१३ गते पत्रकार सम्मेलन, राष्ट्रियस्तरका मिडियामार्फत धान क्षेत्रका विज्ञसँग TV Talk Show कार्यक्रम, २०८२/०३/१५ गतेका दिन राष्ट्रियस्तरको पत्रिका गोरखापत्रमा प्राविधिक उपसमितिले तयार गरेको सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू, माननीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रीज्यू, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सचिवज्यू र कृषि विभागका महानिर्देशकज्यूको राष्ट्रलाई सम्बोधन गरिएको शुभकामना सन्देश प्रकाशन गरिएको थियो।

धान खेतीको उत्पादन, उत्पादकत्व तथा धानको समग्र मूल्य शृङ्खला विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्याएवापत रैथाने धानको संरक्षक र प्रवर्द्धक कृषक/कृषक समूह/सहकारी संस्था, चैते धान उत्पादक कृषक, धानको सामुदायिक नर्सरी कृषक/कृषक समूह/सहकारी संस्था, धान मूल्य शृङ्खलामा उल्लेख्य योगदान गरेको मिल, धान बालीमा उत्कृष्ट योगदान गरेको वैज्ञानिक, धान मूल्य शृङ्खलामा उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गरेको जोन/सुपरजोन तथा कृषि पत्रकार गरी ७ वटा विधामा पुरस्कार र कदरपत्रका साथ तपसिल बमोजिमका कृषक/कृषक समूह/सहकारी/कम्पनीहरूलाई सम्मान गरिएको थियो।

क्र. सं.	विधा	पुरस्कृत कृषक/कृषक समूह/सहकारी/संस्था/वैज्ञानिक/पत्रकार/ कार्यालयको नाम, ठेगाना	पुरस्कार रकम रु.	सम्पर्क व्यक्ति र फोन नं.
१	रैथाने धानको संरक्षक र प्रवर्द्धक कृषक/कृषक समूह/सहकारी संस्था	कञ्चन जैविक विविधता संरक्षण तथा विकास समिति, शिवसताक्षी नगरपालिका ७, चन्द्रडाँगी, झापा, कोशी प्रदेश	नगद रु. १५००० र कदर पत्र	डिल्ली पौडेल, अध्यक्ष ९८१४९१२१८०
२	चैते धान उत्पादक कृषक	प्रदिप रायमाझी, सुनवर्षी न.पा.-१, मोरङ	नगद रु. १५००० र कदर पत्र	९८५२०२६११५
३	धानको सामुदायिक नर्सरी कृषक/कृषक समूह/सहकारी संस्था	श्री महिला साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि., खैरहनी-१०, कठार, चितवन	नगद रु. १५००० र कदर पत्र	९८४५२२०६६३
४	धान मूल्य शृङ्खलामा उल्लेख्य योगदान गरेको मिल	आरजु राइस मिल	कदर पत्र	डा. विवेकानन्द झा ९८०२७४५२९३

क्र. सं.	विधा	पुरस्कृत कृषक/कृषक समूह/ सहकारी/संस्था/वैज्ञानिक/ पत्रकार/ कार्यालयको नाम, ठेगाना	पुरस्कार रकम रू.	सम्पर्क व्यक्ति र फोन नं.
५	धान बालीमा उत्कृष्ट योगदान गरेको वैज्ञानिक	डा. उज्ज्वल कुमार सिंह कुशवाहा, प्राविधिक अधिकृत टि-६, राष्ट्रिय बाली प्रजनन तथा आनुवांशिक अनुसन्धान केन्द्र, नार्क, खुमलटार	नगद रू. १५००० र कदर पत्र	डा. उज्ज्वलकुमार सिंह कुशवाहा, ९८४४०३३९७६
६	धान मूल्य शृङ्खलामा उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गरेको जोन/सुपरजोन	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, प.का.ए. झापा	कदर पत्र	९८५२६५९७०
७	कृषि पत्रकार	१. राजु चौधरी वरिष्ठ सह-सम्पादक, कान्तिपुर दैनिक २. सरिता थारू, संवाददाता, क्यापिटल नेपाल	नगद रू. ७५०० नगद रू. ७५००	९८४९७३३२९२ ९८६८५३३८५४

२.९.१५ USAID Agriculture Direct Financing Program प्रगति समीक्षा गोष्ठी

USAID Agriculture Direct Financing लागु भएका सङ्घीय केन्द्र, प्रदेश मन्त्रालय, स्थानीय तह तथा कृषि विभागको सहभागितामा मिति २०८१/१०/९ गते कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा बाँकेमा गोष्ठी सञ्चालन गरिएको थियो। उक्त कार्यक्रममा USAID लागु भएका विभिन्न स्थानीय तह, प्रदेश तथा सङ्घीय निकायहरूबाट प्रस्तुतीकरण भई सञ्चालित कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण प्रस्तुत गरिएको थियो। कार्यक्रममा स्थानीय तहका नगर प्रमुख, गाउँपालिका अध्यक्ष, कृषि शाखा प्रमुख, प्रशासकीय अधिकृत, प्रदेश मन्त्रालयका प्राविधिक प्रतिनिधि, केन्द्रिय निकायका प्राविधिक प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा गोष्ठी सञ्चालन गरिएको थियो।

कार्यक्रममा सहभागीहरूको नामावली

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम
१	टीकाराम खड्का	नगर प्रमुख	तुलसीपुर उप-म.पालिका, दाङ
२	हेमराज ओझा	नगर प्रमुख	कृष्णपुर न.पा., कन्चनपुर
३	रुकमाङ्गद भण्डारी	अध्यक्ष	रैनादेवी छहरा गा.पा., पाल्पा
४	गहेन्द्र बहादुर डाँगी	प्र.प्र.अ.	तुलसीपुर उप-म. पालिका, दाङ
५	टीकाराम शर्मा	प्रमुख	कृषि पूर्वाधार विकास तथा कृ.या.प्र.के.
६	सुजन पिया	प्रतिनिधि	युएसएड
७	मीना कंडेल	कृषि अर्थ विज्ञ	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
८	हरिप्रसाद पण्डित	व.कृषि अ.वि.	कृषि भूमि व्यवस्था सहकारी मन्त्रालय
९	अनुप तिवारी	कृषि अधिकृत	कृषि भूमि व्यवस्था सहकारी मन्त्रालय

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कार्यालयको नाम
१०	घनश्याम चौधरी	व.कृषि अ.वि.	कृषि भूमि व्यवस्था सहकारी मन्त्रालय
११	तिलकराज चौलागाई	व.कृषि अ.वि.	कृषि विभाग
१२	योगराज बस्याल	ह.स.चा.	रैनादेवी छहरा गा.पा., पाल्पा
१३	हरिप्रसाद पाराजुली	आ.ले.प.	रैनादेवी छहरा गा.पा., पाल्पा
१४	धनराज गौतम	कृषि शाखा प्रमुख	तुलसीपुर उप-म. पालिका, दाङ
१५	नवीन न्यौपाने	प्रशासन सहायक	तुलसीपुर उप-म.पालिका, दाङ
१६	जीवन राना	निमित्त प्र.प्र.अ.	रैनादेवी छहरा गा.पा., पाल्पा
१७	सिर्जना थापा	प्रा.स.	रैनादेवी छहरा गा.पा., पाल्पा
१८	टक्कप्रसाद पन्त	योजना अधिकृत	अमरगढी न.पा., डडेल्धुरा
१९	दिपक एर	ना.प्रा.स.	अमरगढी न.पा., डडेल्धुरा
२०	रामसुन्दर माली	कृ.वि.अ.	विजयनगर गा.पा., कपिलवस्तु
२१	अनुपमणि त्रिपाठी	कृ.अ.	विजयनगर गा.पा., कपिलवस्तु
२२	भावना भट्ट	कृ.अ.	कृष्णपुर न.पा., कन्चनपुर
२३	लालबहादुर धामी	कृ.प्र.अ.	कृष्णपुर न.पा., कन्चनपुर
२४	खगेन्द्रराज जोशी	प्र.प्र.अ.	कैलारी गा.पा., कैलाली
२५	मैयाकुमारी चौधरी	प्रा.स.	कैलारी गा.पा., कैलाली
२६	श्रीधर ज्ञवाली	निर्देशक	कृषि व्यवसाय सहयोग तालिम केन्द्र
२७	दामोदर पोखरेल	बा.सं.अ.	कृषि विभाग
२८	डा. प्रकाश आचार्य	व.वा.बि.अ.	बीउविजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र
२९	रामहरी पाण्डे	कृ.अ.वि.	कृषि विभाग
३०	चण्डिका लामा	कृषि अर्थवि.	कृषि विभाग
३१	भास्करदत्त न्यौपाने	ना.सु.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र
३२	निर्मला कुमारी बुढा	प्रा.स.	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

२.१.१६ जिन्सी मालसामान लिलाम

PAMS system मा entry गरिएका श्रेस्तामा आम्दानी बाँधिएका मालसामानहरू धेरै पुराना भई मर्मत गरेर प्रयोगमा ल्याउन नसक्ने टुटफुट तथा बेकम्मा भई पुनः प्रयोग गर्न नसकिने कतिपय मर्मत गर्नुपर्ने हालतका सामानहरू पनि २५% भन्दा बढी मर्मत खर्च हुने वा प्रविधि धेरै पुरानो भएका सूचना प्रविधिजन्य जिन्सी सामानहरू (डिजिटल क्यामेरा, ल्यापटप, प्रिन्टर, टेलिफोनसेट आदि), फर्निचरजन्य जिन्सी सामानहरू (हाइट बोर्ड, दराज, टेबल, कुर्सी आदि) अन्य मेसिनरीजन्य जिन्सी सामानहरू (वाटर डिस्पेन्सर, ब्याट्री, पङ्खा, एसी आदि) मिति २०८२/३/१७ गते सूचना निकाली लिलाम गरी रु. ८८५००/राजश्व प्राप्त भएको।

२.१० विभिन्न बाली, जातहरू एवम् प्राविधिको संरक्षण र डिस्लेका लागि म्यूजियम स्थापना

यस केन्द्र अन्तर्गत रहेको भवनमा देशका विभिन्न स्थानबाट प्रमुख बाली र अन्य रैथाने जातका बीउहरू एवम् अन्य सामग्रीहरू सङ्कलन गरी विभिन्न रैथाने एवम् उन्नत जातका बीउ तथा कृषि कार्यमा उपयोग हुने प्रविधि एवम् सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्न छुट्टै कक्षमा Museum स्थापना गरिएको छ। आ.व. २०७९/८० मा विभिन्न १५ बालीको ५७ वटा रैथाने जातका बीउ थप गरिएको थियो। जसमध्ये सङ्कलित जातहरू धान-१८, गहुँ-२, मकै-३, कोदो-९, कागुनो-१, गहत-१, केराउ-१, आलस-१, सिमी-३, उवा-१, लहे-३, भटमास-६, फापर-४, जौ-२ रहेका छन्। त्यस्तै आ.व. २०८१/८२ मा सङ्कलित जातहरू जुनेलो-४, बाज्रा-१, लहे-१, कागुनो-१ सङ्कलन गरिएको थियो।

तालिका: म्यूजियममा हालसम्म सङ्कलन गरिएको धानबालीका बीउहरूको विवरण

क्र.सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मन्सरा पहेलो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	नौले डल्ले	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	बुच्चे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	आँपझुत्ते	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	पहेलो झिनुवा	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मानमुरे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
७	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	रातो अनदी	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
८	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मासी	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
९	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	पहेले	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१०	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	बेलकुटी	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
११	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	डल्ले मसिनो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सेतो अनदी	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	चिनिया	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ

क्र.सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	कालोपाल्ले	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	विरमफुल	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मनसरा रातो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१७	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	जुहारी	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१८	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	कालो मसिनो लाम्बो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१९	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	काठे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२०	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	रातो अनदी लाम्बो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२१	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	घिउकुरी	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	छोकमुड	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
२३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	आँपझुत्ते	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना मोटा तथा ठुलो हुने	२०७८ साल फागुन
२४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	खुमल १०	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना लाम्बो हुने खान स्वादिलो	२०७८ साल फागुन
२५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	जुँगे	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	जुँगा जस्तै हुने फल लाग्ने	२०७८ साल फागुन
२६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	बोचाली	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठूला हुने	२०७८ साल फागुन
२७	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मोटा	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	खाँदा स्वादिलो, दाना डल्लो हुने	२०७८ साल फागुन
२८	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	बास्मती	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	पराल तथा दाना लामो हुने खाँदा बास्नादार	२०७८ साल फागुन
२९	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	हरियो काउचीन	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना मोटा तथा ठुलो हुने	२०७८ साल फागुन
३०	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	थाइगुन	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	बढी बिस्यान भएको क्षेत्रमा उत्पादन बढी हुने	२०७८ साल फागुन
३१	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मकवानपुरे	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना लामो हुने	२०७८ साल फागुन

क्र.सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
३२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	धैया सेतो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना लाम्बो हुने चिउरा खानमा प्रयोग	२०७८ साल फागुन
३३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	कान्छी बेगानी	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
३४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सठ्या धान	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	छिटो पाक्ने दाना लामो हुने	२०७८ साल फागुन
३५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	लुम्ले	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	खान मिठो/स्वादिलो ओसिलो क्षेत्रको लागि उपयुक्त	२०७८ साल फागुन
३६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	दुर्गाधान	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
३७	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	बनेपाली	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	बोट हरियो हुने दाना डल्लो हुने	२०७८ साल फागुन
३८	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	हिमाली पोखरेल	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठुलो हुने ओसिलो क्षेत्रमा बढी	२०७८ साल फागुन
३९	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	ठुलो मंसुली	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठुलो हुने साथै पराल अग्लो हुने	२०७८ साल फागुन
४०	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सेतो काउचीन	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना सानो हुने खान स्वादिलो	२०७८ साल फागुन
४१	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सानो पोखेली	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना सानो तर पोसिलो गोडा हुने	२०७८ साल फागुन
४२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	हिमाली मासी	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	धेरै फल्ने तथा स्वादिलो	२०७८ साल फागुन
४३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	हिमाली सेतो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	खाँदा गुलियो र बास्नादार हुने	२०७८ साल फागुन
४४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	अनती रातो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	औषधीको रूपमा प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
४५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सिमडारा	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
४६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	साठा	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
४७	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मगरअनदी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
४८	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	गौरिया	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
४९	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सोहावत	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५०	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	अञ्जना	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत

क्र.सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
५१	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	राम बेला	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	रातो अनदी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	हिदी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	चमेली	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	वामनचिनी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	लालचन	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५७	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मनसुरा	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५८	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	सिक्रिचन	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
५९	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	द्युपुरी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६०	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	तिलकचन	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६१	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मिठाई	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६२	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	राङ्गो	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६३	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	गाडेरा	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६४	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	करङ्गी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६५	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	मिनुवा	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
६६	धान	Paddy	<i>Oryza sativa</i>	वकुलाअनदी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत

तालिका: म्युजियममा हालसम्म सङ्कलन गरिएको मकैबालीका बीउहरूको विवरण

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१	मकै	Maize	Zea mays	सेतो ठूलो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२	मकै	Maize	Zea mays	कालो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
३	मकै	Maize	Zea mays	रातो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
४	मकै	Maize	Zea mays	पहेलो मुरली	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
५	मकै	Maize	Zea mays	रातो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठूलो हुन्छ	२०७८ साल फागुन
६	मकै	Maize	Zea mays	पैलो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	पाँपो माटो भएको ठाउँमा बढी उपयोगी	२०७८ साल फागुन
७	मकै	Maize	Zea mays	सेती	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	बोट ठिक्कको हुन्छ दाना ठूलो हुन्छ। दानाको लागि उपयोगी धेरै पिठो हुन्छ।	२०७८ साल फागुन
८	मकै	Maize	Zea mays	रातो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	अरू मकैभन्दा छिटो पाक्छ	२०७८ साल फागुन
९	मकै	Maize	Zea mays	स्थानीय पहेलो मकै	कावासोती, नवलपुर		२०७८ साल चैत
१०	मकै	Maize	Zea mays	गणेश-१	पहाडी वाली काभ्रे		२०७९/१०/१९

तालिका: म्युजियममा सङ्कलन गरिएको कोदोबालीका बीउहरूको विवरण

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१	कोदो	Millet	Eleusine coracana	कालिके	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२	कोदो	Millet	Eleusine coracana	चाभ्रे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
३	कोदो	Millet	Eleusine coracana	असोजे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
४	कोदो	Millet	Eleusine coracana	ठुलो मुड्के	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
५	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	सेतो दुधे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
६	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	पाउदुधे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
७	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	गोर्खाली	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
८	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	सानो मुटुके	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
९	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	तनुङ्गे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१०	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	लाफ्रे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
११	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	किर्ने	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	ढिडो र रोटी खान प्रयोग	२०७८ साल फागुन
१२	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	सेतो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठूला हुने पिठो पर्ने	२०७८ साल फागुन
१३	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	डल्ले	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	बोट अग्लो हुने खीदिलो दाना हुने	२०७८ साल फागुन
१४	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	छ्याक्रै	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	नलको बोट हरियो हुन्छ	२०७८ साल फागुन
१५	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	भोलै	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	यसलाई धेरै पानीको आवश्यकता पर्दैन	२०७८ साल फागुन
१६	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	काभ्रे-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
१७	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	ओखले-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
१८	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	काभ्रे-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
१९	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	काभ्रे-२	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
२०	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i>	शैलुङ-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९

तालिका: म्यूजियममा हालसम्म सङ्कलन गरिएको दलहनबालीका बीउहरूको विवरण

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	सानो पहेलो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	सेतो ठुलो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
३	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	खैरो स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
४	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	ठूलो कालो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
५	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	चिनिया सेतो स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
६	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	सानो कालो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
७	केराउ	Pea	<i>Pisum sativum</i>	स्थानीय सानो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
८	बोडी	Cow Pea	<i>Vigna unguiculata</i>	कालो गाजले	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
९	बोडी	Cow Pea	<i>Vigna unguiculata</i>	रातो आँखा	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१०	बोडी	Cow Pea	<i>Vigna unguiculata</i>	छिक्केमिके रातो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
११	गहत	Horse Gram	<i>Macrotyloma uniflorum</i>	खैरो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१२	मुडु	Green Gram	<i>Vigna radiata</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१३	मास	Black Gram	<i>Vigna mungo</i>	कालो फुसे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१४	मास	Black Gram	<i>Vigna mungo</i>	रदली	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१५	मसुरो	Lentil	<i>Lens culinaris/Lens esculentus</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१६	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	सानो पहेलो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१७	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	रातो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१८	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	कालो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१९	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	छिकैमिके ठुलो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२०	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	छिकैमिके सानो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२१	सिमी	Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	फुके टाटे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२२	सिमी	Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	हरियो टाटे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२३	फिलङ्गे	Niger	<i>Guizotia abyssinica</i>	झुसे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२४	भटमास	Soybean	<i>Glycine max</i>	कैलो भटमास	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	भुटेर खान तथा तरकारीको रूपमा प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
२५	भटमास	Soybean	<i>Glycine max</i>	सेतो भटमास	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	पौष्टिक आहार यसको ठुलो दाना	२०७८ साल फागुन
२६	सिमी	Beans	<i>Phaseolus vulgaris</i>	राज्जा	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठुलो हुने थोरै क्षेत्रफलमा लगाउँदा हुने	२०७८ साल फागुन
२७	सिमी	Beans	<i>Phaseolus vulgaris</i>	त्रिसुली	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
२८	सिमी	Beans	<i>Phaseolus vulgaris</i>	मकै खैरो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना ठूला र दाल खानको लागि प्रयोग	२०७८ साल फागुन
२९	सिमी	Beans	<i>Phaseolus vulgaris</i>	भदौर	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	दाना छिकै मिकै हुने दाल खान प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
३०	सिमी	Sword Bean	<i>Lablab vulgaris</i>	टाटेसिमी	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	तरकारी खानको लागि प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
३१	सिमी	Beans	<i>Phaseolus vulgaris</i>	मकै कालो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	वोक्रा नरस हुने	२०७८ साल फागुन
३२	बोडी	Cow Pea	<i>Vigna unguiculata</i>	कार्तिक	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
३३	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	छिकैमिके	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	पौष्टिक आहार भएकोले सुकाएर खान मिल्ने	२०७८ साल फागुन

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
३४	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	सेतो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	धेरै मात्रामा फल्ने	२०७८ साल फागुन
३५	मास	Black Gram	<i>Vigna mungo</i>	कालो	पिडडाँडा, ठोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
३६	बोडी	Cow Pea	<i>Vigna unguiculata</i>	स्थानीय	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
३७	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	खैरो	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
३८	सिमी	Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	चौमासे	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
३९	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	पहेलो स्थानीय	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
४०	मस्याङ	Rice Bean	<i>Vigna umbellata</i>	खैरो स्थानीय	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
४१	राज्जा	Kidney bean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	स्थानीय	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
४२	भट्टमास	Soyabean	<i>Glycine max</i>	कालो	दलचोकी ललितपुर		२०७८ फागुन
४३	भट्टमास	Soybean	<i>Glycine max</i>	मुसे भट्टमास	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४४	मसुरो	Lentil	<i>Lens culinaris/Lens esculentus</i>	स्थानीय मुसुरो	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४५	सिमी	Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	सेतो लामो सिमी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४६	भट्टमास	Soybean	<i>Glycine max</i>	खैरो भट्टमास	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
	भट्टमास	Soybean	<i>Glycine max</i>	रेनसम	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
४७	केराउ	Pea	<i>Pisum sativum</i>	कान्छी केराउ	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४८	भट्टमास	Soybean	<i>Glycine max</i>	कालो भट्टमास	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४९	सिमी	Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	सेतो गढिया सिमी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
५०	केराउ	Pea	<i>Pisum sativum</i>	माइली केराउ	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
५१	केराउ	Grass Pea	<i>Lathyrus sativus</i>	लतरी केराउ	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत

तालिका: म्यूजियममा सङ्कलन गरिएको अन्यबालीका बीउहरूको विवरण

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१	जुनलो (मकै)	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>	सेतो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
२	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	मिठै	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
३	कागुनो	Foxtail Millet	<i>Setaria italica</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
४	चिनो	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
५	बेथे	White goosefoot	<i>Chenopodium album</i>	स्थानीय सेतो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
६	सिलाम	Perilla	<i>Perilla frutescens</i>	हाडे	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
७	तिल	Sesame Seed	<i>Sesamum indicum</i>	खैरो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
८	तिल	Sesame Seed	<i>Sesamum indicum</i>	कालो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
९	तिल	Sesame Seed	<i>Sesamum indicum</i>	सेतो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१०	आलस	Lin seed	<i>Linum usitatissimum</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
११	तोरी	Rapeseed	<i>Brassica napus</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१२	सौफ	Fennel	<i>Foeniculum vulgare</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१३	घिरौला	Sponge Gourd	<i>Luffa cylindrica</i>	हरियो लामो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१४	घिरौला	Sponge Gourd	<i>Luffa cylindrica</i>	हरियो छोटो	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१५	लौका	Bottle Gourd	<i>Lagenaria siceraria</i>	डल्ले	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१६	तोरही	Ridge Gourd	<i>Luffa acutangula</i>	पाते	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१७	भिण्डी	Okra	<i>Abelmoschus esculentus</i>	पाते स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
१८	जौ	Barley	<i>Hordeum vulgare</i>	स्थानीय	भानु न.पा.-९, तनहुँ		२०७८ साल माघ
१९	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	मिठे	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	तरकारी खान तथा माघे सङ्क्रान्तिमा विशेष महत्त्वका साथ प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
२०	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	अन्नपूर्ण मिठे	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	तरकारी खान तथा माघे संक्रान्तिमा विशेष महत्त्वका साथ प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
२१	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum tartaricum</i>	तिते	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक		२०७८ साल फागुन
२२	तोरी	Mustard	<i>Brassica juncea</i>	ठुलो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	तरकारी खान तथा तेलको रूपमा प्रयोग गरिन्छ।	२०७८ साल फागुन
२३	तोरी	Mustard	<i>Brassica juncea</i>	माइलो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	रोडा ठुलो हुन्छ तेल धेरै आउँछ।	२०७८ साल फागुन
२४	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>	ठुलो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	रोटी खानका लागि उपयुक्त	२०७८ साल फागुन
२५	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>	भोटे गहुँ	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	रोटी खानका लागि उपयुक्त	२०७८ साल फागुन
२६	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>	भोटे स्थानीय	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	खाजा रोटी तथा दानाको लागि उपयुक्त	२०७८ साल फागुन
२७	जुनेलो	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>	रातो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	भुटेर खानको लागि तथा धार्मिक कार्यमा प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
२८	जुनेलो	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>	सेतो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	भुटेर खानको लागि तथा धार्मिक कार्यमा प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
२९	सिलाम	Perilla	<i>Perilla frutescens</i>	कालो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	अचारमा छोपको लागि उपयुक्त	२०७८ साल फागुन
३०	सर्सिउँ	Mustard	<i>Brassica campestris</i>	स्थानीय	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	धार्मिक कार्यको लागि तथा तेलको रूपमा प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
३१	घिरौला	Sponge Guard	<i>Luffa cylindrica</i>	स्थानीय हरियाँ	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	थाँक्रा चाहिने फल लामो हुने	२०७८ साल फागुन
३२	करेला	Bitter Gourd	<i>Momordica charantia</i>	चुच्चे	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	मुन्टा खान तथा फलको तरकारी खान प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
३३	साग	Spinach	<i>Spinacia oleracea</i>	पालुङ्गो	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	यसको पात साना हुन्छ र चिल्लो हुन्छ	२०७८ साल फागुन
३४	आलस	Lin seed	<i>Linum usitatissimum</i>	स्थानीय लोकल	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	जडिबुटी	२०७८ साल फागुन
३५	जौ	Barley	<i>Hordeum vulgare</i>	बाँसबाली	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	धार्मिक कार्यको लागि प्रयोग गरिन्छ	२०७८ साल फागुन
३६	आलु	Potato	<i>Solanum tuberosum</i>	स्थानीय लोकल	पिडडाँडा, टोकर्पा, सिन्धुपाल्चोक	धेरै पानीको आवश्यकता नपर्ने तथा विषादी प्रयोग नगरी धेरै मात्रामा फलाउन सकिने खानमा स्वादिलो	२०७८ साल फागुन
३७	तिल	Sesame Seed	<i>Sesamum indicum</i>	खैरो तिल	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
३८	आलस	Lin seed	<i>Linum usitatissimum</i>	आलस	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
३९	दाब्दी			सेतो दाब्दी	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४०	चिनो	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>	हाडे चिनो	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४१	तिल	Sesame Seed	<i>Sesamum indicum</i>	सेतो तिल	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
४२	चिनो	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>	दुधे चिनो	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४३	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	मिठे फापर	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४४	तिल	Sesame Seed	<i>Sesamum indicum</i>	कालो तिल	कावासोती, नवलपुर		२०७८ चैत
४५	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	तिते फपर-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
४६	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	मिठे फापर-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
४७	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	तिते फपर-२	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
४८	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	तिते फपर-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९ साल फागुन
४९	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	मिठे फापर-१	पहाडी बाली काभ्रे		२०८० साल फागुन
५०	फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i>	तिते फपर-२	पहाडी बाली काभ्रे		२०८० साल फागुन
५१	उवा	Naked Barley	<i>Hordeum vulgare</i>	सैलुड उवा	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५२	जौ	Barley	<i>Hordeum vulgare</i>	coll# 112-14/मुक्ती नाथ हुने	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५३	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>	घौलागिरी	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५४	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>	स्वर्गद्वारी	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५५	चिनो	Proso Millet	<i>Panicum miliaceum</i>		पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९

क्र. सं.	बालीको नाम	अङ्ग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	जात/स्थानीय नाम	खेती गरिने/सङ्कलित स्थान	विशेष महत्त्व	सङ्कलन मिति
५६	कागुनो	Foxtail Millet	<i>Setaria italica</i>		पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५७	लट्टे	Amaranthus	Amaranthus /spp	सेतो	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५८	लट्टे	Amaranthus	Amaranthus/caudatus	रामेछाप हरियो	पहाडी बाली काभ्रे		२०७९/१०/१९
५९	उवा	Naked Barley	<i>Hordeum vulgare</i>	टुडे	लुम्ले, कास्की		२०८० साल जेष्ठ
६०	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i>	स्थानीय	लुम्ले, कास्की		२०८० साल जेष्ठ

२.११ मूल बीउ उत्पादनको लागि अनुमति लिएका समूह, सहकारी तथा बीउबिजन कम्पनीहरूको नाम

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
१	श्री लुम्बिनी सिड कम्पनी प्रा.लि.	सिद्धार्थनगर, नेपाल	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०६२/०२/१८	सुभास उपाध्याय	९८४७०३८५९४	lsbpyrtd2002@gmail.com
२	श्री वातावरण तथा कृषि नीति अनुसन्धान प्रसार एवम् विकास केन्द्र (सिप्रेड) नेपाल	सानेपा	ललितपुर	बागमती	२०७४/०२/०७	जितेन्द्रकुमार साह रौनियार	५५२०२७२/ ९८४१७९६९९९	contact@ceapred.org.np
३	श्री कृषि सामग्री कम्पनी लि.	केन्द्रीय कार्यालय, कुलेश्वर	काठमाडौँ	बागमती	२०६२/०७/२७		०१४२७९५८७, ४२७८४५३, ४२७९२०७	nscltd@ntc.net.np
४	श्री सियान सिड सर्भिस सेन्टर लिमिटेड	थानकोट, काठमाडौँ	काठमाडौँ	बागमती	२०६२/११/० २०७४/०१/३०	दुर्गाप्रसाद अधिकारी	९८५१०६६९४६ ०१-४३१०२४५	ssscseed@gmail.com
५	श्री यूनिसर्सल सिड कम्पनी प्रा.लि.	सिद्धार्थनगर-८, लुम्बिनी रोड	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०६३/०१/१७	बिरेन्द्र प्र. यादव	९८५७०२२९०६	universalseed.co@gmail.com

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
६	श्री कालिका सिड कम्पनी प्रा.लि.	सिद्धार्थनगर-११, नेपाल	रूपन्देही,	लुम्बिनी	२०६४/०२/२/२०७४/०३/२४	रामजी यादव	१८४७०१५४४२ ०७१-४२६२४६	guddumishra15@yahoo.com
७	श्री साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेड	काठमाडौँ	काठमाडौँ	बागमती	२०६४/०६/१०	कृष्णकुमार खडका	०१-४२७०९१४ १८१११०७३७६	salt@stcnepal.com
८	श्री उन्नत बिज वृद्धि समूह	भरतपुर म.न.पा.-१४, पटिहानी	चितवन	बागमती	०६४/०८/०/ २०७४/०३/१७	उमानाथ पौडेल	१८४४०६०१३७ ०४६-६२१४४६	info@unnatbij.com.np
९	श्री युनिक बीउ उद्योग	धनगढी-१३	कैलाली	सुदूर पश्चिम	२०६६/०१/१४	लक्ष्मीकान्त ढकाल	१८४८४२०४६०	seedunique@gmail.com
१०	श्री इन्टरनेशनल एग्रो सिड प्रा.लि.	तौलिहवा-३	कपिलवस्तु	लुम्बिनी	२०६६/१०/१०/	अमजद शाह	१८४७०४००१७ १८२७४१०१७२	iabppvtttd@gmail.com
११	श्री पञ्च शक्ति बीउ कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०६८/०१/१६	ओम प्रकाश पनेरू	१८४८४२४३४१	panchashakti2064@gmail.com
१२	श्री अनमोल बीउ प्रा.लि.	भरतपुर म.न.पा.-१२	चितवन	बागमती	२०६९/०१/३१	महेश शर्मा	१८४४०४४४७ १८४४१४३१२६	info@anamolbiu.com
१३	श्री अन्नपूर्ण बीउ उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सितलपाटी, मानपकडी-५	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०७४/०३/०१	निर व. राना	१८४७०४९९७२	seedannapura@gmail.com
१४	श्री हरियाली सामुदायिक बीउबिजन कम्पनी प्रा. लि.	शुम्पाखर-९	सिन्धुपाल्चोक	बागमती	२०७४/०४/०३	डि.बी. भण्डारी	१८६०९०६४१५	db.bhandari71@gmail.com
१५	श्री शिव शक्ति बीउबिजन सहकारी संस्था लिमिटेड	पोखराथोक-८ छतिवन	पाल्पा	लुम्बिनी	२०७४/०२/२०	लेखनाथ गौरे	१८४७१५४३०४	gaureramhari1@gmail.com

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
१६	श्री सामूहिक बीउ वृद्धि कम्पनी प्रा.लि.	डुमरिया-२	रौतहट	मधेश	२०७१/०४/२८	भक्त प्रसाद तिमिल्सिना	९८५५०२३६३६ ०५५-६२०३७५	timilisinabhakta@gmail.com
१७	श्री कुशवाहा खाद्य बीज भण्डार	देवानगंज-२	सुनसरी	कोशी	२०७२/११/०५	रामवृक्ष मेहता	९८२५०६१२४ ९८०७३३६६८९	kushwahakhadbjibhan-dar40@gmail.com
१८	श्री हिमालय बीउ कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी-११	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७८/१२/२२	लोकेन्द्र सिंह भट्ट	९८५८४२३२२२	biuhimalaya@gmail.com
१९	श्री आदित्य कृषि सहकारी संस्था लि.	धकधई-३	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०७३/०४/०४	मनोज कुमार यादव	९८४७०२०४४१	ashakari125@gmail.com
२०	श्री इष्ट वेष सिड नेपाल प्रा.लि. (सि.जि.एन.एस.)	कोशी गा.पा.	सुनसरी,	कोशी	२०७५/०५/०६	सतिस घिमिरे	०१-४२२१२६० ९८५११०२९६८	info.cgnseeds@blc.com.np
२१	श्री गुप्तेश्वरी कृषि सहकारी संस्था लि.	हेटौटा-१३	मकवानपुर	बागमती	२०७५/०३/३२	बसुंधरा लामा	९८५५३६६१४ ९८०६८०७२९	lamabasundhara@gmail.com
२२	श्री पवित्र जनकल्याण कृषि सहकारी संस्था	मेहेलकुना-१	सुर्खेत	कर्णाली	२०७४/०२/२४	नौलसिंह खत्री	९८५८०३१५८१ ९८४८७०२०९० ०८३-४१००६२	pavitracooperative@gmail.com
२३	श्री मुस्कान सिड कम्पनी प्रा.लि.	कपिलवस्तु न.पा.-९	कपिलवस्तु	लुम्बिनी	२०७४/०५/२८	बृजबिहारी कुर्मी	९७४७००८२१६ ९८२११७६३३३	muskanaeedcompany@gmail.com
२४	श्री नेपाल एग्रो सिड्स एण्ड इन्पुट्स कम्पनी प्रा.लि.	भरतपुर-४	चितवन	बागमती	२०७४/०३/२९	हरिराज भट्टराई	९८५५०५७३४६ ०५६-५७२४९८	nasic2008@gmail.com
२५	श्री बुद्ध सिड कम्पनी प्रा.लि.	रामग्राम-५	नवलपरासी	लुम्बिनी	२०७४/१२/०७	उमाशङ्कर चौधरी	९८४७०८०४४४	buddhaseednp@gmail.com

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
२६	श्री साइपाल विज वृद्धि कम्पनी प्रा.लि.	भरतपुर म.न.पा.-२१ भानुटोला	चितवन	बागमती	२०७४/१२/०८	पुन्य प्रसाद अधिकारी	९८४५०८२८२६ ९८४४११०१९०	srbbk8@gmail.com
२७	श्री बाली विज्ञान फार्म, AFU	रामपुर	चितवन	बागमती	२०७४/०८/२५		९८४४१७६२७९	admin@afu.edu.np
२८	श्री विजवृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	जानकी गा.पा.-४, मुनुवा	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७४/०८/२५	रामफल बढायत गोविन्द राउत	९८४८५०२३६६ ९८४८५०२२४९	rawatgr2051@gmail.com
२९	श्री काठमाडौं एग्रो कन्सर्न प्रा.लि.	लगनखेल	ललितपुर	बागमती	२०७४/०८/२५	गणेश बानियाँ	९८४९२८६३०५	kathmanduseed@net.np
३०	श्री राधाकृष्ण बीउबिजन उत्पादक कृषक समूह	शुद्धोधन गा.पा.-५	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०७४/१०/०६	नारदमुनि यादव	९८४७०२१८९७	radhakrishnaspg2059@gmail.com
३१	श्री महारानीझोडा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	गौरादह-५	झापा	कोशी	२०७४/१०/२०	मीना कुमारी ढकाल	०२३-४१९०१० ९८४२६८६५३३	sfacmaharani@gmail.com
३२	श्री जनसेवा बहुमुखी सहकारी संस्था लि.	बाणगाडगा ४, गजेहडा	कपिलवस्तु	लुम्बिनी	२०७६/०१/१२	द्रोण सुवेदी	९८४७०२९७५१	janasewa2050@gmail.com
३३	श्री बुढान कृषक सहकारी संस्था लि.	बार बर्दिया न.पा.-५	बर्दिया	लुम्बिनी	२०७६/०१/१९	नवराज सुवेदी रामगोपाल थारू.	९८४८०२४८६३ ९८६८१०७७६२	budhansahakari@gmail.com
३४	श्री बागेश्वरी एग्रो सिडस प्रा.लि.	नेपालगन्ज-१९	बाँके	लुम्बिनी	२०७६/०१/१९	सचिदानन्द उपाध्याय	९८४८०३६६७७	upadhyayasnn@yahoo.com
३५	श्री चित्रवन इन्भेस्टमेन्ट प्रा.लि.	खजुरा-३	बाँके	लुम्बिनी	२०७६/०१/१९	निर प्र. लामिछाने	९८४५०४६६१५ ९८४६१०३१०३	niramlamichhane@live.com
३६	श्री कृषि विकास फार्म	चन्द्रडाँगी, शिवसताक्षी-७	झापा	कोशी	२०७४/१०/२०	प्रमुख विरेन्द्र पराजुली	९८४९२६६१८८ ९८४२६५५८७०	adchandrangi@gmail.com

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
३७	श्री सिम्भिक कृषि सहकारी संस्था लि.	मोतिपुर-८, बुटवल-१७	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०७५/०३/०१	गणेश बहादुर गाहा	९८४७०४८६१६ ९८४७०७७९८	seedsimrik17@gmail.com
३८	श्री कृष्ण महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	नजपुर, चन्द्रपुर न.पा.-९	रौतहट	मधेश	२०७६/०९/२४	अम्बिका तिमलसीना	९८४५२३०७३९	mahila.krishi@gmail.com
३९	श्री सूर्योदय कृषक बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.	मटेरिया देखुरी, राजपुर गा.पा.-२	दाङ	लुम्बिनी	२०७७/०२/१४	मोहन कुमार खनाल	९८४७८४०४९१	suryodaykmc@gmail.com
४०	श्री बाँसखर्क कृषि सहकारी संस्था लि.	सिमीचौर, रेसुडा न.पा.-१०	गुल्मी	लुम्बिनी	२०७७/०३/२२	देवीराम पाण्डे	९८४७३३९०१७	pande.devira033@gmail.com
४१	श्री विशाल ट्रेडिङ्ग	जितपुर सिमरा उ.म.न.पा.-९	बारा	मधेश	२०७७/०६/२९	रोहित प्र. यादव	९८४५०२५६१५/ ९८२५२७७११९	bishaltrading615@gmail.com
४२	श्री घोडाघोडी सिड कम्पनी प्रा.लि.	गौरीगङ्गा न.पा.-९	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७७/०८/२१	कुमार न्युरे	९८४८४२३३१३ ९८१५६४३६६६	neurekumar35@gmail.com
४३	श्री संकल्प कृषि सहकारी संस्था लि.	बिष्णु गा.पा.-८	सर्लाही	मधेश	२०७७/०८/२१	तेजो मूर्ति यादव	९८४४०८९६४५	mdy1192@gmail.com
४४	श्री लालिमा कृषि सहकारी संस्था लि.	देवचुली न.पा.-३	नवलपुर	गण्डकी	२०७७/०९/२६	सूर्य प्रसाद पोखेल	९८४७०७३५२५ ९८४७०४१३२६	nbhandari36.nb@gmail.com
४५	श्री जागरूक कृषि सहकारी संस्था लि.	शिवपुर गा.पा.-८	नुवाकोट	बागमती	२०७७/१०/०९	विमल पाण्डे	९८४११०९८१४ ९८४९१३३००१	srmjagaruksahakari@gmail.com
४६	श्री पुर्कोट उधम कृषि सहकारी संस्था लि.	मदाने गा.पा.-६	गुल्मी	लुम्बिनी	२०७७/११/२५	लोक बहादुर कुँवर	९८४७०१९४०५	
४७	श्री झकलक कृषि सहकारी संस्था लि.,	फलेवास न.पा.-५	पर्वत	गण्डकी	२०७७/१२/३१	नर बहादुर क्षेत्री	९८४७६२५९७०	tiwaridevi421@gmail.com

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
४८	श्री सगुन सिड कम्पनी प्रा.लि.,	लुम्बिनी साँस्कृतिक न.पा.-५	रूपन्देही	लुम्बिनी	२०७८/०३/१५	जयप्रकाश लाल श्रीवास्तव	९८४७०२०८२३	infoshagun2020@gmail.com
४९	श्री उपतारा सिड कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी न.पा.-४	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७८/०४/१०	लक्ष्मण न्युरे	९८४८४२९९३९	seedugratarara70@gmail.com
५०	श्री हरियाली बीउ उद्योग, खरिहानी	सबैला नपा-१०	धनुषा	मधेश	२०७८/०४/१५	सञ्जय कु. पंजियार	९८४४०२५५४८	sanjaypanjariar548@gmail.com
५१	श्री ग्लोबल एग्रीटेक नेपाल प्रा.लि.	बैजनाथ गा.पा.-६	बाँके	लुम्बिनी प्रदेश	२०७८/०४/२५	टीकाराम उपाध्याय	९८४८०३२२०७	gatenepalbanke@gmail.com
५२	श्री साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	बरहथवा न.पा.-७	सर्लाही	मधेश	२०७८/०५/१६	शुसिल प्रसाद श्रेष्ठ	९८४४०३६५२५	sanakisan.barahathawa@gmail.com
५३	श्री रौतहट सिड्स	चन्द्रपुर न.पा.-१० बालचनपुर	रौतहट	मधेश	२०७८/०५/१६	बलिराम साह	९८४५०२६४१२	br.shah11@gmail.com
५४	श्री हरितकान्ति कृषि सहकारी संस्था लि.	लमही न.पा.-२, केरूनिया	दाङ	लुम्बिनी प्रदेश	२०७८/०७/०७	कासी प्रसाद चौधरी	९८४७९०३४९२ ९८४७८४०४०७	haritkranti2@gmail.com
५५	श्री भूमि सिड कम्पनी प्रा.लि.	विराटनगर म.न.पा.-१९	मोरङ	कोशी	२०७८/०९/१८	रेवती रमण ओझा	९८४२०७५५२५	bhumiseed.brt.np@gmail.com
५६	श्री अम्बिका बीउबिजन केन्द्र	वृन्दावन न.पा.-७, धमौरा	रौतहट	मधेश	२०७८/०६/१०	जगरनाथ भेडिहर	९८४५२३६६५७	
५७	श्री क्षेत्रिय बीउबिजन कम्पनी प्रा.लि.	चन्द्रपुर न.पा.-५	रौतहट	मधेश	२०७८/०६/१०	श्याम कुमार यादव	९८४५१२१००९	shyamdesilva1@gmail.com
५८	श्री साथी सिड कम्पनी प्रा.लि.	बैजनाथ गा.पा.-६	बाँके	लुम्बिनी प्रदेश	२०७८/११/१८	मिलन सापकोटा	९८४८०७०७१८/ ९८४५३३१६५६	sathiseednepal@gmail.com

दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	प्रदेश	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	इमेल
५९	श्री इन्टर नेपाल एग्रोभेट कम्पनी प्रा.लि.	भरतपुर म.न.पा.-०३	चितवन	बागमती	२०७८/१२/०४	मित्रराज देवाडी	९८५५०५५९८४/०५६५९६५८४	dawadimr 2065@gmail.com
६०	श्री एग्रो टाइम्स कृषि फर्म	देवचुली न.पा.-१५, वर्दघाट सुस्तापूर्व	नवलपुर	लुम्बिनी प्रदेश	२०७९/०१/२६	त्रिलोचन भट्टराई	९८६७९२४५५९	trilochanbhattarai2072@gmail.com
६१	श्री नमुना एकीकृत सहकारी खेती बीउ उत्पादन समूह	गौरादह-५	झापा	कोशी	२०७९/०२/२६	वेदनिधी चापागाँई	९८४२६२०४४२	namunakheti@gmail.com
६२	श्री गणेशबाबा एग्रो सिड कम्पनी लिमिटेड	राजापुर न.पा.-०८	बर्दिया	लुम्बिनी प्रदेश	२०७९/०५/१०	पाहारी चौधरी	९८५८०२६४४३	chaudharypahari@gmail.com
६३	श्री साकार कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	रासी सोनारी गा.पा.-०६	बाँके	लुम्बिनी प्रदेश	२०७९/०५/१०	बल बहादुर सुनार	९८५८०८९०२/९८५८२६०५००	sakarkrishi 752@gmail.com/bhartkc921@gmail.com
६४	श्री गढीमाई बीउ उद्योग	चन्द्रपुर-०९	रौतहट	मधेश	२०७९/११/१०	सन्तोष कुमार साह	९८४०४६९९६५	sahsatoshteli@gmail.com
६५	श्री विकास सिड कम्पनी	कपिलवस्तु-०२	कपिलवस्तु	लुम्बिनी प्रदेश	२०७९/११/१७	जगदीश मुराउ	९८४७०४०४६१/९८५७०५१०५६	kalashseeds076@gmail.com
६६	श्री कलश सिड्स कम्पनी प्रा.लि.	कृष्णपुर नगरपालिका-५	कञ्चनपुर	सुदूरपश्चिम	२०८०/०३/१२	पुनी राम चौधरी	९८४८४९७२२४	pbt520512@gmail.com/saurabthakur@mail.com
६७	श्री आरोही सिड्स प्रा.लि.	रामग्राम-१२	नवलपरासी ब.सु.प.	लुम्बिनी प्रदेश	२०८०/०१/०६	नरेश जैसवाल (कलवार)	९८५७०४५८७७/९८५७०४७५१२	regmibhawagmail.com
६८	श्री ग्रीन जोन इको प्रा.लि.	भिमदत्त-२, कञ्चनपुर	कञ्चनपुर	सुदूरपश्चिम	२०८०/०३/१२	भवराज रेग्मी	९८५८७५०१२८	regmibhawagmail.com

स्रोत: बीउबिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हरिहरभवन

२.१२ यस कार्यालयबाट अद्यावधिक गरिएका सामुदायिक बीउ बैंकहरूसँग सम्बन्धित विवरण

क्र. सं.	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	सामुदायिक बीउ बैंकको नाम	सामुदायिक बीउ बैंकको स्थापना मिति (वि.सं.)	सामुदायिक बीउ बैंकको सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं.	बीउ बैंकले संरक्षण गरेका स्थानीय बालीहरूको सङ्ख्या (बाली-जात सङ्ख्या)
१	झापा	शिवसतासी नगरपालिका	शिवराज सामुदायिक बीउ बैंक	२०६६/०१/०१	जानुका मगर	९८०७९२२५६८	धान-८०, बकुल्ला-१, सिमी-१२, मकै-२, फर्सी-५, लाफा-१, लौका-५, घिरौला-७, बोडी-५, मास-३, कोदो-४, तोरी-२, अलास-१, तिल-१, केराउ-१, भटमास-१, फापर-२, बकुल्ला-१, सोप-१, सिलाम-१, डैचा-१, जौ-१
२	संखुवासभा	धर्मादेवी नगरपालिका	तामाफोक सामुदायिक बीउ बैंक	२०६५	डिल्लीजिमी	९८४२१६२११२	धान-१२, मकै-४, भटमास-२, लसुन-१, छयापी-१, धनियाँ-१, खुर्सानी-१
३	मोरङ	ग्रामथान गाउँपालिका	चारपाटे सामुदायिक बीउ बैंक	२०७१	चुम्पुसरदार थारू	९८४२०४४५०५	धान-७, आलु-२, लसुन-१, तिल-२, मुसुरो-२, कालोमास-२, फर्सी-३, लौका-२, धनियाँ-१, लाफा-१, तोरी-१
४	तेह्रथुम	मेन्द्रयायेम गाउँपालिका	पुठकसेमिगा एण्ड क्रेडिट कोपरेटिभ लिमिटेड	२०७१	तीर्थढकाल, मेन्द्रयायेम गा.पा.-२	९८४२४२६४०४	पहेलोमकै, कालो मास, अकबरो खुर्सानी, मूला, घिउ सिमी, लसुन, प्याज, नेपाले भटमास
५	तेह्रथुम	फेदाप गाउँपालिका	जनकल्याण बहुउद्देश्यीय सहकारी लिमिटेड	२०७२	यम ढकाल, फेदाप गाउँपालिका-२, ओपहजुगा, तेह्रथुम	९८४२०४३१७५	केराउ, लसुन, ख्याती, सिमी, अकबरो, आलु, मूला, रायो
६	तेह्रथुम	छथर गाउँपालिका	कल्याणकारी महिला पशुधन कृषि सहकारी	२०७२	आईतुलिम्बु, छतर गाउँपालिका-५, ओखे, तेह्रथुम	९८६२०४२२७८	धान-२, मकै-१, कोदो-१, फर्सी, सिमी-२, मटर, करेला, लसुन, प्याज, कालो भटमास, धनियाँ, अकबरो, चम्सुर, काँका, भिन्डी
७	संखुवासभा	चैनपुर नगरपालिका	सामुदायिक बीउ बैंक, खराङ	२०७४/०३/०८	थिरवहादुर पाण्डे	९८५२०४१०८८	धान-३, मकै-१, जौ-१, गहत-१, जुनलो-२, कोदो-३, मास-२, रहर-१
८	खोटाङ	दिप्रुडचुईचुम्मा गाउँपालिका	दिप्रुडचुईचुम्मा सामुदायिक बीउ बैंक	२०७७/०७/२०	अध्यक्ष, श्री पवन राई	९८६०८०८७८३	धान, गहुँ लगायत-२२ बाली
९	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	रुम्जाटार सामुदायिक बीउ बैंक	२०६४	पूर्णराज श्रेष्ठ	९८४२९३४३८१	मकै-१
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका	मिलन चोक महिला विजवृद्धि कृ.स.	२०६६	चेतनाथ बाग्ले	९८६२११६३११	सञ्चालनमा नरहेको
११	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका	सामुदायिक बीउ बैंक	२०६६	कुलबहादुर खत्री	९८४२८४०२४०	सञ्चालनमा नरहेको
१२	उदयपुर	कटारी न.पा.	हाम्पो सामुदायिक बीउ बैंक	२०७२/०४/०७	मीना कोइराला, कटारी न.पा.-३	९८४२८२८४४५	धान-४, मकै-३, गहुँ-१, तोरी-२

क्र. सं.	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	सामुदायिक बीउ बैंकको नाम	सामुदायिक बीउ बैंकको स्थापना मिति (वि.सं.)	सामुदायिक बीउ बैंकको सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं.	बीउ बैंकले संरक्षण गरेका स्थानीय जातीहरूको सङ्ख्या (बाली-जात सङ्ख्या)
१३	बारा	सिमरौनगढ नगरपालिका	कचोर्वा सामुदायिक बीउ बैंक	२०६०	शर्मलाल साह	९८४४३०९९७२	धान-९३, घिरौला-५, कोदो-२, रहर-२, जौ-२, बकुल्ला-२, घिरम्ला-५
१४	सिरहा	लहान नगरपालिका	डिहिवार कृषि समूह	२०७४	दूर्गाप्रसाद चौधरी, लाहान नगरपालिका-२२, जहादी, सिरहा-	९८१३२९०७६	धान-१२, लौका-२, फर्सी-२, सिमी-२, बोडी-२, घिरौला, झिम्नी, कौका, करेला, खुसानी-२, आल
१५	सिरहा	लहान नगरपालिका	भोविन्दपुर कृषि समूह	२०७४	बलदेव महतो, लाहान नगरपालिका-२४, मल्हननामा, सिरहा	९८१९७३२९३७ ९८१३०००००	धान-१३, मकै-३, गहुँ-२, बोडी-२, घिरौला-२, झिम्नी, करेला-२, भान्टा
१६	बारा	सिमरौनगढ नगरपालिका	माभावती सामुदायिक बैंक	२०७१	नन्दलाल राम (सचिव)	९८१९८४१४६३	
१७	बारा	बारागढी गाउँपालिका	गढीमाई सामुदायिक बीउ बैंक	२०७२	बारागढी गाउँपालिका-१, पिपरा, वस्तपुर, बारा	९८२४२६९२२१	धान-१५, लौका, फर्सी, घिरौला, तोरी, सुसुरीको दाल
१८	दोलखा	गौरीशङ्कर गाउँपालिका	जुंगु सामुदायिक बीउ बैंक	२०६१	प्रकाश खड्का	९८६१८२७५८०	धान-७, चिसो सहने धान-२, मकै-४, कोदो-६, फापर-२, उवा-२, सिमी-२, मास-१, जौ-१, भटमास-२, मस्याङ-१
१९	धादिङ	बेनिघाटरोड गाउँपालिका	जोपीमारा सामुदायिक बीउ बैंक	२०६५	हरिमाया शाही	९८१३५१४१९९	धान-३, कोदो-४, भटमास-२, तिल-२, मास-१, मस्याङ-१, फापर-१, पिडालु-२, बेसार-२
२०	सिन्धुपाल्चोक	सुनकोशी गाउँपालिका	पीडडाँडा सामुदायिक बीउ बैंक	२०६७	हिमबहादुर आचार्य	९८४१४४६४५७	धान-५, गहुँ-५, मकै-४, कोदो-४, फापर-१, जौ-१, केराउ-१, सिमी-२, बोडी-३, तोरी-१, रायो-१, खुसानी-१, आलु-१
२१	ललितपुर	कोन्जोस्योम गाउँपालिका	दलबोकी सामुदायिक बीउ बैंक	२०५२	ध्रुव सापकोटा	९८६२२६७७६	रायो-४, मस्याङ-४, गहत-२ भटमास-६, लहे-३, मकै-७, तोरी-३, फापर-२, खुसानी-३
२२	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका	श्रीजन्शील बीउ उत्पादक समूह	२०७५	नवीना नगरकोटी, गोदावरी नगरपालिका-४, बाडिखेल	९८०३१५०६३२	धान-५, मकै-३, गहुँ-१, फर्सी-३, सिमी-४, करेला-२, लसुन-२, प्याज, भटमास-४, धनियाँ-२, कौका, भिन्डी, बोडी-२, लोका, घिरौला-४, रायो-३, मूला-३, काउली-३, गोलभेंडा
२३	नुवाकोट	शिवपुरी गाउँपालिका	शानापती सामुदायिक बीउ बैंक	२०७५	रामप्रसाद पुडासैनी, शिवपुरी-८, नुवाकोट	९८४१०९८१४	धान-८, मकै-२, गहुँ-४

क्र. सं.	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	सामुदायिक बीउ बैंकको नाम	सामुदायिक बीउ बैंकको बैठक स्थापना मिति (वि.सं.)	सामुदायिक बीउ बैंकको सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं.	बीउ बैंकले संरक्षण गरेका स्थानीय बालीहरूको सङ्ख्या (बाली-जात सङ्ख्या)
२४	लमजुङ	मर्स्याङ्दी गाउँपालिका	धनपोखरा सामुदायिक बीउ बैंक	२०७३	खगेस्वरर्जंग गुरुङ	९८४६१२२२४५	धान-२२, कोदो-११, जौ-१, कागुनो-४, मकै-२, उवा-१, सिमी-४, बोडी-४, गहत-१, भटमास-४
२५	कास्की	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	अन्नपूर्ण सामुदायिक बीउ बैंक	२०७७	कृष्ण अधिकारी	९८४६२१७७६६	धान-१०, मकै-३, सिलाम-१, तिल-२, जौ-१, काँक्रो-२, फर्सी-३, चुचे करेला-१, भटमास-३, कोदो-३, तरुल-३, पिडालु-३
२६	तनहुँ	भानु नगरपालिका	पुकोट सामुदायिक बीउ बैंक	२०६५	ऋषिराम पौडेल, लक्ष्मी कुमाल	९८४६१४०५३९ ९८४६४३८२४८	धान-१८, कोदो-९, मकै-६, जुनेलो-२, गहुँ-२, कागुनो-१, चिनो धान कोदो-१, जौ-१, फापर-१, बोडी-५, भटमास-६, मास-४, गहत-२, मस्याङ-६, रहर-२, सिमी-२, मुसुरो-१, केराउ-२, तिल-३, तोरी-३, आलास-१, पिडालु-७, घर तरुल-३, फर्सी-४, घिरौला-४, लौका-२, चिचिडो-२, काँक्रो-२, तिराई-१, करेला-१, भिण्डी-२, चट्टेल-१, रायो-२, लडे-२, धनियाँ-१, अडुवा-२, बेसार-२, खुसानी-५, सुप-१, मेथी-१, लसुन-१, सिलाम-२, भाङ-१, मरिच-१
२७	नवलपरासी	कावासोती नगरपालिका	अर्चौली सामुदायिक बीउ बैंक	२०६८/०२/०८	पार्वती भण्डारी, मीना कुमारी महतो	९८६७१६३१४० ९८४४१८०२१७	धान-४५, भटमास-३, मास-३, मकै-४, केराउ-४, लौका-२, घिरौला-२, चिचिडा-२, तोराई-२, काँक्रो-१, फापर-१, जौ-१, गहुँ-२, मुसुरो-१, तोरी-३, अलास-१, सिमी-५, करेला-३, कुभिण्डो-१, रायो-१, तिल-३, बकुल्ला-१, कोदो-२, बोडी-५
२८	बर्दिया	गुलरिया नगरपालिका	मोहम्मदपुर सामुदायिक बीउ बैंक	२०७५	सुनिता चौधरी, एलिसा वि.क.	९८४८६६०४१५, ९८००५३६३४४	धान-१९, गहुँ-१, बकुल्ला-२, तोरी-१, खुसानी-२, मटर-१, जौ-१, बोडी-३, लौका-३, काँक्रो-१, ओल-१, लसुन-१, विरौला-२, जुनेलो-१, मकै-१, मुसुरो-१, केराउ-१, आलु-१, फर्सी-२, रहर-१, सोप-१, सिमी-२, तिल-१
२९	बर्दिया	बाँसगढी नगरपालिका	बासगढी सामुदायिक बीउ बैंक	२०६५	देवबहादुर भाण्डारी, कालीराम थारू	९८४८०४९९९२, ९८४८१०७००	धान-२३, बेलचन-१, तोरी-१, खुसानी-१, बोडी-१, चिचिडा-१, घिरौला-४, लौका-२, मस्याङ-१, मकै-१, . . फर्सी-३, रायो-२, सिमी-५
३०	दाङ	घोराही उपमहा नगरपालिका	सुनौलो सामुदायिक बीउ बैंक, दाङ	२०६६ मंसिर	कमला भण्डारी, पवित्रा राना	९८४७९१५७८७ ९८४७८९४३६१	धान-३६, मकै-४, तिल-१, गहत-१, फर्सी-१, बोडी-३, सिलाम-१, खुसानी-१, भिण्डी-१, मास-१, रहर-१, तोरी-१, बकुल्ला-१, गहुँ-२, चना-१, कोदो-१, मटर-१, घिरौला-१, सिमी-२, केराउ-२, भट्टमास-१, काँक्रो-१, रायो-१, मूला-१, मेथी-१, फिलिङ-१, मेथी-१, मुसुरो-१
३१	नवलपरासी	बर्दघाट नगरपालिका	श्रीर्जनशील सामुदायिक बीउ बैंक	२०७३	बर्दघाट नगरपालिका १५, पृथ्वीबस्ती, नवलपरासी	९८४७४२९६४८	धान-१५, गहुँ-२, मुसुरो, लौका-२, सिमी-२, बोडी-३, घिरौला-२, काँक्रो, करेला

क्र. सं.	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	सामुदायिक बीउ बैंकको नाम	सामुदायिक बीउ बैंकको स्थापना मिति (वि.सं.)	सामुदायिक बीउ बैंकको सार्वजनिक व्यक्तिको नाम	सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं.	बीउ बैंकले संरक्षण गरेका स्थानीय जातीहरूको सङ्ख्या (बाली-जात सङ्ख्या)
३२	सुन्या	रेसुडा नगरपालिका	श्रीमालिका कृषि सहकारी संस्था लि.	२०५५	हरिप्रसाद पाण्डे	९८६७३९५०१५	मकै-५
३३	हुम्ला	खार्पुनाथ गाउँपालिका	छिप्रा सामुदायिक बीउ बैंक	२०७३	विप बहादुर शाही	९८६८३४२८५०	धान-५, फापर-२, चिनो-२, कोदो-२, कागुनो-३, सिमी-१२, गहुँ-२, कोदो-७, लटे-३, जौ-३, मकै-३, भटमास-४, गहत-१, मास-१
३४	जुम्ला	तातोपानी गाउँपालिका	धौलीघाड सामुदायिक बीउ बैंक	२०७३	कविता जैशी	९८६४६९८००८	धान-८, कागुनो-३, चिनो-४, सिमी-८, फापर-२, गहुँ-३, कोदो-७, लटे-२, जौ-३, मकै-३
३५	डोल्पा	जगदुल्ला गाउँपालिका	मान्द्र लालिगुराँस कृषि सहकारी लि.	२०७६	सर्पलाल बि.क.	९८६८३८२४३४	आलु-१, मकै-२, सिमी-३, चिनो-२, कागुनो-१
३६	डोल्पा	त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका	हरियापानी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२०७५	पूणकिसर न्यौपाने	९८६९४९३९८५	धान-१, आलु-१, मकै-२, सिमी-२, चिनो-२, कागुनो-१, कोदो-२, भटमास-२
३७	जाजरकोट	भेरी नगरपालिका	श्रीरातोपाण्डा युवा कृषि सहकारी संस्था लि	२०७५	ढोले घर्ती	९८६८९४७०७७	फापर-२, जौ-२, मकै-९, कोदो-२, चिनो-२, मूला-२, रायो-२, सिमी-२, भटमास-३
३८	जाजरकोट	भेरी नगरपालिका	श्री कालिका कृषि बीउ उत्पादन सहकारी संस्था लि.	२०६९	गङ्गाबहादुर बली	९७४८१२१६३	मकै-२, गहुँ-१
३९	जुम्ला	तातोपानी गाउँपालिका	सुन्दरमणि बीउ बैंक	२०७०	मुनवहादुर डीगी, तातोपानी-२, जुम्ला/सचिव	९८६६५३८६४०	चिनो-२, कागुनो-२, फापर-२, लटे-२, भटमास-३, गहत-१, मकै-२, कोदो-२, गहुँ-२, जौ-२, सिमी-४
४०	जुम्ला	तीला गाउँपालिका	रामनगर बीउ बैंक	२०६७/११/०५	गोरीबोहोरा/अध्यक्ष	९८६४८९०१३	चिनो, कागुनो, फापर, लटे, भटमास, गुराउस, गहत, सिमी, तिलखुडो (सिलाम)
४१	जुम्ला	गुठिचौर गाउँपालिका	चिमामालीका बीउ बैंक	२०६८	धनलक्ष्मी न्यौपाने/अध्यक्ष	९८६४८६८३९९	चिनो, फापर, कागुनो, भटमास, मासी धान
४२	जुम्ला	पातारसी गाउँपालिका	भवानी बीउ बैंक	२०६४	रूपकली कामी	९७८८९९४४७	सिमी, मकै, फापर, चिनो, कोदो, कागुनो
४३	जुम्ला	पातारसी गाउँपालिका	महादेव बीउ बैंक समूह	२०६९	शुवाखड्का	९७८८९९३८२	सिमी, फापर, उवा, कोदो, चिनो, कागुनो, फर्सी, कौँका, करेला
४४	जुम्ला	तातोपानी गाउँपालिका	लछालकृति कृषिपैकेला कृषि सहकारी	२०७१	विष्णुदेवी रावत	९८६३२५९०४	चिनो, कागुनो, फापर, लटे, भटमास, गुराउस, गहत, सिमी, तिलखुडो (सिलाम)
४५	जुम्ला	चन्दननाथ नगरपालिका	भवानी सामुदायिक बीउ बैंक	२०५९/०५/०७	भानुमती बि.क.	९८६८३८७५६	धान-४, मकै-२, सिमी-६, जौ-२, कोदो-१, फापर-२, चिनो-२, कागुनो-१, भटमास-२, गुराउस-१, गहत-१,
४६	जुम्ला	चन्दननाथ नगरपालिका	ठाकुरज्यू सामुदायिक बीउ बैंक	२०६८	अमरबहादुर महत	९८६८३०६९२२	सञ्चालनमा छैन

क्र. सं.	जिल्ला	न.पा./गा.पा.	सामुदायिक बीउ बैंकको नाम	सामुदायिक बीउ बैंक स्थापना मिति (वि.सं.)	सामुदायिक बीउ बैंकको सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं.	बीउ बैंकले संरक्षण गरेको स्थानीय बालीहरूको सङ्ख्या (बाली-जात सङ्ख्या)
४७	सुगु	खत्याड गाउँपालिका	श्रीसामुदायिक बीउ बैंक तथा खाद्य उपभोक्ता कृषि सहकारी संस्था लि.	२०७७/०३/१०	विरेन्द्रबहादुर शाही	९८२५३४४१०	धान-२, मकै-२, उवा-, सिमी-३, गहुँ
४८	कैलाली	गौरीगङ्गा नगरपालिका	मुसुरिया सामुदायिक बीउ बैंक	२०६४	रमेश चौधरी, सानु बि.क.	९८२५६७९८४४ ९८००६०२०७९	बेलचन-१, बोडी-७, मास-८, लोका-५, खुसानी-३, पिडालु-१०, सिमी-११, काँक्रो-३, लटरा-१, मकै-१, कोदो-२, मुङ-१, रामतोरिया-३, फर्सी-४, रायो-१, धान-३२,
४९	कैलाली	जोशीपुर गाउँपालिका	जोशीपुर सामुदायिक बीउ बैंक	२०६४	रमेशकुमार दगौरा	९८१२६७२१४१	धान-१६, बेलचन-२, बकुल्ला-१, सिमी-१, तितिकरेला-२, लौका-३, भण्टा-२, चिचिन्डा-१, खुसानी-२, पिडालु-४, धनियाँ-१, बोडी-२, काँक्रो-१, मेथी-१, मकै-५, भिण्डी-१, फर्सी-२, रायो-१, तिल-१, धिरौला-२, तिराई-१, बेसार-१, घरतरल-२, कुभिण्डो-१, मूला-१,
५०	कैलाली	कैलारी गाउँपालिका	जनवातावरण सामुदायिक बीउ बैंक	२०७४	समपत चौधरी	९८६८४४४४२	धान-८, पिडालु-१, तोरी-५
५१	कञ्चनपुर	लालझाडी गाउँपालिका	शङ्करपुर सामुदायिक बीउ बैंक	२०६४	श्रीकृष्ण राना	९८६६७४८२३४ ९८१२७०६६६८	बोडी-२, तोराई, १, धिरौला-२, चिचिन्डा-२, काँक्रो-१, पिडालु, सिमी-३, लोका-२, आलु-१, धान-२४, चमली सागो-१
५२	बाजुरा	स्वामीकार्तिकखार गाउँपालिका	हरियाली समुदायिक बीउ बैंक	२०७६/०२/२२	टेकेन्द्रबहादुर सिंह	९८६७९४२३०४	कागुनो-२, चिनो-२, कोदो-४, जौ-२, गहुँ-१३, धानको-२६, बढाम-२, तिल-२,
५३	डोटी	जोरायल गाउँपालिका	घण्टेघर सामुदायिक बीउ बैंक	२०६५	गणेशबहादुर विष्ट	९८४८८९४२५३	धान-५, मकै-२, सिमी-३

खण्ड ३

**स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएका
कार्यक्रमहरूको प्रगति**

३.१ खाद्य सुरक्षा मिसन कार्यक्रमसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू

- बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत सशर्त वित्तीय हस्तान्तरणमार्फत आ.व. २०८१/८२ मा स्थानीय तहमा बजेट हस्तान्तरण भएको थियो। उक्त कार्यक्रमको लागि १७ करोड ८७ लाख बजेट स्थानीय तहलाई चैते धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम, मसिना तथा बास्नादार धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम, हिउँदे मकै प्रवर्द्धन कार्यक्रम, मकै बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम, रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम र कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण कार्यक्रम सञ्चालनको लागि पठाइएको थियो।

३.१.१ उद्देश्य

- धान तथा मकै बालीमा प्रविधि विस्तार, यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन, पूर्वाधार विकास एवम् बजार व्यवस्थापन लगायतका क्रियाकलापलाई एकीकृत मिसन कार्यक्रमको रूपमा सञ्चालन गरी धान/मकैको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी धान/चामल तथा मकैको आयात प्रतिस्थापनमा सहयोग पुर्याउने।
- परम्परागत अन्न एवम् कोदो जन्य स्थानीय तथा रैथाने बालीहरूको प्रवर्द्धनमार्फत उत्पादन एवम् उपभोग बढाइ खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा सुधार गर्ने तथा खाद्यान्न आयात कम गरी आत्मनिर्भरता बढाउने तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षणका विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने।

३.१.२ खाद्य सुरक्षा मिसन कार्यक्रम लागु भएका जम्मा स्थानीय तहहरू र सशर्त अनुदान बजेटको विवरण

- माननीय मन्त्रीस्तरबाट मिति २०८१/०६/२२ गते "प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१" स्वीकृत भई प्राप्त हुनासाथ सबै स्थानीय तहहरूलाई कार्यविधि उपलब्ध गराई विनियोजित बजेट रु. १७ करोड ८७ लाखमार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो। यस आ.व. मा प्रदेशस्तरमा यस केन्द्रमार्फत कुनै पनि सशर्त वित्तीय हस्तान्तरणका कार्यक्रम सञ्चालन नभएको। खाद्य सुरक्षा मिसन कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहहरू र सशर्त अनुदानको बजेटको विवरण निम्नानुसार रहेका छन्।

स्थानीय तह सङ्ख्या	कार्यक्रम सङ्ख्या	बजेट रु. हजारमा
२१९	२४६	१७८७००

३.१.३ बाली अनुसार सशर्त अनुदानको विवरण (स्थानीय तह)

कार्यक्रमको नाम	स्थानीय तहको सङ्ख्या	विनियोजित बजेट (००० मा)	खर्च (००० मा)	वित्तीय प्रगति (%)
चैते धान/मसिना तथा बास्नादार धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७०	७००००	२२४९६.४६२	३२.१४
मकै बाली/हिउँदे मकै बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	६८	४७६००	२०३५७.५२	४२.७७
रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७१	४२६००	१६४७२.७०२	३८.६७
कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण कार्यक्रम	३७	१८५००	७३९४.०११	३९.९७
कूल जम्मा	२४६	१,७८,७००	६६,७२०.६९५	३७.३४

नोट: क. यस पुस्तिकामा प्रकाशित विवरण आ.व. २०८१/८२ असार मसान्तसम्म यस कार्यालयमा १११ वटा स्थानीय तहबाट प्राप्त विवरणको आधारमा तयार पारिएको।

ख. विस्तृत प्रगति विवरण आ.व. २०८२/८३ मा प्रकाशन हुने क्रममा रहेको पुस्तक “आ.व. २०८१/८२ मा सङ्घीय सशर्त वित्तीय हस्तान्तरणमार्फत सञ्चालन भएका कार्यक्रमको प्रगति पुस्तिका प्रकाशन” मा प्रकाशन गरिनेछ ।

तालिका १: खाद्य सुरक्षा मिसन (बाली विकास कार्यक्रम) अन्तर्गत सशर्त अनुदानको विवरण (आ.व. २०८१/८२) (बजेट रु. हजारमा)

प्रदेश	धान		मकै		रैथाने		कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण कार्यक्रम		जम्मा स्थानीय तह	जम्मा बजेट				
	चैते धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम		मसिना तथा बास्नादार धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम		हिउँदे मकै प्रवर्द्धन कार्यक्रम		मकै बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम				रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम			
	स्थानीय तह	बजेट	स्थानीय तह	बजेट	स्थानीय तह	बजेट	स्थानीय तह	बजेट	स्थानीय तह	बजेट				
कोशी	१३	१३०००	२	२०००	५	३५००	३	२१००	१०	६०००	६	३०००	३९	२९६००
मधेश	८	१६०००	१६	८०००	९	६३००	०	०	२	१२००	२	१०००	३७	३२५००
बागमती	०	०	३	३०००	१	७००	१२	८४००	८	४८००	४	२०००	२८	१८९००
राण्डकी	०	०	५	५०००	०	०	९	६३००	१७	१०२००	६	३०००	३७	२४५००
लुम्बिनी	१५	१५०००	१	१०००	८	५६००	६	४२००	१०	६०००	७	३५००	४७	३५३००
कर्णाली	०	०	२	२०००	०	०	७	४९००	१६	९६००	२	१०००	२७	१७५००
सुदूरपश्चिम	१	१०००	४	४०००	२	१४००	६	४२००	८	४८००	१०	५०००	३१	२०४००
जम्मा	३७	४५०००	३३	२५०००	२५	१७५००	४३	३०१००	७१	४२६००	३७	१८५००	२४६	१७८७००
	कुल		७०	७००००			६८	४७६००	७१		३७		२४६	
	जम्मा													

३.२ स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको विवरण (आ.व. २०८१/८२ को अन्तिमसम्म प्राप्त प्रगति विवरणमा आधारित)

क. चैते धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम/मसिना तथा बास्नादार धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन भएका क्रियाकलापहरू

- प्राविधिक सेवाटेवा, कृषक तालिम सञ्चालन तथा स्थलगत तालिम सञ्चालन।
- सिँचाइ सामग्री वितरण, साना सिँचाइ निर्माण एवम् मर्मत सहयोग।
- साना कृषि मसिनरी औजार वितरण तथा कृषि यान्त्रीकरणमा सहयोग।
- माटो परीक्षण, सुक्ष्म तत्व वितरण, उन्नत तथा मुल बीउ वितरण।
- जातीय प्रदर्शनी, लार्ज प्लट डेमोस्ट्रेसन तथा क्षेत्र विस्तार।
- ५०% अनुदानमा धानको बीउ खरिद, बीउ वितरण, ढुवानी, प्याकेजिङ, भण्डारण र बजारीकरणमा अनुदान वितरण।
- बाली संरक्षणका लागि बीउ उपचार विषादी, झारनासक विषादी र कीटनासक विषादी वितरण।
- धान दिवस कार्यक्रम।
- चैते धान बीउ वितरण, चैते धान प्रवर्द्धन सम्बन्धी जनचेतना तथा प्रगति समीक्षा कार्यक्रम।
- २ एच.पि.मोटर वितरण, डेलिभरी पाईप, जीडक, वेभिष्टिन, स्प्रे ट्याङ्की, २२ एच.पि. पावर टिलर, त्रिपाल, स्प्रेयर, सेतो प्लाष्टिक वितरण।

ख. हिउँदे मकै प्रवर्द्धन कार्यक्रम र मकै बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन भएका क्रियाकलापहरू

- क्षेत्र विस्तार, मकै बीउ वितरण र मिनिटिलर वितरण, उन्नत बीउ उत्पादन कार्यक्रम,
- कार्यक्रम प्रचारप्रसारका लागि मकै उत्पादक कृषक/व्यवसायी र जनप्रतिनिधिबीच अन्तरक्रिया, जातीय प्रदर्शनी,
- स्थानीय मागमा आधारित बीउमा अनुदान, बीउ प्रशोधन सामग्रीमा सहयोग, भकारो सुधार, मिनिटिलर खरिद, पोखरी निर्माण, सिँचाइ पाइप खरिद, डिजिटल तराजु खरिद विषादी खरिद, कर्न सेलर खरिद, स्प्रे, ज्याप प्लान्टर खरिद तथा वितरण गरिएको,
- उन्नत खेती प्रविधि सम्बन्धी तालिम तथा स्थलगत कृषक तालिम सञ्चालन कृषि मसिनरी प्राविधिक सेवा टेवा तथा बाली उपचार शिविर सञ्चालन,
- मलखाद व्यवस्थापन तथा सिँचाइको व्यवस्थापन तथा कुटानी पिसानी मिल स्थापनामा सहयोग,
- फौजी कीराको विषादी तथा स्प्रे ट्याङ्की वितरण, एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापनाबारे जानकारी,
- अन्तर जिल्ला तथा पालिका भ्रमण,
- माटो नमुना लिने तरिकाबारे सचेतना,
- ब्लक स्थापना।

ग. रैथाने बाली उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन भएका क्रियाकलापहरू

- ५०% अनुदानमा मेसिनरी सामग्रीमा सहयोग,
- रैथाने बाली बीउ मिनीकीट वितरण तथा रैथाने बाली खेती प्रविधि सम्बन्धी तालिम सञ्चालन,
- रैथाने बालीमा आधारित पोषण कार्यक्रम रैथाने परिकार विविधीकरणका लागि सामग्री वितरण तथा तालिम सञ्चालन र रैथाने बाली परिकार मेला,
- रैथाने बाली क्षेत्र विस्तार तथा रैथाने बाली प्रोत्साहन कार्यक्रम,
- कृषि तालिम सञ्चालन तथा घुम्ती तालिम सञ्चालन, भकारो सुधार कार्यक्रम,
- सचेतना कार्यक्रम अन्तर्गत रैथाने बालीको महत्त्वबारे जानकारीमूलक सन्देश रेडियो पत्रपत्रिका र अनलाइन मिडियामार्फत प्रसारण र सचित्र होडिड बोर्ड निर्माण एवम् कोदो दिवस मनाएको,
- रैथाने बाली खेती गर्ने कृषकको सूचीकरण,
- कृषि यान्त्रिकीकरण, मल्टी थ्रेसर खरिदमा सहयोग तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापनाका लागि मेसिनरी वितरण,
- कोदो बालीको सिड, कीट तथा बीउ भण्डारण गर्ने सिटविनको वितरण,
- सामुदायिक बीउ बैंक, ब्राण्डिडमा सहयोग तथा कोसेली घर सञ्चालन सहयोग,
- विद्यालयमा स्थानीय खाना महोत्सव सञ्चालन, सामुदायिक विद्यालयको दिवा खाजामा कोदोको परिकार समावेश,
- रैथाने बाली प्रोफायल तयार भएको,
- माटोको गुणस्तर सुधारका लागि भटमासको बीउ निःशुल्क वितरण।

घ. कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन भएका क्रियाकलापहरू

- स्थानीय बाली विविधता र मेसिनरीमा सहयोग,
- कृषि जैविक विविधता सम्बन्धी सचेतना, राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस मनाइएको,
- कृषि जैविक विविधता अभिलेख तयारी तथा कृषि जैविक विविधता मेला प्रदर्शनी कार्यक्रम,
- सामुदायिक बीउ बैंकद्वारा रैथाने जातका बीउबिजन खरिद तथा सङ्कलन,
- दिवा खाजा कार्यक्रम, जैविक विविधता मेला प्रदर्शनी, गोष्ठी तथा तालिम सञ्चालन,
- बीउ पूँजी कोष स्थापना,
- सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरणको लागि आवश्यक सामग्रीमा अनुदान सहयोग,
- बीउ ग्रेडिड मेसिन खरिद तथा व्यवस्थापन,
- स्थायी टनेल निर्माण,
- सामुदायिक बीउ बैंक सञ्चालनका लागि अभिमुखीकरण, पालिकास्तरीय कोदो दिवस मनाइएको,
- कृषि जैविक विविधता संरक्षण तथा सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण सम्बन्धी भिडियो डकुमेन्ट्री निर्माण,
- सिड कर्नर स्थापना।

खण्ड 8

फार्म केन्द्रतर्फको प्रगति

४.१ केन्द्र अन्तर्गतका फार्महरूको जग्गा उपयोग स्थिति

जग्गा उपयोगको स्थिति	इकाई	चन्द्राङ्गी		सुन्दरपुर	
		क्षेत्रफल	प्रतिशत	क्षेत्रफल	प्रतिशत
१. कूल क्षेत्रफल	हेक्टर	५५.४४	१००	१७.५	१००
क. खेती गरिएको क्षेत्रफल	हेक्टर	२७ (२ हे. चकलाबन्दी गरी थप गरिएको)	४८.७	१४.५	८२.९
ख. सिजनल बालीले ढाकेको क्षेत्रफल	हेक्टर	०	०	१३	७४.२९
ग. बहु वर्षीय बालीले ढाकेको क्षेत्रफल	हेक्टर	०	०	१.५	८.५७
घ. कार्यालय भवन, फार्म सिंचाइ र सडक पूर्वाधारले ढाकेको क्षेत्रफल	हेक्टर	६	१०.८२	३	१७.१४
ङ. अन्य अतिक्रमण, नदी खोला कटान, खोलाले छाडेको	हेक्टर	१४.३४	२५.८७		
च. माछा पोखरीले ढाकेको क्षेत्रफल	हेक्टर	२.६७	४.८२		
छ. उपभोग हुन नसकेको क्षेत्रफल		५.४३	९.७९		

४.२ फार्म केन्द्रमा उत्पादित स्रोत बीउ उत्पादन र बिक्रीवितरण

कृषि विकास फार्म चन्द्रडाँगी, झापा

क्र. सं.	उत्पादन सामग्रीको विवरण	इकाई	परिमाण		मौज्दात	बिक्री मूल्य रु.	कैफियत
			उत्पादन	बिक्रीवितरण			
१	धान	मे. टन	५९.४५८ टन	३५.३०१ टन (बीउ)+७.८२८ टन (खायन)	७.२९६ टन- बीउ (६ महिनापछि ल्याब परीक्षण गर्दा ल्याब परीक्षण पास भए बीउमा बिक्रीवितरण गरिने, ल्याब परीक्षण पास नभए खायनमा जाने) + ९.०३३ टन खायन- बिक्रीवितरण बाँकी	मसिनो धान (मूल/प्रमाणित): रु. ७५/७० प्रति के.जी. मोटा धान (मूल/प्रमाणित): रु. ७१/६५ प्रति के.जी.	
	चैते धान	मे. टन	अनुमानित १० टन		१० टन		
२	मकै	मे. टन	१८.२६ टन (१३.७१० टन प्रशोधित बीउ+४ टन खायन+ ५५० के.जी. हाइब्रिड बीउ)- आ.व. २०८१/८२	१२.७६२ टन (खायन)- आ.व. २०८०/८१ को बिक्रीवितरण	१३.७१० टन ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको, ४ टन खायन भण्डारणमा (सूचना निकाली बिक्रीवितरण गरिने), हाइब्रिड: ५५० के.जी.- आ.व. २०८२/८३ मा बिक्रीवितरण हुने	मकै (मूल/प्रमाणित): रु. ७०/६५ प्रति के.जी. हाइब्रिड मकै बीउ रु. ३०० प्रति के.जी.	
३	गहुँ	मे. टन	११.९२५ (मौज्दात आ.व. २०८१/८२)	८.९४९ टन (बीउ आ.व. २०८०/८१), १.६० टन (खायन) आ.व. २०८१/८२	८.९२५ टन (ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको)+ १.४ टन (खायन)- आ.व. २०८२/८३ मा बिक्रीवितरण हुने	गहुँ (मूल/प्रमाणित): रु. ७५/७० प्रति के.जी.	

क्र. सं.	उत्पादन सामग्रीको विवरण	इकाई	परिमाण			बिक्री मूल्य रु.	कैफियत
			उत्पादन	बिक्रीवितरण	मौज्दात		
४	तोरी	मे. टन	०.८५ टन तोरी (बीउ)	०.६८५ मे. टन तोरी (बीउ)	आ.व. २०८०/८१ को ०.११५ टन तोरी-बीउ बिक्रीवितरण नभएको, आ.व. २०८१/८२ ०.८५ (ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको)	तोरी (मूल/प्रमाणित): रु. १६०/१५० प्रति के.जी.	
५	मुसुरो	मे. टन	०.२५५ मे. टन मुसुरो (बीउ) आ.व. २०८१/८२	०.२५ मे. टन मुसुरो (बीउ) २०८०/८१	०.२५ टन मुसुरो (बीउ)-ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको	मुसुरो (मूल/प्रमाणित): रु. १५०/१४० प्रति के.जी.	
६	ढैँचा		०.६४ मे. टन ढैँचा (बीउ)	०.६४ मे. टन ढैँचा (आपनै बारीमा)	०	रु. १०० प्रति के.जी.	

कृषि विकास फार्म सुन्दरपुर, कन्यनपुर

क्र.सं.	उत्पादन सामग्रीको विवरण	इकाई	परिमाण			बिक्री मूल्य रु.	समस्या भएमा उल्लेख गर्ने	कैफियत
			उत्पादन	बिक्रीवितरण	मौज्दात			
१	गहुँ बीउ	मे. टन	२९.८९९	२९.८९९	२९.५ (आ.व. २०८१/८२)	मूल- ८० प्रमाणित-७५	मूल्य निर्धारण	आ.व. २०८०/८१
२	मकै बीउ	मे. टन	१.६०२	१.६०२	१.९ (आ.व. २०८१/८२)	११०	मूल्य निर्धारण	आ.व. २०८०/८१
३	तोरी बीउ	मे. टन	०.६०६	०.५३७	०.०६९ (आ.व. २०८०/८१), ०.९ (आ.व. २०८१/८२)	१७०	मूल्य निर्धारण	आ.व. २०८०/८१
४	मुसुरो बीउ	मे. टन	१.४०१	१.४०१	१.५९ (आ.व. २०८१/८२)	१६०	मूल्य निर्धारण	आ.व. २०८०/८१
५	धान बीउ	मे. टन	३८.१६७	३८.१६७		मूल ७० प्रमाणित ६५	मूल्य निर्धारण	आ.व. २०८०/८१

४.३ राजश्व प्राप्तिको तुलनात्मक विवरण

कार्यालय	वार्षिक अविधको राजश्व (रकम रु. हजारमा)						
	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२
कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी	३४२२.८	५०९३.७	५९९६.७	३६५६.२	७२३९.२३	५७८०.९९	४८३२.६८९
वृद्धिदर प्रतिशत	-	४८.८२	०.४५	-२८.५४	९७.७८	-२०.०६	-१६.४०
कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर	४६८६.२	५२४३.६	४५२५.८	५९०२.९	५९८५.७९८	५८४९.९५	६९२८.९९८
वृद्धिदर प्रतिशत		११.८९	-१३.६९	३०.४१	१.४२	-२.२८	४.७८
जम्मा	८१०९.०	१०,३३७.३	९,६४२.५	९,५५८.३	१३,२१६.९	११,६३०.१	१०,९६१.६

- बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र- सूचना प्रविधिजन्य जिन्सी सामानहरू (डिजिटल क्यामेरा, ल्यापटप, प्रिन्टर, टेलिफोनसेट आदि), फर्निचरजन्य जिन्सी सामानहरू (हाइट बोर्ड, दराज, टेबल, कुर्सी आदि) अन्य मेसिनरीजन्य जिन्सी सामानहरू (वाटर डिस्पेन्सर, ब्याट्री, पड्खा, एसी आदि) लिलाम गरी रु. ८८५००/राजश्व प्राप्त भएको।
- आ.व. २०८१/८२ मा जम्मा रु. ९९,०५०,०९९.५० राजश्व प्राप्त भएको।

४.४ फार्महरूबाट लाभान्वितहरूको विवरण

लाभान्वित	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
जिल्ला	९५	९६	९८	९९	२६	३७	३३
स्थानीय तह	२८	२९	३३	३०	४९	९९	५०
कृषक	८५६	९९९५	९२७९	९५५५	२३६२	७४६	३९२७
अन्य संस्था	२३	२७	३६	३६	४२	९०९	९९२

४.५ फार्महरूबाट सञ्चालित प्रमुख क्रियाकलाप एवम् उपलब्धिहरू

४.५.१ कृषि विकास फार्म, चन्द्रडाँगी

क्र. सं.	प्रमुख क्रियाकलापहरू	प्रतिफल तथा उपलब्धिहरू
१	धानको स्रोत बीउ उत्पादन कार्यक्रम (वर्षे धान: २५ हे., चैते धान: ५ हे. र हाईब्रिड धान: १ हे. गरी जम्मा ३१ हे.)	वर्षे धान: २५ हेक्टर, चैते धान: ५ हेक्टर र हाईब्रिड धान: १ हे. मा बीउ उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको। जम्मा उत्पादन: ५९.४५८ टन बिक्रीवितरण: ३५.३०१ टन (बीउ)+७.८२८ टन (खायन) मौज्दात : ७.२९६- बीउ (६ महिना पछि ल्याब परीक्षण गर्दा ल्याब परीक्षण पास भए बीउमा बिक्रीवितरण गरिने, ल्याब परीक्षण पास नभए खायनमा जाने)+९.०३३ टन खायन- बिक्रीवितरण बाँकी। उत्पादित जातहरू: स्वर्ण सब १, सम्बा मन्सुली सब १, लल्का बासमती, बहुगुणी-२, हर्दिनाथ-१, हर्दिनाथ-३, हर्दिनाथ-५, हर्दिनाथ-६, चैते-५, राम, हर्दिनाथ हाईब्रिड-१
२	मकैको स्रोत बीउ उत्पादन (मूलबीउ १० हे. र हाईब्रिड १ हे.)	क्षेत्रफल: मुलबीउ-१० हे. र हाईब्रिड-१ हे मा बीउ उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन। उत्पादन : १३ टन ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको ४ टन खायनमा जाने, सूचना निकाली बिक्रीवितरण गरिने:- हाईब्रिड: ५०० के.जी. आ.व. २०८२/८३ मा बिक्रीवितरण हुने उत्पादित जातहरू: रामपुर कम्पोजिट, रामपुर हाईब्रिड १६
३	गहुँको स्रोत बीउ उत्पादन (१० हे.)	क्षेत्रफल: १० हे. मा बीउ उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन। जम्मा उत्पादन: ११.९२५ टन (अनुमानित बीउ उत्पादन) बिक्रीवितरण: ८.९४९ टन मौज्दात: ८.९२५ टन (अनुमानित, ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको) उत्पादित जातहरू: विजय, आदित्य, गौतम, वि.एल. ४३४१
४	दलहन र तेलहन बालीको स्रोतबीउ उत्पादन (तोरी २ हे., मुसुरो १ हे. र ढैंचा २ हेक्टर)	क्षेत्रफल: १ हे. मा दलहन, २ हे. मा तेलहन तथा २ हे. मा ढैंचाको बीउ उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन जम्मा उत्पादन: ०.२५५ टन मुसुरो (बीउ)+ ०.८ टन तोरी (बीउ) ०.६४ टन ढैंचा (बीउ)(आफ्नै बारीमा छरिएको) मौज्दात: ०.२५ टन मुसुरो (बीउ) ०.९६५ टन तोरी-बीउ (ल्याब परीक्षणका लागि प्रशोधन गरी भण्डारणमा रहेको) उत्पादित जातहरू: शीतल (मुसुरो), प्रिती (तोरी)
५	खायन माछापालन (२.५ हे.)	बिक्रीवितरण: १६५८.७ के.जी.
६	फार्मको घेराबार निर्माण	कृषि विकास फार्ममा रहेको सार्वजनिक सम्पत्ति/बाली पशुचौपाया तथा अतिक्रमणबाट सुरक्षित गरिएको छ। लम्बाई: १३० मिटर,

क्र. सं.	प्रमुख क्रियाकलापहरू	प्रतिफल तथा उपलब्धिहरू
७	फार्म जग्गामा नदी कटान रोक्न तटबन्धन निर्माण	कृषि विकास फार्मको बालीवस्तु तथा सार्वजनिक सम्पति नदी कटान तथा डुबान हुनबाट जोगाउन तटबन्धन निर्माण गरी सुरक्षित गरिएको छ। (लम्बाई: १३० मिटर, उचाई: ४.५ मिटर, चौडाई: ६ मिटर)
८	Center of Excellence स्थापना कार्यक्रम	Center of excellence अन्तर्गतका बीउ उत्पादन थप व्यवस्थित, कृषि मेसिनरी औजार सञ्चालनमा थप सहयोग तथा यस कृषि विकास फार्मको उद्देश्य लक्ष्य पूर्ति गर्ने हेतुले तपसिल बमोजिमका कार्यहरू सञ्चालन गरिएको थियो। १. बाटो ढलान: १२२ मिटर २. सिँचाइ कुलो RCC गरी निर्माण: १५५.८५ मिटर ३. सिड ड्रम खरिद: ४० वटा (२०० किलो भण्डारण क्षमता भएको) ४. भण्डारणका लागि काठको पिका: २५ वटा ५. भण्डारण कक्षमा Aeration को लागि Fan खरिद: २५ वटा ६. बल्ब: ८ वटा ७. भण्डारण कक्ष लागि HDEP पाइप खरिद: ११ वटा (५५ मिटर) ८. सिँचाइका लागि PVC पाइप खरिद: १० वटा (३० मिटर) ९. शौचालय मर्मत: २ वटा
	फार्मभित्रको सिँचाइ कुलो RCC गरेर मर्मत गर्ने	फार्मभित्रको सिँचाइ कुलो व्यवस्थित गरी धान, मकै, गहुँ, तोरी तथा मुसुरो उत्पादन सहयोग पुग्ने। लम्बाई: १९८ मिटर

आ.व. २०८१/८२ मा

- ७.८२८ टन खायनमा धान बिक्रीवितरण गरिएको।
- आ.व. २०८०/८१ मा उत्पादन भएको मकै उमारशक्ति नआएका कारण १२.७६२ टन र आ.व. २०८१/८२ मा उत्पादित ४ टन गरी जम्मा १६.७६२ टन खायनमा बेचबिखन भएको।
- आ.व. २०८१/८२ मा उत्पादन भएको ११.९२५ मे. टन गहुँमा १.६० मे. टन खायनमा बिक्रीवितरण।

कृषि विकास फार्ममा उत्पादित बीउका जात उत्पादन तथा बिक्रीको विवरण आ.व. २०८१/८२

क्र. सं.	बाली	जात	स्तर	बीउ उत्पादन (अप्रशोधित/प्रशोधित)	बीउ बिक्री मे. टन	कैफियत
१	धान	स्वर्ण सब १	मूल	३.११५	३.११५	
	धान	हर्दिनाथ १	मूल	९.३१०	४.५०१	बाँकी खायनमा बिक्रीवितरण
	धान	हर्दिनाथ १	प्रमाणित	३.७४५	३.७४५	
	धान	हर्दिनाथ ३	मूल	०.४११	०.०३६	०.३७५ टन मौज्जात
	धान	चैते ५	मूल	३.९२०	०.८७५	३.०४५ टन बिक्री खायन
	धान	हर्दिनाथ ६	मूल	१.०५०	१.०३०	०.०२ टन बाँकी
	धान	हर्दिनाथ ६	प्रमाणित	१०.९९०	१०.९९०	

क्र. सं.	बाली	जात	स्तर	बीउ उत्पादन (अप्रशोधित/प्रशोधित)	बीउ बिक्री मे. टन	कैफियत
	धान	हर्दिनाथ ५	मूल	०.६६५	०.००१	
	धान	साम्बा मन्सुली सब १	प्रमाणित	०.४५५	०.४५५	
	धान	रामधान	प्रमाणित	२.३८०	२.३८०	
	धान	रामधान	मूल	२.५२०	२.५२०	
	धान	बहुगुनी २	मूल	९.८७०	३.९०६	५.९६४ टन मौज्जात
	धान	सुक्खा ३	मूल	१.२८६	१.२८६	
	धान	लल्का बासमती	मूल	०.३८५	०.३८५	
	धान	हर्दिनाथ हाइब्रिड १		०.२१	०	०.२१ टन मौज्जात
२	गहुँ	विजय	प्रमाणित	५.२०२ (आ.व. २०८०/८१)	५.२०२	८.९२५ टन मौज्जात (ल्याब परीक्षण बाँकी)- आ.व. २०८१/८२ उत्पादन
	गहुँ	BL 4341	प्रमाणित	०.५०४ (आ.व. २०८०/८१)	०.५०४	
	गहुँ	आदित्य	प्रमाणित	२.९३५ (आ.व. २०८०/८१)	२.९३५	
	गहुँ	गौतम	प्रमाणित	०.३९० (आ.व. २०८०/८१)	०.३९०	
३	तोरी	प्रिती	मूल	०.८ (आ.व. २०८०/८१)	०.६८५	०.११५ बीउ मौज्जात+ ०.८५० टन (ल्याब परीक्षण बाँकी) आ.व. २०८१/८२ उत्पादन
४	मुसुरो	खजुरा २	प्रमाणित	०.२५५ (आ.व. २०८०/८१)	०.२५५	०.२१५- शीतल (ल्याब परीक्षण बाँकी)- आ.व. २०८१/८२ उत्पादन
५	मकै	रामपुर कम्पोजीट	मूल			आ.व. २०८०/८१ को उत्पादन ८.१६७ टन खायनमा बिक्रीवितरण, १३.७१ टन मौज्जात-आ.व. २०८१/८२ उत्पादन

क्र. सं.	बाली	जात	स्तर	बीउ उत्पादन (अप्रशोधित/प्रशोधित)	बीउ बिक्री मे. टन	कैफियत
	मकै	रामपुर हाइब्रिड १६				आ.व. २०८०/८१ को उत्पादन खायनमा बिक्रीवितरण, ०.५५ टन मौज्जात- आ.व. २०८१/८२ मा उत्पादन भई ल्याब परीक्षण बाँकी रहेको
	दैंचा			०.६४	०.६४	
	जम्मा				४५.८३६	

फार्म केन्द्रमा उत्पादित स्रोत बीउ बेर्नाको उत्पादन र बिक्रीवितरणको तथ्याङ्क (आ.व. २०७५/७६ देखि २०८१/८२)

स्रोत बीउ बेर्ना	स्रोत बीउ बेर्ना उत्पादन र बिक्री परिमाण मे. टन																	
	२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८		२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१		२०८१/८२					
	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री				
धान			५५.२३	५५.२३	७३.५९	६४.८९	८८.७१	४७.२३	६२.९	४८.६	४८.८४	४८.८४	५०.३५	३५.२२४				
मकै (अप्रशोधित)			१.५१	१.५१	२.४६	२.४६	१५	०	१४	०	०.५	०.५	१४.२६	०				
गहुँ (अप्रशोधित)			७.८९	७.८९	४.९	४.९	१०	०	१०	०	८.९५	७.	८.९२५	९.०३१				
तेरी (अप्रशोधित)			०.१२	०.१२	०.२२	०.२२	०.६	०	०.६	०	०.८	०.८	०.८५	०.६८५				
मसुरो (अप्रशोधित)													०.३	०.२१५				
माछा			०.७	०.७	०.९६	०.९६	१.०५	०.४८	०.९९	०	२.७	२.७	१.६५८	१.६५८				
ढैँचा													०.४	०.६४				
			६५.४५	६५.४५	८२.१३	७३.४२	१०९.८८	४७.७१	८१.१४	४९.६५	६८.९	५९.६३	७६.२५८	४७.४८५				

४.५.२ कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर

लक्ष्य तोकिएका सम्पन्न मुख्य-मुख्य गतिविधिहरू

क्र.सं.	प्रमुख क्रियाकलापहरू कार्यक्रम	प्रतिफल तथा उपलब्धिहरू
१	धान स्रोत बीउ उत्पादन	३८.२ मे. टन बीउ उत्पादनमा उत्पादित सबै बीउ बिक्री गरिएकोमा ७६३ हेक्टरमा स्रोत बीउ उपलब्ध हुने
२	मकै स्रोत बीउ उत्पादन	१.६ मे. टन बीउ उत्पादनमा उत्पादित सबै बीउ बिक्री गरिएकोमा ५४ हेक्टरमा स्रोत बीउ उपलब्ध हुने
३	गहुँ स्रोत बीउ उत्पादन	२९.९ मे. टन बीउ उत्पादनमा उत्पादित सबै बीउ बिक्री गरिएकोमा २१३ हेक्टरमा स्रोत बीउ उपलब्ध हुने
४	तोरी स्रोत बीउ उत्पादन	५३४ के.जी. स्रोत बीउ बिक्री गरिएकोमा ५३ हेक्टरमा स्रोत बीउ उपलब्ध हुने
५	मसुरो स्रोत बीउ उत्पादन	१.४ मे. टन स्रोत बीउ बिक्री गरिएकोमा ३५ हेक्टरमा स्रोत बीउ उपलब्ध हुने
६	फार्म वरिपरि निर्माणाधिन पक्की पर्खाल निर्माण	२२५ मि. पर्खाल निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको र बाँकी पर्खालनिर्माण आगामी आ.व. २०८२/८३ मा सम्पन्न गरिने।
७	गोठेमल खरिद, हरियो मल उत्पादन तथा माटो सुधार कार्यक्रम	फार्ममा बीउ उत्पादन प्रभावकारी हुने र माटो सुधार हुने
८	बीउ उत्पादन सम्बन्धी घुम्ती स्थलगत तालिम	३० जना कृषकहरूले बीउ उत्पादन सम्बन्धी जानकारी पाएको
९	बीउ उत्पादन सम्बन्धी आवासीय तालिम	५० जना बीउ उत्पादक कृषकहरूले बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी पाएको
१०	रैथाने वाली प्रदर्शन कार्यक्रम	रैथाने वालीको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन भएको
११	रैथाने वाली प्रवर्द्धनका लागि सचेतनामूलक तालिम	३६ जना कृषकहरूलाई रैथाने वालीबारे जानकारी भएको
१२	फार्म वरपरका स्थानहरूमा नयाँ प्रविधि/बीउबिजन सहयोग कार्यक्रम/सिडकीट वितरण	कैलाली कन्चनपुर डडेलधुरा र बर्दियाका ९४५ जना कृषकहरूलाई नयाँ जातको सिडकीट वितरण गरिएकोले जातको प्रचारप्रसार हुने
१३	उन्नत प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	नयाँ जातको प्रचारप्रसार हुने
१४	कृषक तथा फार्म दिवस कार्यक्रम	फार्मको महत्त्व झल्किने
१५	कृषि विकास फार्मबाट उत्पादन हुने विभिन्न वालीका बीउको लागत अध्ययन गरी प्रतिवेदन प्रकाशन	फार्मको लाभ लागत विश्लेषण भएको
१६	बीउ बजारीकरण सम्बन्धी सन्देशमूलक सूचना प्रकाशन	बीउको बजारीकरणमा सहज हुने

क्र.सं.	प्रमुख क्रियाकलापहरू कार्यक्रम	प्रतिफल तथा उपलब्धिहरू
१७	चैते धानको नविनतम नर्सरी व्यवस्थापन र उत्पादन प्रविधि प्रदर्शनी	चैते धान प्रर्वद्धनमा सहयोग पुग्ने
१८	वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन	फार्मको प्रगति तथा कार्यक्रमको जानकारी हुने
१९	आँप बगैँचा व्यवस्थापन	ताजा आँप उत्पादन हुने
२०	माछा पोखरी व्यवस्थापन	ताजा माछा उत्पादन हुने

कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कन्चनपुरमा उत्पादित बीउका जात उत्पादन तथा बिक्रीको विवरण आ.व. २०८१/८२

क्र.सं.	बाली	जात	स्तर	बीउ उत्पादन (प्रशोधित) बीउ	बीउ बिक्री मे.टन
१	मसुरो	खजुरा-४	मूल	१.१५६	१.१५६
२	तोरी	प्रिति	मूल	१.११	१.११
३	मकै	अरूण-२	मूल	०.८४९	०.८४९
४	धान	हर्दिनाथ-१	मूल	१.६९५	१.६९५
५	धान	चैते-५	मूल	१.६४	१.६४
६	धान	घैया-३	मूल	०.८४७	०.८४७
७	धान	हर्दिनाथ-४	मूल	१.०८४	१.०८४
८	धान	हर्दिनाथ-६	मूल	२.९२८	२.९२८
९	धान	सुख्खा-३	मूल	१३	१३
१०	धान	राधा-४	मूल	८.०६५	८.०६५
११	धान	सावित्री	मूल	२.७११	२.७११
१२	धान	सावामन्सुली सब-१	मूल	४.३७६	४.३७६
१३	धान	गंगासागर-१	मूल	०.४०४	०.४०४
१४	धान	बहुगुणी-२	मूल	४.६३४	४.६३४
१५	धान	हर्दिनाथ हाइब्रिड-१	हाइब्रिड	०.०८६	०.०८६
१६	गहुँ	विजय	मूल	०.३२	०.३२
१७	गहुँ	विजय	प्रमाणीत	११.०६	११.०६
१८	गहुँ	बाणगंगा	मूल	३.४९८	३.४९८
१९	गहुँ	आदित्य	मूल	१.२६३	१.२६३
२०	गहुँ	खुमलशक्ति	मूल	१.१०९	१.१०९
२१	गहुँ	डॉफि	मूल	१.४८५	१.४८५
२२	गहुँ	बोर्लाग-२०२०	मूल	०.८५७	०.८५७
३२	गहुँ	एनएल ९७१	मूल	३.६०८	३.६०८
जम्मा				७०.८५	७०.८५

कृषि विकास फार्म सुन्दरपुरमा उत्पादित सोत बीउ बेनिको उत्पादन र बिक्रीवितरणको तथ्याङ्क (आ.व. २०७५/७६ देखि २०८१/८२)

स्रोत बीउ बेनी	स्रोत बीउ बेनी उत्पादन र बिक्री परिमाण मे. टन																	
	२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८		२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१		२०८१/८२					
	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री	उत्पादन	बिक्री				
धान	५८.०७७	५८.०७७	५५.८५०	५१.०६०	५१.२६५	३१.९१५	४१.६३२	३६.९५२	४६.१३०	४६.१३०	४१.४६५	४१.४६५	३८.१२०	३८.१२०				
मकै											०.८४९	०.८४९	१.६०२	१.६०२				
गाहुँ	३३.३२०	१४.८१०	२८.७५४	२८.७२०	२६.०९४	२६.०९४	३३.११८	३३.११८	२८.५२७	२८.५२७	२६.२७४	२६.२७४	२९.८९९	२९.८९९				
तोरी											१.१११	१.१११	०.६०६	०.५३७				
मसुरो									१.८७०	१.८७०	१.१५६	१.१५६	१.४०१	१.४०१				
माछा									०.१७६	०.१७६	०.०४३	०.०४३						
कुल																		

खण्ड ५

बाली विशेष तथ्याड्कहरू

५.१ प्रमुख बालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व र बाली सम्बन्धी अन्य विवरणहरू

तालिका १.१. : प्रमुख खाद्यान्न बालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व

क्षेत्रफल (हे.) उत्पादन (मे. टन), उत्पादकत्व (मे. टन/हे.)

वर्ष	धान		मकै		गाहुँ	
	क्षेत्रफल	उत्पादन	क्षेत्रफल	उत्पादन	क्षेत्रफल	उत्पादन
२०११/१२	१,५३१,४९३	५,०७२,२४८	८७१,३८७	२,१७९,४१४	७६५,३१७	१,८४६,१४२
२०१२/१३	१,४२०,५७०	४,५०४,५०३	८४९,६३५	१,९९९,०१०	७५९,८४३	१,८८२,२२०
२०१३/१४	१,४८६,९५१	५,०४७,०४७	९२८,७६१	२,२८३,२२२	७५४,४७४	१,८८३,१४७
२०१४/१५	१,४२५,३४६	४,७८८,६१२	८८२,३९५	२,१४५,२९१	७६२,३७३	१,९७५,६२५
२०१५/१६	१,३६२,९०८	४,२९९,०७९	८९१,५८३	२,२३१,५१७	७४५,८२३	१,७३६,८४९
२०१६/१७	१,५५२,४६९	५,२३०,३२७	९००,२८८	२,३००,१२१	७३५,८५०	१,८७९,१९१
२०१७/१८	१,४६९,५४५	५,१५१,९२५	९५४,१५८	२,५५५,८४७	७०६,८४३	१,९४९,००१
२०१८/१९	१,४९१,७४४	५,६१०,०११	९५६,४४७	२,७१३,६३५	७०३,९९२	२,००५,६६५
२०१९/२०	१,४५८,९१५	५,५५०,८७८	९५७,६५०	२,८३५,६७४	७०७,५०५	२,१८५,२८९
२०२०/२१	१,४७३,४७४	५,६२१,७१०	९७९,७७६	२,९९७,७३३	७११,०६७	२,१२७,२७६
२०२१/२२	१,४७७,३७८	५,१३०,६२५	९८५,५६५	३,१०६,३९७	७१६,९७८	२,१४४,५६८
२०२२/२३	१,४४७,७८९	५,४८६,४७२	९४०,२५६	२,९६९,२२२	६९७,७६२	२,०९८,४६२
२०२३/२४	१,४३८,९८९	५,७२४,२३४	९१६,०४४	३,१९३,८६९	६८१,८५१	२,०३५,५५९

स्रोत : कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, Statistical information on Nepalese Agriculture

तालिका १.१. : प्रमुख खाद्यान्न बालीहरूको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व

क्षेत्रफल (हे.) उत्पादन (मि. टन), उत्पादकत्व (मि. टन/हे.)

वर्ष	फापर (Buckwheat)			कोदो			जौ		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
२०११/१२	१०,३३९	१०,०२१	०.९७	२,७८,०३०	३१५,०६७	१.१३	२७,९६६	३४,८३०	१.२५
२०१२/१३	१०,६८१	१०,०५६	०.९४	२,७४,३५०	३०५,५८८	१.११	२८,९८९	३६,९७३	१.२८
२०१३/१४	१०,५१०	१०,३३५	०.९८	२,७१,१८३	३०४,१०५	१.१२	२८,१७३	३४,८२४	१.२४
२०१४/१५	१०,८१९	१०,८७०	१.०१	२,६८,०५०	३०८,४८८	१.१५	२८,०५३	३७,३५४	१.३३
२०१५/१६	१०,८४२	११,६४१	१.०७	२,६६,७९९	३०२,३९७	१.१३	२८,३६१	३२,८०१	१.१६
२०१६/१७	११,०९०	१२,०३९	१.०९	२,६३,५९६	३०६,७०४	१.१६	२७,३७०	३०,५१०	१.११
२०१७/१८	१०,२९६	११,४७२	१.११	२,६३,४९७	३१३,९८७	१.१९	२४,६४८	३०,५१०	१.२४
२०१८/१९	१०,३११	११,४६४	१.११	२,६३,२६१	३१४,२२५	१.१९	२४,४०९	३०,५५०	१.२५
२०१९/२०	१०,३६९	११,७२४	१.१३	२,६२,५४७	३२०,९५३	१.२२	२४,४०४	३१,१४७	१.२८
२०२०/२१	१३,८७५	१५,९१७	१.१५	२,६५,४०१	३२६,४४३	१.२३	२१,८६२	२९,४३३	१.३५
२०२१/२२	१६,१२३	१९,२९०	१.१९	२,६७,०७१	३३९,४६२	१.२७	२३,१३४	३२,१५६	१.३८
२०२२/२३	११,८५७	१५,०८६	१.२७	२,२७,९३४	३१०,८४७	१.३६	१७,६३६	२५,९२५	१.४७
२०२३/२४	११,२५३	१४,५१६	१.२९	२,२४,९३५	३००,७३२	१.३४	१८,५९९	२४,९३१	१.३४

स्रोत : कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालय, Statistical information on Nepalese Agriculture

तालिका १.२ : प्रदेश अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०/८१ (२०२३/२४) मा खाद्यान्न बालीको उत्पादन स्थिति

(परिमाणु मे. ट. मा)

प्रदेश	धान	मकै	गहुँ	कोदो	जौ	फापर	जम्मा
कोशी	१४,३४,५७८	१०,४३,९९९	१,३७,८१६	८७,३४४	१,२९०	४,७६०	२,७,१०,७८७
मधेश	१३,३७,६७२	२,५५,४६८	६,३१,०६०	९,१०३	३५९	-	२,२,३३,६६२
बागमती	५,०४,३४४	६,५६,५१०	१,३८,७४३	७३,०५७	१,५५३	४,२११	१,३,७८,४१८
गण्डकी	३,९१,६२४	३,७७,८००	७७,६२१	८१,५८४	१,०८९	१,५७५	९,३१,२९३
लुम्बिनी	१३,१०,८२९	४,७९,४७७	५,४६,७१९	१२,०४२	३,३३५	८३३	२३,५३,२३५
कर्णाली	१,४५,०६३	२,५८,८७७	१,५१,९९०	१९,५२३	९,७०९	२,९९६	५,८८,१५८
सुदूरपश्चिम	५,९९,१२४	१,२१,७३९	३,५१,६१०	१८,०८०	७,५९६	१४०	१०,९८,२८९
नेपाल	५७,२४,२३४	३१,९३,८७०	२०,३५,५५९	३,००,७३३	२४,९३१	१४,५१५	१,१२,९३,८४२

स्रोत : कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, Statistical information on Nepalese Agriculture

तालिका १.३. : प्रमुख दलहन बालीहरू तथा तेलहन बालीको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व

दलहन बालीको नाम	आ.व. २०७७/७८ (२०२०/२१)			आ.व. २०७८/७९ (२०२१/२२)			आ.व. २०७९/८० (२०२२/२३)			आ.व. २०८०/८१ (२०२३/२४)		
	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व
मुसुरो	२०२,४१६	२४६,०९२	१.२२	१९८,४५४	२५२,२८३	१.२७	१७३,०११	२००,७८७	१.१६	१४५,९८४	१५२,९३६	१.०५
चना	९,८४०	११,०६५	१.१२	१०,७९३	१२,१९६	१.१३	१०,४०८	११,९८०	१.१५	८,९२९	९,९४०	१.११
रहर	१६,५९१	१६,६४९	१	१५,५१२	१५,९७७	१.०३	११,७४५	१२,७१०	१.०८	१२,४४७	११,६०५	०.९३
मास	२४,५००	२१,६३३	०.८८	२८,३८३	२६,११४	०.९२	२६,२३९	२४,७५४	०.९४	२५,३६७	२३,७०२	०.९३
मुङ्ग	१०,४५६	११,९६५	१.१४	१०,४०७	१२,०७२	१.१६	५,६४३	६,४०४	१.१३	५,०४६	५,५४६	१.१०
गहत	१३,३११	१५,४५३	१.१६	१२,२४८	१४,३३०	१.१७	६,१०९	६,०९७	१.००	५,१३९	५,२२८	१.०२
भटमास	२५,७५८	३२,१७८	१.२५	२४,९२१	३५,१३८	१.४१	२६,८४२	३६,६७२	१.३७	२२,५४९	२८,५२०	१.२६

५.२ खाद्यान्न, दलहन र तेलहन बालीहरूको हालसम्म उन्मोचित/पञ्जिकृत बीउबिजनहरूको विवरण

क्र.सं.	बाली	खुला संचित जात			वर्णशङ्कर जात			पैतृक लाइन	जम्मा	सूचीबाट हटाइएको (Denotified)
		उन्मोचित	दर्ता	आयातित दर्ता	उन्मोचित	दर्ता	आयातित दर्ता			
१	धान	७७	१५	६	२	०	४८	०	१४८	४०
२	मकै	२३	१		८	२	६२	१३	१०९	२८
३	गहुँ	४१	१						४२	१३
४	कोदो	५	१						६	
५	जौ	७							७	
६	फापर	३							३	
७	चिनो		१						१	
८	कागुनो		१						१	
९	दलहन	४२	२	१					४५	३
१०	तेलहन बाली	२०	१				१		२२	२
	जम्मा	२१८	२३	७	१०	२	१११	१३	३८४	८६

स्रोत: कृषि डायरी २०८२

५.३ प्रमुख खाद्यान्न बालीका प्रचलित जातहरू

स्रोत: कृषि डायरी २०८२ बीउबिजन ऐन, २०४५ को दोस्रो संशोधन (मिति २०७९/०३/२४) भन्दा अघि उन्मोचित र पञ्जिकृत भएका एवम् दोस्रो संशोधनपश्चात बीउबिजन ऐन, २०४५ को दफा ११ को उपदफा ११.१ बमोजिम सूचित भएका विभिन्न बालीका जातहरूको विवरण

५.३.१ अन्न बाली

क) चैते धान

क्र.सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	चैते ५	(२०१८) (२०१८)	१२०-१२५	४.६	समुद्र सतहदेखि ७०० मि. उचाईसम्मको तराई, भित्री मधेश, नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट।

ख) वर्षे धान

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	सावित्री	२०३६ (१९७९)	१४०	४.०	तराई र भित्री मधेश।
२	खुमल-४	२०४४ (१९८७)	१४४	६.३	काठमाडौं उपत्यका तथा समान हावापानी भएको ३००० फिटदेखि ४५०० फिटसम्म उचाईको मध्यपहाड।
३	मकवानपुर-१	२०४४ (१९८७)	१५०	४.३	ढुङ्गे कीराको प्रकोप भएको तराई।
४	राधा-४	२०५२ (१९९५)	१२५	३.२	मध्यपश्चिम र सुदूरपश्चिम तराई (कपिलवस्तु, दाङ, वर्दिया, बाँके, कैलाली र कञ्चनपुर)।
५	राधा-११	२०५२ (१९९५)	१४८	४.०	मध्यतराई (पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही, महोत्तरी र धनुषा)।
६	राधा-१२	२०५२ (१९९५)	१५५	४.६	पूर्वी तराई।
७	माछापुच्छ्रे-३	२०५३ (१९९६)	१७४	५.०	१४०० मि. देखि २००० मि. सम्म उचाईको चिसो हावापानी भएको मध्यदेखि उच्चपहाडसम्म (लुम्ले, घान्द्रुक र छ्योमरोड क्षेत्र)।
८	खुमल-११	२०५८ (२००२)	१४४	८.५	काठमाडौं उपत्यका।
९	लोकतन्त्र	२०६३ (२००६)	१२५-१३०	३.६	तराई, भित्री मधेश, तल्लो पहाड र मध्यपहाडका नदी किनारा।
१०	राम	२०६३ (२००६)	१३०-१३७	४.०-७.२	तराई, भित्री मधेश (शिवालिक उपत्यका, मकवानपुर, चितवन र नवलपरासी)।
११	पोखेली जेठोबुढो	२०६३ (२००६)	१८०-१८५	२.६	पोखरा उपत्यका र यस आसपासका क्षेत्रहरू (६०० देखि ९०० मि. उचाई)।
१२	खुमल-८	२०६३ (२००७)	१५८	७.७	मध्यपहाड र तल्लो पहाड।
१३	लल्का वास्मती	२०६६ (२०१०)	१५०	२.५-३.५	मध्य तथा पूर्वी तराई।
१४	हर्दिनाथ-२	२०६६ (२०१०)	१२५	३.१-४.२	तराई तथा भित्री मधेश।
१५	तरहरा-१	२०६६ (२०१०)	११३-१२५	४.२	मध्य तथा पूर्वी तराई।
१६	खुमल-१०	२०६८ (२०११)	१३६ (१०७-१७०)	४.७८	काठमाडौं उपत्यका र सो सरहको हावापानी भएका पहाडी क्षेत्र।
१७	खुमल-१३	२०६८ (२०११)	१४४ (११७-१८३)	४.१७	काठमाडौं उपत्यका र सो सरहको हावापानी भएका पहाडी क्षेत्र।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१८	सुख्खा धान-१	२०६८(२०११)	१२३-१२५	३.२-४.२	पूर्वी तथा पश्चिमी तराई, भित्री मधेश तथा मध्यपहाडको ५०० मि. सम्मका बेसी तथा टार।
१९	सुख्खा धान-२	२०६८(२०११)	१२२-१२४	२.३-३.५	पूर्वी तथा पश्चिमी तराई, भित्री मधेश तथा मध्यपहाडका ५०० मि. सम्मका बेसी तथा टार।
२०	सुख्खा धान-३	२०६८ (२०११)	१२२-१२५	२.५-३.६	पूर्वी तथा पश्चिमी तराई, भित्री मधेश तथा मध्यपहाडका ५०० मि. सम्मका बेसी तथा टार।
२१	स्वर्णा सब-१	२०६८(२०११)	१५०-१५५	४-५	तराई, तथा भित्री मधेश र मध्यपहाडका ५०० मि. सम्मका बेसीको सिञ्चित तथा घोल क्षेत्र।
२२	साँवा मसुली सब-१	२०६८ (२०११)	१४५-१५०	३.५-४	तराई, तथा भित्री मधेश र मध्यपहाडका ५०० मि. सम्मका बेसीको सिञ्चित तथा घोल क्षेत्र।
२३	यु.एस.३१२, F1 (पञ्जिकरण मात्र)	२०६८(२०११)	१३२	५.४६	सर्लाहीदेखि बाँकेसम्मको तराई र भित्री मधेश।
२४	सुख्खा धान-४	२०७१ (२०१४)	११८-१२५	२.७-४	तराई र भित्री मधेशको असिञ्चित खेत र मध्यपहाडको ५०० मि. उचाईको टार
२५	सुख्खा धान-५	२०७१ (२०१४)	१२५	३.२-४.२	तराई र भित्री मधेशको असिञ्चित खेत र मध्यपहाडको ५०० मि. उचाईको टार बेसी।
२६	सुख्खा धान-६	२०७१ (२०१४)	१२०-१२५	३-४	तराई र भित्री मधेशको असिञ्चित खेत र मध्यपहाडको ५०० मि. उचाईको टार बेसी।
२७	राधा-१४	२०७३ (२०१६)	१३२-१३५	४.४	तराई, भित्री मधेश, रिभर वेसिन र उपत्यकाको ७०० मि. उचाई सम्मको सिञ्चित क्षेत्र।
२८	राधा-१३	२०७३ (२०१७)	१४२-१४८	३-४.२	तराई र भित्री मधेशका असिञ्चित तथा समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. सम्मको नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट र उपत्यकाका सिञ्चित क्षेत्र।
२९	सेहराड सब-१	२०७३ (२०१७)	१२२-१२५	४.४-४.९	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश, नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट र उपत्यकाको सिञ्चित क्षेत्र।
३०	बहुगुणी धान-१	२०७४ (२०१८)	१३५	५.५	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई
३१	बहुगुणी धान-२	२०७४ (२०१८)	१४२	५.८	सम्मको तराई, भित्री मधेश, नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
३२	हर्दिनाथ-३	२०७४ (२०१८)	१२५	५.५	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश, नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट
३३	कालो चामल (पञ्जिकरण मात्र)	२०७५ (२०१९)	९९-१२५	२.२	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश, नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट।
३४	रञ्जित, OP (पञ्जिकरण मात्र)	२०७६ (२०२०)	१५५-१६०	४.५-५.०	तराई, भित्री मधेश, पहाड, उपत्यका र बेसीहरू।
३५	साँवा मन्सुली, OP (पञ्जिकरण मात्र)	२०७६ (२०२०)	१४५-१६०	५-६	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश र बेसीहरू।
३६	सर्जु ५२, OP (पञ्जिकरण मात्र)	२०७६ (२०२०)	१२०-१३०	६-७	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश र बेसीहरू।
३७	हर्दिनाथ हाईब्रिड-१, F1	२०७७ (२०२१)	१२१	६.४७	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश र बेसीहरू।
३८	हर्दिनाथ हाईब्रिड-३, F1	२०७७ (२०२१)	११०	६.४२	समुन्द्र सतहदेखि १००० मि. उचाईसम्मको तराई, भित्री मधेश तथा नदी किनारका फाँट।
३९	हर्दिनाथ बोरो धान- १	२०७७ (२०२१)	१६६	६.२०	समुन्द्र सतहदेखि १००० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश तथा नदी किनारका फाँट।
४०	शुद्धोधन कालानमक	२०७७ (२०२१)	१५४	३.२०	समुन्द्र सतहदेखि ५०० मि. उचाई।
४१	हर्दिनाथ साँवा मन्सुली	२०७७ (२०२१)	१५२	४.५-४.८	सम्म तराईदेखि पूर्वी तराईका क्षेत्रहरू।
४२	कालोनूनिया (उन्नत) (पञ्जिकरण मात्र)	२०७७ (२०२१)	१७४	३.२३	समुन्द्र सतहदेखि ५०० मि. उचाई सम्मको तराई तथा भित्री मधेशको सिञ्चित एवम् आँशिक सिँचाइ सुविधा भएको क्षेत्र।
४३	खुमल-१२	२०७८ (२०२२)	१४६	४.७२	समुन्द्र सतहदेखि ७०० मि. उचाई सम्मको तराई, भित्री मधेश तथा नदी किनारका बेसीहरूको सिञ्चित एवम् आँशिक सिँचाइ सुविधा भएको क्षेत्र।
४४	खुमल-१४	२०७८ (२०२२)	१४१	४.८१	समुन्द्र सतहदेखि २०० मि. उचाई सम्मको झापा, मोरङ र सुनसरी एवम् आँशिक सिँचाइ सुविधा भएको क्षेत्र।
४५	एक्ले (पञ्जिकरण मात्र)	२०७८ (२०२२)	१५५-१६५	३.८४-४.३२	समुन्द्र सतहबाट ८००-१५०० मि. सम्मका पहाडी क्षेत्र।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
४६	रातो अनदी (पञ्जिकरण मात्र)	२०७८ (२०२२)	१५०-१६०	२.८८-३.८४	समुन्द्र सतहबाट ८००-१५०० मि. सम्मका पहाडी क्षेत्र।
४७	कालो झिनुवा (पञ्जिकरण मात्र)	२०७८ (२०२२)	१६०-१७०	२.४०-२.८८	समुन्द्र सतहबाट ८००-१००० मि. सम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
४८	वयर्नी (पञ्जिकरण मात्र)	२०७८ (२०२२)	१५०-१६०	२.६४-३.१२	समुन्द्र सतहबाट ८००-१००० मि. सम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
४९	पहेँले (पञ्जिकरण मात्र)	२०७८ (२०२२)	१५०-१६०	२.४०-२.८८	समुन्द्र सतहबाट ८००-१००० मि. सम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
५०	खुमल बासमती-१६	२०७८ (२०२२)	१३६	४.२०	समुन्द्र सतहबाट ८००-१००० मि. सम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
५१	हर्दिनाथ-६	२०७८ (२०२२)	१३५	५.२१	समुन्द्र सतहबाट ८००-१००० मि. सम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
५२	गङ्गासागर-१	२०७८ (२०२२)	१४५	३-३.५	समुन्द्र सतहबाट ७०० देखि १५०० मि. उचाई सम्मका क्षेत्रहरू।
५३	गङ्गासागर-२	२०७८ (२०२२)	१३५	३.५-४	समुन्द्र सतहबाट ७०० देखि १५०० मि. उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश तथा टार क्षेत्रहरू (वर्षे सिजनको लागि मात्र)।
५४	हर्दिनाथ-४	२०७८ (२०२२)	११५	४.५-५	समुद्री सतहदेखि ७०० मि. उचाई।
५५	घैया-३	२०७८ (२०२२)	१००	३.५-५	सम्मका डुवान सम्भाव्य क्षेत्रहरू।
५६	हर्दिनाथ-५	२०७९ (२०२२)	१२७	५.२-५.७	समुद्री सतहदेखि ७०० मि. उचाई सम्मका डुवान सम्भाव्य क्षेत्रहरू।

(ग) मकै

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	रामपुर कम्पोजिट	२०३२ (१९७५)	११०-११५	४.४	तराई, भित्री मधेश, बेंसी र मध्यपहाड।
२	अरुण-२	२०३९ (१९८१)	८०-९०	२.२	तराई, मध्यपहाड।
३	मनकामना-१	२०४४ (१९८७)	१२०-१३०	४.०	मध्यपहाड (हिउँदमा तराई क्षेत्रमा पनि लगाउन सकिने)।
४	गणेश-२	२०४६ (१९८९)	१५०-१८०	३.५	उच्चपहाड (हिउँदमा तराई र भित्री मधेशमा पनि लगाउन सकिने)।
५	रामपुर-२	२०४६ (१९८९)	१०५-११०	४.०	तराई, भित्री मधेश, बेंसी र टार।
६	अरुण-१	२०५२ (१९९५)	९०-१००	४.०	पश्चिम तराई र मध्यपहाड।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
७	गणेश-१	२०५४ (१९९७)	१७५	५.०	उच्चपहाड ।
८	मनकामना-३	२०५९ (२००२)	१४२	५.५	पूर्वाञ्चल, मध्यमाञ्चल र पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रका मध्यपहाडी क्षेत्र (१००० देखि १७०० मि. सम्मको उचाईको लागि) ।
९	देउती	२०६३ (२००६)	१३०-१३५	५.७	मध्यपहाड ।
१०	मनकामना-४	२०६५ (२००८)	११७	५.३	नेपालको पूर्वदेखि पश्चिमसम्म मध्यपहाडको १६०० मि. भन्दा तल ।
११	पोसिलो मकै-१	२०६५ (२००८)	१४५-१५५	५.३	नेपालको पूर्वदेखि पश्चिमसम्म मध्यपहाडको १६०० मि. भन्दा तल ।
१२	मनकामना-५	२०६६ (२०१०)	१४०-१४५	५.२७	कर्णाली पूर्वका मध्यपहाड ।
१३	मनकामना-६	२०६६ (२०१०)	१४०-१४५	५.३४	पूर्वी-मध्यपश्चिम पहाड ।
१४	खुमल हाब्रिड मकै-२	२०७१ (२०१४)	१५२-Winter १३८-Summer	९.०८ ८.५	मध्यपहाडी क्षेत्रमा वर्षा याममा र तराई तथा भित्री मधेशमा हिउँदे मौसममा ।
१५	रेशुङ्गा कम्पोजिट	२०७१ (२०१४)	१२७	५.२	मध्य तथा पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको ७०० देखि १४०० मि. उचाइको पहाडी क्षेत्र ।
१६	गुल्मी-२ (पञ्जिकरण मात्र)	२०७१ (२०१४)	१२५	५.४	गुल्मी र अर्घाखाँची जिल्लाको ७०० देखि १४०० मि. उचाइको क्षेत्र ।
१७	अरुण-३	२०७२ (२०१५)	१००	३.९	मध्यपश्चिमदेखि पूर्वको तराई, भित्री मधेश र मध्यपहाड । तराई र भित्री मधेशमा हिउँदे र वसन्ते तथा मध्यपहाडमा गृष्म ऋतुमा खेती गर्न सकिने
१८	अरुण-४	२०७२ (२०१५)	११३-११५	४.२	मध्यपश्चिमदेखि पूर्वको तराई, भित्री मधेश
१९	अरुण-६	२०७२ (२०१५)	९०	३.५	मध्यपहाड । तराई र भित्री मधेशमा हिउँदे र वसन्ते तथा मध्यपहाडमा गृष्म ऋतुमा खेती गर्न सकिने ।
२०	रामपुर हाईब्रिड-४	२०७३ (२०१६)	१५५-१६५	६.९५	मध्यपश्चिमदेखि पूर्वको तराई, भित्री मधेश र मध्यपहाड । तराई र भित्री मधेशमा हिउँदे र वसन्ते तथा मध्यपहाडमा गृष्म ऋतुमा खेती गर्न सकिने ।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
२१	एन.एम. एच.७१३, F1 (पञ्जिकरण मात्र)	२०७३ (2016)	१७५	६.३	तराई र भित्री मधेशको हिउँदे सिजन ७०० मि. सम्म।
२२	पोषिलो मकै-२	२०७४ (2018)	१२०-१६०	४.५	नारायणी नदीदेखि पूर्वी तराई र भित्री मधेशको हिउँदे सिजनको लागि ७०० मि. सम्म।
२३	रामपुर-४	२०७४ (2018)	१७०	५.४०	तराई, भित्री मधेशको समुन्द्र सतहदेखि ७०० मि. उचाईसम्म .
२४	मनकामना-७	२०७४ (2018)	१५८	६.४६	मध्यपहाडको समुन्द्र सतहदेखि ७००-१६०० मि. उचाईसम्म
२५	रामपुर हाईब्रिड, F1 (पञ्जिकरण मात्र)	२०७४ (2018)	११०-१५५	७.५६	समुन्द्र सतहदेखि ७०० मि. उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेशमा हिउँदे सिजनको लागि।
२६	रामपुर हाईब्रिड १०, F1 (पञ्जिकरण मात्र)	२०७४ (2018)	१२०-१६०	८.०५	समुन्द्र सतहदेखि ७०० मि. उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेशमा हिउँदे सिजनको लागि।
२७	मनकामना ९,	२०७७ (2021)	१३२	५.४४	समुन्द्र सतहबाट ८०० देखि १८०० मि. उचाईसम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
२८	रामपुर हाइब्रिड-१२, F1	२०७८ (२०२२)	तराई (हिउँदे सिजन) : १६०-१६५ दिन, नदी किनार क्षेत्र (वर्षे सिजन) : १२०-१५० दिन	९.४४	समुन्द्र सतहबाट ७०० मि. उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश, नदी किनार तथा बेसी क्षेत्रहरू।
२९	रामपुर हाइब्रिड-१४, F1	२०७८ (2022)	तराई (हिउँदे सिजन): १५५-१७० दिन बेंसी क्षेत्र (Foot Hills) (वर्षे सिजन): १२०-१४५ दिन	६.८५	समुद्री सतहदेखि १००० मि. उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश र बेंसी क्षेत्रहरू (Foot hills)।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
३०	रामपुर हाइब्रिड-१६, F1	२०७८ (2022)	तराई (हिउँदे सिजन): १६०-१७५ दिन बेंसी क्षेत्र (Foot Hills) (वर्षे सिजन): १२५-१५० दिन	७.१५	समुद्री सतहदेखि १००० मि. उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश र बेंसी क्षेत्रहरू (Foot hills) ।

(घ) गहुँ

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	नेपाल-२९७	२०४२ (1985)	११७	५.०	तराई।
२	अन्नपूर्ण-१	२०४५ (1988)	१६८	५.५	१००० मि. उचाईभन्दा माथिको पहाड ।
३	अन्नपूर्ण-३	२०४७ (1991)	१६५	५.५	लुम्ले र पाखीवास क्षेत्रको ११०० मि. उचाईसम्मको भूमि ।
४	बी.एल.-१०२२	२०४८ (1991)	१२०	५.०	नारयणी नदिदेखि पश्चिमको तराई, टार र १००० मि. सम्म उचाई भएका उपत्यकाहरू ।
५	भृकुटी	२०५१ (1994)	१२०	५.०	तराई, टार र १००० मि. सम्म उचाई भएका उपत्यकाहरू ।
६	अन्नपूर्ण-४	२०५१ (1994)	१६१	५.०	मध्य र उच्चपहाड ।
७	बी.एल.-११३५	२०५१ (1994)	११५	५.०	तराई, टार र १००० मि. सम्म उचाई भएका उपत्यकाहरू ।
८	अच्युत	२०५४ (1997)	१२५	४.५	टार, १००० मि. भन्दा कम उचाई भएका उपत्यकाको मध्यम तथा उच्च उर्वराभूमि ।
९	रोहिणी	२०५४ (1997)	११९	४.१	तराई, टार र १००० मि. भन्दा कम उचाई भएका उपत्यकाको सिञ्चित र मध्यम तथा उच्च उर्वराभूमि
१०	पासाङ्गल्हामु	२०५४ (1997)	१७८	६.७	मध्यपहाड जस्तै काठमाडौं र जुम्ला सरहको समान हावापानी भएको उच्चपहाड ।
११	बी.एल.-१४७३	२०५६ (1999)	११५	४.०	तराई, टार र १००० मि. भन्दा कम उचाई भएका उपत्यकाको सिञ्चित र मध्यम तथा उच्च उर्वराभूमि
१२	गौतम	२०६१ (2004)	११९	३.४	तराई, टार र ५०० मि. भन्दा कम उचाई भएको उपत्यका ।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१३	डब्लु.के .१२०४	२०६४ (२००७)	१७९	३.४	मध्यपहाड र उच्चपहाड ।
१४	आदित्य	२०६६ (२०१०)	११८	४.७९	तराई, टार र ५०० मि. सम्मको उपत्यका ।
१५	एन.एल ९७१	२०६६ (२०१०)	१२२	४.५३	तराई, टार र ५०० मि. सम्मको उपत्यका ।
१६	विजय	२०६७ (२०११)	१११-१२३	४.४५	तराई, टार र ५०० मि. सम्मको उपत्यका ।
१७	गौरा (BL 3235)	२०६९ (२०१२)	१६०	४.२-५.०	मध्य तथा उच्चपहाड ।
१८	धौलागिरी (BL 3503)	२०६९ (२०१२)	१५६	३.६-४.९	मध्य तथा उच्चपहाड ।
१९	तिलोत्तमा	२०७२ (२०१५)	१०५-१२०	२.५-३.२	तराई र भित्री मधेशको सिञ्चित तथा अर्ध सिञ्चित क्षेत्र ।
२०	डॉफि	२०७२ (२०१५)	१६३-१७०	४.४८	मध्य तथा उच्चपहाड ।
२१	बाणगड्गा	२०७३ (२०१६)	११०	३.३	तराई, टार, होचो उपत्यका ७०० मि. सम्मको उचाईमा सिञ्चित र अर्ध सिञ्चित क्षेत्रको लागि ।
२२	स्वर्गद्वारी	२०७३ (२०१६)	१६३	४.४	मध्य तथा उच्चपहाड (७०० देखि १४०० मि. सम्म) सिञ्चित तथा अर्ध सिञ्चित क्षेत्रको लागि
२३	मुनाल	२०७४ (२०१८)	१६४	४.९१	समुद्र सतहको ६०० देखि २३०० मि. उचाईसम्मको मध्य तथा उच्चपहाडको सिञ्चित तथा असिञ्चित क्षेत्र ।
२४	च्याखुरा	२०७४ (२०१८)	१५८	३.२६	समुद्र सतहको ६०० देखि १६०० मि. उचाईसम्मको मध्यपहाडको असिञ्चित क्षेत्र ।
२५	खजुरा ड्युरम-१	२०७४ (२०१८)	१२६	४.८६	समुद्र सतहदेखि ५०० मि. उचाईसम्मका दाड, बाँके, बर्दिया, कैलाली, कन्चनपुरका सिञ्चित क्षेत्र ।
२६	खजुरा ड्युरम-२	२०७४ (२०१८)	१२९	५.२६	समुद्र सतहदेखि ५०० मि. उचाईसम्मका दाड, बाँके, बर्दिया, कैलाली, कन्चनपुरका सिञ्चित क्षेत्र ।
२७	पावै गहुँ (पञ्जीकरण मात्र)	२०७५ (२०१८)	३३०	२.१९-२.७५	कर्णाली अञ्चलको २३०० देखि ३३०० मि. सम्म २८०० मि. उपयुक्त ।
२८	वि.एल .४३४१	२०७५ (२०१८)	११८-१२२	५.०३	तराई र भित्री मधेश लगायत समुन्द्री सतहबाट ८०० मि. उचाईसम्म ।
२९	मुडुले १	२०७७ (२०२१)	१८१	३.०७	समुन्द्र सतहदेखि १७०० देखि २२९० मि. उचाईसम्मका उच्चपहाडी क्षेत्र ।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
३०	कौटिला	२०७७ (२०२१)	१५२	३.६९	समुन्द्र सतहेदखि १००० देखि २२९० मि. उचाईसम्मका मध्य तथा उच्चपहाडी क्षेत्र।
३१	तिला	२०७७ (२०२१)	१९१	३.४३	समुन्द्र सतहेदखि १७०० देखि २२९० मि. उचाईसम्मका उच्चपहाडी क्षेत्र।
३२	सुर्मा	२०७७ (२०२१)	१८०	३.९८	समुन्द्र सतहेदखि १००० देखि २२९० मि. उचाईसम्मका मध्य तथा उच्चपहाडी क्षेत्र।
३३	हिमगङ्गा	२०७७ (२०२१)	१८१	४.५१	समुन्द्र सतहेदखि १७०० देखि २२९० मि. उचाईसम्मका उच्चपहाडी क्षेत्र।
३४	भेरीगङ्गा	२०७७ (२०२१)	१६४	४.५६	समुन्द्र सतहेदखि १००० देखि २२९० मि. उचाईसम्मका मध्य तथा उच्चपहाडी क्षेत्र।
३५	खुमलशक्ति	२०७७ (२०२१)	१६५	५.०९	समुन्द्र सतहेदखि १००० देखि १७०० मि. उचाईसम्मका मध्यपहाडी क्षेत्र।
३६	जीङ्क गहुँ-१	२०७७ (२०२१)	१२१	५.०१	तराई र भित्री मधेश लगायत समुन्द्री सतहेदखि ८०० मि. उचाईसम्मका क्षेत्रहरू।
३७	जीङ्क गहुँ-२	२०७७ (२०२१)	११९	५.७५	तराई र भित्री मधेश लगायत समुन्द्री सतहेदखि ८०० मि. उचाईसम्मका क्षेत्रहरू।
३८	बोल्लोग-२०२०	२०७७ (२०२१)	१२०	५.००	तराई र भित्री मधेश लगायत समुन्द्री सतहेदखि ८०० मि. उचाईसम्मका क्षेत्रहरू।

(ड) कोदो

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	ओखले-१	२०३७ (१९८०)	१५४-१९४	३.३	मध्य र उच्चपहाड।
२	डल्ले-१	२०३७ (१९८०)	१२५-१५१	३.३	तराई, भित्री मधेश र मध्यपहाड।
३	कात्रे कोदो-१	२०४७ (१९९०)	१६७	२.३	९०० देखि १९०० मि. उचाईसम्मको मध्यपहाडी क्षेत्रको पाखोबारी।
४	सैलुड कोदो-१	२०७२ (२०१५)	१५५	२.४	मध्यमाञ्चलदेखि मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको १३०० देखि २२०० मि. उचाईको मध्यपहाड र उच्चपहाड
५	कात्रे कोदो-२	२०७२ (२०१५)	१५३	२.५	मध्यमाञ्चलदेखि मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको ७०० देखि १८०० मि. उचाईको मध्यपहाड।
६	रातो कोदो (पन्निकरण मात्र)	२०७७ (२०२१)	१५५	२.९	समुन्द्र सतहबाट २००० देखि ३५०० मि. उचाई भएका जुम्ला लगायत आसपासका जिल्लाहरू।

(च) जौ

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता	सिफारिस क्षेत्र
१	एच.बी.एल-५६	२०३० (१९७४)	१३५	३.०	तराई र भित्री मधेश।
२	गाल्ट	२०३० (१९७४)	१५७	२.३	तराई, भित्री मधेश र पालुङ उपत्यका।
३	सि.आई.-१०४४८	२०३० (१९७४)	१२५	२.६	तराई र भित्री मधेश।
४	केच	२०३१ (१९७५)	११२	२.५	तराई र भित्री मधेश।
५	सोलुउवा	२०४७ (१९९०)	१७७	१.९	मुस्ताङ, मनाङ र डोल्पाका २००० देखि ३००० मि. सम्म उचाईका लेकाली क्षेत्र।
६	मुक्तिनाथ	२०८० (२०२४)	१६२	२.९६५	समुद्री सतहबाट १३०० देखि ३००० मिटर उचाई सम्मका मध्य र उच्चपहाडी क्षेत्रहरू।

(छ) फापर

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	मिठे फापर(१)	२०७२ (२०१५)	७२	१.२	तराई र भित्री मधेशदेखि उच्चपहाडसम्म।
२	तीतेफापर(१)	२०७७ (२०२१)	७९	१.५४	समुन्द्र सतहबाट ६००-३५०० मि. सम्मका क्षेत्रका लागि।
३	तीतेफापर(२)	२०७७ (२०२१)	७८	१.६३	समुन्द्र सतहबाट ६००-३५०० मि. सम्मका क्षेत्रका लागि।

(ज) चिनो

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	दुधे चिनो (पञ्जिकरण मात्र)	२०७७ (२०२१)	८८	२.११	समुन्द्र सतहबाट १५००-२००० मि. उचाई भएका हुम्ला लगायत कर्णाली प्रदेशका आसपासका जिल्लाहरू।

(झ) कागुनो

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	बरियो कागुनो (पञ्जिकरण मात्र)	२०७७ (२०२१)	१७०	२.२०	समुन्द्र सतहबाट ८००-१५०० मि. उचाई भएका लमजुङ र आसपासका जिल्लाहरू।

५.३.२ दलहन

(क) भटमास

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	हार्डी	२०३५ (१९७७)	१२४	२.४	तराई र भित्री मधेस
२	रान्सम	२०४४ (१९८७)	१४५	१.०	मध्यपहाड र उपत्यका
३	सेती	२०४६ (१९९०)	१५०	१.२	मध्यपहाड र उपत्यका
४	कव	२०४६ (१९९०)	१२३	२.५	तराई र भित्री मधेस
५	लुम्ले भटमास-१	२०५३ (१९९६)	१३८-१४७	१.७	४०० देखि १६०० मि. उचाईसम्मको मध्यपहाड
६	तरकारी भटमास-१	२०६० (२००४)	१२०	२.३	मध्यपहाडी क्षेत्र ८०० देखि १५०० मि. सम्म
७	पूजा	२०६३ (२००६)	१२५	१.६	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड
८	खजुरा भटमास-१	२०७९ (२०२२)	११५.७	१.९७	समुद्री सतहदेखि १५०० मिटरउचाई सम्मका तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाडी क्षेत्रहरू

(ख) मुसुरो

क्र.सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	सिन्दुर	२०३६ (१९७९)	१४३	१.५	तराई, भित्री मधेस र पहाड
२	सिम्रिक	२०३६ (१९७९)	१२८	१.५	तराई, भित्री मधेस र पहाड
३	शिशिर	२०३६ (१९७९)	१५०	२.०	तराई, भित्री मधेस र पहाड
४	सिमल	२०४६ (१९९०)	१४३	४.१	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड
५	शिखर	२०४६ (१९९०)	१४३	३.५	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड
६	खजुरा-१	२०५६ (१९९९)	१२८	१.५	मध्यपश्चिमाञ्चलदेखि सुदूर पश्चिमाञ्चलसम्मको धान र मकै लगाइने खेत
७	खजुरा मुसुरो-२	२०५६ (१९९९)	१३४	२.१	मध्यपश्चिमाञ्चलदेखि सुदूरपश्चिमाञ्चलसम्मको धान र मकै लगाइने खेत
८	शीतल	२०६१ (२००४)	१३४	१.१	सम्पूर्ण तराई र मध्यपहाड
९	महेश्वरभारती	२०६४ (२००७)	१११	१.४	काठमाडौं उपत्यका वा सो सरह, मध्यपहाडी क्षेत्रको टार तथा बेंसी

क्र.सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१०	सगुन	२०६४ (२००७)	९८	१.३	काठमाडौं उपत्यका वा सो सरह, मध्यपहाडी क्षेत्रको टार तथा बेंसी
११	खजुरा मुसुरो(३)	२०७३ (२०१७)	१४८	१.७८	समुन्द्र सतहबाट १७०० मि. सम्मको तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड
१२	खजुरा मुसुरो-४	२०७५ (२०१८)	१३६	१.०८	मध्य तथा सुदूरपश्चिमका तराई (दाङदेखि कञ्चनपुरसम्म, १०० देखि ७०० मि. सम्म)
१३	श्रद्धा कालो मुसुरो	२०७७ (२०२०)	१४२	१.२१	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड ।
१४	रसुवा कालो मुसुरो (स्थानीय) (पञ्जिकरण मात्र)	२०७७ (२०२०)	१५९	१.२८	रसुवा र नुवाकोट जिल्लाहरूको १८०० देखि २५०० मि. उचाईसम्म

(ग) चना

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	धनुष	२०३६ (१९७९)	१४४	१.८	तराई र भित्री मधेस
२	राधा	२०४४ (१९८७)	१४२	१.६	तराईका सुख्खा भाग र आकाशे पानीको भरमा खेती गर्न सकिने भूमि
३	सीता	२०४४ (१९८७)	१४०	१.५	तराईका सुख्खा भाग र आकाशे पानीको भरमा खेती गर्न सकिने भूमि ।
४	कोशेली	२०४७ (१९९०)	१५४	१.६	पश्चिम तराई र भित्री मधेस
५	कालिका	२०४७ (१९९०)	१५२	१.४	मध्य र पश्चिम तराई तथा भित्री मधेस
६	तारा	२०६४ (२००८)	१३५	१.४	तराई र मध्यपहाडको बेंसी तथा टार
७	अवरोधी	२०६४ (२००८)	१३५	१.३	तराई र मध्यपहाडको बेंसी तथा टार

(घ) बोडी

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	आकाश	२०४६ (१९९०)	७३	१.०	तराई र भित्री मधेस
२	प्रकाश	२०४६ (१९९०)	६०	०.८	तराई र भित्री मधेस
३	सूर्य	२०६१ (२००४)	७७	१.३	मध्य र पश्चिम तराई, भित्री मधेस

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
४	डवल हार्भेष्ट, OP (पञ्जिकरण मात्र)	२०६६ (२०१०)	७०-१००	१६-१८	तराई र पहाड
५	मालेपाटन-१	२०६८ (२०११)	७५-९०	०.८-१.०	तराई, भित्री मधेस तथा मध्यपहाडका टार तथा होचा क्षेत्रहरू (३०० देखि १००० मि.) ।
६	गाजले बोडी	२०७२ (२०१७)	७८	१.८५	समुन्द्र सतहबाट १२०० मि. सम्मको तराई, भित्री मधेश र मध्यपहाड

(ड) रहर

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	रामपुर-१	२०४८ (१९९२)	१९७	१.५	चितवन, मकवानपुर/सर्लाही जिल्लाहरूको तराई र भित्री मधेस ।
२	बागेश्वरी	२०४८ (१९९२)	२६१	२.०	धनुषा, सर्लाही र बाँके जिल्लाहरू ।
३	खजुरा रहर-१	२०७९ (२०२२)	२७४	१.६९	समुद्री सतहदेखि ७०० मिटर उचाईसम्मका पश्चिम तराईका क्षेत्रहरू

(च) मास

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	रामपुर मास	२०७५ (२०१८)	६४	०.८८	तराई, भित्री मधेस तथा मध्यपहाडका टार तथा होचा क्षेत्रहरू (१०० देखि १२५० मि. सम्म) ।
२	खजुरा मास-१	२०७५ (२०१८)	६६	०.८९	तराई, भित्री मधेस तथा मध्यपहाडका टार तथा होचा क्षेत्रहरू (१०० देखि १२५० मि. सम्म) ।

(छ) मुड

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	पुसा वैशाखी	२०३२ (१९७६)	६०	१.५	तराई ।
२	कल्याण	२०६३ (२००६)	६०	०.६९	तराई, चुरे पहाड र मध्यपहाड ।
३	प्रतिक्षा	२०६३ (२००६)	६३	०.६८६	तराई, चुरे पहाड र मध्यपहाड ।
४	प्रतिज्ञा	२०७५ (२०१८)	५९	१.३०	तराई, भित्री मधेस तथा मध्यपहाडका टार तथा होचा क्षेत्रहरू (१०० देखि ७०० मि. सम्म) ।

(ज) राजमा

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	पि.डि.आर.(१४)	२०७६ (2019)	११९	१.८६	तराईदेखि उच्चपहाड (११५ देखि २३६७ मि. सम्म) ।

५.३.३ तेलहन**(क) बदाम**

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	वी.-४	२०३७ (1980)	१४०	१.५	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड ।
२	जनक	२०४५ (1998)	१४५	२.५	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाडी क्षेत्रको सिँचाइको सुविधा नभएको बलौटे दोमट माटो भएको क्षेत्र ।
३	ज्योती	२०५३ (1996)	१३७-१५३	२.०	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाडी क्षेत्रको पानी नजम्ने तथा चिम्ट्याइलो माटो नभएको क्षेत्र ।
४	जयन्ती	२०५३ (1996)	११५	२.२	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाडी क्षेत्रको पानी नजम्ने तथा चिम्ट्याइलो माटो नभएको क्षेत्र ।
५	राजर्षि	२०६२ (2005)	१३६	२.८४	तराई र भित्री मधेस ।
६	वैदेही	२०६२ (2005)	११०	३.३	तराई र भित्री मधेस ।
७	सम्मृद्धि	२०७६ (2019)	११०-१२५	३.१६	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाड ।
८	नवलपुर बदाम-१	२०८० (2024)	१३३	२.३१८	समुद्र सतहबाट १५०० मिटरसम्मका तराईदेखि मध्यपहाडी क्षेत्रहरू

(ख) तोरी

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	विकास	२०४६ (2046)	८५-९०	०.८	मध्यमाञ्चलदेखि सुदूरपश्चिमाञ्चल सम्मको तराई र भत्री मधेस ।
२	लुम्ले-१	२०५३ (2053)	८९-१५३	०.९	पश्चिम क्षेत्रको ७०० मि. उचाईभन्दा माथिको मध्यदेखि उच्चपहाड ।
३	प्रगति	२०५३ (2053)	९९	१.०	पूर्वी मध्यपहाड, तराई र भत्री मधेसको असिञ्चित भूमि
४	उन्नति	२०६२ (2062)	८६	१.०४	तराई, भित्री मधेस रकम उचाई भएको उपत्यकाको असिञ्चित क्षेत्र ।

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
५	प्रीति	२०६२ (२०६२)	८३	१.२६	तराई, भित्री मधेस रकम उचाई भएको उपत्यकाको असिञ्चित क्षेत्र ।
६	मोरङ तोरी-२	२०७० (२०७०)	८३	०.७-०.९	तराई तथा मध्यतराई ।
७	सुर्खेत स्थानीय तोरी-३ (पञ्जिकरण मात्र)	२०७१ (२०७१)	८२-१००	०.९०५	मध्यपश्चिमका तराई जिल्लाहरू बाँके, बर्दिया, दाङ, मध्यपहाडका, सुर्खेत, दैलेख, सल्यान र भेरी नदी किनारका क्षेत्रहरू ।
८	नवलपुर स्थानीय ४	२०७६ (२०१९)	९३	१.०२	तराई, भित्री मधेस र मध्यपहाडका ६०० मि. ।

(ग) रायो

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	पुसा वोल्ड	२०४५ (१९८९)	११०-११५	०.९	तराई र भित्री मधेस ।
२	कृष्णा	२०४६ (१९८९)	११५	१.१	मध्यमाञ्चलदेखि सुदूरपश्चिमाञ्चलसम्मको तराई र भित्री मधेस ।
३	मोरङ रायोरतोरा	२०७४ (२०१८)	१०२-१२०	०.९२	समुन्द्र सतहदेखि ७०० मि. उचाईसम्मका तराई तथा भित्री मधेस ।

(घ) तिल

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस वर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	नवलपुर खैरो तिल-१	२०५७ (२०००)	८५	१.२	सिराहादेखि नेपालगञ्जसम्मका तराई ।
२	नवलपुर भुसे तिल-१	२०५७ (२०००)	१.३	०.६५	तराई र भित्री मधेस ।

५.४ रैथाने बाली एवम् जातहरू सम्बन्धी विवरण

विवरण	कोदो	जौ	फापर	लहै	चिनो	कागुनो	उवा
अङ्ग्रेजी नाम	Finger Millet	Barley	Buckwheat	Amaranth	Porso Millet	Foxtail Millet	Naked Barley
वैज्ञानिक नाम	<i>Eleusine coracana</i>	<i>Hordeum vulgare</i>	<i>Fygyopyrum esculentum</i>	<i>Amaranthus sp.</i>	<i>Panicum milliaceum</i>	<i>Setaria italica</i>	<i>Hordeum vulgare</i>
उत्पत्ति	इथोपिया	दक्षिण पूर्वी एसिया	दक्षिण पूर्वी एसिया	अमेरिका	भारत	चिन	एसिया

विवरण	कोदो	जौ	फापर	लट्टे	चिनो	कागुनो	उवा
उपयुक्त उचाई	३१०० मि. उचाईसम्म	२२४० मी. देखि ३००० मी उचाईसम्म	७० मि. देखि ४२०० मि. उचाईसम्म	३५०० मि. उचाईसम्म	३५०० मी उचाईसम्म	८०० देखि २८०० मी. उचाईसम्म	४००० मि. उचाईसम्म
उन्मोचित जातहरू	ओख्ले-१, डल्ले-१, काब्रे कोदो-१, काब्रे कोदो-२, शैलुङ कोदो-१, रातो कोदो	बोनस, एचबीएल ५६, गाल्ट, सिआई १०४४८, केच, सोलुउवा, मुक्तिनाथ	मिठे फापर-१, तीते फापर-१, तीते फापर-२	रामेछाप लट्टे-१	दुधे चिनो (पञ्जिकरण मात्र)	बरियोकागुनो (पञ्जिकरण मात्र)	कुनै पनि जात उन्मोचित नभएको

५.५ स्थानीयस्तरमा प्रयोगमा ल्याइएका रैथाने बालीका परिकारहरू

रैथाने बालीको नाम	परिकारहरू
कोदो	रोटी, खोले, सुप, ढिँडो, मम, तुम्बा, रक्सी, जाँड
फापर	ढिँडो, रोटी, मम
कागुनो	खाना, खिर
लट्टे	पुवा, खाना, सातु, साग

५.६ विभिन्न रैथाने बालीमा पाइने पौष्टिक तत्वहरूको विवरण

१. कोदोमा पाइने पौष्टिक तत्वको मात्रा (प्रति १०० ग्राम)

कार्बोहाइड्रेट	७६.३ ग्रा.
प्रोटीन	९.२ ग्रा.
चिल्लो पदार्थ	१.४ ग्रा.
चिल्लो पदार्थ	१.४ ग्रा.
रेशा	३.५ ग्रा.
क्याल्सियम	३६० मि.ग्रा.
फस्फोरस	२५४ ग्रा.
फलाम	७.४ मि.ग्रा.
उर्जा	३३३ क्यालोरी

२. फापरमा पाइने पौष्टिक तत्वको मात्रा (प्रति १०० ग्राम)

पोषण	मिठे फापर (प्रतिशत)	तीते फापर (प्रतिशत)
चिस्यान	९.८	१०.२
शक्ति	३४३	३२८

पोषण	मिठे फायर (प्रतिशत)	तीते फायर (प्रतिशत)
प्रोटिन	१३.३	१०३
चिल्लो	३.४	२.५
खरानी	२.१	१.८
कार्बोहाइड्रेट	७१.५	७४.३
रेशा	१०	६.३
पिठोमा प्रोटिन	१९	१८.९

३. लह्टेमा पाइने पौष्टिक तत्वको मात्रा (प्रति १०० ग्राम)

तत्वहरू	साग	दाना
चिस्यान	८६.९ ग्राम	९ ग्राम
प्रोटिन	३.५ ग्राम	१५ ग्राम
चिल्लो पदार्थ	०.५ ग्राम	७ ग्राम
कार्बोहाइड्रेट	६.५ ग्राम	६३ ग्राम
रेशा	१.३ ग्राम	२.९ ग्राम
क्यालोरी	३६	३९१
फस्फोरस	६७ मिलिग्राम	४७७ मिलिग्राम
फलाम	३.९ मिलिग्राम	
क्याल्सियम	२६७ मिलिग्राम	४९० मिलिग्राम
पोटास	४११ मिलिग्राम	

४. चिनोमा पाइने पौष्टिक तत्वको मात्रा (प्रति १०० ग्राम)

पौष्टिक तत्वहरू	मात्रा(प्रति १०० ग्राम)
कार्बोहाइड्रेट	७३.९३५
प्रोटिन	९.७५
खरानी	४.५५
फाइबर	११.१५५
फस्फोरस	१९.४४ मिलिग्राम प्रति १०० ग्राम
क्याल्सियम	५५.०७ मिलिग्राम प्रति १०० ग्राम
चिल्लो पदार्थ	६.२५
फलाम	५५.०७ मिलिग्राम प्रति १०० ग्राम

५. कागुनोमा पाहिने पौष्टिक तत्वको मात्रा (प्रति १०० ग्राम)

पोषण तत्व	मात्रा (प्रति १०० ग्राम)
पानी	८.८७ ग्राम
चिल्लो पदार्थ	८.७६ ग्राम
खनिज पदार्थ	२.८ ग्राम
रेशा	८.७८ ग्राम
कार्बोहाइड्रेट	६६.१६ ग्राम
शक्ति	३४६ कीलो क्यालोरी
क्याल्सियम	७.०५ मिलिग्राम
फस्फोरस	३५१.६१ मिलिग्राम
फलाम	३.७१ मिलिग्राम

५.७ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना-संक्षिप्त जानकारी

परियोजना परिचय

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवम् आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने सोचसहित कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय मातहत सञ्चालित एक महत्त्वपूर्ण परियोजना हो।

परियोजनाको प्रमुख परिचयात्मक विशेषताहरू

- परियोजना अवधि: २०७३ श्रावण-२०८३ असार (१० वर्ष)।
- स्वदेशी सोच, स्वदेशी स्रोत-साधन तथा आन्तरिक जनशक्तिबाट तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा रहेको।
- कृषि विकास रणनीति (ADS) कार्यान्वयनका लागि सहयोगी परियोजनाका रूपमा रहेको।
- पन्ध्रौँ योजनामा रूपान्तरणकारी आयोजनाको रूपमा पहिचान गरिएको।
- परियोजनाको शुरूको प्रक्षेपित कूल बजेट: १ खर्ब ३० अर्ब रुपैयाँ।
- परियोजनाको कार्य क्षेत्र: ७७ जिल्ला (४८ वटा परियोजना कार्यान्वयन एकाइहरू तथा १ वटा व्यवस्थापन एकाइ)
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको सहकार्य र समन्वयमा सञ्चालित परियोजना।

परियोजनाको सोच, लक्ष्य एवम् उद्देश्य

सोच

कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवम् आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने।

लक्ष्य

समग्र कृषि मूल्य शृङ्खलाका अवयवहरूको एकीकृत संयोजन र परिचालनमार्फत खाद्य पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै कृषि औद्योगिकीकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरू सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुर्‍याउने।

उद्देश्यहरू

१. प्रमुख कृषि उपजहरूको विशिष्टकृत क्षेत्रहरू निर्माण गर्ने,
२. निर्यातयोग्य कृषि वस्तुहरूको मूल्य अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
३. कृषिलाई सम्मानजनक नाफामूखी व्यवसायका रूपमा विकास गर्दै रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्ने
४. बहुसरोकारवाला निकायहरूबीचको कार्यमूलक समन्वयमार्फत प्रभावकारी सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता गर्ने।

परियोजनाका सम्भागहरू र हालसम्मको एकमुष्ट प्रगति

सम्भाग	परियोजना अवधिको लक्ष्य	आर्थिक वर्ष									
		२०७३/७४		२०७४/७५		२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८	
		लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति
पकेट	१५०००	२१००	१९३१	८४५ प्रगति				१४३३	१५९६	१४३३	२३२१
ब्लक	१५००	१५०	१४३	१९६ प्रगति				१५०	२७०	१५०	६१८
जोन	३००	३०	३०	३०	९	३०	३०	३०	३७	३०	०
सुपरजोन	२१	७	७	१	३	१	४	१	२	१	०

सम्भाग	परियोजना अवधिको लक्ष्य	आर्थिक वर्ष							
		२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१		२०८१/८२ सम्म	
		लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति
पकेट	१५०००	१४३३	९६४	१०६९८	८७१०	१२१३१	८७१०	१३५६४	९९६२
ब्लक	१५००	९००	१५८७	१०५०	१५८७	१२००	१६६४	१३५०	१६६४
जोन	३००	१८०	१७७	२१०	१७७	२४०	१७७	२७०	२०६
सुपरजोन	२१	१३	१६	१५	१६	१७	१६	१९	२१

सञ्चालित जोन/सुपरजोन विवरण (०८१/८२ सम्मको)

परियोजना अन्तर्गत आ.व. २०८१/८२ बाट कार्यान्वयन हुने गरी ३५ वटा जोन र ५ वटा सुपरजोन थप भएका छन्। हालसम्म कार्यान्वयनमा रहेका जोन तथा सुपरजोनहरूको आ.व. अनुसारको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

संभागहरू	लक्ष्य	०७३/७४	०७४/७५	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	जम्मा
सुपरजोन	२१	७	४	३	२	-	-	-	-	५	२१
जोन	३००	२५	१४	३१	३६	-	७१	-	-	३५	२०६

खाद्यान्न बालीको जोन/सुपरजोन सङ्ख्या

बाली	सुपरजोन सङ्ख्या	बाली	जोन सङ्ख्या
धान	५	धान	२१
मकै	२	मकै	१३
गहुँ	१	गहुँ	३

खाद्यान्न बालीका जोन/सुपरजोनहरूको जिल्लागत विवरण

बाली/वस्तु	जोन		सुपरजोन	
	सङ्ख्या	जिल्ला	सङ्ख्या	जिल्ला
धान	२१	सुनसरी, सिरहा, धनुषा, सर्लाही, रौतहट, चितवन, गोरखा, प्युठान, सल्यान, पर्वत, सप्तरी, बारा, पर्सा, नुवाकोट, मकवानपुर, तनहुँ, बाँके, कैलाली, नवलपरासी (ब. सुस्ता पूर्व), नवलपरासी (ब. सुस्ता पश्चिम), महोत्तरी	५	झापा, कञ्चनपुर, कपिलवस्तु, बर्दिया, मोरङ
मकै	१३	झापा, खोटाङ, सिन्धुपाल्चोक, पर्वत, गुल्मी, रोल्पा, बाँके, बैतडी, धादिङ, ताप्लेजुङ, सर्लाही, गुल्मी, रुकुम पश्चिम, सुर्खेत	२	दाङ, सर्लाही
गहुँ	३	नवलपरासी, रूपन्देही, कञ्चनपुर	१	कैलाली

परियोजनाका जोन/सुपरजोन क्षेत्रमा परियोजनाले प्रवर्द्धन गरिरहेका खाद्यान्न बालीका जातहरू

क्र. सं.	बालीको नाम	पञ्जीकृत जातहरू (Registered)	उन्मोचित जातहरू (Released Var.)	हाइब्रिड जातहरू	स्थानीय जातहरू
१	धान	सर्जु ५२ शान्ति US ३०५, US ३८२, VNR २२४५, VNR २२३३, MP ३०३०	सावित्री, राधा ४, हर्दिनाथ १, सावा मन्सुली सब १, सुख्खा २, सुख्खा ३, हर्दिनाथ ३, चैते ५, बहुगुणी २	हर्दिनाथ, हाइब्रिड १, हर्दिनाथ, हाइब्रिड ३	
२	मकै	रामपुर राजकुमार, नुतन, DKC ९०८१, Bisco ९४०, Bisco ९६, CP ८०८, CP ८३८, Pioneer ३५२२, ९२२०, TX ३६९, JK ३१४० etc	रामपुर कम्पोजिट, अरू.ण २, मनकामना १, मनकामना ३, देउली	रामपुर हाइब्रिड १०	
३	गहुँ	जीङ्क १, जीङ्क २, बोर्लिंग २०२०, NL १०३४, WK १२०४, गौतम, विजय, भुकुटी	जीङ्क १, जीङ्क २, बोर्लिंग २०२०, NL १०३४, WK १२०४, गौतम, विजय		

खाद्यान्न बाली सम्बन्धी पकेट विकास कार्यक्रम विवरण

पकेट विकास कार्यक्रमहरू	धान	मकै	गहुँ
आ.व. २०८१/८२ सम्मको प्रगति सङ्ख्या	९८८	४५५	९१

खाद्यान्न बाली सम्बन्धी केही प्रमुख प्रतिफलहरू

क्र. सं.	विवरण	इकाई	आ.व. ८०/८१ सम्मको प्रगति
१	खाद्यान्न बालीको क्षेत्रविस्तार	हे.	३११९४
२	बिज वृद्धि कार्यक्रम (धान, मकै, गहुँ)	हे.	६०९७
३	बीउ स्रोत केन्द्र स्थापना	सं.	८६
४	गोदाम घर	सं.	२९

स्रोत: प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना व्यवस्थापन इकाई, खुमलटार

५.८ नेपाल दाना उद्योगी संघमा आवद्ध दाना उद्योगीहरूको विवरण

क्र.सं.	दाना उद्योगको नाम	फोन नं.	मोबाइल नं.
	बागमती प्रदेश		
	काठमाडौँ (०१)		
१	अमृत फिड इण्डष्ट्रिज	४३५०९१०	९८६००१४३५४
२	न्यू बागेश्वरी फिड इण्डष्ट्रिज	४८१०८२६	९८४१२८०८३०
३	बुढानीलकण्ठ दाना उद्योग	४३७६२४८	९८५१०३८६०१
४	फुँयाल पोल्ट्री प्रा.लि.	४३८२९७३	९८५१०८२१४२
५	दाहाल गाई फर्म तथा दाना उद्योग		९८५११७०३१५
६	पञ्चकन्या फिड इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.	४०३७५५६	९८५१०३१८०३
७	क्वालिटी फिड एण्ड कोल्ड स्टोरेज प्रा.लि.	४३८४७३८	९८५१०५२२८०
८	आर.के. फिड प्रोडक्टस	४९११६९८	९८५१०४९४२६
९	राजिव फिड्स	४३७४५८१	९८५११७६६१८
१०	शीतला फिड इण्डष्ट्रिज	४३६६३८२	९८५१०४०४३४
११	स्टारफिड प्रोडक्टस प्रा.लि.	४३५०२९१	९८५१०७९७९०
१२	सगरमाथा पोल्ट्री फि प्रोडक्टस	४९५५१६९	
१३	टप क्वालिटी पोल्ट्री फिड इण्डष्ट्रिज	४३८०४९६	९८५१०६१५१२
१४	सागरघरेलु दाना उद्योग	४०२६०८८	९८५१०८४४६३
१५	प्रकाश फिड प्रोडक्टस	४३१२२८०	९८५१०७६८५५
१६	शारांस दाना उद्योग		९८५१०७३३४३
१७	ग्रामिण दाना उद्योग प्रा.लि.		९८५१०३७८८२
१८	एञ्जल फिड ई.प्रा.लि.		९८५१०६५०४०
१९	वेलकम दाना उद्योग एण्ड ट्याचरी	९८५११४६६२३	९८४१२००२७३
२०	श्री गणेश दाना उद्योग	४३१८८०२	९८५१०३५०२३
२१	चन्द्रागीरी दाना उद्योग	४३१५१०४	९८५११५८६७१
२२	जम्बला दाना उद्योग प्रा.लि.	९८६२९८४०७९	९८४२८४८८०३
	भक्तपुर (०१)		
१	कान्तिपुरफिड प्रा.लि.	६६१०८४५	९८५१०४४४९०
२	साकारफिड प्रोडक्टस	६६११२८७	९८५१०३९५१६
३	ख्वप फिड्स	६६१०२२३	९८५११३३८३५

क्र.सं.	दाना उद्योगको नाम	फोन नं.	मोबाइल नं.
४	उदय क्वालिटी फिड इण्डस्ट्रिज	६६१००३४	९८५१०४२८८२
५	नेपाल टप फिड	६६१४०९०	९८५१०७००५६
६	देवी पेलेट फिड प्रा.लि.	६५४००८०	९८५१०७६९७१
७	जि.जे. पोल्ट्री प्रा.लि.		९८५१०४२८८२
	ललितपुर (०१)		
१	चम्पापुर दाना उद्योग	५५७१३६९	९८५१०३२७८१
२	किसान दाना उद्योग	५४२२११७	९८५१०२६९५२
३	गङ्गा गाई दाना उद्योग	५५७३१९४	९७४१०२९६२६
४	पञ्च कुमारी दाना प्याकेजिड उद्योग		९८५१०१७७२४
५	हरिसिद्धि दाना उद्योग		९५०१०२२४४५
	काभ्रेपलाञ्चोक(०११)		
२	लक्ष्मी दाना उद्योग	४४२१८९	९८५१०१६२९१
३	साकारदाना उद्योग	६६४६७८	९८५११६९५१५
४	त्रिशक्ति फिड इण्डस्ट्रिज	६६४४३२	
५	शिव शक्ति उद्योग		९८५११००५२८
६	मञ्जिला उद्योग प्रा.लि.		९८४९०१२९४८
	नुवाकोट (०१०)		
१	नेपाल पेलेट फिड प्रा.लि.		९८५१०४०४३४
२	आधुनिक एग्रो प्रोडक्टस् प्रा.लि.		९८०१०२८३५९
	मकवानपुर (०५७)		
१	भ्याली पेलेट फिड प्रा.लि.	४१२०१३/१४	९८५१०३३८६८
२	सिद्धार्थ पेलेट फिड प्रा.लि.	४१२८५५	९८५१०२१९६०
	चितवन (०५६)		
१	न्यू होप एग्रीटेक विजनेश नेपाल		
२	ग्लोबल एग्रो प्रोडक्स प्रा.लि.	५७१६१७	९८५५०५६८९९
३	पञ्चरत्न फिड्स प्रा.लि.	५७०६३०	९८५५०५५१५७
४	बालाजि फिड ई. प्रा.लि.		९८५५०५६८०५
५	अनमोल फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५७०५७८	९८५५०५६७९६
६	रारा एग्रो मिक्स प्रा.लि.		९८५५०५९२९९

क्र.सं.	दाना उद्योगको नाम	फोन नं.	मोबाइल नं.
७	नेपाल वेदहोप एग्रीटेक प्रा.लि.	५८१७५५	९८५५०६२७९८
८	स्काईलार्क पेलेट फिड इण्डस्ट्री प्रा.लि.		९८५५०५५३८३
९	सन्तुलित फिड्स इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.		९८५५०६१५१७
१०	किसान दाना उद्योग प्रा.लि.	५६०६३३	९८५५०५८५८२
११	एग्रो मिक्स ई. प्रा.लि.		९८५५०५५९००
१२	यूगल दाना उद्योग		९८५५०५७७७१
१३	फाइन फिड्स प्रा.लि.	५७१६१७	९८०२९४८६०३
१४	लोकप्रिय दाना उद्योग		९८५५०५६२७४
१५	एपोलो फिड्स प्रा.लि.		९८५५०५६६८१
१६	ओम श्री दाना उद्योग		९८४५०६४४२५
१७	शिखरदाना उद्योग		९८५५०५६६८७
१८	असल एग्रो प्रोडक्टस		९८४५०४३३५३
१९	दिनेश एग्रिटेक एण्ड फर्मलेशन्स प्रा.लि.		९८५१०९१११०
	नवलपुर (०५६)		
१	आशीर्वाद एग्रो फिड्स ई. प्रा.लि.	५४०,५७५	९८०१३०६०४१
२	जनता एग्रो एण्ड फिड	९,८०२,६६६,७८१	९८५४०३६५१६
	कोशी प्रदेश		
	भैया (०२३)		
१	स्टारफिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५२०५७५	९८५२६७७५०१
२	भ्याली एग्रो फिड प्रा.लि.		९८५१०६९८९८
	रौतहट		
१	दाजुभाइ एण्ड विमल कृषि फार्म तथा दाना उद्योग प्रा.लि.		९८५४०३६६९४
	सुनसरी (०२५)		
१	सागर फिड्स प्रा.लि.	५८३४४१	९८५२०२५५६०
२	अमूल्य फिड प्रा.लि.	९८०२७३४९२९	९८५५०२१०८९
३	पूर्वाञ्चल एग्रीटेक प्रा.लि.	९८०२७३७५६०	९८५२०३३१५०
४	एसएस फिड्स प्रा.लि.	९८४५१६०३१८	९८०२३८०००१
५	कोसी फिड ई.प्रा.लि.		९८५२०५४८१२

क्र.सं.	दाना उद्योगको नाम	फोन नं.	मोबाइल नं.
६	सप्तकाशी फिड ई. प्रा.लि.		९८५२०५७५५३
७	अन्नपूर्ण एग्रो नेपाल प्रा.लि.		९८५१०३०२४०
८	उपहार फिड ई. प्रा.लि.	४४६७७९३	९८५१०२९१३७
	मोरङ (०२९)		
९	सन फिड ई. प्रा.लि.		९८५१०२४६०९
२	नेपाल वेलहोप एग्रीटेक प्रा.लि.	४२०७००	९८०२९०२८७०
३	एशियन फिड्स प्रा.लि.	४६३७६८	९८५२०४६८९३
४	ओम चावो विरो		९८०२०३२००९
	मधेश प्रदेश		
	बारा (०५३)		
१	त्रिवेणी फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	०१-२२२३६६६	९८०१०३३३००
	पर्सा (०५१)		
१	प्रो वायोटेक इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५२२३३६६	९८५१०२९१३७
२	ॐ चावोविरो फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५२१२४८	९८०२०३२००९
३	गोर्खा फिड ई. प्रा.लि.	०५६-५७२५८७,८८	९८५५०३३५०३
४	नुभा हाईटेक फिड ई. प्रा.लि.		९८५१०७२१३१
५	ओम ई. प्रा.लि.		९८५५०२०९२२
	धनुषा		
१	ग्रिन फिड ई. प्रा.लि.		९८५४०२८९९०
	गण्डकी प्रदेश		
	कास्की (०६१)		
१	बराल फिड इण्डस्ट्रिज	४६०८२८	९८५६०२०१९०
२	विश्व दाना उद्योग	५३४४६३	९८५६०३३४३१
३	शुक्ला गण्डकी एग्रीकल्चर प्रोडक्शन एण्ड रिसर्च प्रा.लि.		९८५६०७७६२४
	लुम्बिनी प्रदेश		
	रूपन्देही (०७१)		
१	बुष्टरफिड इण्डस्ट्रिज	५४६५६१	९८५७०२०८४२
२	न्यू सङ्गम दाना उद्योग	५४३३०५	९८५७०२३०१७
३	श्रीनगर एग्रो फार्म प्रा.लि.	६९१४६७	९८५१०२४८१२

क्र.सं.	दाना उद्योगको नाम	फोन नं.	मोबाइल नं.
४	अन्नपूर्ण एग्रो इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५४६०४९	९८५७०२०२०९
५	श्री दाउन्ने फिड्स प्रा.लि.	२२९५७५	९८५७०९६८२९
६	लुम्बिनी एग्रो इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५४७६९५	९८५७०२९८२०
७	बुद्ध दाना उद्योग	०७९-४९३९२९	९८५७०२३००५
८	नन्दनी एग्रो फिड प्रा.लि.	०७९-४२९२९३	९८५७०९२२६६
९	बुद्ध एग्रो फिड ई. प्रा.लि.	९८०२५४४००७	९८५७०७२३३९
	बाँके (०८९)		
१	कर्णाली फिड इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५२५६९२	९८५८०२५९६८
२	पि वि टी वेष्ट इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.	५२२३३६६	९८५९०२९९३७
३	नेपाल वेलहोप एग्रीटेक प्रा.लि. पश्चिम		९८०२९०२८७०
	बर्दिया		
१	पशुपति एग्रो एण्ड फिड प्रा.लि.		९८५८०७०३३३
	कपिलवस्तु		
१	कपिलवस्तु एग्रो फिड प्रा.लि.	०७९-५४७६९५	९८५७०५०९५९
	दाङ्ग		
१	राप्ती फिड ई. प्रा.लि.		९८५७८३९९६२
२	दाङ्ग फिड ई. प्रा.लि.		९८५७८२०३४५
३	स्वर्गद्वारी फिड ई प्रा.लि.		९८५७८३६००७
४	किसान फिड मिल		
	सुदूरपश्चिम प्रदेश		
	कैलाली (०९९)		
१	डल्फीन आधुनिक दाना उद्योग	५४०३६९	९८४८५९८८४७
२	वेष्टर्न फिड ई. प्रा.लि.	५२९२६३	९८५८४२००२५
३	विवेक फिड ई प्रा.लि.	४९५९२४	९८५८४२०७९७
४	रोयल फिड ई. प्रा.लि.		९८५८४२५९७९

स्रोत: नेपाल दाना उद्योग संघ २०८०

५.१० सरकारी बीउबिजन प्रयोगशालाहरूको विवरण

क्र.सं.	कार्यालय	फोन नं.	इमेल
१	बीउबिजन प्रयोगशाला, भुम्का, सुनसरी	०२५-५६२००४	seedlabp1jhumka@gmail.com
२	बीउबिजन प्रयोगशाला, जलेश्वर, महोत्तरी	९८५४०२२४२५	seedlabprovince2@gmail.com
३	बीउबिजन प्रयोगशाला, हेटौँडा, मकवानपुर	०५७-४१२५५१	seedlabhetauda@yahoo.com
४	बीउबिजन प्रयोगशाला, पोखरा, कास्की	९८५६०१३१०१	seedlabgandaki@gmail.com
५	बीउबिजन प्रयोगशाला, पडसरी, रुपन्देही	०७१-४२१०२०	bhairahawaseedlab@gmail.com
६	बीउबिजन प्रयोगशाला, खजुरा, बाँके	०८१-५६०४५०	seedlabkhajutra@gmail.com
७	बीउबिजन प्रयोगशाला, सुन्दरपुर, कञ्चनपुर	०९९-६९१६१५	rstlsnp@gmail.com

खण्ड ६
विविध

६.१ आ.व. २०८२/८३ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम र अन्य विवरण

६.१.१ बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

वार्षिक बजेट (रु): ६९९.८६

नेपाल सरकार : ६९९.८६

बजेट रु. लाखमा

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू														
१	स्कुटर खरिद	३११२१	सङ्ख्या	१	०.४३	३	१	०.४३	०	०	०	०	०	०
२	डेस्कटप कम्प्युटर खरिद	३११२२	सङ्ख्या	२	०.२१	१.४७	२	०.२१	१.४७	०	०	०	०	०
३	प्रिन्टर खरिद	३११२२	सङ्ख्या	२	०.१३	०.९२	२	०.१३	०.९२	०	०	०	०	०
४	ल्यापटप खरिद	३११२२	सङ्ख्या	१	०.१६	१.१	१	०.१६	१.१	०	०	०	०	०
५	प्रमुखको कार्यकक्षका लागि एसी खरिद १.५ टन	३११२२	सङ्ख्या	१	०.२	१.३८	१	०.२	१.३८	०	०	०	०	०
६	Existing Solar panel जडान तथा मर्मत	३११२२	पटक	१	०.१३	०.९२	०	०	०	१	०.१३	०.९२	०	०
७	ई. हाजिरी मोसिन खरिद तथा जडान	३११२२	सङ्ख्या	१	०.०७	०.४६	१	०.०७	०.४६	०	०	०	०	०
८	कार्यालयको लागि इन्भर्टर तथा ब्याट्री खरिद	३११२२	पटक	४	०.३९	२.७६	४	०.३९	२.७६	०	०	०	०	०
९	फर्निचर खरिद (कार्यालय प्रमुखको कक्षमा टेबल-१, कुर्सी-१)	३११२३	सङ्ख्या	२	०.१४	१	१	०.१४	१	०	०	०	०	०
१०	खानपानीको धारा जडान/अन्य सावैजिनिक निर्माण	३११५९	पटक	१	०.४३	३	१	०.४३	३	०	०	०	०	०
११	कार्यालय र परिसरका विजुली इन्टरनेट र टेलिफोन तार व्यवस्थापन	३११७१	पटक	१	०.१४	१	१	०.१४	१	०	०	०	०	०
१२	कार्यालय परिसरमा रहेको भण्डार कक्ष मर्मत तथा सम्भार	३११७१	पटक	१	०.२९	२	०	०	०	१	०.२९	२	०	०
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा														
२	बाली विकास कार्यक्रम			१८	२.७२	१९.०१	१५	२.३	१६.०९	२	०.४२	२.९२	०	०
२.१	केन्द्रबाट भएको अनुपामनहरूको एकीकृत प्रतिवेदन प्रकाशन	२२३१५	पटक	१	०.१४	१	०	०	०	०	०	०	१	०.१४
२.२	वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन	२२३१५	पटक	१	०.१४	१	१	०.१४	१	०	०	०	०	०
													०.८	१०.५८

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक					
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
२.३	खाद्यान्न बालीहरूमा नविनतम प्रविधिहरू र अनुसन्धानमूलक विषयबारे नार्क, फार्म केन्द्र र स्थानीय तहका प्राविधिकबीच अन्तरक्रिया	२२५१२	पटक	१	४.७५	१	०.६८	१	०	०	०	०	०	०	०	०	
२.४	आ.ब. २०८०/८१ र आ.ब. २०८१/८२ मा सङ्घीय सशर्त वित्तीय हस्तान्तरणमार्फत सञ्चालन भएका कार्यक्रमको प्रगति पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.१३	१	०.१३	१	०.१३	०	०	०	०	०	०	०	
२.५	मकै लगायतका बालीहरूमा Aflatoxin उपस्थिति र सम्भावित नकारात्मक असरबारे सचेतना	२२५२२	पटक	२	०.६४	१	०.३६	१	०.२९	१	०.२९	२	०	०	०	०	
२.६	बजारमुखी धान उत्पादन प्रवर्द्धनका लागि राइस मिल मोडलको कार्यान्वयन म्यानुयल तयारी तथा प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.३९	०	०	१	०.३९	२.७	०	०	०	०	०	०	
२.७	केन्द्रस्तरमा राष्ट्रिय धान दिवस मनाउने	२२५२२	पटक	१	१.२९	०	०	०	०	०	०	०	१	१.२९	०	९	
२.८	बाली विकास कार्यक्रम अनुगमन, निरीक्षण (अनुगमन मूल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च)	२२६११	पटक	८	०.४३	२	०.११	०.८	०.११	२	०.११	०.८	२	०.०८	०.५८	०.५८	
३	कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम						६.०५								२५.५२	२.०६	
३.१	कृषि जैविक विविधता संरक्षण र सामुदायिक बीउ बैंक सम्बन्धी तालिम	२२५१२	पटक	२	१.३३	०	०	१	०.७१	५	०.६२	१	०.६२	०	४.३२	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक			
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
३.२	सामुदायिक बीउ बैंक संघ नेपालसँगको समन्वयमा सामुदायिक बीउ बैंकहरूका प्रयास, उपलब्धि तथा आगामी कार्यदिशा सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	२२५१२	पटक	१	४.७५	१	०.६८	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३	कृषि जैविक विविधता संरक्षणबारे सबैतला कार्यक्रम	२२५२२	पटक	२	८.१	०	०	१	०.६४	१	०.५१	०	०	०	०
३.४	राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस मनाउने तथा सप्ताहव्यापी कार्यक्रम मनाउने	२२५२२	पटक	१	८.१	०	०	०	०.६४	१	०.५१	०	०	०	०
३.५	रैथाने वालीको जात दर्ता सहजीकरण तथा सूचीकरण	२२५२२	सङ्ख्या	१	४.५	०	०	१	०.६४	०	०	०	०	०	०
३.६	नेपाल कृषि जैविक विविधता बुलेटिन प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.१३	०	०	०	०	०	०	१	०.१३	०.१	०.१
३.७	सामुदायिक बीउ बैंकको विवरण अध्यावधिक गरी प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	२.७	०	०	०	०	१	०.३९	०	०	०	०
३.८	स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट सञ्चालित कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत	२२६११	पटक	४	१.८६	१	०.०७	१	०.०७	१	०.०७	१	०.०७	१	०.३६
३.९	कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन	२२६१२	पटक	८	३.२	१	०.११	०.८	०.११	१	०.११	१	०.११	१	०.५
३.१	सामुदायिक बीउ बैंक सुदृढीकरण र कृषि जैविक विविधता संरक्षण सहयोग	२६४१३	पटक	५	१५	०	०	२	०.७१	३	१.४३	०	०	०	०
४	बीउ उपभवन सुदृढीकरण कार्यक्रम						१४								५२.३८
४.१	मूल तथा प्रमाणीत बीउ उत्पादकका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण सम्बन्धी तालिम	२२५१२	पटक	१	४.७५	०	०	१	०.६८	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक				
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	
४.२	स्थानीय बीउ प्रणालीको सुदृढीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय सम्मेलन	२२५१२	पटक	१	१.३६	१.५	१	१.३६	१	१.५	०	०	०	०	०	०
४.३	गुणस्तरीय बीउ प्रयोगबारे सचेतना	२२५२२	पटक	२	०.६४	४.५	१	०.३६	०	२.५	०	०	१	०.२९	०	२
४.४	मूल तथा प्रमाणित बीउ उत्पादकहरूको स्थलगत अनुगमन (धान, मकै, गहुँ)	२२६११	पटक	८	०.६३	४.३८	२	०.२९	२	०.१४	१	२	०.१४	२	०.०५	०.३८
४.५	अनुमति प्राप्त स्रोत बीउ उत्पादकहरूलाई बीउ विक्रीको आधारमा प्रोत्साहन अनुदान (धान १०० मे. टन, गहुँ २०० मे. टन, मकै २० मे. टन)	२६४१३	पटक	३	२१.४३	१५०	०	०	१	१०	७०	१	४.३९	१	७.१४	५०
५	रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम					४६.३							१४.०१			७.९९
५.१	स्थानीय तहका प्राविधिकको लागि रैथाने बाली प्रवर्द्धन तथा मूल्य शृङ्खला विकास तालिम	२२५१२	पटक	१	०.६८	४.७५	०	०	१	०.६८	४.७५	०	०	०	०	०
५.२	सामुदायिक बीउ बैंकहरूलाई रैथाने खाद्य प्रशोधन एवम् मूल्य अभिवृद्धि तालिम	२२५१२	पटक	१	०.६८	४.७५	०	०	०	०	१	०.६८	४.७५	०	०	०
५.३	बालीका रैथाने जात दर्ता गरेका समूह/सहकारीहरूलाई स्रोत र उन्नत बीउ उत्पादन तालिम	२२५१२	पटक	१	०.६८	४.७५	०	०	१	०.६८	४.७५	०	०	०	०	०
५.४	रैथाने तथा कोदोजन्य बालीहरूको महत्त्वबारे सचेतना कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	०.६४	४.५	०	०.१४	१	०.५	३.५	०	०	०	०	०
५.५	Museum का लागि रैथाने बाली तथा प्राविधि सङ्कलन गरी अद्यावधिक गर्ने	२२५२२	पटक	३	०.१९	१.३५	०	०	१	०.०७	०.५	१	०.०७	१	०.०५	०.३५

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक			
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
५.६	विभिन्न संघ/संस्थाको सहकार्यमा कृषि जैविक विविधता संरक्षण र रैथाने बाली प्रवर्द्धन एवम् वजारीकरण सहयोग कार्यक्रम	२२५२२	सङ्ख्या	३	०.७७	५.४	०	०	१	०.२९	१	०.२९	१	०.२	१.४
५.७	स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट सञ्चालित रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रमको अनुगमन	२२६११	पटक	४	०.२७	१.८६	१	०.०७	१	०.०७	२	०.१२	०	०	०
५.८	रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम समन्वय र सञ्चालन भ्रमण	२२६१२	पटक	६	०.५६	३.९४	१	०.१३	१	०.१३	१	०.१३	१	०.१८	१.२४
५.९	रैथाने बालीको स्रोत र उन्नत बीउ उत्पादकलाई बीउ उत्पादन, ट्यागिङ, प्याकेजिङ र वजारीकरण सहयोग	२६४१३	पटक	१	२.१४	१५	०	०	०	०.७१	१	०.७१	०	०.७१	५
६	चैते धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम					२७.२									४.५
६.१	मूल बीउ उत्पादकहरूको लागि चैते धानका उपयुक्त जातहरूको बीउ उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी तालिम	२२५१२	पटक	२	१.०९	७.६	०	०	०	०	१	०.५७	१	०.५१	३.६
६.२	चैते धान खेती सम्बन्धी प्राविधिक प्रकाशन	२२५२२	पटक	२	०.६४	४.५	०	०	१	०.३६	१	०.२९	०	०	०
६.३	चैते धान क्षेत्र विस्तारका लागि सम्भाव्य स्थानीय तहहरूसँगको सहकार्यमा कार्य योजना तयारी कार्यक्रम	२२५२२	पटक	२	१.०३	७.२	१	०.५७	१	०.४६	३.२	०	०	०	०
६.४	नार्क र फार्म केन्द्र समन्वयमा चैते धान खेती गर्ने स्थानीय तहसँग अन्तरक्रिया र चैते धानको बीउ वासलात तयारी	२२५२२	पटक	१	०.६४	४.५	०	०	१	०.६४	४.५	०	०	०	०
६.५	चैते धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम समन्वय एवम् सञ्चालन भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	४	०.४९	३.४	१	०.१४	१	०	२	०.२१	१	०.१३	०.९

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक				
				परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	
७	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन (धान, मकै, गहुँ, दलहन र तेलहन)	२२४११	जना	२	०.२	१.४२	०.०५	२	०.०५	०.३७	२	०.०४	२	०.०४	०.५९	०.३
७.१	MIS Specialist सेवा करारमा लिने															
७.२	दलहन वाली उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम	२२५१२	पटक	१	०.६८	४.७५	०	१	०.६८	४.७५	०	०	०	०	०	०
७.३	धान, गहुँ र मकै बालीका स्रोत संरक्षण प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम	२२५१२	पटक	१	०.६८	४.७५	०	१	०.६८	४.७५	०	०	०	०	०	०
७.४	व्यावसायिक मकै खेती क्षेत्र विस्तार र बजार प्रवर्द्धनबारेमा उत्पादक, दाना उद्योग र सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया	२२५१२	पटक	१	०.४७	३.३२	०.४७	३.३२	०	०	०	०	०	०	०	०
७.५	स्थानीय तह, प्रदेश र संघबाट सञ्चालित राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन कार्यक्रमहरूको अनुगमन	२२६११	पटक	६	०.४	२.७९	०.१४	१	०.०७	०.५	२	०.१४	१	०.०४	०.२९	०
८	अनिवार्य दायित्व					१४८.२७									३३.७४	
८.१	रा.प. प्रथम	२११११	जना	०	१.४२	९.९५	०.४४	१	०.३३	२.३	१	०.३३	१	०.३३	२.२९	२.२९
८.२	रा.प. द्वितीय	२११११	जना	०	३.७६	२६.३१	३	१.१६	८.१	३	०.८७	३	०.८७	३	०.८७	६.०७
८.३	रा.प. तृतीय	२११११	जना	०	५.६२	३९.३३	५	१.७३	१२.०९	५	१.३	५	१.३	५	१.३	९.०७
८.४	रा.प.अनं. प्रथम	२११११	जना	०	५.६१	३९.२७	६	१.७३	१२.०८	६	१.२९	६	१.२९	६	१.३	९.०७
८.५	रा.प.अनं. द्वितीय	२११११	जना	०	०.८२	५.७७	१	०.२५	१.७८	१	०.१९	१	०.१९	१	०.१९	१.३३
८.६	ह.स.बा. पाँचौँ स्तर	२११११	जना	०	१.८३	१२.८२	२	०.५६	३.९४	२	०.४२	२	०.४२	२	०.४२	२.९६
८.७	का.स. पाँचौँ स्तर	२११११	जना	०	०.७६	५.२९	१	०.२३	१.६३	१	०.१७	१	०.१७	१	०.१७	१.२२
८.८	निजामी कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	२१	०.२७	१.९	०	०	०	०	२१	०.२७	०	०	०	०
८.९	स्थायी कर्मचारीको महङ्गी भत्ता	२११३२	जना	२१	०.७	४.९२	०.१८	२१	०.१८	१.२३	२१	०.१८	२१	०.१८	१.२३	१.२३
८.१	योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण उपदान कोष	२१२१२	जना	३	०.३२	२.२४	३	०.०९	०.६३	३	०.०९	३	०.०९	३	०.०५	०.३७

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक					
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	भार	परिमाण	भार	बजेट	भार	परिमाण	भार	बजेट	भार
८.११	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	२१२१३	जना	३	०.०७	०.५	३	०.०२	३	०.०२	३	०.०२	३	०.०२	३	०.०२	०.१३
९	कार्यालय सञ्चालन																१६.९२
९.१	समितित् तथा उपसमितिलेखको बेटक भत्ता	२११३४	पटक	४	०.१३	०.९	१	०.०४	१	०.०४	१	०.०४	१	०.०४	१	०.०२	०.१५
९.२	पालेपहरा भत्ता	२११३९	जना	३	०.०९	०.६	३	०.०३	३	०.०३	३	०.०३	३	०.०३	३	०.०१	०.०८
९.३	विद्युत महसुल	२२१११	पटक	१	०.३६	२.५	३	०.०९	३	०.०९	३	०.०९	३	०.०९	३	०.०९	०.६३
९.४	जारको पिउने पानी	२२१११	जार	३६	०.१	०.७	९	०.०३	९	०.०३	९	०.०३	९	०.०३	९	०.०३	०.१८
९.५	ट्याङ्कको पानी	२२१११	सङ्ख्या	८	०.११	०.८	२	०.०३	२	०.०३	२	०.०३	२	०.०३	२	०.०३	०.२
९.६	टेलिफोन महसुल	२२११२	महिना	२	०.११	०.८	१	०.०३	१	०.०३	१	०.०३	१	०.०३	१	०.०३	०.२
९.७	कार्यालय प्रमुखका लागि सञ्चार खर्च	२२११२	महिना	१	०.०२	०.१२	३	०	३	०	३	०	३	०	३	०	०.०३
९.८	इमेल/इन्टरनेट	२२११२	पटक	१	०.१९	१.३६	६	०.०७	६	०.०७	६	०.०७	६	०.०७	६	०.०५	०.३४
९.९	सूचना अधिकारीलाई मासिक टेलिफोन खर्च	२२११२	महिना	१	०.०२	०.१२	१	०	१	०	१	०	१	०	१	०	०.०३
९.१	पेट्रोल-डुई पाइप्रे	२२२१२	लिट्र	२३०४	०.५६	३.९२	५७६	०.१४	५७६	०.१४	५७६	०.१४	५७६	०.१४	५७६	०.१४	०.९८
९.११	डिजेल	२२२१२	लिट्र	१८००	०.३९	२.७२	२२५	०.१	२२५	०.१	२२५	०.१	२२५	०.१	२२५	०.१	०.६८
९.१२	मोबिल	२२२१२	लिट्र	९६	०.१४	०.९६	२४	०.०३	२४	०.०३	२४	०.०३	२४	०.०३	२४	०.०३	०.२४
९.१३	अनुगमनमा प्रयोग हुने गाडिको इन्धन	२२२१२	लिट्र	२८८०	०.६८	४.७३	७२०	०.१८	७२०	०.१८	७२०	०.१८	७२०	०.१८	७२०	०.१५	१.०५
९.१४	अन्य गियर आयल ब्रेक आयल आदि	२२२१२	लिट्र	१२०	०.०९	०.६	३०	०.०२	३०	०.०२	३०	०.०२	३०	०.०२	३०	०.०२	०.१५
९.१५	सहसचिव सुविधाको गाडीको लागि इन्धन	२२२१२	लिट्र	१२००	०.२७	१.९२	३००	०.०७	३००	०.०७	३००	०.०७	३००	०.०७	३००	०.०७	०.४८
९.१६	डुई पाइप्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	१५	०.२७	१.९२	४	०.०९	४	०.०९	४	०.०९	४	०.०९	४	०.०२	०.१२
९.१७	चार पाइप्रे सवारी साधन मर्मत	२२२१३	वटा	३	१.२५	८.७६	३	०.३५	३	०.३५	३	०.३५	३	०.३५	३	०.२१	१.४५
९.१८	गाडी बीमा	२२२१४	पटक/सङ्ख्या	३	०.२९	२.०४	०	०	३	०.२९	०	०	३	०.२९	०	०	०
९.१९	मोटरसाइकल बीमा	२२२१४	पटक/सङ्ख्या	२१	०.५	३.४७	०	०	२१	०.५	०	०	२१	०.५	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	भार	परिमाण	भार	बजेट	भार
१.२	हस्तान्तरण भई आउने चार पाइपे सबारी साधनको नम्बर प्लेट परिवर्तन तथा नवीकरण	२२२१४	सङ्ख्या	१	७.४७	१	१.०७	०	०	०	०	०	०
१.२१	कम्प्यूटर/ल्यापटप मर्मत खर्च	२२२२१	वटा	१०	०.१४	४	०.०४	४	०.०४	४	०.०४	४	०.०४
१.२२	फोटोकपी/स्क्यानर मर्मत खर्च	२२२२१	वटा	१०	०.११	२	०.०३	२	०.०३	३	०.०३	३	०.०३
१.२३	फर्निचर,विजुलीलागत धारा मर्मत	२२२२१	पटक	४	०.१४	१	०.०४	१	०.०४	१	०.०४	१	०.०४
१.२४	कार्यालयमा आवश्यक वार्षिक मसालन्द खिरद	२२३११	पटक	४	०.६४	१	०.१८	१	०.१८	१	०.१८	१	०.१८
१.२५	र्यास	२२३१४	सङ्ख्या	२०	०.०६	५	०.०१	५	०.०१	५	०.०१	५	०.०१
१.२६	कार्यालयमा दैनिक पत्रपत्रिका तथा कृषि सम्बन्धी पत्रिका	२२३१५	सङ्ख्या	८	०.११	२	०.०३	२	०.०३	२	०.०३	२	०.०३
१.२७	सूचना प्रकाशन खर्च	२२३१५	पटक	४	०.४३	१	०.११	१	०.११	१	०.११	१	०.११
१.२८	वेबसाइट मोन्टिनेन्स सेवा करार	२२४११	महिना	१	०.०८	३	०.०२	३	०.०२	३	०.०२	३	०.०२
१.२९	सेवा करारका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	२२४१३	सङ्ख्या	३	१.०५	३	०.१५	०	०	०	०	०	०
१.३	सेवा करारका कर्मचारीलाई पोशाक खर्च	२२४१३	सङ्ख्या	४	०.०६	०	०	०	०	४	०.०६	०	०
१.३१	सरसफाइ सेवा करार	२२४१३	जना	१	०.२६	१	०.०६	१	०.०६	१	०.०६	१	०.०६
१.३२	कम्प्यूटर अपरेटर करारमा लिने	२२४१३	सङ्ख्या	१	४.१७	१	०.१५	१	०.१५	१	०.१५	१	०.१५
१.३३	कार्यालय सहयोगी करारमा लिने	२२४१३	सङ्ख्या	२	०.८५	२	०.२१	२	०.२१	१	०.२१	१	०.२१
१.३४	ह.स.चा. करारमा लिने	२२४१३	जना	१	०.३६	०	०	१	०.१२	१	०.१२	१	०.१२
१.३५	कम्प्यूटर लगायतका मेसिनरी सामानको सम्भिसिड	२२४१३	पटक	४	०.२१	१	०.०५	१	०.०५	१	०.०५	१	०.०५
१.३६	कार्यालयको बगैँचा तथा सिजनल फूल व्यवस्थापन र सम्भार गर्ने	२२४१९	पटक	४	०.४३	३	०.१४	१	०.१४	१	०.०७	१	०.०७
१.३७	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भ्रमण खर्च	२२६११	सङ्ख्या	८	०.४६	२	०.१३	२	०.१२	२	०.१२	२	०.१२
१.३८	सरुवा भ्रमण	२२६१२	सङ्ख्या	४	०.२३	१	०.०६	१	०.०६	१	०.०६	१	०.०६
१.३९	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च	२२७११	पटक	४	०.५६	१	०.१४	१	०.१४	१	०.१४	१	०.१३
१.४	अतिथि सत्कार, स्वागत तथा विदाई कार्यक्रममा हुने खर्च	२२७११	पटक	२	०.१४	१	०.०७	१	०.०७	१	०	१	०

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिली त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
				परिमाण	बजेट	भार	परिमाण	बजेट	भार	परिमाण	बजेट	भार	परिमाण
९.४१	विश्वकर्मा पूजा तथा प्रसाद वितरण (गाडि र मोटरसाइकल पूजा)	२२७११	पटक	१	०.०३	१	०.०३	०	०	०	०	०	०
१०	मकै बीउ उत्पादन तथा स्रोतकेन्द्र विकास कार्यक्रम				४.५५						४.३५		९.८९
१०.१	परामर्शदाता बाली विकास अधिकृत/कृषि इन्जिनियर	२२४११	जना	२	१.२८	२	०.१४	२	०.३८	२	२.६५	०	२.६९
१०.२	मकै बीउ उत्पादन प्रविधि, प्रमाणीकरण र बजारीकरण सम्वन्धी तालिम	२२५१२	पटक	१	०.६८	०	०	१	०.६८	०	४.७५	०	०
१०.३	बीउ चक्र सुदृढीकरणका लागि बीउ व्यावसायी तथा सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया	२२५१२	पटक	१	०.५४	०	०	१	०.५४	३.८	०	०	०
१०.४	उन्नत मकै बीउ उत्पादक/सहकारी/समुदायमा बीउ उत्पादनमा हास आउनुको कारण र संस्थागत रूपमा विजयवृद्धि कार्यक्रम अगाडि लैजानबारेमा स्थलगत छलफल र भावी योजना तयारी	२२५२२	पटक	१	०.३९	१	०.३९	२.७	०	०	०	०	०
१०.५	मकै बीउ उत्पादन क्षेत्रका बीउ विक्रेताहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	२२५२२	पटक	२	१.०३	०	०	०	०	०	०	२	१.०३
१०.६	मकै बीउ उत्पादक र स्थानीय तहको समन्वयमा मकै बीउ उत्पादन कार्ययोजना एवम् बासलात तयारी	२२५२२	पटक	१	०.६४	०	०	१	०.६४	४.५	०	०	०
१०.७	मकै बीउ उत्पादन तथा स्रोतकेन्द्र विकास कार्यक्रम सञ्चालन समन्वय एवम् भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	४	०.४९	१	०.१२	०.८५	१	०.१२	२	०.२४	१.७
१०.८	औद्योगिक बाली विकास कार्यक्रम						०						३.६

वार्षिक प्रगति प्रतिरिका (आ.व. २०८१/८२) .....

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	भार	परिमाण	भार	परिमाण	भार	परिमाण
१०.९	तेलहन वाली प्रवर्द्धनको लागि सरोकारवालाहरूको अन्तरक्रिया गोष्ठी	२२५१२	पटक	१	२.८५	०	०	०	०	०	०	१	०.४१	२.८५
१०.१	जुट कृषक सरोकारवालाहरूबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	३.६	०	०	०	०	१	०.५१	०	०	३.६
१०.११	फार्म व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू						०							०
	केन्द्र तथा मातहतका फार्महरूको कार्यसम्पादन													
१०.१२	अवस्थाको समीक्षासहित सेवा प्रवाह सुदृढीकरणको कार्ययोजना तयारी	२२५२२	पटक	१	३.६	०	०	१	०.५१	३.६	०	०	०	३.६
११	बीउ विजन आपूर्ति तथा वितरण व्यवस्थापन कार्यक्रम (DESES)													
११.१	DESES टेक्निकल कमिटी बैठक	२११३४	पटक	६	१.१६	२	०.०६	२	०.०६	०.४५	२	०.०४	०	१.३८
११.२	बीउविजन उत्पादन, आपूर्ति तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक	३	०.४३	१	०.१४	१	०.१४	१	०.१४	१	०	१.३८
११.३	स्रोत बीउ उत्पादनमा प्रोत्साहन अनुदानका लागि सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक	३	०.४३	१	०.१४	१	०	०	२	०.२९	०	०
११.४	DESES software maintenance and upgrading	२२४१२	पटक	४	०.४३	१	०.११	१	०.११	०.७५	१	०.११	१	०.७५
११.५	स्थानीय तहमा सशर्त अनुदानमा सञ्चालन भएको DESES कार्यक्रमहरूको अनुगमन निरीक्षण	२२६११	पटक	४	३.२५	१	०.१३	१	०.१३	०.८८	१	०.१३	१	०.६३
११.६	DESES टेक्निकल कमिटी बैठकका लागि खाजा खर्च	२२७११	पटक	६	०.०९	२	०.०३	२	०.०३	०.२	२	०.०३	०	०.६३
१२	Maize Commercial Model (MCM) Program													१.३५

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक					
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.२.१	Training on sustainable commercial maize production for new maize growers	२२५१२	पटक	२	०.४१	२.८५	०	०	१	०.२१	१.५	०	०	०	०	०	०
१.२.२	Strategic workshops with stakeholders	२२५१२	पटक	१	०.२७	१.९	१	०.२७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१.२.३	Facilitation for farmer-market linkage	२२५२२	पटक	१	०.२६	१.८	०	०	१	०.२६	१.८	०	०	०	०	०	०
१.२.४	Support to multi-stakeholders' platform	२६४१३	पटक	१	०.७१	५	०	०	१	०.७१	५	०	०	०	०	०	०
१.२.५	Irrigation support- electric motors, delivery pipes	२६४२३	पटक	१	१.४३	१०	०	०	०	१.४३	१०	०	०	०	०	०	०
१.२.६	Support to purchase ZT machine (East Nepal)	२६४२३	पटक	१	०.७१	५	०	०	०	०.७१	५	०	०	०	०	०	०
१.२.७	Support for precision maize planter (West Nepal)	२६४२३	पटक	१	०.७१	५	०	०	०	०.७१	५	०	०	०	०	०	०
१.२.८	Support for post-harvest materials (UV plastic, moisture meters)	२६४२३	पटक	१	०.५७	४	०	०	१	०.५७	४	०	०	०	०	०	०
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:																	
कुल जम्मा खर्च					१७.३			१७.१४	१२५.५	२०६०	३७.६७			२१.२४	१४८.७२	२००६	१४२.८८
							२०.२४	१४१.५९	२०६२	३८.०९			२१.२४	१४८.७२	२००६	२०.४१	१४२.८८

६.१.२ कृषि विकास फार्म, सुन्दरपुर, कन्चनपुर

कुल बजेट : रु. ५५८.८४

(रु. लाखमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक					
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट				
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू																	
१	फार्म मेसिनरी ग्रास कटर हौगा कटर आदि खरिद	३११२२	सेट	१	०.०५	०.२८	०	०	१	०.०५	०.२८	०	०	०	०	०	०
२	ई. हागिरी मेसिन तथा जडान खरिद	३११२२	सङ्ख्या	१	०.०८	०.४६	१	०.०८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	फार्म बरिपरि निर्माणघिन पक्की पखाल निर्माण (१.२२५ मि.)	३११५९	पटक	१	५३.७७	३००.५	१	७.१६	०	४६.५२	२६०	०	०	०	०.०९	०.५	०.५

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
४	कार्यालय, गोदाम र आवासको समेत तथा रङरोगन गर्ने	३११७१	पटक	१	०.३६	१	०.३६	०	०	०	०	०	०
५	फार्मको रोदेखि कार्यालयसम्मको बाटो स्तरोन्नती	३११७१	पटक	१	२.१५	१	२.१५	०	०	०	०	०	०
	क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा			५	५६.४१	४	९.७५	५४.४६	१	४६.५७	०	०	०.०९
	आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू												
१	मोटरसाइकल बीमा	२२२१४	पटक/सङ्ख्या	६	०.०८	२	०.०२	०.१	४	०.०६	०	०	०
२	गाडी, ट्याक्टर बीमा तथा नवीकरण	२२२१४	पटक	३	०.११	०	०	३	०.११	०	०	०	०
३	कम्प्युटर/ल्यापटपसमेतखर्च	२२२२१	बटा	११	०.१	०	०.०१	०.०८	०	०.०३	०	०.०३	०.१६
४	ट्याक्टर, कलिवेटर, रोटोभेटर, ह्यारो आदि समेत	२२२२१	पटक/सङ्ख्या	१	०.२६	०	०.०५	०.३	०	०.०९	०	०.०६	०.३२
५	बीउ प्रशोधन मसिन र पानी ताक्ने मोटर तथा विद्युत समेत	२२२२१	पटक	६	०.०९	२	०.०३	०.१६	२	०.०३	२	०.०३	०
६	रयाँस	२२३१४	सङ्ख्या	२२	०.०५	०	०.०२	०.११	०	०.०२	०	०.०१	०
७	कार्यालयमा दैनिक पत्र पत्रिका तथा कृषि सम्बन्धी पत्रिका ग्राहक	२२३१५	सङ्ख्या	१२	०.०३	०	०.०१	०.०६	०	०.०१	६	०.०१	०
८	सूचना प्रकाशन खर्च	२२३१५	पटक	२	०.०९	०	०.०२	०.१३	०	०.०७	०	०	०
९	सरुवा भाएर जाँदा तथा आउँदाको भ्रमण खर्च	२२६१२	सङ्ख्या	१	०.०९	१	०.०९	०.५	०	०	०	०	०
१०	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च तथा अन्य भेपरी आउने विविध खर्च	२२७११	महिना	१२	१.५६	४	०.०७	०.४	४	०.०७	४	०.०७	०.३६
२	बाली विकास कार्यक्रम				२५.२२		६.८८				५.०८		५

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक						
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट				
२.१	बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आवासीय तालिम	२२५१२	पटक	३	०.९२	५.१३	१	०.३२	१.८	१	०.३२	१	०.३२	१	०.२७	१.५३	०	०	०	०		
२.२	बीउ उत्पादन सम्बन्धी घुम्ती स्थलगत तालिम	२२५१२	पटक	६	०.५१	२.८५	२	०.१८	१	२	०.१८	१	०.१८	१	०.०९	०.५	१	०.०६	०.३५	०	०	
२.३	वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.१	०.५४	०	०	०	१	०.१	०.५४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२.४	फार्म दिक्स मनाउने	२२५२२	पटक	१	०.१३	०.७२	०	०	०	०	०	०	०	०	०.१३	०.७२	०	०	०	०	०	
२.५	मिनिकीट/सिडकीट वितरण	२२५२२	पटक	२	०.६४	३.६	१	०.३६	२	०	०	०	०	०	०	०	१	०.२९	१.६	०	०	
२.६	गोटेमल खरिद, हरियो मल उत्पादन तथा माटो सुधार कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	०.४	२.२५	०	०	०	०	०	०	०	१	०.४	२.२५	०	०	०	०	०	
२.७	फार्मवाहिर उन्नत जातको प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	६	०.०८	०.४३	३	०.०४	०.२४	०	०	०	०	०	०	०	०	०.०३	०.१९	०	०	
२.८	बीउ वजारीकरण सम्बन्धी सन्देशमूलक सूचना प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.०५	०.२७	१	०.०२	०.१	०	०	०	०	०	०.०३	०.१७	०	०	०	०	०	
२.९	चेते धानको नवितनम नर्सरी व्यवस्थापन र उत्पादन प्रविधि प्रदर्शनी	२२५२२	पटक	१	०.२४	१.३५	०	०	०	०	०	०	१	०.२४	१.३५	०	०	०	०	०	०	
२.१०	राष्ट्रिय धान दिक्स मनाउने	२२५२२	पटक	१	०.२४	१.३५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०.२४	१.३५	०	०
२.११	बीउ बाली निरीक्षण तथा अनुगमन	२२६११	पटक	४	०.२३	१.३	१	०.०६	०.३५	१	०.०६	०.३५	१	०.०६	०.३५	१	०.०४	०.२५	०.२५	०.२५	०	०
२.१२	बालीविकास कार्यक्रम अनुगमन	२२६११	पटक	४	०.३	१.६७	१	०.०८	०.४५	१	०.०८	०.४५	१	०.०८	०.४५	१	०.०६	०.३२	०.३२	०.३२	०	०
२.१३	समीक्षा गोष्ठी लगायतमा सहभागी हुने	२२६१२	पटक	४	०.२	१.१२	१	०.०५	०.२८	१	०.०५	०.२८	१	०.०५	०.२८	१	०.०५	०.२८	०.२८	०.२८	०	०
२.१४	बीउ वजारीकरण तथा समन्वयका लागि सञ्चयी तथा प्रादेशिक निकाय र स्मार्थानीय तहमा जाने	२२६१२	पटक	४	०.२६	१.४४	१	०.०६	०.३६	१	०.०६	०.३६	१	०.०६	०.३६	१	०.०६	०.३६	०.३६	०.३६	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
२.१५	रैथाने वाली एवम् जात सङ्कलन भ्रमण	२२६१२	पटक	४	०.२१	१.२	१	०.०५	०.३	१	०.०५	०.३	१	०.०५	०.३	१	०.०५	०.३
३	प्रविधि प्रसार, तालिम र गोष्ठी					०.९५												
३.१	कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम	२२५१२	पटक	२	०.१७	०.९५	२	०.१७	०.९५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	अनिवार्य दायित्व					६७.९५												
४.१	रा.प. द्वितीय	२११११	जना	०	१.५७	८.७७	१	०.४८	२.७	१	०.३६	२.०३	१	०.३६	२.०३	१	०.३६	२.०१
४.२	रा.प. तृतीय	२११११	जना	०	४.२२	२३.५८	३	१.३	७.२६	३	०.९७	५.४४	३	०.९७	५.४४	३	०.९७	५.४४
४.३	रा.प.अं. प्रथम	२११११	जना	०	२.३५	१३.१६	२	०.७२	४.०५	२	०.५४	३.०४	२	०.५४	३.०४	२	०.५४	३.०३
४.४	रा.प.अं. द्वितीय	२११११	जना	०	२.०६	११.५३	२	०.६४	३.५५	२	०.४८	२.६६	२	०.४८	२.६६	२	०.४८	२.६६
४.५	ह.स.चा. पौखोत्तर	२११११	जना	०	१.२२	६.७९	२	०.३७	२.०९	२	०.२८	१.५७	२	०.२८	१.५७	२	०.२८	१.५६
४.६	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	१३	०.२३	१.३	०	०	०	०	०	०	१३	०.२३	१.३	०	०	०
४.७	सहङ्गी भत्ता	२११३२	जना	९	०.३९	२.१६	१३	०.१	०.५४	१३	०.१	०.५४	१३	०.१	०.५४	१३	०.१	०.५४
४.८	योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण उपदान कोष	२१२१२	जना	१	०.१२	०.६६	१	०.०३	०.१७	१	०.०३	०.१७	१	०.०३	०.१७	१	०.०३	०.१७
५	कार्यालय सञ्चालन					२९.७९												
५.१	खरिद समिति लगायत कार्यालयमा हुने अन्य बैठक भत्ता	२११३४	पटक	८	०.१५	०.८६	२	०.०४	०.२४	२	०.०४	०.२४	२	०.०४	०.२४	२	०.०४	०.१४
५.२	पालपहरा भत्ता	२११३९	जना	९	०.०३	०.१६	३	०.०१	०.०५	२	०.०१	०.०४	२	०.०१	०.०४	२	०.०१	०.०३
५.३	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	२१२१३	जना	१०	०.०९	०.४८	०	०.०२	०.१२	०	०.०२	०.१२	०	०.०२	०.१२	०	०.०२	०.१२
५.४	विद्युत महसुल	२२१११	पटक	१	०.४३	२.४	१	०.११	०.६	१	०.११	०.६	१	०.११	०.६	१	०.११	०.६
५.५	जाफाकोपिउने पानी	२२१११	जार	८८	०.११	०.६४	२०	०.०३	०.१६	१६	०.०३	०.१६	०	०.०६	०.३२	१६	०	०
५.६	टेलिफोन महसुल	२२११२	महिना	२	०.०९	०.४८	२	०.०२	०.१२	२	०.०२	०.१२	२	०.०२	०.१२	२	०.०२	०.१२
५.७	इमेल/इन्टरनेट	२२११२	पटक	१	०.०९	०.४८	१	०.०२	०.१२	१	०.०२	०.१२	१	०.०२	०.१२	१	०.०२	०.१२

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
५.८	कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको सञ्चार खर्च	२२११२	महिना	२	०.०४	०.२४	६	०.०१	०.०६	६	०.०१	०.०६	६	०.०१	०.०६	६	०.०१	०.०६
५.९	हुलाक/कुरियर खर्च	२२११२	पटक	१	०.०३	०.१६	१	०.०१	०.०४	१	०.०१	०.०४	१	०.०१	०.०४	१	०.०१	०.०४
५.१०	पेट्रोल- दुई पाइप्रे	२२२१२	लिट्र	८६४	०.२६	१.४७	२१६	०.०७	०.३७	२१६	०.०६	०.३६	२१६	०.०७	०.३७	२१६	०.०७	०.३७
५.११	डिजेल	२२२१२	लिट्र	१३२०	०.३७	२.०५	२	०.०९	०.५१	२	०.०९	०.५१	२	०.०९	०.५२	२	०.०९	०.५१
५.१२	मोबिल	२२२१२	लिट्र	१६	०.०३	०.१६	८	०.०१	०.०४	८	०.०१	०.०४	८	०.०१	०.०४	८	०.०१	०.०४
५.१३	अन्य गियर आयल ब्रेक आयल आदि	२२२१२	लिट्र	३२	०.०६	०.३२	८	०.०१	०.०८	८	०.०१	०.०८	८	०.०१	०.०८	८	०.०१	०.०८
५.१४	ट्याक्टर/रिपर/मम्पस्टका लागि इन्धन	२२२१२	लिट्र	७२०	०.१९	१.०८	१	०.०५	०.२७	१	०.०५	०.२७	१	०.०५	०.२७	१	०.०५	०.२७
५.१५	दुई पाइप्रे सवारी साधन समेत खर्च	२२२१३	वटा	६	०.१४	०.७७	६	०.०४	०.२४	६	०.०४	०.२४	६	०.०४	०.२४	६	०.०४	०.२४
५.१६	चार पाइप्रे सवारी साधन समेत	२२२१३	वटा	२	०.४६	२.५६	२	०.१३	०.७५	२	०.१३	०.७५	२	०.१३	०.७५	२	०.०६	०.३१
५.१७	कार्यालयमा आवश्यक वार्षिक मसलन्द खरिद	२२३११	पटक	१२	०.३३	१.८४	३	०.१	०.५४	३	०.१	०.५४	३	०.१	०.५४	३	०.०४	०.२२
५.१८	कार्यालय सहयोगी सेवा काररमा लिने	२२४१३	सङ्ख्या	३	१.५९	८.९	०	०.४	२.२२	०	०.४	२.२२	०	०.४	२.२२	०	०.४	२.२४
५.१९	सेवा कारका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	२२४१३	सङ्ख्या	४	०.१८	१.०२	४	०.१८	१.०२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५.२०	करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२२४१३	सङ्ख्या	४	०.०७	०.४	०	०	०	०	०	०	४	०.०७	०.४	०	०	०
५.२१	सेवा कार (ह.स.चा.)	२२४१३	जना	१	०.५९	३.३२	०	०.१५	०.८३	०	०.१५	०.८३	०	०.१५	०.८३	०	०.१५	०.८३
६	गहु स्रोत वीउ उत्पादन १० हेक्टर उत्पादन २५(मि.ट.)		उत्पादन			१८.३३			४.२			४.३३			२.७५			७.०५
६.१	जोताई खर्च (भाडामा) वा जोताई इन्धन खर्च	२२५२१	पटक	२	०.२१	१.१६	०	०	०	१	०.१	०.५८	०	०	०	१०	०.१	०.५८

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
६.२	स्रोतवीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	२२५२१	पटक	४	५	०	०.२२	१.२५	०	०.२२	१.२५	०	०.२२	१.२५	०	०.२२	१.२५
६.३	बाली कटानी खर्च (इन्धन वा थेस्तर वा कन्वाइन हाथेर भाडामा)	२२५२१	पटक	१०	१.१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०	०.२	१.१
६.४	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	३	०.५४	१	०.१८	१	०	०.१८	१	०	०	१	१	०.१८	१
६.५	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	२	०.०५	१	०.०३	०.१५	०	०	०	०	०	१	०.०३	०.१५	०.१५
६.६	फार्ममा कार्यरत ज्यामीहरूलाई सुरक्षात्मक सामग्री खरिद	२२५२१	पटक	१	०.०५	१	०.०५	०.३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६.७	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	११४८	१.३४	७.४७	२५०	१.५	२५०	०.२७	१.५	२५०	०.२७	१.५	३९८	०.५३	२.९७
७	धान स्रोत बीउ उत्पादन १३ हेक्टर उत्पादन ४२ मे.ट.				२७.०४			२.६३						७.१८			८.४३
७.१	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	पटक	१३	०.२८	१.५६	०	०	०	०	०	०	०.०२	०.१३	०	०.२६	१.४३
७.२	स्रोतवीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि) खर्च	२२५२१	पटक	२	१.०७	६	०	०	०	०	०	१	०.५४	३	०	०.५४	३
७.३	बाली कटानी खर्च (इन्धन वा थेस्तर वा कन्वाइन हाथेर भाडामा)	२२५२१	पटक	१३	०.२८	१.५६	०	०	१३	०.२८	१.५६	०	०	०	०	०	०
७.४	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	२	०.९८	५.५	०	०	०	०.४९	२.७५	०	०.४९	२.७५	१	०	०
७.५	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	१३	०.०५	०.२६	०	०.०२	०	०.०२	०.१३	०	०.०२	०.१३	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक			
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
७.६	फार्ममा कार्यरत ज्यामीहरूलाई सुरक्षात्मक सामग्री खरिद	२२५२१	पटक	२४	०.०९	०.४८	१२	०	०	०	०.०४	०	०	०	०	०	०	०.०४	०.२४
७.७	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	१७९६	२.०९	११.६८	४००	०.४५	२.५	४००	०.४५	४००	०.५२	२.९२	५९६	०.६७	३.७६		
८	सकैको स्रोत उत्पादन १ हेक्टर उत्पादन १.२ मे.ट.					२.९४			०.२					१.२७				०.६६	
८.१	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	२८०	०.३३	१.८२	४०	०.०४	०.२	५०	०.०५	५०	०.१४	०.८	९०	०.०९	०.५२		
८.२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिटर	१	०.०२	०.११	०	०	०	१	०.०२	०.११	०	०	०	०	०	०	०
८.३	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	२२५२१	पटक	१	०.०७	०.३८			०	१	०.०७	०.३८						०	०
८.४	बालीकटानी खर्च (इन्धन वा थोसर वा कम्बाइन हाभेटर भाडामा)	२२५२१	पटक	१	०.०२	०.१२			०	०	०	०						०	०.१२
८.५	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	१	०.०९	०.४८			०	१	०.०९	०.४८						०	०
८.६	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	१	०.०१	०.०३			०	०	०	०						०	०.०२
९	तोरी स्रोत बीउ उत्पादन १ हेक्टर उत्पादन ०.८ मे.ट.					१.९२			०.४१									०.४	
९.१	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिटर	१	०.०२	०.११	१	०.०२	०.११	०	०	०						०	०
९.२	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	२२५२१	पटक	१	०.०४	०.२	१	०.०४	०.२	०	०	०						०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
९.३	वाली कटानी खर्च (इन्धन वा थैसर वा कम्बाइन हाभिएर भाडामा)	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०१	०.०८	०	०	०	०	०	१	०.०१	०.०८	०	०	०	
९.४	वीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०४	०.२	०	०	१	०.०४	०.२	०	०	०	०	०	०	
९.५	वीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०१	०.०३	०	०	१	०.०१	०.०३	०	०	०	०	०	०	
९.६	ज्यामी खर्च	२२५२१ जना	जना	२००	०.२३	१.३	२५	०.०२	२५	०.०२	०.१	२५	०.०२	०.१	७५	०.०९	०.५	
१०	मसुरो स्रोत वीड उत्पादन १ हेक्टर उत्पादन १ मे.ट.					१.६२					०.२१						०	
१०.१	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१ लिटर	लिटर	१	०.०२	०.११	१	०.०२	१	०.०२	०.११	०	०	०	०	०	०	
१०.२	स्रोतवीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुक्ष्म तत्व आदि)	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०६	०.३५	०	०	१	०.०६	०.३५	०	०	०	०	०	०	
१०.३	वाली कटानी खर्च (इन्धन वा थैसर वा कम्बाइन हाभिएर भाडामा)	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०२	०.१	०	०	०	०	०	१	०.०२	०.१	०	०	०	
१०.४	वीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०४	०.२	०	०	१	०.०४	०.२	०	०	०	०	०	०	
१०.५	वीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१ पटक	पटक	१	०.०१	०.०४	०	०	१	०.०१	०.०४	०	०	०	०	०	०	
१०.६	ज्यामी खर्च	२२५२१ जना	जना	१२५	०.१५	०.८२	२०	०.०२	२०	०.०२	०.१	२०	०.०३	०.१५	८५	०.१	०.५७	
११	मकै वीड उत्पादन तथा स्रोत केन्द्र विकास कार्यक्रम					९.२					०			०.५			०.५	
११.१	मकै वीड उत्पादन प्रमाणीकरण र बजारीकरण सम्बन्धी तालिम (डोटी र डडेल्धुरा)	२२५२२ पटक	पटक	२	०.४८	२.७	०	०	०	०	०	२	०.४८	२.७	०	०	०	

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
११.२	समूह सकारीको समन्वयमा सके वीउ उत्पादन कार्यक्रम (डोटी र डडेल्धुरा)	२२५२२२	पटक	१०	०.८१	४.५	०	०	०	०	१०	०.८१	४.५	०	०	०	०	
११.३	मकै वीउ उत्पादन तथा स्रोतकेन्द्र विकास कार्यक्रम सञ्चालन भ्रमण	२२६१२	पटक	८	०.३६	२	०	०	१	०.०९	२	०.१८	१	१	०.०९	०.५	०.५	
१२	चैते धान प्रर्वदन कार्यक्रम					८.५५	०	०					१.८			६.७५		
१२.१	कृषक समूह सहकारीमार्फत चैते धानका जातहरूको वर्षे सिजनमा वीउ उत्पादन	२२५२२२	सङ्ख्या	५	१.२१	६.७५	०	०	०	०	०	०	०	५	१.२१	६.७५	०	
१२.२	समूह सहकारीहरू चैते धान उत्पादन सम्बन्धी तालिम	२२५२२२	सङ्ख्या	२	०.१६	०.९	०	०	०	०	२	०.१६	०.९	०	०	०	०	
१२.३	नार्कसर्पाको सहकार्यमा फार्म केन्द्रमार्फत कृषकस्तरमा चैते धानका नयाँ जातहरूको जातीय प्रदर्शन कार्यक्रम	२२५२२२	सङ्ख्या	५	०.१६	०.९	०	०	०	०	५	०.१६	०.९	०	०	०	०	
१३	स्थानीय तहहरूको समन्वयमा फामिले अवलम्बन गरेका प्रविधि विस्तार कार्यक्रम					२३.६३							९.४५			१.९२		
१३.१	स्थानीय तहहरूको समन्वयमा वीउ उत्पादन सहजीकरण कार्यक्रम	२२५२२२	पटक	२	०.६४	३.६	१	०.३६	२	०	०	०	०	१	०.२९	१.६	१.६	
१३.२	स्थानीयतहहरूको समन्वयमा गहुँको उन्नत वीउ उत्पादन कार्यक्रम १० हेक्टर	२२५२२२	सङ्ख्या	१०	१.६१	९	०	०	१०	१.६१	९	०	०	०	०	०	०	

क्र.सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१३.३	स्थानीय तहहरूको समन्वयमा धानको उन्नत बीउ उत्पादन कार्यक्रम १० हेक्टर	२२५२२२	सङ्ख्या	१०	१.६१	९	०	०	०	०	०	१०	१.६१	९	०	०	०	
१३.४	बीउविजन व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्तरक्रिया सञ्चालन	२२५२२२	पटक	१	०.०६	०.३६	१	०.०६	०.३६	०	०	०	०	०	०	०	०	
१३.५	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भ्रमण खर्च	२२६११	सङ्ख्या	४	०.३	१.६७	०	०.०८	०.४५	०	०.०८	०	०.०८	०.४५	०	०.०६	०.३२	
१४	फार्म व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू					१५.९१			३.९३					४.४७			३.५८	
१४.१	फार्मको चौकीदारको लागि पारिश्रमिक खर्च	२२४१९	जना	२	०.९	५.०४	०	०.२३	१.२६	०	०.२३	०	०.२३	१.२६	०	०.२३	१.२६	
१४.२	मालिका लागि पारिश्रमिक खर्च	२२४१९	जना	१	०.३२	१.८	०	०.०८	०.४५	०	०.०८	०	०.०८	०.४५	०	०.०८	०.४५	
१४.३	फार्ममा कार्य गर्नको लागि कृषि प्राविधिक करार	२२४१९	जना	१	०.४९	२.७६	०	०.१२	०.६९	०	०.१२	०	०.१२	०.६९	०	०.१२	०.६९	
१४.४	फार्ममा ट्याक्टर तथा विभिन्न मेसिन उपकरण चालक करार	२२४१९	जना	१	०.४१	२.२८	०	०.१	०.५७	०	०.१	०	०.१	०.५७	०	०.१	०.५७	
१४.५	फार्ममा सिंचाइ गरे बापत पानी शुल्क तिर्ने	२२५२१	पटक	१३	०.०४	०.२	०	०.०१	०.०५	०	०.०१	०	०.०१	०.०५	०	०.०१	०.०५	
१४.६	फार्म परिसरमा नहर कुलो/नाला तथा सरसफाइ सम्बन्धी कार्यहरू	२२५२२	दिन	१५०	०.१६	०.८८	०	०.०४	०.२४	०	०.०४	०	०.०४	०.२४	०	०.०३	०.१६	
१४.७	कार्यालय परिसरमा करेसावारी तथा पुष्प बगैँचा व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	१२	०.१९	१.०८	०	०.०५	०.३	०	०.०५	०	०.०५	०.३	०	०.०३	०.१८	
१४.८	औष बगैँचा व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	१	०.१	०.५४	०	०	०	०	०	१	०.१	०.५४	०	०	०	
१४.९	माछा पोखरी व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	४	०.२४	१.३३	०	०.०७	०.३७	०	०.०७	०	०.०७	०.३७	०	०.०४	०.२२	
१५	रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम					३.९६			१.७४					१.९५			०.२७	

क्र.सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक			
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१५.१	रैथाने वाली प्रवर्द्धनका लागि सचेतनामूलाक तालिम सञ्चालन	२२५१२	पटक	१	०.०८	०.४७	०	०	०	०	०	१	०.०८	०.४७	०	०	०	०	
१५.२	स्थानीय निकायहरूसित वीउ बजारीकरणको लागि १ दिने अन्तरक्रिया गोष्ठी	२२५१२	पटक	१	०.२५	१.४२	१	०.२५	१.४२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१५.३	कोदोवाली उत्पादन प्रदर्शन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	२	०.०३	०.१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०.०३	०.१४	
१५.४	रैथाने वालीहरूको फार्मवाहिर प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन	२२५२२	पटक	४	०.०५	०.२९	०	०.०३	०.१६	०	०	०	०	०	०	०	०.०२	०.१३	०
१५.५	प्रविधि आदानप्रदानका लागि फार्ममा कार्यरत कर्मचारी भ्रमण कार्यक्रम	२२५२२	सङ्ख्या	१	०.२४	१.३५	०	०	०	०	०	१	०.२४	१.३५	०	०	०	०	
१५.६	रैथाने वालीका विभिन्न जातहरू फार्ममा प्रदर्शन गर्ने	२२५२२	पटक	४	०.०५	०.२९	०	०.०३	०.१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०.०२	०.१३
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				७९६०	४३.६९	२४३.६	१०१०	९.७४	५४.५४	११०९	१०.४३	५८.२९	१२७२	१३.१४	७३.७३	१५०२	१०.२२	५७.०६	
कुल जम्मा खर्च				७९६५	१००.०२	५५८.८४	१०१४	११.४९	१०१	११०२	५७	३१८.५७	१२७२	१३.१४	७३.७३	१५०२	१०.३१	५७.५६	

६.१.३ कृषि विकास फार्म, चन्द्राङ्गी, झापा

कुल बजेट : रु. ४५५.३

(रु. लाखमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू																		
१	कार्यालयमा एसी खरिद तथा जडान	३११२२	सङ्ख्या	२	०.४	१.८४	२	०.४	१.८४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	ट्याक्टर खरिद (60 hp)	३११२२	बटा	१	५.१४	२३.४१	०	०	१	५.०५	२३	०	०	०	०	०	०.०९	०.४१
३	ग्रास कटर खरिद	३११२२	सङ्ख्या	१	०.२	०.९२	१	०.२	०.९२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	DISC Plough खरिद	३११२२	सङ्ख्या	१	०.२४	१.१	१	०.२४	१.१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	J shaped Rotavator खरिद	३११२२	सङ्ख्या	१	०.५१	२.३	१	०.५१	२.३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	रोटरी मल्चर खरिद	३११२२	सङ्ख्या	१	०.८१	३.६८	१	०.८१	३.६८	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
७	फार्म जग्गामा नदी कटान रोक्न टटक्वचन निर्माण (आकस्मिक)	३११५४	पटक	१	१०	०	०	१	२.२	०	०	०	०
८	Shallow type बोरिंग २ पम्पसेट जडान	३११५९	सङ्ख्या	४	७.५	०	०	४	१.६५	०	०	०	०
९	नाली/डल विकास निर्माण तथा मर्मत	३११६१	पटक	१	०.४४	०	०	१	०.४४	०	०	०	०
१०	अतिमरत भवनलाई मर्मत गरी श्रीउ-गोदाम बनाउने	३११६१	पटक	१	०.६६	०	०	१	०.६६	०	०	०	०
११	फार्मकोगेटदेखि कार्यालयसम्मको बाटो स्तरोन्नती	३११७१	पटक	१	३.२९	०	०	१	३.१८	०	०	०	०.११
१२	माछा पोखरीको डिल मर्मत	३११७१	पटक	१	०.४४	०	०	१	०.४४	०	०	०	०
१३	उपयोगविहीन जग्गालाई सुधार गरी खेती योग्य बनाउने (५ विघ्रा)	३११७१	पटक	१	१.१	०	०	१	१.१	०	०	०	०
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				१७	१७.०८	६	२.१६	११	१४.७२	६७	०	०	०.११
आ) घालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू													
१	जग्गी खर्च	२२५२१	जता	३६०	०.५५	९०	०.१४	९०	०.१४	०.६३	९०	०.१४	०.६३
२	वाली विकास कार्यक्रम				१६.२२					१.५			६.२५
२.१	वार्षिक पुस्तिका प्रकाशन	२२३१५	पटक	१	०.२२	१	०	०	०	०	१	०.२२	१
२.२	कृषि विकास फार्मले सञ्चालन गरेका प्रदर्शनी कार्यक्रमहरूको compilation गरी पुस्तिका प्रकाशन	२२३१५	बटा	२००	०.११	०.५	०	०	०	२.००	०.५	०	०
२.३	समुवायस्तरमा श्रीउ उत्पादन युती तालिम (पंचथर, ससरी, सुनसरी, मोरङ)	२२५१२	पटक	४	०.५२	१	०.११	१	०.२२	१	०.११	१	०.५
२.४	श्रीउको माग सम्बन्धी अन्तरक्रिया गोष्ठी	२२५१२	बटा	१	०.४२	१.९	०	१	०.४२	१.९	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण
२.५	सरोकारवाला निकारियसित बीउ उत्पादन व्यवस्थापन र बासलात तयारी तथा बजारिकरण सम्बन्धी १ दिने अन्तर्क्रिया गोष्ठी	२२५१२	बटा	१	१.९	०	०	०	०	१	०.४२	०	०	०
२.६	बीउको गुणस्तरबारे जनचेतना तथा बजार व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना सम्प्रेषण कार्यक्रम (FM/TV)	२२५२२	पटक	१	०.९	०	०	१	०.२	०	०	०	०	०
२.७	मिनिकिट/सिडकट वितरण	२२५२२	पटक	४	३.६	१	०.२२	१	०.२२	१	०.२२	१	०.१३	०.६
२.८	राष्ट्रिय धान दिवस मनाउने	२२५२२	पटक	१	१.३५	०	०	०	०	०	०	०	०	१.३५
२.९	फार्म दिवस मनाउने	२२५२२	पटक	१	१.३५	०	०	०	०	१	०.३	१.३५	०	०
२.१०	हाइड्रिड उत्पादनका लागि Inbred line (मूल बीउ) उत्पादन कार्यक्रम (मकै लागी)	२२५२२	पटक	१	१.३५	०	०	१	०.३	०	०	०	०	०
२.११	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिसन (रैजाने बाली प्रवर्द्धन)				६.१५		१.१					१.६१		०.७५
२.१२	रैजाने जातहरूको Diversity block	२२५२२	पटक	४	०.९	१	०.०५	१	०.०५	१	०.०५	१	०.०३	०.१५
२.१३	विभिन्न प्रदेशमा रहेका खाद्यान्न दलहन, तेलहन र रैजाने बालीको विविधता सङ्कलन, संरक्षण र सम्बद्धन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	४	२.२५	१	०.१४	१	०.१४	१	०.१४	१	०.०८	०.३८
२.१४	विभिन्न सङ्कलन गरेको रैजाने बाली संरक्षण Display तथा Seed Measeum सुदृढीकरण कार्यक्रम	२२५२२	पटक	४	०.९	०	०	२	०.११	२	०.०९	०.४	०	०
२.१५	बाली विकास तथा जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रले जैविक विविधता समाहामा रैजाने बाली सम्बन्धी स्टल राख्ने/जादा आउँदाको खर्च	२२६१२	पटक	१	१.२	०	०	०	०	१	०.२६	१.२	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण
२.१६	श्री कन्चन जैविक विविधता संरक्षण तथा विकास समितिसँग मिली रैथाने जातहरूको परीक्षण, रैथाने जात दर्ता सहजीकरण तथा अनुगमन	२२६१२	पटक	४	०.२	१	०.०५	१	०.०५	१	०.०५	१	०.०५	०.२२
३	कृषि जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम													०
३.१	रैथाने वाली प्रवर्द्धनका लागि संचितनामूलक तालिम	२२५१२	पटक	२	०.१	१	०.१	०	०	१	०	०	०	०
३.२	फार्माको माटो सुधार कार्यक्रम													०.५
३.३	कृषि चुन खरिद	२२५२१	के. जी.	४०००	१.३२	०	०	४०००	१.३२	०	०	०	०	०
३.४	हरियोमलको लागि जमिन जोताइ	२२५२१	लिट्र	३७५	०.१३	०	०	०	०	३७५	०.१३	०	०	०
३.५	हरियो मलको लागि बीउ खरिद	२२५२१	के. जी.	४००	०.२२	०	०	०	०	४००	०.२२	०	०	०
३.६	गोबर मल खरिद	२२५२१	मे. टन	१५०	०.४४	२	०	१५०	०.४४	२	०	०	०	०
३.७	फार्माभिन्न कम्पोस्ट मल तयारी	२२५२१	पटक	४	०.४४	१	०.११	१	०.११	१	०.११	१	०.११	०.५
३.८	ज्यामी च्याला	२२५२१	जना	२००	०.३१	१.४	०	०	०	२००	०.३१	०	०	०
४	दलहन र तेलहन वालीको स्रोतबीउ उत्पादन (तारी २ हे., मुसुरो १ हे. र ढैंडा २ हेक्टर)													२.७९
४.१	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.१३	१	०.०३	१	०.०३	१	०.०३	१	०.०३	०.१५
४.२	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारीकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	०.३३	१	०.०८	१	०.०८	१	०.०८	१	०.०८	०.३८
४.३	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिट्र	६२५	०.२२	१	०	२०८	०.०७	२०८	०.०७	२०९	०.०७	०.३३
४.४	वाली कटानी खर्च (इन्धन वा थ्रेसर वा कम्वाइन हाँभेटर भाडामा)	२२५२१	पटक	३	०.२२	१	०.०७	०	०	१	०.०७	१	०.०७	०.३३
४.५	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	५००	०.७७	५०	०.०८	१५०	०.२३	१५०	०.२३	१५०	०.२३	१.०५

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
४.६	उत्पादन सामग्री डुवानी सेवा खर्च (माल बीउ निपाडी लगायत)	२२५२१	पटक	४	२.२	१	०.१२	०.५५	१	०.१२	०.५५	१	०.१२	०.५५	१	०.१२	०.५५
५	चैते धान प्रबर्द्धन कार्यक्रम				२२.०२		०.२	०.२			१०.७			१०.७			१.१२
५.१	समूह सहकारीहरूलाई चैते धान उत्पादन स्थलगत तालिम	२२५१२	बटा	२	०.२१	०	०	०	०	०	०.५	१	०.११	०.५	१	०.१	०.५५
५.२	नतिजा प्रदर्शनी तथा कृषक दिवस	२२५२२	पटक	१	०.२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०.२	०.९
५.३	फार्म वरपरका स्थानहरूमा चैते धान नर्सरी व्यवस्थापनका लागि गुमाज बनाई टेमा उत्पादन प्रदर्शन	२२५२२	पटक	१	०.५	१.८	०	०	१	०.५	१.८	०	०	०	०	०	०
५.४	समूह सहकारीहरूमा फिर्ता चैते धानका उपयुक्त जातको बीउ उत्पादन	२२५२२	हेक्टर	१०	२.८८	१३.१३	०	०	०	०	०	५	१.६५	७.५	५	१.२५	५.६३
५.५	नार्करीगको समन्वयमा फार्मकिन्डहरूमा फिर्ता कृषकहरूमा चैते धानका नयाँ जातहरूको जातीय प्रदर्शन-५ कट्टा तराइ वा ३ रोपनी पहाड	२२५२२	पटक	७	०.९९	४.५	०	०	०	०	४	०.५५	२.५	३	०.५५	२	२
५.६	चैते धान प्रबर्द्धन कार्यक्रम अनुगमन	२२६११	पटक	८	०.१६	०.७४	२	०.०४	२	०.०४	०.२	२	०.०४	०.२	२	०.०३	०.१५
६	अनिवार्य दायित्व				६१.३	१७.९३					१४.७३						१४.९३
६.१	रा.प. तृतीय	२११११	जना	०	५.१८	२३.५८	३	१.५९	३	१.५९	५.४४	३	१.५९	५.४४	३	१.५९	५.४४
६.२	रा.प.अं.द्वितीय	२११११	जना	०	२.५३	११.५३	२	०.७८	२	०.७८	३.५५	२	०.७८	३.५५	२	०.७८	३.५५
६.३	रा.प.अं.५.(प्रा.)	२११११	जना	०	२.३२	१०.५८	२	०.७२	२	०.७२	३.३६	२	०.७२	३.३६	२	०.७२	३.३६
६.४	रा.प. द्वितीय (प्रा.)	२११११	जना	०	१.९३	८.७७	१	०.५९	१	०.५९	२.७	१	०.५९	२.७	१	०.५९	२.७
६.५	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	८	०.१८	०.८	०	०	०	०	०	०	०	०	८	०.१८	०.८
६.६	महङ्गी भत्ता	२११३२	जना	८	०.४२	१.६२	२	०.११	२	०.११	०.४८	२	०.११	०.४८	२	०.११	०.४८
६.७	योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण उपदान कोष	२१२१२	जना	५	०.४६	२.१	१.२५	०.१२	१.२५	०.५३	१.२५	१.२५	०.१२	०.५३	१.२५	०.१२	०.५३

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक					
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	भार	परिमाण	बजेट	भार	परिमाण	बजेट	भार	परिमाण	बजेट	भार	परिमाण	बजेट	भार
६.८	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	२१२१३	जना	५	०.१३	०.६	१.२५	०.०३	०.१५	०.०३	०.१५	०.०३	०.१५	०.०३	०.१५	०.०३	१.२५	०.१५	०.०३	०.१५
६.९	चौकीदार तथा ज्यामीहरूको सामूहिक बीमा	२१२१३	पटक	१	०.३१	१.४२	०	०	१	०.२२	१	०	०	०	०	०.०९	०	०	०.०९	०.४२
७	कार्यालय सञ्चालन					११.६९			२३.२४					२५.०७						२२.९७
७.१	खरिद समिति लगायत कार्यालयमा हुने अन्य ब्रेटक भत्ता	२११३४	पटक	१२	०.२४	१.०८	३	०.०७	०.३	०.०७	०.३	३	०.०७	०.३	३	०.०७	३	०.०७	३	०.०७
७.२	पालेहरा भत्ता	२११३९	जना	१२	०.०५	०.२४	३	०.०१	०.०६	३	०.०१	३	०.०१	०.०६	३	०.०१	३	०.०६	३	०.०१
७.३	विद्युत महसुल	२२१११	पटक	१	०.६५	२.४६	०.२५	०.१६	०.७५	०.२५	०.१६	०.७५	०.२५	०.१६	०.७५	०.२५	०.७५	०.२५	०.१६	०.७५
७.४	जारको पिटने पानी	२२१११	जार	५०	०.२२	१	१२.५	०.०५	०.२५	१२.५	०.०५	०.२५	१२.५	०.०५	०.२५	१२.५	०.०५	१२.५	०.०५	०.२५
७.५	टेलिफोन महसुल	२२११२	महिना	२	०.१३	०.६	०.५	०.०३	०.१५	०.५	०.०३	०.१५	०.५	०.०३	०.१५	०.५	०.०३	०.१५	०.५	०.०३
७.६	केबसाइट रिडिजाइन तथा सञ्चालन	२२११२	पटक	२	०.११	०.५	०.५	०.०३	०.१३	०.५	०.०३	०.१३	०.५	०.०३	०.१३	०.५	०.०३	०.१३	०.५	०.०३
७.७	इमेल/इन्टरनेट	२२११२	पटक	१	०.१६	०.७२	३	०.०४	०.१८	३	०.०४	३	०.०४	०.१८	३	०.०४	३	०.०४	३	०.०४
७.८	कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीका लागि सञ्चार खर्च	२२११२	जना	२	०.०५	०.२४	६	०.०१	०.०६	६	०.०१	६	०.०१	०.०६	६	०.०१	६	०.०६	६	०.०१
७.९	हुलाक/कुरियर खर्च	२२११२	पटक	१	०.०४	०.१८	३	०.०१	०.०५	३	०.०१	३	०.०१	०.०५	३	०.०१	३	०.०५	३	०.०१
७.१०	पेट्रोल-डुई पाइप्रे	२२११२	लिट्र	८६४	०.३२	१.४७	२१६	०.०८	०.३७	२१६	०.०८	०.३७	२१६	०.०८	०.३७	२१६	०.०८	२१६	०.३७	२१६
७.११	मोबिल	२२११२	लिट्र	७२	०.०७	०.३	१८	०.०२	०.०८	१८	०.०२	०.०८	१८	०.०२	०.०८	१८	०.०२	१८	०.०८	१८
७.१२	पावरटिलको लागि इन्धन	२२११२	लिट्र	१४४	०.०५	०.२५	९	०.०२	०.०७	९	०	०	९	०	०	९	०	९	०.०५	०.१८
७.१३	अन्यगियर आयल ब्रेक आयल आदि	२२११२	लिट्र	९६	०.०७	०.३	२४	०.०२	०.०८	२४	०.०२	२४	०.०२	०.०८	२४	०.०२	२४	०.०८	२४	०.०२
७.१४	जेनेरेटको लागि डिजेल	२२११२	लिट्र	१८०	०.०६	०.२९	३	०	०.०२	३	०	३	०	०.०२	३	०	३	०.०६	०.२७	३
७.१५	कार्यालय कामको लागि इन्धन डिजेल	२२११२	लिट्र	२१६०	०.७६	३.४६	३६	०.०५	०.२४	३६	०	३६	०	०	३६	०	३६	०.७६	३.२२	३६
७.१६	डुई पाइप्रे स्वारी साधन मर्मत खर्च	२२११३	बटा	६	०.१७	०.७७	१.५	०.०५	०.२५	१.५	०.०५	०.२५	१.५	०.०५	०.२५	१.५	०	१.५	०	०.०२
७.१७	ट्याक्टर मर्मत	२२११३	बटा	२	०.६८	३.०८	०.५	०.२२	१	०.५	०.२२	१	०.५	०.२२	१	०.५	०.२२	१	०.५	०.२२
७.१८	पिक अप गाडी मर्मत	२२११३	बटा	१	०.४७	२.१४	०.२५	०.११	०.५	०.२५	०.२२	१	०.२५	०.११	०.५	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५	०.१४
७.१९	गाडी बीमा तथा नवीकरण	२२११४	पटक/सङ्ख्या	३	०.२६	१.२	०	०	३	०.२६	१.२	०	०	३	०.२६	१.२	०	०	३	०

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
७.२०	ईई पाइप्रे स्वामी साधन नवीकरण	२२२१४	सङ्ख्या	६	०.१८	०	०	६	०.१८	०	०	०	०
७.२१	कम्प्युटर/ल्यापटप मर्मत खर्च	२२२२१	बटा	४	०.११	०.५	०.०५	१	०.०५	०	०	०	०
७.२२	पावर सप्लाय मर्मत	२२२२१	बटा	१	०.०२	०.१	०.०२	०	०	०	०	०	०
७.२३	पावर टिलर मर्मत	२२२२१	सङ्ख्या	२	०.०४	०.२	०.०२	१	०.०२	१	०	१	०
७.२४	कृषि मेसिनरी उपकरण (सिङ ड्रिल, सिङ गेजर, रोटाभेटर, काल्टिभेटर, डिस्क आदि मर्मत)	२२२२१	सङ्ख्या	२०	०.५९	२.६९	५	०.१४	५	०.१४	५	०.६३	५
७.२५	बीउ प्रशोधन मेसिनको मर्मत	२२२२१	बटा	१	०.२६	१.२	०.०५	०.२५	०.१	०.२५	०.२५	०.२५	०.२५
७.२६	बीउ भण्डारणा लागि पुगना काठ तथा भाँडको मर्मत सुधार खर्च	२२२९१	सङ्ख्या	३०	०.२२	१	७.५	७.५	०.०५	७.५	०.२५	७.५	०.२५
७.२७	खानेपानी ट्याङ्की मर्मत तथा पाइप खरिद	२२२९१	पटक	४	०.०७	०.३	१	०.०२	१	०.०२	०.०७	१	०.०९
७.२८	बोरिङ मर्मत सुधार खर्च	२२२९१	पटक	१२	०.०९	०.४	३	०.०२	३	०.०२	०.१	३	०.०२
७.२९	आवास धरमा झ्याल/ढोका मर्मत/प्लास्चिड तथा बाथरिा सम्बन्धी खर्च	२२२९१	पटक	१२	०.१८	०.८	३	०.०४	३	०.०४	०.२	३	०.०४
७.३०	कार्यालय परिसर, फिन्ड परिसर, एकीकृत रेगकीरा व्यवस्थापनका लागि प्रकाश पासो, विद्युत मर्मत तथा सामग्री व्यवस्थापन	२२२९१	पटक	१२	०.३३	१.५	३	०.०८	३	०.०८	०.३८	३	०.०८
७.३१	कार्यालयमा आवश्यक वार्षिक मसलन्द खरिद	२२२९१	पटक	४	०.३८	१.७१	१	०.११	१	०.११	०.५	१	०.०५
७.३२	रयाँस	२२२१४	सङ्ख्या	१५	०.०७	०.३	४	०.०२	४	०.०२	०.०८	४	०.०६
७.३३	कार्यालयको जानकारी मूलक सामग्रीहरू छुपाइ तथा प्रकाशन	२२३१५	पटक/सङ्ख्या	१२	०.११	०.५	३	०.०३	३	०.०३	०.१३	३	०.०३
७.३४	कार्यालयमा दैनिक पत्रपत्रिका तथा कृषि सम्बन्धी पत्रिका	२२३१५	सङ्ख्या	१०	०.११	०.५	२.५	२.५	०.०३	२.५	०.१३	२.५	०.०३

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
७.४९	आन्तरिक भ्रमण भत्ता (कार्यक्रम सञ्चालन प्राविधिक तथा प्रशासनिक, सरुवा, वडुवा, तालिम तथा गोष्ठीमा जाँदाको)	२२६१२	जना	८	१.५	२	०.०८	२	०.०८	२	०.०८	२	०.०८
७.५	कार्यालयमा तैतिक चियापान खर्च	२२७११	पटक	१२	१.५	३	०.०८	३	०.०८	३	०.०८	३	०.०८
७.५१	विश्वकर्मा पूजा तथा प्रसाद वितरण	२२७११	पटक	१	०.०५	१	०.०५	०	०	०	०	०	०
७.५२	अन्य अतिथी सत्कार खर्च	२२७११	पटक	१२	०.४४	३	०.११	३	०.११	३	०.११	३	०.११
८	मकै बीउ उत्पादन तथा स्रोतकेन्द्र विकास कार्यक्रम				११.८३								
८.१	मकै बीउ उत्पादन प्रमोणीकरण र बजारिकरण सम्बन्धी तालिम (धनुकुटा र संखुवासभा)	२२५१२	बटा	२	१.९	०	०	१	०.२२	१	०.२	०	०
८.२	समृद्ध सहकारिको समन्वयमा मकै बीउ उत्पादन (धनुकुटा र संखुवासभा)	२२५२२	हेक्टर	२०	१.९८	९	०	१०	१.१	५	०.८८	०	०
८.३	मकै बीउ उत्पादन कार्यक्रम अनुगमन	२२६११	पटक	८	०.२	२	०.०५	२	०.०५	२	०.०५	२	०.०५
८.४	कार्यक्रम सञ्चालन तथा अनुगमन निरीक्षण				७.०२					१.५७			१.२९
८.५	कृषि जैविक विविधता दिवस/साह कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	०.२	०	०	०	०	१	०.२	०	०
८.६	बीउ बजारीकरण तथा समन्वयका लागि सञ्चयीय प्रादेशिक एवम् स्थानीय निकायहरूमा जाने	२२६११	पटक	५	०.३१	१	०.०८	१	०.०८	१	०.०८	१	०.०८
८.७	बालीविकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएका कार्यक्रम अनुगमन	२२६११	पटक	८	०.२	२	०.०५	२	०.०५	२	०.०५	२	०.०५

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार
८.८	बीउ प्रमाणीकरणका लागि नमुना लिई जाने	२२६१२	पटक	१०	०.४४	२	०.११	०.४	३	०.११	०.४	३	०.११	०.४	२	०.११	०.४
८.९	स्रोत बीउ व्यवस्थापनका लागि स्रोत केन्द्रहरूमा जाँदाको भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	१२	०.४	१.८	०.१	०.४४	३	०.१	०.४४	३	०.१	०.४४	३	०.१	०.४४
९	स्थानीय तहहरूको समन्वयमा फार्मले गरेका प्रविधिहरूको विस्तार कार्यक्रम		अवलम्बन			२४.३		०.४४			६.९५			८.६५			८.२५
९.१	फार्म वरपरका स्थानहरूमा बौँ धानमा Mat Type Nursery प्रदर्शनी/सिसिनाद्वारा रोपाई प्रदर्शनी/सिड ड्रमद्वारा रोपाई प्रदर्शनी कार्यक्रम	२२४२२	पटक	१	०.४	१.८	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०.४	१.८
९.२	फार्म वरपरका स्थानहरूमा गहुँमा Surface Mulching प्रदर्शनी कार्यक्रम	२२४२२	पटक	१	०.३	१.३४	०	०	०.४	०.१६	०.७४	०.४	०.१३	०.६	०	०	०
९.३	फार्म वरपरका स्थानहरूमा नेपाल सरकारले सिफारिस गरेका धान/मकै जातहरूको प्रदर्शनी कार्यक्रम	२२४२२	पटक	२	०.३	१.३४	०	०	१	०.१६	०.७४	१	०.१३	०.६	०	०	०
९.४	स्थानीय तहहरूको समन्वयमा धानको उन्नत बीउ उत्पादन कार्यक्रम	२२४२२	हेक्टर	१०	१.९८	९	०	०	०	०	०	३	०.६६	३	७	१.३२	६
९.५	स्थानीय तहहरूको समन्वयमा गहुँको उन्नत बीउ उत्पादन कार्यक्रम	२२४२२	हेक्टर	१०	१.९८	९	०	०	५	१.१	५	५	०.६८	४	०	०	०
९.६	समस्या समाधानार्थ प्राविधिक अनुगमन तथा बीउ उत्पादन समूह/सहकार्यहरूमा सेवा प्रवाह तथा निरीक्षण	२२६१२	पटक	१२	०.४	१.८	०.१	०.४४	३	०.१	०.४४	३	०.१	०.४४	३	०.१	०.४४
१०	फार्म व्यवस्थापन					५.९२		१.८१			१.२५			१.८१			१.०५
१०.१	फार्म सरसफाईका लागि ज्यामी खर्च	२२४२१	सङ्ख्या	४२९	०.६६	३	१०७.५	०.७५	१०७.५	०.१६	०.७५	१०७.५	०.१६	०.७५	१०७.५	०.१६	०.७५
१०.२	बौँ/हिउँद सिजनमा महर कुलो सरसफाई गर्ने	२२४२१	सङ्ख्या	१६०	०.२५	१.१२	८०	०.४६	८०	०.१२	०.४६	८०	०.१२	०.४६	८०	०.१२	०.४६

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेस्रो त्रैमासिक			चौथो त्रैमासिक		
				परिमाण	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट
१०.३	मिनित्यात्र सेवा सञ्चालन	२२५२२	पटक	४	०.२	१	०.०५	०.२५	१	०.०५	०.२५	१	०.०५	०.२५	१	०.०३	०.१५
१०.४	फार्माका विभिन्न स्थानहरूमा ब्लक अनुसार उत्पादित वालीको Labelling तथा होडिग बोर्ड, गेटबाट कार्यालयसम्म, तालिम हलमा फर्मले अपनाएका विभिन्न नविनतम प्रविधिको बोर्ड राख्ने	२२५२२	पटक	४	०.२	१	०.०५	०.२५	१	०.०५	०.२५	१	०.०५	०.२५	१	०.०३	०.१५
११	धानको स्रोत बीउ उत्पादन कार्यक्रम (बण्डे धान: २५ हे., जैते धान: १० हे र हाईब्रिड धान: १ हे. गरी जम्मा ३६ हे., उत्पादन: ११५ मे. टन, बीउ उत्पादन: ६५ मे. टन)					५५.६१		१२.१८									१५.१९
११.१	ज्यामी खर्च	२२५२१	जना	४०००	६.२	२८.२१	१.५४	७	१०००	१.५४	७	१०००	१.५४	७	१०००	१.५८	७.२१
११.२	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	लिट्र	३०००	०.९९	४.५	०.१६	०.७५	०	०	०	१०००	०.३३	१.५	१५००	०.४९	२.२५
११.३	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री खर्च (बीउ, मल, विषादी, सुष्म तत्व आदि)	२२५२१	पटक	४	२.२	१०	०.५५	२.५	१	०.५५	२.५	१	०.५५	२.५	१	०.५५	२.५
११.४	वालीकटानी खर्च (इन्धन वा थेसर वा कन्वाइन हाभेष्टर भाडामा)	२२५२१	पटक	४	१.१४	५.२	०	०	३	०.८६	३.९	०	०	०	१	०.२९	१.३
११.५	बीउ प्रशोधन, ढुवानी तथा बजारोकरण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	४	१.४३	६.५	१	१.६३	१	०.३६	१.६३	१	०.३६	१.६३	१	०.३६	१.६३
११.६	बीउ प्रमाणीकरण र निरीक्षण सम्बन्धी खर्च	२२५२१	पटक	२	०.२६	१.२	०.५	०.३	०.५	०.०७	०.३	०.५	०.०७	०.३	०.५	०.०७	०.३
१२	मकैको स्रोत बीउ उत्पादन कार्यक्रम (मूलबीउ ५ हे. र हाईब्रिड १ हे., उत्पादन: १० टन, बीउ उत्पादन: ६ टन, हाईब्रिड बीउ: ५०० के.जी.)					१५.२		३.७५									३.९२
१२.१	जोताइ खर्च (भाडामा) वा जोताइ इन्धन खर्च	२२५२१	पटक	११००	०.१५	०.७	०	०	११००	०.१५	०.७	०	०	०	०	०	०
१२.२	स्रोतबीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (बीउ, मल, विषादी, सुष्म तत्व आदि) खर्च	२२५२१	पटक	४	०.६१	२.८	१	०.१५	१	०.१५	०.७	१	०.१५	०.७	१	०.१५	०.७

६.२ नागरिक वडापत्र

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र हरिहरभवन, श्रीमहल, ललितपुरबाट प्रदान गरिने प्रमुख सेवाहरूबारेको नागरिक वडापत्र

क्र. सं.	सेवाको प्रकृति/प्रदान गरिने सेवाहरूको विवरण	सेवाग्राहीले पुर्याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्री शुल्क/दस्तुर	लाग्री समयविधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार कर्मचारी, शाखा	क्षतिपूर्ति प्राप्त हुने/नहुने
१	खाद्यान्न, दलहन, तथा औद्योगिक बालीहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको लागि विकसित प्रविधिहरूको प्रसार कार्यमा प्रादेशिक कृषि विकास इकाईहरू र स्थानीय तहहरूलाई परामर्श तथा प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने	औपचारिक अनुरोध पत्र, इमेल वा फ्याक्स	निःशुल्क	सामान्यतया: एक हप्ताभित्र शुरु गरी आवश्यकता अनुसार निरन्तर	प्राविधिक शाखा	नहुने
२	खाद्यान्न, दलहन, तथा औद्योगिक बालीहरूको उत्पादन, भण्डारण तथा बजार व्यवस्थापन लगायतका विषयसंग सम्बन्धित प्राविधिक जानकारी उपलब्ध गराउने	औपचारिक अनुरोध पत्र, इमेल, फोन तथा लिखित वा मौखिक अनुरोध	निःशुल्क	बृहत प्रकृतिको प्राविधिक जानकारीको हकमा बाहेक सामान्यतया: तुरुन्त।	प्राविधिक शाखा	नहुने
३	रगनीतिक महत्त्वका खाद्यान्न, दलहन, तथा औद्योगिक बालीहरूको देशव्यापी क्षेत्रफल, उत्पादन, माग तथा आपूर्ति स्थितिबारे अद्यावधिक विवरण उपलब्ध गराउने	औपचारिक अनुरोध पत्र, इमेल, फ्याक्स वा लिखित अनुरोध	निःशुल्क	यस केन्द्रमा अद्यावधिक नभएको विवरण वा जानकारी माग भएको अवस्थामा बाहेक सामान्यतया: तुरुन्त।	प्राविधिक शाखा	नहुने
४	धान, मकै, गहुँ लगायतका प्रमुख बालीहरूको स्रोत तथा उन्नत बीउको माग तथा उत्पादनको अवस्था, उत्पादक, स्टक, प्रचलित बजार मूल्य, विद्यमान सरकारी सहयोग आदिबारे जानकारी उपलब्ध गराउने	औपचारिक अनुरोध पत्र, इमेल, फ्याक्स वा लिखित अनुरोध	निःशुल्क	यस केन्द्रमा अद्यावधिक नभएको विवरण वा जानकारी माग भएको अवस्थामा बाहेक सामान्यतया: तुरुन्त।	प्राविधिक शाखा	नहुने

क्र. सं.	सेवाको प्रकृति/प्रदान गरिने सेवाहरूको विवरण	सेवाग्राहीले पुर्याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्री शुल्क/दस्तुर	लाग्री समयवाधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार कर्मचारी, शाखा	क्षतिपूर्ति प्राप्त हुने/नहुने
५	व्यावसायिक रूपमा खाद्यान्न, दलहन, तथा औद्योगिक बालीहरूको स्रोत बीउ उत्पादन गरी आपूर्ति तथा बजार व्यवस्थापन गर्न चाहनेलाई परामर्श तथा प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने	औपचारिक पत्र, इमेल, फ्याक्स वा लिखित अनुरोध	निःशुल्क	बृहत प्रकृतिको प्राविधिक जानकारीको हकमा बाहेक सामान्यतया: तुरुन्त।	प्राविधिक शाखा	नहुने
६	विभिन्न बाली एवम् बीउ उत्पादनमा महामारी वा प्रकोपजन्य कारणबाट हुन गएको क्षति एवम् नोक्सनीको बारेमा तथ्यगत विवरण सङ्कलन गरी तालुक निकायमा राहत एवम् क्षतिपूर्तिको लागि सिफारिस गर्ने	औपचारिक पत्र, इमेल, फ्याक्स	निःशुल्क	थप बुझ्नु पर्ने वा प्रमाण जुटाउनु पर्ने अवस्थामा बाहेक सामान्यतया: एक हप्ताभित्र।	प्राविधिक शाखा	नहुने
७	स्थानीयस्तरका रैथाने बालीहरूको पहिचान गरी सोको संरक्षण, प्रवर्द्धन एवम् उपयोगको लागि प्रदेश र स्थानीय तहलाई सहयोग पुर्याउने। अन्य निकाय/संस्थाको हकमा प्राविधिक/परामर्श सेवा	औपचारिक पत्र, इमेल, फोन, फ्याक्स	निःशुल्क	थप बुझ्नु पर्ने वा प्रमाण जुटाउनु पर्ने अवस्थामा बाहेक सामान्यतया: एक हप्ताभित्र शुरू गरी निरन्तर। अन्य निकाय/संस्थाको हकमा प्राविधिक/परामर्श सेवा तुरुन्त	आनुवंशिक स्रोत तथा जैविक प्रविधि शाखा, प्राविधिक शाखा	नहुने
८	बीज वृद्धिका लागि आवश्यक पर्ने मूल तथा प्रमाणित बीउ आपूर्तिको लागि प्रारम्भिक अनुमान गर्ने तथा विभिन्न निकायहरूको सहयोगमा वासलात तयारीका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने	औपचारिक पत्र, इमेल, फोन, फ्याक्स	निःशुल्क	थप बुझ्नु पर्ने वा प्रमाण जुटाउनु पर्ने अवस्थामा बाहेक सामान्यतया: एक हप्ताभित्र शुरू गरी निरन्तर।	प्राविधिक शाखा	नहुने
९	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी यस केन्द्रबाट प्रकाशित प्रकाशनहरू उपलब्ध गराउने	औपचारिक पत्र, इमेल, फोन, फ्याक्स, व्यक्तिको हकमा लिखित निवेदन	निःशुल्क	तत्काल	सूचना अधिकारी/नायब सुब्बा	नहुने

क्र. सं.	सेवाको प्रकृति/प्रदान गरिने सेवाहरूको विवरण	सेवाग्राहीले पुर्याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाभे शुल्क/दस्तुर	लाभे समयावधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार कर्मचारी, शाखा	क्षतिपूर्ति प्राप्त हुने/नहुने
१०	बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी विषयमा केन्द्रले सञ्चालन गरेका गतिविधिबारे सूचना एवम् जानकारी उपलब्ध गराउने	औपचारिक पत्र, इमेल, फोन, प्याक्स, व्यक्तिको हकमा लिखित निवेदन	निःशुल्क	यस केन्द्रमा अद्यावधिक नभएको विवरण वा जानकारी माग भएको अवस्थामा बाहेक सामान्यतया: तुरुन्त	सूचना अधिकारी	नहुने
११	सेवाग्राहीहरूको गुनासो सुन्ने र सम्बन्धित कर्मचारीबाट गुनासोको सम्बोधन गर्ने व्यवस्था गर्ने	औपचारिक पत्र, इमेल, फोन, प्याक्स, लिखित निवेदन	निःशुल्क	तत्काल	आनुवांशिक स्रोत तथा जैविक प्रविधि शाखा/सूचना अधिकारी	नहुने

गुनासो सुन्ने अधिकारी : केन्द्र प्रमुख
सूचना अधिकारी : श्री नवराज जोशी, बाली विकास अधिकृत, सम्पर्क नम्बर ९८५१२०९२६६
जिम्मेवार प्रमुख : श्री केशव देवकोटा, सम्पर्क नम्बर ९८५१२१६९५१
कार्यालय सम्पर्क टेलिफोन : ०१-५५२११५१, Email: cdabc2018@gmail.com

खण्ड ७

विभिन्न कार्यक्रमका भलकहरु

व्यावसायिक मकै खेती क्षेत्र विस्तार र बजार प्रवर्द्धनबारेमा उत्पादक, दाना उद्योग र सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया, परवानीपुर, बारा, मधेश प्रदेश

बीउ चक्र सुदृढीकरणका लागि बीउ व्यवसायी तथा सरोकारवालाबीच अन्तरक्रिया, वीरेन्द्रनगर, चितवन वार्षिक प्रगति पुस्तिका (आ.व. २०८१/८२).....

दलहन वाली उत्पादन प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम, वीरेन्द्रनगर, चितवन

प्रमुख खाद्यान्न वाली (धान, गहुँ, मकै) सम्बद्ध असल र नविनतम अभ्यासवारे PMAMP को सिकाइ स्थानीय तहका प्राविधिकहरूसँग सिकाइ आदानप्रदान सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी, वीरेन्द्रनगर, चितवन

धान, गहुँ र मकै बालीका स्रोत संरक्षण प्रविधि सम्बन्धी स्थानीय तहका प्राविधिकलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम, मङ्गलापुर, रूपन्देही

मूल तथा प्रमाणित बीउ उत्पादकका लागि गुणस्तरिय बीउ उत्पादन, भण्डारण तथा बजारीकरण सम्बन्धी तालिम, वीरेन्द्रनगर, चितवन

तेस्रो राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवस तथा सप्ताह २०८१, कृषि विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर

USAID Agriculture Direct Financing कार्यक्रमको प्रगति समीक्षा गोष्ठी, खजुरा, बाँके

कृषि जैविक विविधता सर्भेक्षण तथा अभिलेखीकरण तालिम, कोहलपुर, बाँके

सामुदायिक बीउ बैंक संघ नेपालसँगको समन्वयमा सामुदायिक बीउ बैंकरूका प्रयास, उपलब्धि तथा आगामी कार्यदिशा सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी, नख्खु, ललितपुर

रैथाने तथा कोदोजन्य बालीहरूको महत्त्वबारे सचेतना कार्यक्रम, रामपुर, चितवन

Plant Breeding and Genetics Society of Nepal (PBAGSoN) सँगको सहकार्यमा plant variety protection and farmers' right बारे सचेतना, नार्क, खुमलटार

सङ्घीय सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमहरूको समीक्षा तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम कोशी प्रदेश, तरहरा, सुनसरी र गण्डकी प्रदेश, पोखरा, कास्की

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

बाली विकास तथा कृषि जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र

श्रीमहल, ललितपुर